

Posjet lordova Hrvatskom saboru

Hrvatski sabor je već godinama široko otvorio vrata javnosti i posjetile su ga desetine tisuća učenika, studenata i starijih građana. Samo tijekom 2002. godine bilo je 5748 posjetitelja. Jedan dio posjetitelja dolazi u organizaciji Gong-a, a većina svoje posjete izravno dogovara sa saborskom Službom za odnose s javnošću koja vodi poslove posjeta Saboru. Uz razgledavanje palače Sabora goste se informira o dugoj povijesti Hrvatskog sabora i o današnjem ustrojstvu i radu našeg parlamenta. Ukoliko dolaze u vrijeme održavanja saborske sjednice, tada im je omogućeno da sa sjevernog balkona prate dio tog dogadanja.

24. travnja 2003. Sabor je imao iznimne goste. U privatni posjet su došla petnaestorica lordova, članova Doma lordova britanskog parlamenta. Među njima bili su i Lord Howell of Guildford, glasnogovornik Konzervativne stranke Doma lordova, potpredsjednici Doma lordova Lord Brougham and Vaux i Lord Skelmersdale, kao i general Sir David Ramsbotham, koji se istaknuo u pomoći poslijeratnoj obnovi Hrvatske.

Visoki gosti su s pozornošću pratili izlaganje o prošlosti i sadašnjosti Hrvatskog sabora i velikanima koji su djelovali kao saborski zastupnici te svoj interes iskazali s pitanjima o radu Sabora.

Ž.S.

- Uvodnik urednika	2
- Utvrđivanje dnevnog reda	3
- O prijetnjama i najavi blokade prometnica izvan dnevnog reda	6
- Stajališta o iračkoj krizi	13
- Aktualno prijepodne	18
- Izvješće o stanju reforme zdravstva do 2000. do 2003. godine, s prikazom aktualnog stanja u zdravstvu	25
- Prijedlog zakona o zdravstvenoj zaštiti	42
- Prijedlog zakona o sportu	54
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu; Prijedlog udžbeničkog standarda	59
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Estonije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak	68
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju izmjena i dopuna članka 1. Konvencije o zabrani ili ograničavanju uporabe određenog konvencionalnog oružja s pretjeranim traumatskim učinkom ili djelovanjem bez obzira na cilj, iz 1980. godine	68
- Naknadna glasovanja o:	69
- Konačnom prijedlogu zakona o privatnoj zaštiti	
- Prijedlogu zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti (predlagatelja Vlade Republike Hrvatske); Prijedlogu zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti (predlagatelja zastupnika Ante Đapića, Miroslava Rožića, Tončija Tadića i Vlade Jukića)	
- Mišljenju Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav povodom izvješća Mandatno-imunitetnog povjerenstva o prestanku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika Lucijana Sušnja i prestanku zastupničkog mandata njegovog zamjenika Darija Vasilića	
- Mišljenju Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav - zahtjev zastupnika Željka Glavana (HSLS) i zastupnika Joška Kontića (HSLS)	

PRIKAZ RADA

- 31. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 26, 27, 28. OŽUJKA TE 2, 3, 4, 9, 10. I 11.
TRAVNJA 2003. GODINE

Utvrđivanje dnevnog reda

Na početku rada predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** uputio je uobičajene pozdrave svim nazočnima, spominjući da sjednici kao gosti prisustvuju i učenici srednje škole iz Koprivnice. Nakon što je konstatirao da nema primjedbi na zapisnik, prešao je na utvrđivanje dnevnog reda započete sjednice. Podsjetio je zastupnike da je tijekom sjednice podijeljen Konačni prijedlog dnevnog reda, te pročitao 6 novouvrštenih točaka (donosimo ih u okviru).

Sukladno odredbama Poslovnika, nastavio je predsjedavajući, najprije se odlučuje o prijedlogu da se pojedini zakoni donesu po hitnom postupku. U Konačnom prijedlogu dnevnog reda pod točkama 2. i 3, te pod točkama 9, 22, 53. i 54. navedeni su ovi zakonski prijedlozi. To su:

* Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Estonije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak.

* Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju izmjena i dopuna članka 1. Konvencije o zabrani ili ograničavanju uporabe određenog konvencionalnog oružja s pretjeranim

traumatskim učinkom ili djelovanjem bez obzira na cilj iz 1980. godine.

* Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski državni sabor

* Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije.

* Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Savezne Republike Jugoslavije o predaji i prihvati osoba kojih je ulazak ili boravak na državnom području druge države protuzakonit.

* Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Bugarske u borbi za sprečavanje organiziranog kriminala, nezakonitog prometa droge i psihotropnih tvari i terorizma.

Budući da nitko nije prigovorio ovom prijedlogu, pristupilo se glasovanju. Zastupnici su zatim pojedinačno glasovali o navedenih šest točki, prihvatajući većinom glasova hitan postupak.

Predsjedavajući je zatim napomenuo da je prema poslovničkim

odredbama sada trenutak, ukoliko netko želi uputiti prigovor na one točke dnevnog reda koje su navedene uz poziv za sjednicu. Radi se o točkama pod rednim brojem 49. Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, te o točkama pod rednim brojevima 55. i 56., odnosno o Konačnom prijedlogu zakona o pravobranitelju za djecu, te Konačnom prijedlogu Zakona o nagradi za promicanje prava djeteta. Niti u ovom slučaju, konstatirao je predsjedatelj, nitko od zastupnika nije uputio prigovor. Utvrdio je zatim, da je sukladno poslovničkim odredbama utvrđen dnevni red, te napomenuo da će prije Aktualnog prijedpodneva premijer Ivica Račan izvjestiti Hrvatski sabor o ratnim zbivanjima vezanim uz zbijanje u Iraku. Sukladno postignutim dogovorima predstavnici klubova parlamentarnih stranaka mogu se u 5-minutnom osvrtu, očitovati o uvodnom izlaganju. Pozvao je zatim predsjednika Vlade Republike Hrvatske, Ivicu Račana da uzme riječ i izvjesti zastupnike o aktualnim zbijanjima vezanim uz Iračku krizu.

V.Ž.

Dnevni red

- Aktualno prijepodne
- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva o prestanku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika Luciana Sušnja i prestanku zastupničkog mandata njegovog zamjenika Darija Vasilčića - glasovanje
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Estonije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i

sprečavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju izmjena i dopuna članka 1. Konvencije o zabrani ili ograničavanju uporabe određenog konvencionalnog oružja s pretjeranim traumatskim učinkom ili djelovanjem bez obzira na cilj, iz 1980. godine

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu

- Prijedlog udžbeničkog standarda

- Prijedlog zakona o sportu
- Izvješće o stanju reforme zdravstva od 2000. do 2003. godine s prikazom aktualnog stanja u zdravstvu

- Prijedlog zakona o zdravstvenoj zaštiti

- Prijedlog odluke o Vijeću za nadzor sigurnosnih službi - predlagatelj: Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o matičnom broju - predlagatelj: Klub zastupnika HSLS-a

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osobnoj iskaznici - predlagatelj: Klub zastupnika HSLS-a
- Prijedlog zakona o zaštiti zaposlenika koji objavljaju informacije od javnog interesa - predlagatelj: Klub zastupnika HSLS-a
- Prijedlog zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne /regionalne/ samouprave i izboru općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba - predlagatelji: zastupnici prof.dr. Vesna Pusić i Darko Šantić
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o lokalnoj i područnoj /regionalnoj/ samoupravi - predlagatelji: zastupnici mr.sc. Nikola Ivaniš i Dario Vasilic
- Prijedlog zakona o lokalnoj i područnoj /regionalnoj/ samoupravi - predlagatelji: zastupnici prof.dr. Vesna Pusić i Darko Šantić
- Prijedlog zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj /regionalnoj/ samoupravi
- Rasprava o postupku privatizacije Sunčanog Hvara
- Prijedlog odluka o razrješenju dosadašnje predsjednice i člana i o imenovanju predsjednice i člana Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika - predlagatelj: zastupnik Ante Markov
- Prijedlog zakona o spomen području Grada Vukovara - predlagateljica: zastupnica Vesna Škare-Ožbolt
- Prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije
- Konačni prijedlog zakona o zabrani genetski modificiranih organizama i proizvoda - predlagatelji: zastupnici Anto Đapić, mr. Miroslav Rožić, dr. Tonči Tadić i Vlado Jukić
- Konačni prijedlog zakona o privremenoj zabrani uvoza, stavljanja na tržiste, uporabe i proizvodnje genetski modificiranih organizama i proizvoda - predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi - predlagatelji: zastupnici Anto Đapić, mr. Miroslav Rožić, dr. Tonči Tadić i Vlado Jukić
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina - predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u građiteljstvu - predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a
- Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o morskom ribarstvu - predlagatelji: zastupnici Anto Đapić, mr. Miroslav Rožić, dr. Tonči Tadić i Vlado Jukić
- Odluka o izmjenama i dopunama Statuta Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje - potvrđivanje
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vatrogastvu - predlagatelji: zastupnici Valter Drandić, Marijana Petir i Josip Pavković
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji - predlagatelj: Klub zastupnika IDS-a
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu - predlagateljica: zastupnica Jadranka Kosor
- Prijedlog programa financiranja i upravljanja lokalnim prugama s Prijedlogom zaključaka
- Plan poslovanja društva HŽ - Hrvatske željeznice d.o.o. za razdoblje od 2003. do 2007. godine
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o investičkim fondovima
- Prijedlog zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji - predlagatelji: zastupnici Pavle Kalinčić i Stjepan Živković
- Prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove - predlagatelj: Odbor za ratne veterane
- Prijedlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dodanu vrijednost - predlagatelj: Odbor za ratne veterane
- Prijedlog zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji - predlagatelji: zastupnici Anto Đapić, mr. Miroslav Rožić, dr. Tonči Tadić i Vlado Jukić
- Prijedlog zakona o dopunama Zakona o obrani - predlagatelji: zastupnici Anto Đapić, mr. Miroslav Rožić, dr. Tonči Tadić i Vlado Jukić
- Gradnja i održavanje javnih cesta u Republici Hrvatskoj
- Plan građenja i održavanja državnih cesta u 2003. godini
- Plan građenja, održavanja i sanacije autocesta u 2003. godini
- Interpelacija o radu Vlade, posebno Ministarstva za javne rade, obnovu i graditeljstvo i Ministarstva pomorstva i veza
- Program statističkih istraživanja Republike Hrvatske za 2003.
- Projekt - nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
- Prijedlog programa nadzora finansijskih institucija i finansijskog tržišta na konsolidiranoj osnovi
- Izvješće o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj
- Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj - predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a
- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj - predlagatelj: Klub zastupnika HSLS-a
- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a
- Konačni prijedlog zakona o humanitarnoj pomoći
- Prijedlog zakona o zaštiti prirode
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i savezne vlade republike Jugoslavije o predaji i prihvatu osoba kojih je ulazak ili boravak na državnom području druge države protuzakonit
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Bugarske u borbi za sprječavanje organiziranog kriminala, nezakonitog prometa droge i psihotropnih tvari i terorizma
- Konačni prijedlog zakona o pravobranitelju za djecu
- Konačni prijedlog zakona o nagradi za promicanje prava
- Izvješće o radu Vijeća za regulaciju energetskih djelatnosti i zapožajnica koja su od značaja za razvoj energetskog tržišta i javnih usluga
- Dopunjeno izvješće o radu Vijeća za radio i televiziju za razdoblje od 19. srpnja 2000. do 31. ožujka 2002. godine
- Izvješće o gledanosti Hrvatske televizije i slušanosti Hrvatskog radi

ja po programima i emisijama, prema podacima nezavisnih institucija
- Izvješće o sudjelovanju Republike Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda
- Prijedlog moralne deklaracije "Hrana za sve" - predlagateljica: zastupnica Vesna Škare-Ožbolt
- Izvješće o međunarodnoj aktivnosti Hrvatskoga sabora preko njegovih izaslanstava u 2002. godini

- Konačni prijedlog zakona o strancima
- Konačni prijedlog zakona o prostornom uredenju
- Izbori, imenovanja i razrješenja

Dopune dnevnog reda 1. travnja

- Prijedlog za davanje vjerodstojnog tumačenja članka 130. Zakona o visokim učilištima

- Prijedlog odluke o razrješenju dosadašnje predsjednice i člana i o imenovanju predsjednice i člana Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu

Dopuna dnevnog reda 3. travnja

-Prigovor zastupnika Ive Lončara na izrečenu stegovnu mjeru

Umanjila bi se mogućnost zastupnika da isprave netočan navod

Zastupnici Hrvatskog sabora zaključili su, u skladu s mišljenjem Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, da ne trebaju dati mišljenje povodom prijedloga zastupnika HSP-a mr. sc. Miroslava Rožića da se izjasne o različitom tumačenju članka 209. Poslovnika Hrvatskog sabora. Analizirajući ovaj zahtjev, Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav je zaključio da bi se interpretacijom da se samo uvodno izlaganje i završna riječ predstavnika Vlade smatra osnovnim izlaganjem umanjila mogućnost zastupnika da isprave netočni navod.

Miroslav Rožić je, naime, zatražio pojašnjenje - može li predstavnik Vlade na dopunsko pitanje ponovno

odgovarati, odnosno postoji li dopunsko pitanje.

U obrazloženju Odbora se najprije ukazuje kako je odredbom članka 211. Poslovnika propisano da predlagatelj, odnosno predstavnici predlagatelja mogu podnijeti uvodno izlaganje te izlaganje na kraju rasprave, kao i davati objašnjenja tijekom rasprave. Tim je člankom također propisano da predstavnik Vlade, kad nije predlagatelj, može tijekom rasprave svaki put kad dobije riječ govoriti najduže 10 minuta. Poslovnikom nije predviđeno da predstavnik Vlade može ispravljati netočan navod.

Člankom 209. Poslovnika propisano je da zastupnik ne može odgovoriti na izlaganje (replika) predstavnika Vlade. Njime je također propisano da zastupnik može ispraviti netočan navod samo jedanput i to na osnovno izlaganje.

Odbor je u raspravi utvrdio da su - u skladu s ustaljenom praksom - mogli zatražiti ispravak netočnog navoda na izlaganje predstavnika Vlade prigodom uvodnog izlaganja, završne riječi i, u svakom slučaju, kad je predstavnik Vlade tijekom rasprave davao objašnjenje ili se javlja za riječ.

Interpretacijom da se samo uvodno izlaganje i završna riječ predstavnika Vlade smatra osnovnim izlaganjem umanjila bi se, smatra Odbor, mogućnost zastupnika da isprave netočan navod. Još je ukazano da se institut ispravljanja netočnog navoda na sjednicama Hrvatskog sabora često zlorabi, ali drži da se taj institut treba primjenjivati i dalje u skladu s ustaljenom praksom.

Zastupnici su, uz jedan suzdržan glas, odlučili u skladu sa stavom Odbora.

J.R.

Sve udruge su se već mogle izjasniti

Hrvatski sabor nije uvažio prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a da se odgodi rasprava o Izvješću o reformi hrvatskog zdravstva i o Prijedlogu zakona o zdravstvenoj zaštiti dok se ne održi Prvi opći sabor liječnika (29. ožujka), kako bi struka rekla svoje o reformi.

Prijedlog je obrazložio dr.sc. Ivica Kostović. Podsjetio je najprije da je Vlada trebala učiniti analizu aktualnog stanja u hrvatskom zdravstvu, ali je to proširila i proslijedila parlamentu kao Izvješće o reformi hrvatskog zdravstva, s analizom aktualnog stanja. Budući da su glavni sudionici reforme liječnici te da glavnu, stručnu ulogu imaju institucije zakonom zadane da sudjeluju u reformi predložio je da se pričeka Prvi sabor liječnika kako bi

on javnost i sve institucije, pa i Hrvatski sabor, upoznao sa stavom o reformi.

Razumno je, naglasio je dr. Kostović, čuti što o aktualnom stanju u zdravstvu i zakonskim prijedlogom predviđenim rješenjima kažu: Hrvatska liječnička komora, Hrvatska stomatološka komora, Hrvatski liječnički zbor, svi fakulteti (na čelu s Medicinskim fakultetom u Zagrebu), Akademija medicinskih znanosti, Hrvatsko društvo umirovljenih liječnika i Hrvatski liječnički sindikat te studenti medicine i Udruga poslodavaca u zdravstvu.

Dr. Kostović je rekao da se predložena mreža zdravstvenih ustanova ne temelji na realnim procjenama pučanstva, podsjetio da su reforme obavljene konsenzusom u prošlom sazivu vladajućih i oporbe, a da ovaj put nema konsenzusa.

Sve udruge su se već mogle izjasniti

Potpredsjednik Hrvatskog sabora, mr.sc. **Mato Arlović**, podsjetio je da su na matični odbor bile pozvane sve nabrojene udruge te da su sudjelovale u raspravi o Izvješću i zakonskom prijedlogu, zatim da je Izvješće u saborsku proceduru došlo 21. veljače 2000. godine (da su one - da su htjele - mogle i samostalno o tome raspraviti), a zakonski prijedlog gotovo prije mjesec dana. Uz to, riječ je o prvom čitanju pa udruge još mogu dostaviti svoje prijedloge, što će olakšati donošenje zakona.

Prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a nije prošao - podržalo ga je 35 zastupnika, 62 su bila protiv, a jedan suzdržan.

J.R.

O PRIJETNJAMA I NAJAVI BLOKADE PROMETNICA IZVAN DNEVNOG REDA

Jednoglasna osuda izjave i blokiranja prometnica

Na zahtjev Kluba zastupnika SDP-a (obrazložio ga Ivan Ninić), odobrena je stanka kako bi se svi klubovi zastupnika izjasnili o prijetnjama (predsjednika sinjske HVIDRE, Pavlovića) predsjednicima Mesiću i Račanu te nekim drugim političarima i o događanjima u Bibinju, gdje je, kako je rekao, započela "balvan revolucija" - najavljeni su zapreke na cestama. Izjašnjenje je potrebno, naglasio je, naročito zbog toga što HVIDRA barata činjenicom da neke političke stranke u Hrvatskoj podržavaju ovakvu srbizaciju Hrvatske.

Ne podržava se srbizacija Hrvatske

Prvi je govorio **Ivan Ninić (SDP)**. Izvjestio je zastupnike da **Klub zastupnika SDP-a** podržava pravo na prosvjede svih građana i udruga, ali u skladu sa zakonom na dozvoljenim mjestima (ne mogu podržati zatvaranje prometnica i onemogućavanje normalnog života građana).

Sudska odluka ne može se pobijati na ulici, nego u redovnim sudskim postupcima. Ni Norcu ni Hrvatskoj ne čine dobro oni koji instrumentaliziraju nezadovoljstvo gospičkim slučajem s ciljem rušenja legalno izabrane vlasti.

Ne podržavaju, kao što reče predsjednik Vlade, srbizaciju Hrvatske, prijetnje smrću predsjedniku države, Mesiću i predsjedniku Vlade Račanu te nekim drugim političarima.

A noćašnji dogadaji kod Bibinja, gdje je teško nastradao vozač naletjevši na srušene borove na cesti podsjećaju na nedavnu prošlost, rekao je zastupnik. Posebno je, rekao je, neprihvatljivo ponašanje pojedinaca i

skupina kojima je povod za ovakvo ponašanje sudska odluka, koja se ne može pobijati na ulici nego kao nepravomoćna redovnim sudskim postupcima. Ni Norcu ni Hrvatskoj, naglasio je, ne čine dobro oni koji instrumentaliziraju nezadovoljstvo gospičkim slučajem s ciljem rušenja legalno izabrane vlasti.

Na demokratskom putu za koji se Hrvatska opredijelila (članstvo u Europskoj i Međunarodnoj zajednici) nema mjesta nedemokratskim metodama - zaključio je Ninić.

Ispravljajući Ninića, **Ljubo Ćesić** je rekao kako nije točno da je prosvjedima cilj rušenje legalno izabrane vlasti. Njegovu napomenu kako to može biti cilj SDP-a, s obzirom na to da stranci opada rejting, prekinuo je predsjedavajući, mr.sc. **Mato Arlović** zahtjevom da ispravi navod, na što je zastupnik uzvratio da nije točan navod o spomenutom cilju. Kako reče, SDP je, još za HDZ-a, izmislio blokade prometnica traktorima i sl. Iako mu je predsjedavajući oduzeo riječ **Ljubo Ćesić** je nastavio izlaganje: apelom da se ne baca ljaga na branitelje, da im se pomogne, jer dižu ruku na sebe.

Unatoč upozorenjima mr. **Arlovića** (među ostalim ukazivanjem na to da je riječ o prijetnjama legalno izabranoj vlasti), zastupnik je nastavio - naglasivši kako ne podržava izjave predsjednika HVIDRE i rekavši kako treba pitati što branitelje nagoni na samoubojstvo (nitko ne vodi računa o tome zašto se ubilo 1500 branitelja).

Na prijedlog potpredsjednika Hrvatskog sabora da predloži točku dnevнog reda, **Ljubo Ćesić** je predložio da se u dnevni red uvrsti tema "U kakvom stanju su branitelji".

Osuđuje se svako nasilje, ali čudi...

Joško Kontić je u ime **Kluba zastupnika Hrvatske socijalno-liberalne stranke** rekao da ta stranka

osuđuje svaki oblik nasilja, da je neprihvatljivo stavljanje balvana i zapreka na ulice te da se od toga ogradiju. Začuđeni su, međutim, kako reče, brigom koju dio javnosti - posebno SDP iskazuje za izjave i postupke koji su se dogodili ovih dana - da o tome otvara raspravu u parlamentu, a nisu iskazali toliku zabrinutost povodom izjave ravnatelja USKOK-a, u "Slobodnoj Dalmaciji", kako kriminalci imaju svoje ljude u srcu sudstva, policije i sigurnosnih službi. A neusporediva je, po njihovoj ocjeni ta i izjava dana jučer.

Pavlović je - prema "Slobodnoj Dalmaciji" - rekao da je izjavu, koje se više točno i ne sjeća, dao u potpunom duševnom stresu, iznerviran postupcima nekih svojih kolega iz braniteljskih udruga, kao i nedavnom presudom generalu Norcu.

Zastupnik je upozorio kako se predsjednik Vlade i ministri nisu, unatoč traženju HSLS-a, očitovali o toj problematici, premda je niz dogadaja nakon toga, rekao je, ukazivao na to da bi se o tome trebala otvoriti rasprava.

Osvrnuvši se zatim na izjavu člana sinjske HVIDRE, Pavlovića, Kontić je izjavio da je ova sama po sebi neprihvatljiva, ali i zastupnicima skrenuo pažnju na to da njegovo očitovanje povodom izjave nije pročitala velika većina hrvatskih medija. Rekavši da bi bilo dobro da se neke političke strukture manje bave uređivanjem, a više čitanjem novina pa ne bi imali problema s neinformiranošću, zastupnik je citirao Pavlovića, koji je - prema "Slobodnoj Dalmaciji", izjavio da je izjavu, koje se više točno i ne sjeća, dao u potpunom duševnom stresu iznerviran postup-

cima nekih svojih kolega iz braniteljskih udruga, kao i nedavnom presudom generalu Norcu. Pavlović još u toj izjavi kaže kako se osjeća grozno povrijedenim trenutnim stanjem kao hrvatski branitelj i teški invalid Domovinskog rata te da se ograđuje od insinuacija i primisli koje mu neki žele pripisati - da tobože prijeti državi i pojedinim državnim dužnosnicima izabranim voljom naroda, a da ga posebno žalosti izjava predsjednika Vrhovnog suda.

Joško Kontić je rekao kako Pavlović svojom izjavom nije želio prijetiti nikome te da je dobro da to sazna hrvatska javnost. Izjavio je zatim kako se za HDZ-ove vlasti iz oporbe čulo da HDZ nije zaslužan za stvaranje hrvatske države, da su najzaslužniji hrvatski branitelji, posebno HVIDRA - ljudi koji su uz poginule najviše dali za to - a u ovim se okolnostima pokušava kazati da su najveća prijetnja hrvatskoj državi hrvatski branitelji i HVIDRA, koja najavljuje prosvjede.

Svojevremeno su neke druge društvene skupine nezadovoljne stanjem u njima interesantnim segmentima blokirale ceste i po nekoliko dana. Zahtijeva se samo da se principi funkcioniranja pravne države na isti način primjenjuju na sve društvene grupacije.

Mr.sc. **Mato Arlović**, potpredsjednik Hrvatskog sabora upozorio je Kontića da nitko nije rekao kako su hrvatski branitelji prijetnja hrvatskoj državi, zatraživši od njega da citira tko je rekao takvo što, jer - kako reče, vrijeda tom tvrdnjom "sve na poziciji".

Joško Kontić je ponovio da HSLS ne podržava blokiranje cesta, ali da bi vladajuća stranka trebala biti dosljedna u reagiranju. Naime, na najavu HVIDRE da će blokirati ceste Ministarstvo unutarnjih poslova oštro je reagiralo, a svojevremeno su, podsjetio je, neke druge društvene skupine nezadovoljne stanjem u interesantnim im segmentima blokirale ceste i po nekoliko dana. HSLS zahtijeva samo da se principi funkcioniranja pravne države na isti način primjenjuju na sve društvene grupacije (da se ne tretira bitno

drugačije HVIDRA nego hrvatski seljaci ili, danas-sutra liječnici ili drugi).

Parlament, kao glavna točka obrane građanske Hrvatske, mora tu izjavu (zajednički) osuditi, bez obzira na političke stavove, mora statiiza principa funkcioniranja pravne države.

Zaoštravanje situacije, po Kontiću, odgovara onima koji ne žele otvoriti neke druge teme u kojima će se govoriti tko ostvaruje svoje parcialne političke i materijalne interese. I tko npr, izbjegava raspravu o aferi na koju, kako reče, polako pada magla - "Sunčani Hvar". Rasprava o tome je ponovno odgođena, a Hrvatska bi policija trebala obaviti obavijesne razgovore i s onima (najmanje četiri visoko pozicionirana stranačka, odnosno državna dužnosnika) koji su ukazivali da se u toj aferi radi o nedopuštenim i kažnjivim djelima (jedan je, primjerice, izjavio kako je prodaja "Sunčanog Hvara" rezultat dogovora predsjednika Vlade Račana i tadašnjeg premijera, a sada predsjednika Slovenije, Janeza Drnovšeka). Temu, naglasio je, otvara ponovno isključivo zbog pokušaja SDP-a da činjenice i istinu stavi pod tepih.

Ako se obavio obavijesni razgovor s Pavlovićem treba i sa spomenutim dužnosnicima, koji ukazuju na moguće postojanje kriminala u samom središtu sustava - rekao je Joško Kontić.

Iz izlaganja predstavnika HSLS-a još izdvajamo: poziv sudionicima blokada da ne idu u blokade i da ne dopuste da se stvaranjem umjetnih afera pokušaju prikriti prave (kaos u hrvatskom zdravstvu i u gospodarstvu); tvrdnju kako Hrvatska ima najgoru bilancu u ovom dijelu Europe, vjerojatno i u Europi; upozorenje o vanjskom dugu iznad 15 mld dolara; napomenu kako to da pravna država ne funkcionira pokazuje i činjenica da se ne mogu imenovati ravnatelji obavijesnih službi zbog političkih antagonizama između Predsjednika Republike i Predsjednika Vlade; izjavu da u Hrvatskoj malo što dobro funkcionira, a najgore sustav koji je zemlju pretvorio u "free shop", u supermarket, a uskoro možda i u odlagalište nuklearnog otpada.

Mr.sc. **Mato Arlović** ispravio je zastupnika, rekavši da je ovaj u ime svoga kluba zatražio raspravu povodom izjave zamjenika ravnatelja USKOK-a, Žganjera. Rekavši da je, suprotno članku 214, raspravlja o raznoraznim pitanjima izrekao mu je opomenu.

Povreda Poslovnika?

Da bi ukazao na povredu Poslovnika za riječ se javio dr.sc. **Anto Kovačević (HKD)**. Zamjerio je predsjedavajućem što nije upozorio Ninića zbog ometanja Kontića, rekavši da je Sabor arena u kojoj se mora svakome tko se bori za svoje biračko tijelo omogućiti jednakopravnost te mu predložio da si sam dodijeli opomenu zbog kršenja Poslovnika.

Predsjedavajući, **Arlović**, izrekao mu je opomenu, upozorivši ga da govornika može opomenuti ili prekinuti u govoru samo predsjedatelj i on je u toj funkciji to i učinio (zastupnik se, naime, pokušao uključiti u raspravu još dok je Kontić izlagao).

Dubravka Horvat (SDP) javila se za riječ radi ispravka Kontićeva navoda. Nije točno da se Pavlović ne sjeća svoje izjave s tiskovne konferencije. On ju je, naime, doslovno pročitao.

Milanka Opačić (SDP) ispravila je Kontića kad je riječ o Sunčanom Hvaru. Nije točno da se o tome ne želi raspravljati. Ta je tema na dnevnom redu, a osim toga sve su stranke podigle ruke za to da se o tome raspravlja.

Josip Leko (SDP) je, pak izjavio kako netočno i neprihvatljivo odnosno da se ne smije stavljati u istu ravan obavijesni razgovor za izjavu da će predsjednik države i predsjednik Republike uskoro doručkovati s pokojnikom i eventualne propustue privatizaciji.

Joško Kontić je upozorio da su zastupnici SDP-a koji su se javili radi ispravka netočnog navoda prekršili članak 209. Poslovnika jer su govorili neke stvari koje, kako reče, nemaju veze s izrečenim niti sa zdravim razumom te skrenuo pažnju na to da u članku 14. Poslovnika nigdje ne stoji da zastupnik ima pravo insinuirati i podmetnuti.

Rekavši da se s Kontićem slaže, mr.sc. **Arlović** je pojasnio da oni i jesu ispravili netočan navod s obzirom na insinuacije s govornice.

Ponovo se javivši za riječ **Kontić** je rekao kako zna da će mu riječ biti oduzeta, ali da je predsjedavajući

samo pokazao da je predsjednik kluba kojemu pripadaju zastupnici koji su ispravljali navode, nakon čega mu je mr.sc. **Mato Arlović** izrekao opomenu, rekavši da su spomenuti zastupnici ispravili Kontićev tvrdnju kako neće, jer što nije točno, biti rasprave o "Sunčanom Hvaru".

Potencijalno - kazneno djelo ugrožavanja života i pritiska na sud

U ime **Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a**, dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)** uvdno je napomenula kako nije dobro što se mijesaju političke razlike i politički svjetonazori o pojedinim temama s izjavom predsjednika sinjske HVIDRE, koja je ispod razine javne rasprave. Postoje ozbiljne sumnje, naglasila je, da je to i kazneno djelo, to nije čak na razini govora mržnje već potencijalno - kazneno djelo ugrožavanja života, i nema veze odnosi li se na državnog dužnosnika ili bilo kojeg grada. Jer, zakonski je zabranjeno pozivanje na fizičko ugrožavanje bilo koga.

Osudjuju se svi pritisci na sud, kvalifikacije da se radi o političkom suđenju jer je upravo ta kvalifikacija pokušaj politizacije pravosuda. To je vrlo opasno i time se može izgubiti, ne samo u odnosu prema Haagu, nego će se oslabiti pozicija zemlje.

Parlament, kao glavna točka obrane gradanske Hrvatske, mora tu izjavu (zajednički) osuditi, bez obzira na političke stavove, mora stati iza principa funkcioniranja pravne države - rekla je zastupnica Pusić. Izlaganje je završila napomenom kako u spomenutim prijetnjama postoji potencijalno sumnja na još jedno kazneno djelo - nedopustivog pritiska na sud.

Ispravci navoda

Mario Kovač (HSLS) javio se radi ispravka navoda zastupnice. Nije točno da svojom izjavom Pavlović poziva na fizičko ugrožavanje, rekao je, ustvrdivši zatim kako je posao pravosuda, a nikako zakonodavne vlasti ili gospode Pusić da procjenjuje

je li riječ o ozbiljnim sumnjama da je to kazneno djelo. To je, međutim, naglasio je, ustaljena manira - na taj se način stvarala klima i oko generala Norca.

I **Dorica Nikolić (HSLS)** ispravila je Vesnu Pusić, koja je - ustvrdila je - rekla da je to, doslovno, kazneno djelo. Hrvatski sabor nije mjesto za raspravu je li nešto kazneno djelo ili nije, upozorila je, dometnuvši kako je to posao pravosuda.

Mr.sc. **Mato Arlović** napomenuo je kako se može provjeriti u fonogramu, ali da je zastupnica, čini se, rekla kako misli da postoji sumnja da postoji kazneno djelo.

I mr.sc. **Željko Glavan (HSLS)** uputio je prigovor zastupnicima HNS-a, rekavši da je Hrvatski sabor mjesto gdje se brani Hrvatska, a ne centralno mjesto obrane europske i gradanske Hrvatske. Na to je reagirao predsjedavajući, **Mato Arlović**, rekavši kako je Hrvatski sabor predstavništvo građana i najviše zakonodavno tijelo pa se, prema tome u njemu brani i europska Hrvatska i svi njeni interesi u Hrvatskoj.

Ljubo Česić je rekao kako je Vesna Pusić ustvrdila da je riječ o kaznenom djelu, napomenuo kako je i za njega nedavno rekla da će završiti u zatvoru te zaključio da je to pritisak na pravosude. Skrenuvši pažnju na to da je Pavlović, koji je inače invalid, sam sebe demantirao, obratio joj se riječima da nije osjetila kako se stvarala Hrvatska te da je bila "vani na instrukcijama". Završivši izlaganje ponovljenim upitom zašto se ubilo 1500 branitelja, zastupnik je ustrajao u objašnjavanju unatoč isteklom vremenu, rekavši još, među ostalim, da se je njemu i Ivi Lončaru javio jedan branitelj rekavši da se namjerava ubiti. **Mato Arlović** je apelirao da se dopusti da pravosude radi svoj posao te da se učini sve da barikade skinu oni koji su ih i postavili te da na drugi način kontroliraju javnu vlast.

Dr. **Vesna Pusić** izjavila je da je pogrešno citirana, da je njezin navod točan jer prijetnja sigurnosti i životu osobe jest kazneno djelo po hrvatskim zakonima.

Ivo Lončar (nezavisni) izjavio je da su članak 209. Poslovnika prekršili i Vesna Pusić koja se kod ispravljanja navoda nije pozvala na članak Poslovnika, a i Mato Arlović koji joj je to tolerirao. Prijedlog da predsjedavajući sam sebe opomene **Arlović** je uvažio, dometnuvši da zastupnicu

neće opomenuti jer je on to propustio uočiti.

U novom javljanju, **Željko Glavan** je upozorio da je prekršen članak 209, jer nije naveden članak Poslovnika, ali da si Arlović treba oduzeti riječ a ne samo dati opomenu jer ima različite kriterije prema različitim zastupnicima.

Mr.sc. **Mato Arlović** na to je uzvratio da zastupnica Pusić i nije ispravljala netočan navod nego je imala povredu Poslovnika s obzirom na članak 209. (ispravila je ono što je krivo, po njoj, citirao Rojs). U tom pogledu sam je sebi dao opomenu, naglasio je ne zato što je povrijedio Poslovnika već da stiša strasti, da se počne raditi).

Funkcioniranje pravnog poretku u Republici Hrvatskoj jedina je garancija suverene, nezavisne Hrvatske, a to naravno podrazumijeva potpuno neovisno pravosude. To sasvim sigurno misle građani koji su za takvu Hrvatsku ginuli.

Netočna je tvrdnja zastupnice Pusić da je Kontić izjednačavao potencijalna kaznena djela i različite političke stavove - izjavio je **Drago Krpina**, objasnivši da je Kontić upozorio da državne institucije nejednako postupaju u slučajevima različitih potencijalnih kaznenih djela. Ako je istina da je Pavlovićeva izjava mogla biti, potencijalno, kazneno djelo onda ništa manje vjerojatno nije da je potencijalno kazneno djelo činjenica da ministarstvo kojemu je na čelu Čačić dodjeljuje radove firmi njegove supruge, firmi glavnog tajnika Čačićeve stranke te da sve to nadzire firma u svlasništvu predsjednika Sabora. U tom pogledu to nije usporedivanje političkih stavova, dometnuo je.

Predsjedavajući **Arlović** apelirao je na zastupnike da ne unose previše emocija već da racionalno i razumno raspravljaju o vrlo teškoj situaciji u kojoj je zemlja.

U ime **Kluba zastupnika LIBRE**, **Jozo Radoš** je najprije osudio sve prijetnje, bilo kome, a i negativnim ocjenio osporavanje jedne sudske odluke. Hrvatsko pravosude, naglasio je, u kompleksnom pitanju Haaga može afirmirati sebe i preko toga

zemlje i u taj se postupak nitko u demokratskoj zemlji nitko, pogotovo političari ne bi smjeli mijesati.

I tijek postupka i presuda te ono što slijedi pokazuju sposobnost, kapacite Republike Hrvatske, uza sve poteškoće koje postoje u pravosuđu - da sudi i za zločine koji su se dogodili u Domovinskom ratu, što je jedan od najkompliciranih postupaka.

LIBRA osuđuje sve pritiske na sud, kvalifikacije da se radi o političkom suđenju, uz upozorenje da je upravo ta kvalifikacija pokušaj politizacije pravosuđa. To je vrlo opasno i time se može izgubiti ne samo u odnosu prema Haagu nego će se oslabiti pozicija zemlje - rekao je Radoš, dometnuvši još kako je opasna klima koja se stvara o tobožnjem kriminaliziranju branitelja. Već tri godine, upozorio je, poziva se na nepoštovanje institucija zemlje.

Zločini u Domovinskom ratu nisu počinjeni

Radi ispravka Radoševa navoda za riječ se javio **Ljubo Česić**. Zločini u Domovinskom ratu nisu počinjeni, general Norac nije počinio zločin, nije mu dokazan zločin, rekao je. Na upozorenja predsjedavajućeg, **Mate Arlovića**, da ne ispravlja navod već govor o nečemu o čemu Radoš nije govorio, zastupnik Rojs se oglušio pa je, nakon upozorenja kako svaki put u raspravi ističe svoj osobni problem u svezi s izgradnjom cesta (bio je, naime, napomenuo kako je protiv njega podignuta optužnica kad se usprotivio...) zbog vrijedanja predsjedavajućeg zaradio opomenu pa opomenu s oduzimanjem riječi nakon što je rekao Arloviću "samo vi štitite lopove".

Nije točno da se u Saboru nameću rasprave preko afera koje ne postoje - rekao je, ispravljujući Radoša, mr.sc. **Željko Glavan (HSL)**. Afere Riječka banka, Sunčani Hvar, Nuklearna elektrana Krško postoje. A sudeći po izlaganju gospodina Radoša verbalni delikt u ovoj državi ne može, a lopluk može.

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** je, ispravljujući Radoša, izjavio da je suđenje u Rijeci političko suđenje te da nema materijalnih dokaza, na što je predsjedavajući **Arlović** upozorio zastupnika da se ne može ispravljati mišljenje. Uz to, komentira nepravomoćnu presudu, koju uostalom nije video, kao ni Radoš ni Arlović.

Dr. **Anto Kovačević** je uzvratio upitom - pod kojim kišobranom trebaju zastupnici govoriti, dometnuvši kako Tomčić sasvim drugačije interpretira stvari nego Arlović. On dopušta da se iznosi i mišljenje, napomenuo je.

U parlamentu je prilikom rasprave o Haagu rečeno da je krajnje vrijeme da hrvatski sudovi počnu procesuirati - da se tako testira sposobnost suočavanja s nekim tamnjim stranama nedavne prošlosti te da je katarza nužna kako bi Hrvatska mogla zakoračiti u red modernih demokratskih, europskih građanskih zemalja.

S ispravkom Radoševa navoda javio se zatim **Ivan Penić**. Afere apsolutno postoje. Nije li afera Nuklearna elektrana Krško sa spornih 980 milijuna dolara, a tu su i pitanja Sunčanog Hvara i Riječke banke.

Da je hrvatsko pravosuđe od samog početka funkcionalo...

U ime **Kluba zastupnika Hrvatske seljačke stranke**, **Luka Trconić** je apelirao na zastupnike da se olako ne razbacuju riječima u "preozbiljnim" vremenima. Funkcioniranje pravnog poretka u Republici Hrvatskoj jedina je garancija suverene, nezavisne Hrvatske, a to naravno podrazumijeva potpuno neovinso pravosude. To sasvim sigurno misle građani koji su za takvu Hrvatsku ginuli, ljudi koji danas imaju velikih problema sasvim sigurno imaju takvu Hrvatsku na svom srcu, dometnuo je.

On je zatim podsjetio kako se HSS, uz ostale, zalagao za to da upravo hrvatski sudovi dijele pravdu i utvrđuju je li tokom Domovinskog rata bilo zločina ili ne. A sada se, nakon mukotrpnog nastojanja da se pravosude bar donekle afirmira stvari vraćaju na početak. Da je hrvatsko pravosuđe od samog početka funkcionalo u Haagu zacijelo ne bi bilo predmeta iz Hrvatske, rekao je predstavnik HSS-a.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: tvrdnju kako nije točno da je ovakvim (nepravomoćnim) presudama zapravo obezvrijeden Domovinski rat; apel

ostalim klubovima da u hrvatsku javnost s ovog mjeseta oda poruka mira, tolerancije, suzdržavanja.

Bit će zasigurno velikih problema i zabluda, pa i grešaka sudova, ali nema drugog izbora osim izgradnje pravnog poretka i tu nitko nema popusta - zaključio je Luka Trconić.

Ispravljujući Trconića, mr.sc. **Željko Glavan** rekao je da nema olakog razbacivanja riječima u sabornici već da se neki olako razbacuju odlukama. Zamjerio je HSS-ovcima što se nisu i "ozbiljnije" postavili u slučaju Nuklearke Krško te rekao kako je žalosno što jedan pravnik kaže da je presuda Norcu početak afirmacije hrvatskog pravosuda.

Mr. **Arlović** oduzeo je zastupniku riječ zbog "pritska" na zastupnike u vezi s onim za što su glasali.

Na njegove riječi (Trconiću) da pravda i pravo nije isto, **Arlović** je Glavana opomenuo zbog zloupotrebe ustavnog prava i pritska na zastupnike, rekavši mu da je potvrđio kako je Tronić bio potpuno u pravu.

Nitko nema pravo otežavati promet, dovoditi u pitanje ionako upitnu turističku sezonu, remetiti javni red i mir niti dijeliti Hrvatsku.

Nije afirmacija hrvatskog pravosuđa suditi samo jednom tipu zločina - izjavio je **Ivan Milas**, rekavši da bi afirmacija bila svakom ratnom zločinu suditi po kronološkim događajima. Činjenica je, napomenuo je, da se nijedan postupak nije vodio za sva ona groblja oko Maribora, jedino se predsjednik Vlade poklonio, dometnuo je.

Zastupnik je još rekao da je svaka pohvala zapravo pritisak na pravosuđe, jednako ona kao i pokudba te rekao kako se sa saborske govornice i iz Vlade svakodnevno komentiraju parnice, kritizira pravosude, ne da mu se normalno suditi.

Mario Kovač (HB) je kritizirao Tronićevu ocjenu da je riječka nepravomoćna presuda afirmiranje pravosuđa. Posebno žalosti, dometnuo je, što je takve stavove iznio predsjednik Odbora za pravosuđe, koji je ušao u komentiranje nepravomoćne presude, a to miriše, naglasio je, na povratak u neka vremena koja su se napustila prije 12-13 godina.

Tvrđnju kako nije točna Tronićeva ocjena da se HSS zalaže da hrvatsko

pravosude štiti pravdu **Ivo Lončar** je potkrijepio izjavom da HSS u suradnji s predsjednikom Vlade ruši hrvatsko pravosuđe i pravnu državu jer štite kriminalca u Vladi koji je pravomoćnom sudskom presudom osuđen zbog kriminala. A to upravo je rekao i predsjednik u odgovoru na njegovo zastupničko pitanje, napomenuo je rekavši da ne može ništa napraviti jer bi se raspala Koalicija.

U ime **Kluba zastupnika Liberalne stranke**, dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)** uvodno je napomenuo kako na duboki stupanj krize društva ukazuje i to što niti jedno zasjedanje parlamenta ne može započeti bez "nervoznih reakcija". Očito je otvorena Pandorina kutija predizbornog vremena, s isključivo aferaškim pristupom.

Zastupnik je ukazao na sklonost pozicije/opozicije da prema nekim temama ide s dvostrukim kriterijima. Stoga se raspravom o, kako reče, nekrofilnoj izjavi dođe do Sunčanog Hvara, Nuklearke Krško, prosvjeda seljaka i sl., što ukazuje da ne postoji politička volja da se problem riješi.

Hrvatska je bila žrtva agresije i trebaju odgovarati oni koji su žarili i palili po Hrvatskoj, ali u Gospiću su stradali nevini i Hrvatskoj lojalni civili, uglavnom srpske nacionalnosti, što smo svi znali, a najbolje je o tom stradavanju znalo ondašnje državno vodstvo, na čelu s gospodinom Franjom Tuđmanom.

Podsjetio je da je u parlamentu doista rečeno, prilikom otvaranja rasprave o Haagu, da je krajnje vrijeme da hrvatski sudovi počnu procesuirati, da se tako testira sposobnost suočavanja s nekim tamnjim stranama nedavne prošlosti te da je katarza nužna kako bi Hrvatska mogla zakoračiti u red modernih demokratskih, europskih građanskih zemalja.

Rekavši da se to sada dogodilo, zastupnik LS je rekao ako neće komentirati nepravomoćnu presudu, da tu politici nije mjesto te da želi vjerovati kako je hrvatski sud radio neovisno bez vanjskih i unutarnjih pritisaka, da ljudi koji tamo sjede

imaju svoj integritet i dignitet, da su doista radili sukladno važećim zakonima.

Uz apel za okretanje temama za koje su zastupnici dobili povjerenje građana, dr. Kramarić je rekao da u tom smislu Klub liberalne stranke ne želi sudjelovati u takvoj političkoj kakofoniji.

U novom javljanju, **Ivan Milas** je rekao da se Kramarić može stidjeti samo zbog sebe, a ne zbog zastupnika, jer svatko ima svoje biračko tijelo. To je element demokracije, a sve drugo bilo bi jednoumlje.

I **Drago Krpina** ispravio je Kramarića. Netočno je da političke stranke imaju dvostruka mjerila, ovisno o tome jesu li na vlasti ili u opoziciji. HSS demantira tu tvrdnju jer kad je LS pred turističku sezonu 1999. blokirao traktorima ceste ta je stranka bila oštro protiv zatvaranja cesta (najglasniji protivnik toga bio je Trconić).

Politički folklor koji mogu podržati samo avanturisti

U ime **Kluba zastupnika IDS-a**, **Damir Kajin** je uvodno napomenuo kako ga ne zabrinjava sigurnosna situacija u Hrvatskoj te apelirao da i drugi ne nastupaju drugačije jer ćemo sami sebi upropastiti turističku sezonu.

To što navješćuje HVIDRA po njegovu je sudu dio političkog folklora, kojega mogu podržati samo avanturisti. Uz to, upravo članovi HVIDRE posljednji su kojima je u interesu zatvaranje cesta jer, podsjetio je, ceste su novac, temeljem njega se isplaćuju invalidnine, osigurava liječenje, socijalna skrb, pa i zastupnicima plaće, socijalnim kategorijama razne naknade. Želi li HVIDRA protestirati neka to učini na Markovu trgu, na Trgu bana Jelačića, na splitskoj rivi, u Buzetu, ali nema prava zatvarati prometnice.

Nije točno da je riječ o političkom folkloru. Prije je riječ o jadu, nesnalaženju i brizi tih ljudi za budućnost.

Zastupnik se slaže da neke stranke nisu smjele biti propagatori zatvaranja graničnih prijelaza 1999. jer je i to štetilo turističkoj sezoni. Nitko, naglasio je, nema pravo otežavati promet, dovoditi u pitanje ionako

upitnu turističku sezonu, remetiti javni red i mir niti dijeliti Hrvatsku. Jer, iz Istre se ili Rijeke, primjerice, mogu zapitati kako to da država nije u stanju osigurati da rade, a pune Proračun.

Vlada i MUP moraju, naglasio je, osigurati provedbu zakona i mimo odobrenja vlasti nikome se ne smije dopustiti da uzurpira prava koja nema, pa niti HVIDRI, bez obzira na zasluge članova te organizacije u stvaranju Republike Hrvatske. I u EU ima zatvaranja cesta, ali se zna kako reagira njihova policija, dometnuo je zastupnik.

Iz izlaganja predstavnika IDS-a još izdvajamo: tvrdnju kako primitivnim eskapadama jednog pripadnika HVIDRE nije trebalo pridavati preveliku pažnju (iako ih ne treba potcenjivati); ocjenu kako je tragično da su podzemlja Hrvatske i Srbije bolje povezana, i da im apsolutno ne smetaju razlike po nacionalnoj osnovi, nego što su dvije države nakon demokratskih promjena u Srbiji.

Komentirajući reakcije na riječku presudu, Damir Kajin je rekao kako je točno da je Hrvatska bila žrtva agresije, da trebaju odgovarati oni koji su žarili i palili po Hrvatskoj, ali da su u Gospiću stradali nevini i Hrvatskoj lojalni civili, uglavnom srpske nacionalnosti "što smo svi znali, a najbolje je o tom stradavanju znalo ondašnje državno vodstvo, na čelu s gospodinom Franjom Tuđmanom".

Netočno je da bi diskusijom u Saboru uništili turističku sezonu - rekao je **Ivan Milas**, ponovivši kako zapreke na cesti imaju, nažalost, dužu tradiciju i dogadale su se u mnogo težim gospodarskim momentima.

Nije točno da je riječ o političkom folkloru - izjavio je mr.sc. **Ivan Penić (HDZ)**, ustvrdivši da je prije riječ o jadu, nesnalaženju i brizi tih ljudi za budućnost.

Jadranka Kosor je, pak, osporila Kajinov navod kako HVIDRA može prosvjedovati na Trgu svetog Marka. Bilo je prosvjeda 1996, ali prije nekoliko mjeseci stopostotnim je invalidima Domovinskog rata zapriječen put na početku Mesničke ulice.

Ivo Lončar se javio radi ispravka Kajinove tvrdnje da su u Gospiću stradali nevini civili i da je za to znalo tadašnje rukovodstvo, na čelu s Predsjednikom Republike. Drži, rekao je da je to netočno, ali kad bi i bilo točno onda je Predsjednik Republike

te informacije dobio od predsjednika svih tajnih službi, u tom trenutku gospodina Manolića i gospodina Reljića, koji su, danas krunski svjedoci upravo protiv onih koji su bili pod njihovim nadzorom - rekao je.

HDZ se ne prepoznae u aluziji

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Vladimir Šeks** je najprije podsjetio da se o temi raspravlja na prijedlog zastupnika SDP-a, Ninića. U njegovoj aluziji da iza opravdavanja nasilja stoe "neke političke stranke" ne prepoznae, naglasio je, HDZ, kome je - kao demokratskoj stranci - u najvećem interesu, jer je to u interesu hrvatske države, da ustavnopravni poredak funkcionira u skladu s Ustavom.

Netočno je da je za to znalo tadašnje rukovodstvo, na čelu s Predsjednikom Republike, ali kad bi i bilo točno onda je Predsjednik Republike te informacije dobio od predsjednika svih tajnih službi, u tom trenutku gospodina Manolića i gospodina Reljića, koji su danas krunski svjedoci upravo protiv onih koji su bili pod njihovim nadzorom.

Rekavši da se Hrvatskom počeo širiti "duh jednog opsadnog stanja" i na svojevrstan način zazivanja nekoga izvanrednog stanja, zastupnik Šeks rekao je kako je izjava čelnika sinjske HVIDRE neprihvatljiva i neprimjerena, neovisno o tome je li ju dao u stanju razočaranosti, ogorčenosti zbog položaja hrvatskih branitelja, dobrovoljaca, invalida Domovinskog rata ili u svezi s osudom generalu Norcu i riječkoj skupini.

Neka pravosudni sustav razrijesi svoje, rekao je zastupnik, skrenuvši pozornost zastupnicima na to da je i HDZ u Bibinju osudio "nekontrolirani, nerazumni, glupi ispad" čovjeka koji je stavio drvo na cestu gdje je stradao nedužan čovjek.

Napomenuvši kako su se i čelnici HVIDRE ogradi od istupa predsjednika sinjske HVIDRE, Šeks je upozorio kako je na televiziji iz sata u

sat emitiran taj dio izjave te da je to stavljeno u psihološki kontekst predsjednika srpske vlade. Stvarana je psihološka atmosfera kao da se ne radi o izoliranom, nesmotrenom istupu već da iza toga stoje politički sponzori/mentorji.

Nitko nema pravo u Hrvatskoj zazivati duh i atmosferu opsadnoga, izvanrednog stanja i teškoga stanja nacionalne sigurnosti - rekao je Vladimir Šeks, dometnuvši kako je HDZ upozoravao i upozorava da su korijeni određenih ekstremno radikalnih izjava u jednoj već tri godine nazočnoj klimi u Hrvatskoj.

Da bi potkrijepio svoju ocjenu, izjavio je da su hrvatski branitelji brojnim odlukama različitih povjerenstava dovedeni na rub srama (Darko Beštek je svoju drvenu nogu morao javno predložiti ministru Pančiću), da su im reducirana prava (odluke su poništavane od Upravnog suda, ali je ljaga ostala). A najgori je osjećaj, naglasio, da te se vlastita država odrice, da ih proglašava lažnim invalidima. Nije se radilo ni o kakvim privilegijama već o obvezama države prema braniteljima i članovima njihovih obitelji, rekao je.

O kakvoj je klimi riječ svjedoči po njegovim riječima i to što se gotovo svaki istaknuti pojedinac u zapovijednom lancu Hrvatske vojske stavlja na stup srama, povezivao s ratnim zločinima. U tome su, smatra Vladimir Šeks, korijeni radikalnih ekstremnih izjava.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: poziv udrugama HVIDRE i HIDRI, na poštovanje zakona i Ustava (kao što je to, podsjetio je, učinio i Norac); izraze žaljenje zbog osude Mirka Norca i "gospičke skupine" (da nije bilo Norca i drugih branitelja Gospic bi doživio sudbinu Vukovara); upozorenje kako se ne smiju imati dvostruka mjerila (oni sada na vlasti - koji su 1999. blokirali državne granice, danas najoštrije osuđuje zaprečavanje cesta); apel da se na posredan način ne izaziva atmosfera opsadnog stanja i izvanrednih situacija niti upućuju "aluzivne optužbe" na bilo koje političke stranke da stoe iza izjava kojima se poziva na nasilje, na uporabu nedemokratskih sredstava.

Mr.sc. **Pavle Kalinić (SDP)** je upozorio kako nije rečeno da Beštek nije invalid. On je 90-postotni invalid i u njegovu je slučaju bilo sporno tuda njega i pomoći na koju imaju pravo 100-postotni invalidi. A što se tiče

sramočenja invalida Domovinskog rata, invalidi su - podsjetio je - "dobili abnormalnu količinu batina" u svibnju 1992, u Krapinskim toplicama, kada ih je policija tukla na osnovi anonimne dojave da 60 naoružanih invalida terorizira toplice. Niti jedne novine to nisu prenijele, naglasio je, rekavši zatim kako je to bio zapovijedio "bivši policijski pendrek", inače na dužnosti onda u HDZ-u".

S upozorenjem o povredi Poslovnika javio se **Juraj Njavro dr.med. (HDZ)**, rekavši da Kalinićev izlaganje nema veze sa Šeksovim izlaganjem, a i da je to što tvrdi notorna laž, jer je bila riječ o kradi nekih kožnih predmeta. To nema blage veze s invalidima ni s njihovim boravkom u toplicama, a još manje s tučom.

Snježana Biga-Friganović (SDP) ispravila je Vladimira Šeksa, rekavši kako su on i HDZ prvi počeli govoriti o lažnim invalidima te predsjednik HVIDRE, na isti način napominjući kako je među invalidima Domovinskog rata 50 posto lažnih invalida. Također, kod donošenja Zakona o pravima hrvatskih branitelja (oko 1995.) rekli su, naglasila je, da će se brojna prava iz tog zakona moći realizirati tek kad se reducira broj lažnih invalida. Zastupnica je još napomenula kako brojna prava iz tog zakona nisu bila dostupna invalidima Domovinskog rata.

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** je netočnim nazvao Šeksove navode o uzrocima radikalizacije hrvatske političke scene. Osnovni je uzrok,

Izjava čelnika sinjske HVIDRE neprihvatljiva je i neprimjerena, neovisno o tome je li ju dao u stanju razočaranosti, ogorčenosti zbog položaja hrvatskih branitelja, dobrovoljaca, invalida Domovinskog rata ili u svezi s osudom generalu Norcu i riječkoj skupini.

smatra - stvaranje političke klime od strane onih političara koji unose jezik mržnje, nasilja, netolerancije i isključivosti u svakodnevni politički govor, pa i u Saboru. Izgovorena riječ koja stvara preduvjete za nasilje u Hrvatskoj teži je zločin nego onih osoba koje su žrtve stvaranja takve

klime i koje, kako reče, možda, zbog tko zna čega budu instrumentalizirane da prisegnu ekstremizmu. Zastupniku je zbog "ispravka mišljenja mišljenjem" predsjedavajući **Arlović** izrekao opomenu. To **Vladimiru Šeksu** nije bilo dovoljno pa je i on upozorio da je povrijeden Poslovnik.

Korjeni radikalnih ekstremnih izjava su u tome što se gotovo svaki istaknuti pojedinac u zapovjednom lancu Hrvatske vojske stavlja na stup srama, povezivao s ratnim zločinima.

Dragica Zgrebec je rekla kako je netočno da današnja vlast sve visoke zapovjednike iz Domovinskog rata stavlja na stup srama, jer na čelu vojnih jedinica u Hrvatskoj su upravo istaknuti zapovjednici Domovinskog rata.

Vladimira Šeksa ispravio je **Ivan Kolar (HSS)** upozorio je kako u blokadama 1999. nisu sudjelovali seljaci jedne stranke nego svih opcija. Kako reče, bili su jedinstveni i uveli su demokraciju, a da nijednom nije bio upitan državni poredak niti opstojnost vlasti.

Ispravljujući Šeksa, **Ivan Ninić** je rekao da nije točna njegova tvrdnja kako je Hrvatska televizija izmanipulirala nastup predsjednika HVIDRE. Ona je u više navrata prenijela konferenciju za tisak, gdje je Pavlović uživo čitao svoju izjavu. Drugi je ispravak - nije rekao da navode na zločin, a Šeks je ispravio sam sebe rekavši da je nezadovoljan presudom Riječkog suda. Jasno, napomenuo je, kao vrstan pravnik može takvom odlukom utjecati na manje vrsne pravnike iz HVIDRE.

Osuda blokade prometnica

U ime **Kluba zastupnika DC-a**, dr. **Mate Granić** je osudio blokade prometnica i izjavu predsjednika sinjske HVIDRE, rekavši da vlast treba biti prema svima jednaka i jednako efikasna, što nije uvijek bio slučaj.

Uvodno je izrazio zabrinutost zbog stanja nacionalne sigurnosti: Vijeće za nacionalnu sigurnost konstituirano je tek nedavno, nisu imenovani šefovi obavještajnih službi

i nije obavljena njihova reorganizacija, nisu otkriveni mnogi počinjeni zločini i teroristička djela; gotovo svaka velika privatizacija završava aferama. Zabrinuti su i zbog neefikasnosti u borbi protiv organiziranog kriminala - prema izjavi ravnatelja USKOKA, Žganjera, njihovim vezama s ljudima iz sudstva, policije i obavještajnih službi.

Zbog blokade prometnica su zabrinuti jer, naglasio je, nitko u Hrvatskoj ne može biti iznad zakona i svatko mora poštovati institucije sudstva.

General Norac je, rekao je dr. Granić, pravi heroj Domovinskog rata, bio je heroj i kada je prihvatio da mu sudi hrvatski sud za nedjela koja su se, nesporno, dogodila. Osuden je nepravomočno, a svatko je nevin dok se ne doneše pravomočna sudska odluka. Generalu Norcu, koji i danas preko odvjetnika poručuje da se ne blokiraju prometnice jer to bitno utječe na funkcioniranje države i njezin kredibilitet u svijetu najviše se - naglasio je zastupnik DC-a - može pomoći prikupljanjem materijalnih dokaza da je nevin.

Nikto u Hrvatskoj ne može biti iznad zakona i svatko mora poštovati institucije sudstva.

Dr. Granić je još izrazio uvjerenje da će pozivi svih političkih stranaka osigurati da braniteljske udruge odustanu od blokade prometnica i prosvjeduju na mjestima predvidenim zakonom.

Izjava čelnika HVIDRE - posljedica

U ime **Kluba zastupnika Hrvatskog bloka**, **Krunoslav Gašparić (HB)** neprimjerenim je ocijenio izlaganje o sigurnosnoj situaciji - bez najave, a nakon trideset minuta stanke. To iziskuje prije svega nazočnost ministra unutarnjih poslova i, po mogućnosti, premijera (nije dostatna nazočnost ministra zdravstva). Klub zastupnika Hrvatskog bloka tražio bi, napomenuo je, i sjednicu Odbora za nacionalnu sigurnost, kojoj bi trebali prisustvovati i šefovi sigurnosnih službi. Ali, njih nema jer se vladajuća nomenklatura ne može dogоворiti oko kandidata za čelna mjesta.

Ovaj klub ne prihvata izjave koje, kako reče, njihov predstavnik,

"asociraju i pozivaju na nas". Takve izjave štete, nisu dobre za razvoj hrvatske države i društva. Izjavu čelnika HVIDRE Sinj odbacuju, ali ukazuju na to da je ona samo posljedica stanja u kojem je zemlja već duže vrijeme, a čiji su uzroci puno dublji i o njima bi Parlament trebao provesti ne samo raspravu nego i analizu.

Izjava čelnika HVIDRE Sinj se odbacuje, ali ona je samo posljedica stanja u kojem je zemlja već duže vrijeme, a čiji su uzroci puno dublji i o njima bi Parlament trebao provesti, ne samo raspravu, nego i analizu.

Predstavnik HB-a skrenuo je zastupnicima pažnju na to da još nije otkriveno tko je ubio Milana Levara, makar su se - kako reče - državni dužnosnici natjecali u davanju izjava o brzini uhićenja počinitelja. Je li riješen slučaj prijetnje predsjedniku države, koji je o tome izvjestio samo dan nakon Levarova ubojstva? Tko je postavio i aktivirao bombu ispred zagrebačkog gradskog poglavarstva, što je sa slučajem Mirogoj? Sljedeće pitanje Gašparića bilo je - zašto Državno odvjetništvo nije pokrenulo istragu o špijuniranju u korist agresora (brojni haaški svjedoci otkrivaju da je agenturna mreža UDBE i HOS-a u ratu obavljala najprije poslove - od obavještajnih do terorističkih te da su imali suradnike čak u vrhu tadašnje vlasti. Zašto neki mediji brane djelatnike tih službi i njihove suradnike čak se trudeći da im unaprijed u javnosti stvore alibi tezama da je KOS naknadno proizvodio dokaze o suradnji s nekim ljudima kako bi ih kompromitirao (čak je i Predsjednik države, moglo se pročitati u nekim medijima, bio jedan od suradnika).

Cilj operacija UDBE i KOS-a tih godina bila je diskreditacija mlade hrvatske države i utemeljitelja i prvog hrvatskog predsjednika, dr. Tudmana, koji je - naglasio je Gašparević - politikom pomirbe i jedinstva naroda omogućio obranu domovine i slamanje velikosrpske politike započete balvan revolucijom.

Stoga Hrvatski blok s indignacijom odbacuje izjavu kako je u Bibinu započela nova balvan revolucija, iako

dogadaj u Bibinju osuđuju kao štetan i nepromišljen.

Rekavši kako balvan revolucije u Hrvatskoj više neće biti, ustvrdio je kako neki koji su pjevali "Od Vardara pa do Triglava" danas sjede u saborskim, županijskim, gradskim ili općinskim foteljama.

Ustvrdivši da Slavonija ponovno proživljava provokacije iz 1990-tih, predstavnik Hrvatskog bloka je zatim ustvrdio: da u Vukovaru (iz kojega je još 650 nestalih) Srbi organiziraju nastupe pjevača iz Bijeljine, da na ulicama postavljaju barikade, tuku hrvatsku djecu u školi, da su na hotelu Dunav osvanuli graffiti "Velim Srbiju" i "Zabranjen ulaz za Hrvate".

Kao primjer uistinu "poremećena shvaćanja" o tome što u Hrvatskoj ugrožava nacionalnu sigurnost,

zastupnik Gašparić je spomenuo izjavu Predsjednika države da je glavna zadaća suprotstaviti se destruktivnom djelovanju fašističkih i proustaških grupa i pojedinaca, izrečenu na skupu u Domu Hrvatske vojske, gdje je - naglasio je zastupnik - simfonijski puhački orkestar svirao "Po sumama i gorama", uz nazočnost Društva za istinu iz Beograda.

Kritički se zastupnik osvrnuo i na politiku (odлуku) zagrebačke skupštine o financiranju projekata zapadnog Balkana (obrazovanje znanstvenih menadžera iz Albanije, BiH, Makedonije, Rumunjske i Jugoslavije). To je po njegovoj tvrdnji veća prijetnja nacionalnom interesu nego izjava HIDRINA čelnika (u afektu) - kako reče, za to ima novca, a za svoju djecu moramo organizirati huma-

nitarne akcije za pužnice ili inkubatore.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: ocjenu kako je ugroza nacionalne sigurnosti i izjava Ministarstva branitelja da se ne bavi suicidima (a od kraja rata ubilo se 1600 branitelja); upozorenje kako supruge hrvatskih ratnih vojnih invalida preminulih nakon 31. prosinca 1997. nemaju pravo na mirovinu pa ostaju bez prihoda, banke im oduzimaju imovinu; upozorenje kako premijer obećava pomoći Iraku a zemlja mu leži u ruševinama, prekrivena minama (po brojnosti 5. mjesto na svijetu) i u kojoj još nisu zbrinuti niti 100-postotni invalidi Domovinskog rata.

J. R.

STAJALIŠTA O IRAČKOJ KRIZI

I na slijedećoj sjednici izvješće Vlade o međunarodnim prilikama

Sukladno dogovoru na sjednici Predsjedništva Sabora, kojoj su prisustvovali i predsjednici klubova zastupnika, predsjednik Vlade RH Ivica Račan izvjestio je zastupnike o stajalištu Vlade o iračkoj krizi. Potom su se o tome očitovali predstavnici klubova zastupnika.

Predsjednik Vlade Republike Hrvatske Ivica Račan uvdno je ocijenio da je hrvatska javnost dobro obaviještena o stajalištima izvršne vlasti, pa će njegovo obraćanje biti sažeto i kratko. Potvrdio je da će se Republika Hrvatska zalagati za rješavanje nastale krize posredstvom međunarodne zajednice i kroz središnju ulogu Ujedinjenih naroda. Hrvatski gradani koji su i sami osjetili sva ratna stradanja i iskušenja, izuzetno cijene mir i miroljubiva politička sredstva. Uoči oružanih akcija u Iraku od strane Sjedinjenih Američkih Država i saveznika, hrvatska Vlada je izrazila željenje što se rješenje Iračke krize ne postiže mirnim putem i političkim

sredstvima. Istovremeno smo izrazili i razočarenje nedostatkom jedinstva u Europskoj uniji, a zbog navedenih razloga nismo podržali vojnu akciju.

Pored ostalog, izraženo je i očekivanje da će vojna akcija potrajati što kraće i uz što manja civilna stradanja. Nažalost, nastavio je premijer, ova se nadanja izgleda neće ispuniti prema našim očekivanjima.

Zbog takvoga stava Vlade, pojedini predstavnici SAD-a i nekih drugih prijateljskih država izrazili su određeno nezadovoljstvo. I pored toga, potpuno je logično da Hrvatska kao članica UN-a u potpunosti poštuje rezolucije i odluke nadležnih međunarodnih tijela. Da je kojim slučajem odluka Vijeća sigurnosti o potrebi oružane akcije donesena, Hrvatska bi podržala takvu odluku i na određeni način i sama sudjelovala. Želimo istovremeno pridonijeti stabilnosti regije, ocjenjujući da su to naši, ali i interesi međunarodne zajednice. Zbog ovih okolnosti hrvatske vlasti ne žele se sukobljavati s postojećim javnim

mnenjem, što prijateljske zemlje mogu i trebaju razumjeti, a time se ne dovodi u pitanje postojeće prijateljstvo s tim zemljama.

Postoji potreba, nastavio je premijer Račan, za suradnjom svijeta u anti-terorističkoj koaliciji, jer opasnosti terorizma neće biti ni brzo ni jednostavno uklonjene. Izrazio je ujedno zabrinutost zbog humanitarnih posljedica ratnih sukoba u Iraku, uz očekivanja Vlade Republike Hrvatske o što hitnijem prestanku ratnih operacija. Potrebno je osigurati mir u svijetu kako bi se nakon prestanka rata, onemogućili unutarnji konflikti uzrokovani dugo-godišnjom diktaturom Sadama Husseina, te etničkim, vjerskim i drugim razlozima. Republika Hrvatska ujedno je spremna, u skladu s vlastitim mogućnostima, pridonijeti humanitarnoj pomoći Iraku, kao i pridonijeti održavanju mira i posljedratne obnove. Ovi naporci ujedno trebaju uključivati i široki spektar

aktivnosti koje su usmjerenе na razvitak demokracije i zaštite ljudskih prava i pravne države. Također, nakon uspostave mira, hrvatsko gospodarstvo ima mogućnosti da aktivno sudjeluje u obnovi iračke infrastrukture kao i razvoju drugih oblika gospodarske suradnje.

Naše je jasno opredjeljenje, nastavio je premijer Račan, da UN i nadalje treba predstavljati središnje mjesto odlučivanja u međunarodnoj zajednici. Revitalizacija značaja i uloge ovog tijela, treba po našem mišljenju započeti upravo u Iraku. U tom smislu tijela UN-a trebaju imati vodeću ulogu u obnovi ove zemlje, te osiguranju njene cjelebitosti i suverenosti. U sklopu svojih napora za ostvarenje jedinstva o temeljnim pitanjima suvremenog svijeta, Republika Hrvatska zalaže se za nastavak dijaloga između ključnih čimbenika međunarodne zajednice. Takav dijalog preduvjet je za očuvanje i jačanje međunarodnog poretku, a ujedno se kao zemlja koja svoje strateške ciljeve pronalazi u članstvu EU-a i NATO-a, zalažemo za jačanje transatlantske suradnje, te jedinstva EU. Kao aktivna članica Antiterorističke koalicije, Republika Hrvatske će i nadalje pružati puni doprinos ostvarenju tih ciljeva.

Na kraju izlaganja, premijer Račan je ustvrdio da su poduzete sve mjere u slučaju mogućih nepovoljnih implikacija Iračke krize na Hrvatsku.

Izostao je međunarodni legalitet vojnim mjerama

Od prijavljenih sudionika za raspravu, prvi je u ime Kluba zastupnika DC-a govorio dr.sc. **Mato Granić**. Upozorio je da su u tijeku sve snažnije operacije SAD-a i saveznika, ali i sve jači otpor iračkih snaga, posebno u gradovima. Iračke vojne i civilne žrtve sve su brojnije, a žrtava ima i na savezničkoj strani. Savezničke snage govore da se radi o legalnom ratnom okršaju protiv diktatora Sadama Husseina na temelju Rezolucije 1441 UN-a, budući da se opravdano strahuje kako posjeduje biološko i kemijsko oružje za masovno uništenje. Ocjenu o karakteru režima Sadama Husseina podupire i demokratski svijet, ali pri tome ne prihvata savezničke stavove o legalitetu vojne intervencije. Ukoliko se ne pronade zajedničko ishodište Ujedinjenim narodima prijeti neefiksnost i

marginalizacija, te naponskiju i sudbina kakvu je svojedobno imala Liga naroda. SAD i saveznici pokušat će problem legaliteta prevladati novom rezolucijom Vijeća sigurnosti, kao i o poslovima vezanim uz izgradnju demokratskih institucija i poslijeratne obnove.

To je već prihvatio i glavni tajnik UN-a, Kofi Annan, ali su za sada protivljenje izrazili Francuska i Ruska federacija.

Svijet je zabrinut i zbog sve većih civilnih žrtava, ali i zbog stvaranja jedne velike svjetske super sile koja je za sada bez ikakvih institucionalnih kontrolnih mehanizama. Nikada se kao do sada, Sveti otac nije toliko zalagao za sprječavanje i zaustavljanje jednoga rata. Istovremeno je došlo do podijelenosti članica EU, a NATO je paraliziran u donošenju predstojećih odluka.

Hrvatska vlada trebala je znati da će nakon podrške Vilniuskog skupinu, uslijediti zahtjev SAD-a oko političke podrške američkoj vojnoj intervenciji. Upozorio je ujedno da je bilo uočljivo i loše koordiniranje između Vlade i Predsjednika Republike oko izjava, a pozitivnim je ocjenio stav većine političkih stranaka i javnosti o potrebi mirnoga rješenja i raspleta krize. Unatoč svim nedostacima, tijela UN-a su jedino mjesto raspleta gdje se rješava stabilnost svjetske organizacije i njezinih članica. Hrvatska istovremeno ne smije igrati na antiameričku kartu ili potpirivati antiameričko raspoloženje i podjelu EU i SAD-a, upozorio je na kraju izlaganja zastupnik Granić. Potrebno je istovremeno podupirati transatlantsko savezništvo i prevladavanje postojećih podjela i razlika, uz jačanje mjerodavnih institucija UN-a.

Hrvatska već trpi gospodarske posljedice

Zastupnik **Damir Kajin** govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a. Zamjerio je što se u Saboru uvijek raspravlja s određenim zakašnjenjem, ne gajeći nade da će Hrvatska uspjeti promjeniti odluku SAD-a oko Iraka. Smatra da je trebalo otvoriti raspravu prije potpisivanja tzv. Vilniuskog dokumenta, kojega je možda i mimo ovoga Parlamenta stavio hrvatski ministar vanjskih poslova. Nitko ne gaji simpatije za Sadama Husseina, ali postoji razumljiva podrška kako bi se spriječilo stradavanje nedužnih irač-

kih civila u ratnom kaosu. Zamjerio je ujedno što je američka administracija izgubila realni kontakt sa stvarnošću, a takav odnos onda rađa antiamerikanizam. Ovaj se osjećaj danas širi od Europe i Kaira, do Latinske Amerike i zemalja Dalekog istoka. Jednostrana američka i britanska akcija zaprijetila je opstojnosti i samom postojanju tijela UN-a. U takvoj situaciji, Hrvatska mora donositi odluke razmišljajući o poziciji i kretanju Europe za 2, 4 ili 6 godina.

Zamjerio je zatim veleposlaniku SAD-a u Hrvatskoj, gospodinu Rosinu na izjavama i prijetnjama zbog iznijetih hrvatskih stavova i razumljivih rezervi zbog mogućih velikih ratnih stradanja. Hrvatskoj ne treba prijetiti represalijama budući da već plaća mjerljivu cijenu značajnih finansijskih gubitaka u turističkoj djelatnosti. Iznio je zatim i brojčane pokazatelje o troškovima sadašnje akcije u Iraku, kao i onih nastalih 1991. godine tijekom akcije "Pustinjska oluja". Usprkos vidljivim naftnim interesima, oslobođenje Kuvajta 1991. godine, predstavljalo je legitimnu akciju, a opstanak Sadama Husseina uslijedio je uslijed tadašnjih geostrateških kalkulacija SAD-a. U ovom sukobu SAD ne ostavlja mesta za suzdržanost ostalih zemalja, težeći realizaciji vlastitih interesa kojima će se osigurati primat samo jednoj svjetskoj vojnoj i tehnološkoj sili. Međutim, ukoliko se vojna opcija ne stavi pod kontrolu, prijeti eskalacija muslimanskog fundamentalizma. Izrazio je na kraju razumijevanje za napore Vlade Republike Hrvatske koja se našla između "čekića i nakonvja", odnosno između očekivanjima vlastite javnosti i mogućih mjera američke administracije. Usprkos ovakvoj nezahvalnoj poziciji, ne smije odustati od temeljnih principa na kojima su zasnovani međunarodni odnosi, zaključio je zastupnik Kajin.

Potrebno je utvrditi međunarodnu poziciju Hrvatske

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, govorio je zastupnik **Vlado Jukić**. Iako naši zaključci ne mogu utjecati na zbivanja u Iraku, potrebno je otvoriti široku, javnu raspravu. Smatra da je hrvatska vanjska politika po tom pitanju, do sada bila nekonzistentna i nedorečena, a ponekad i autistična. Podsetio je

ujedno, da je potpisivanje Vilniuske izjave bilo u potpunoj suprotnosti s kasnijim stajalištima Vlade u kojima se izražava potreba verifikacije ratnih poteza na temelju odluka Vijeća sigurnosti UN-a. Hrvatsku vanjsku politiku kao i nacionalne interese određuje UN, Europska unija i NATO, a svoje interesne mora ostvarivati u novonastalim okolnostima u kojima je uzdrman postojeći međunarodni poredak. Upozorio je ujedno da najviši dužnosnici Europske unije javno izražavaju nadu o prevladavanju postojećih nesuglasice kako bi ovo važno tijelo moglo opstati. Ujedno je u potpunosti paraliziran i NATO, premda se u medijima najavljuje više ovogodišnjih vježbi Hrvatske vojske i vojnih jedinica SAD-a. Sustav kolektivne sigurnosti koju je osiguravao i predstavljao NATO, sada je doveden u pitanje, a prijeti i sam njegov opstanak u sadašnjem obliku.

Zastupnik je ocijenio da u ovom trenutku Hrvatska nema donesen plan obrane, kao ni plan uporabe oružanih snaga, pa je i o navedenom problemu potrebno otvoriti raspravu. Usprkos očekivanjima predsjednika Vlade, zastupnik je ocijenio da će se Republika Hrvatska ipak morati svrstat u predstojećim sukobima, pa je predložio donošenje zaključka kojim se Vlada RH obvezuje da za iduću sjednicu pripremi Izvješće o međunarodnom položaju Republike Hrvatske.

Kontradiktorne ocjene predstavnika vlasti

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je zastupnik **Dražen Budiša**, koji je uvodno konstatirao da je tragičan rat u Iraku doveo do podjele između UN-a i EU, a stvorio je i značajne probleme unutar donošenja odluka u NATO-u. Opravdano je zato upitati se, za budućnost ovih institucija i međunarodnih integracija. Tužnom činjenicom smatra što je došlo i do podjela u hrvatskoj politici, te kontradiktornih ocjena od strane veleposlanika SAD-a u Republici Hrvatskoj. Od prvobitnih pohvalnih izjava, došlo je do vrlo grubog napada na Vladu Republike Hrvatske i to nakon što je zauzela sadašnji stav. Ne treba zaboraviti, nastavio je zastupnik Budiša, da je i od strane predstavnika hrvatske vlasti dolazilo do posve suprotnih procjena o mogućim štetama i koristima hrvatskog turizmu

uslijed ratnih okolnosti. Iako je hrvatska Vlada mijenjala svoje političke procjene i stavove, HSLS ipak podupire temeljne ocjene Vlade RH i izjavu predsjednika Republike Hrvatske, nakon što Vijeće sigurnosti UN-a nije odobrilo akciju savezničkih snaga.

Zamjerio je ujedno Vladi što nije niti pokušala uspostaviti jedan nacionalni konsenzus, pa onda nije neobično što je najjača oporbena stranka iznijela potpuno suprotan politički stav. Potrebno je ujedno odgovoriti i na pitanja koja će se našoj vanjskoj politici nametnuti u neposrednoj budućnosti. Hrvatska mora iznova definirati svoju vanjsko-političku strategiju, vodeći računa o novim činjenicama. Ne treba gajiti nade da će euroatlantsko jedinstvo biti tako brzo učvršćeno, a iračka kriza ostavit će značajne posljedice. Na kraju je upozorio i na dramatične posljedice humanitarne krize u Basri koja već 4 dana nema električne energije i vode. Nije dovoljno obećanje o poslijeratnoj obnovi, jer se Hrvatska mora pridružiti onim zemljama u svijetu koje traže da se rat što hitnije završi i obnove diplomatski putevi rješavanja krize, zaključio je zastupnik Budiša.

Konzistentnost Vladine politike u ovom slučaju nije upitna

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a, govorila je zastupnica dr.sc. **Vesna Pusić**. Objasnila je razloge početne suzdržanosti oko inicijative za ovu raspravu u Saboru. Razlozi izviru iz činjenice trajanja rata u Iraku, kao i zbog svih političkih silnica oko postojeće situacije i heterogenih interesa u svijetu. Istovremeno, Hrvatska ne može niti treba donositi nekakve zaključke, budući da ne može utjecati na tu činjenicu. Za našu razinu donošenja odluka, ocijenila je zastupnica Pusić, možda je važnije da je Vlada u pogledu reakcije na situaciju u Iraku, donijela one odluke koje su unutar nadležnosti izvršne vlasti. Budući da je rasprava ipak pokrenuta, treba reći da je politika hrvatskog državnog vrha u ovom slučaju bila konzistentna. Nije se složila s pojedinim ocjenama kojima se prigovaralo na razlike između početnih i kasnijih stavova Vlade Republike Hrvatske. Kao što je poznato, pred Hrvatsku je postavljen

zahtjev da definira razinu suradnje u ovoj intervenciji i ona je to učinila. Razina hrvatske suradnje omogućava savezničkim snagama korištenje hrvatskog zračnog prostora i korištenje usluga hrvatskih aerodroma u slučaju potreba. Hrvatska nije išla preko razine ove suradnje bez obzira na očekivanja SAD-a, ocjenjujući da su naši nacionalni interesi prvenstveno usmjereni prema Europskoj uniji. Bez obzira na postojeće razlike, za očekivati je da će doći do konsolidiranja stavova, pa naše interese treba graditi na ovim očekivanjima. Drugi temeljni hrvatski interes zrcali se na potrebi dobrih odnosa sa SAD-a, a treći je odraz onaj, kojega ta situacija u Iraku ima na našu regiju i konkretno na situaciju u Hrvatskoj.

Unutar te tri referentne točke, zaključila je zastupnica Pusić, hrvatska Vlada treba voditi svoju politiku i u tom pogledu ima i našu podršku.

Sačuvati temelje međunarodne politike

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Luka Trconić**. Smatra da su važne poruke koje će se u ovom slučaju iznijeti u Hrvatskom saboru, jer je svijet suočen s dramatičnom krizom. U pitanju nisu samo putovi razrješenja postojeće krize, nego i opstanak moderne civilizacije. Potrebno je pronaći izlaze iz gospodarske, političke i etičke krize i njezinih posljedica. Potvrdio je zatim, da je HSS oduvijek vodio mirovnu politiku, kao i ocjenu da se moderna civilizacija gradi u okrilju i okviru UN-a. Ovi su temeljni principi najviše u interesima malobrojnih i malih naroda, kao i država koji ne smiju narušavati okvire temeljnih političkih i etičkih normi čovječanstva.

Naši nacionalni interesi nedjeljivi su od interesa temeljnog zalaganja za opću svjetsku zajednicu, što je znao reći i Stjepan Radić. Dakle, zalažemo se za afirmaciju fundamentalnih etičkih principa u okvirima tijela UN-a. Isto tako, ne smijemo zaboravljati da Europa, i to integrirana Europa, predstavlja naš zavičaj unutar kojega trebamo djelovati. Uvažavamo sve naše prijatelje, ali bilateralna suradnja može se odvijati u okvirima Ujedinjenih naroda, a taj stav predstavlja ujedno i temeljno stajalište HSS-a, zaključio je zastupnik Trconić.

O upotrebi sile odlučuje Vijeće sigurnosti UN-a

U ime Kluba zastupnika HB-a govorio je zastupnik **Milan Kovač**. Smatra da je rasprava trebala uslijediti prije već navedenih odluka tijela izvršne vlasti, a sadašnja rasprava nažalost počinje nakon što već gotovo tјedan dana bjesni rat. Zamjerio je izvršnoj vlasti što je prvo dala potporu, a potom se žestoko usprotivila savezničkim potezima, a sličnu ocjenu dao je i izjaviti predsjednik Republike Hrvatske. Taj, kako je rekao, tragikomičan igrokaz današnje hrvatske politike, svjedoči o potpunoj nekompetentnosti njezinih kreatora i aktera.

Podsjetio je zatim, da se hrvatsko Ministarstvo vanjskih poslova u prvi mah solidariziralo s bezuvjetnim i proameričkim stajalištima Vilniuske skupine. Kada se Vlada "povukla", hrvatski veleposlanik u Washingtonu izjavio je da "medusobni odnosi nikada nisu bili bolji", a zatim je predsjednik Mesić žestoko osudio politiku SAD-a. Može li nas, gospode i gospodo zastupnici, nastavio je zastupnik Kovač, utješiti kasnija izjava predsjednika Sabora, kako su i druge europske zemlje pokazale nesnalaženje u ovom teškom pitanju. Zamjerio je ujedno što je uopće došlo do rasprave o ovom pitanju, ocjenjujući je zakašnjelom i motiviranom "za blagoslovom Sabora prema neodgovornom glavinjanju izvršne vlasti".

Male zemlje, zaključio je zastupnik, imaju samo dva uporišta za očuvanje svoje slobode i samostalnosti; domoljublje svojih građana i međunarodno pravo. Stoga HB odlučno podupire borbu protiv međunarodnog terorizma, ali smatra da samo Vijeće sigurnosti UN-a, može legitimno odlučivati o uporabi sile u međudržavnim odnosima.

Treba ukloniti nastale razlike između SAD-a i Europe

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je zastupnik **Jozo Radoš**, koji je uvodno odbacio optužbe o kontradiktornom stavu izvršne vlasti. Ne može se potpis veleposlanika pod izjavu Vilniuske skupine, smatrati nećime što je u suprotnosti s konačnim stavom Republike Hrvatske. To nije bila podrška ratu, nego poziv da se iskoriste sva sredstva koja će omogućiti da Irak uđe u okvire

međunarodnog poretka. Ta je zemlja već desetljećima izvan ovih okvira, dodao je zastupnik Radoš. Napomenuo je zatim, da o najkrupnijim sigurnosnim pitanjima treba odlučivati Vijeće za nacionalnu sigurnost, ne bojeći se pritom usporedbi s ranijim sličnim tijelima u političkom životu Hrvatske.

LIBRA je od početka ove krize zastupala stav da se akcija u Iraku ne smije voditi bez prethodne odluke Vijeće sigurnosti UN-a. Pitanje je, tko ima pravo bilo kojem narodu nametati način vladavine, ukoliko izostane odluka najvišeg tijela međunarodne zajednice. Smatra da postojeće podjele između Europe i SAD-a nisu dobre, pa bi ih u zajedničkom interesu trebalo što žurnije prevladati. Sve ovo što se danas čini u Iraku, podsjeća na sukobe iz ranijih stoljeća i svjedoči o krizi u međunarodnim odnosima. Nadajući se prevladavanju postojećih problema, zastupnik je ocijenio da bi Republika Hrvatska u budućnosti, mogla značajno pridonijeti formiranju europskog identiteta.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Smatra da nisu točne ocjene o stalnim problemima između Europe i NATO-a. Podsjetio je na pomoć koju su Amerikanci pružili Republici Hrvatskoj povodom Washingtonskog i Daytonskog sporazuma. Protivi se, kaže, stradavanju civila, ali podržava svrgavanje režima Sadama Husseina. Smatra da bi sa 2000 hrvatskih dragovoljaca koji imaju dragocjeno ratno iskustvo, efikasno riješio ovaj problem.

Za ispravak netočnog navoda javio se i zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKD)**. Smatra da nije najveće зло što se odvija rat u Bagdadu, jer će se stvoriti Sjedinjene Države Europe - Francuska, Njemačka i Rusija. Predsjedavajući je upozorio govornika da iznijetom konstatacijom nije ispravio netočan navod za koji je i dobio riječ.

Vlada RH postupila je odgovorno i principijelno

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Josip Leko**. Ocijenio je da je Vlada Republike Hrvatske na suzbijanju i borbi protiv međunarodnog terorizma postupala odgovorno, principijelno i sukladno preuzetim međunarodnim obvezama. Zbog ovih razloga, klub zastupnika SDP-a podržat će zaključke i stajališta

Vlade u vezi s kampanjom saveznika oko otklanjanja opasnosti zbog oružja za masovno uništenje. Ukoliko diktatorski režim Sadama Husseina posjeduje ovo oružje postoji opasnost od njegove upotrebe, ali akcije se ne bi smjele poduzimati bez suglasnosti Vijeće suglasnosti UN-a. To mijenja međunarodnu poziciju država, ali i umanjuje ugled Ujedinjenih naroda. Zbog ovih okolnosti smatra da još nije kasno da se međunarodni odnosi vrate u okrilje UN-a jer bi jednostrane akcije samo mogle potaknuti aktivnosti međunarodnog terorizma. Bez odgovarajućih odluka Vijeće sigurnosti, neće se moći pozivati na pravila međunarodnog poretka. Interes Republike Hrvatske ogledava se u pripadnosti ujedinjenoj Europi, kao i borbi široke koalicije za suzbijanje međunarodnog terorizma, koja mora imati podršku i legitimitet UN-a.

Prijete opasnosti svjetskog terorizma

Zastupnik dr.sc. **Zlatko Kramarić** govorio je u ime Kluba zastupnika LS-a. Najavio je dramatične promjene koje će uslijediti nakon rata, pa bi i hrvatska politika trebala na vrijeme uočiti i anticipirati ova neizbjježna kretanja. Ovi bi događaji ujedno trebali jasnije definirati i naše buduće ponašanje, a određivanjem prioriteta smanjiti će se i mogućnosti pogrešnih odluka. Smatra ujedno da će se morati pristupiti redefiniranju odnosa prema EU, koja se ionako suočava s poteškoćama oko donošenja odluka. Portretirao je zatim pojedine regionalne razlike, upozoravajući da je istovremeno potrebno definirati i stav spram SAD-a. Problemi svjetskog terorizma neće se moći olako riješiti, a moguć je "izvoz" terorizma i na ovo naše područje. Potvrdio je riješenost Liberalne stranke koja se oduvijek zalagala za politička i diplomatska sredstva prilikom rješavanja sukoba. Ova akcija koja se izvršava izvan okvira međunarodnog prava, predstavlja ujedno i opasan presedan koji podsjeća na poznata zbivanja 30-tih godina prošlog stoljeća. Ohrabruju ipak najavljeni politički dogovori između aktera Iračke krize kod saveznika i pokušaj stjecanja naknadnog legitimeta unutar Vijeće sigurnosti. Prijeti međutim realna opasnost da se nastavi i pojača gospodarska recesija kao i poskupljenje energetika i loše posljedice za

turističku komponentu gospodarstva. Podržao je istovremeno i mirovorne Papine poruke, ocjenjujući da demokratska rekonstrukcija Iraka mora prvenstveno imati potporu domaćih čimbenika. Smatra ujedno da ne smijemo iznositi pred Vladu prevelika očekivanja, a ovi problemi ne smiju imati svoj nastavak i na unutarnjem političkom planu.

Usljedio je ispravak navoda kojega je zatražio zastupnik Ljubo Ćesić - Rojs. Smatra da je potrebno riješiti problem kojega predstavlja Sadam Hussein. On je kemijskim oružjem ubio 7.000 Kurda. Upozorio je na već zaboravljenu ulogu francuskog predsjednika Mitteranda oko američke intervencije u BiH. Smatra da bi Hrvatska trebala pomoći Amerikancima, jer su i oni svojedobno pomagali Hrvatskoj u ratu protiv agresora. I u ovom je slučaju predsjedavajući upozorio da su iznijeta vlastita razmišljanja, ali nije došlo do ispravka netočnog navoda.

Potrebno uočiti osnovne trendove globalizacije svijeta

Zatim je u ime Kluba nacionalnih manjina govorio zastupnik **Milan Đukić**. On je potvrđao da je Klub etničkih zajednica uvijek bio i ostaje na strani zaštite ljudskih prava i sloboda, protiveći se bilo kojem ratu. Prisutnost SAD-a u Iraku ocjenio je kao invaziju, upozoravajući da smo dali odobrenje za korištenje zračnog prostora i snabdijevanja gorivom za zrakoplovstvo savezničkih snaga. Skrenuo je ujedno pozornost na ranije retoričke razlike i kontraverze u izjavama, koje je uočio između državnog političkog vrha. Smatra da po pitanju Iračke krize, još uvijek ne predstavljamo politički izgradenu zemlju, a ne razumijemo ni suštinu nove globalizacije svijeta. Nije teško

govoriti o krizi, ali je teško donositi pojedine odluke, upozorio je zastupnik Đukić. Doveo je zatim u pitanje pretpostavku da iračko oružje uopće predstavlja globalnu prijetnju svijetu. Ako postoje argumenti o posjedovanju atomsko - biološko - kemiskog naoružanja, nastavio je zastupnik, zašto ti isti argumenti nisu koristili u istrazi UN-ove komisije?

Podsjetio je da je Hrvatska nedavno izašla iz krvavog rata, ocjenjujući da su se drugi argumenti i ocjene koristile oko davanja "zelenog svjetla" SAD-a povodom akcija "Bljesak" i "Olja". Smatra da to ukazuje na opasnost od različitih kriterija, te je potvrdio da Hrvatska mora pronaći svoje pravo mjesto i put u EU, kao i unutar novoga svjetskog poretku. Usljedio je novi ispravak netočnog navoda. Zastupnik Ljubo Ćesić-Rojs napomenuo je da je Medunarodna komisija na čelu s Hansom Blixom već upozorila na iračko korištenje kemiskog oružja, a korištenje američke moderne tehnologije jamči otkrivanje ovih tvari. Ponovio je protivljenje da u ratu stradaju nedužni civili, ali se založio za uklanjanje postojećeg iračkog režima. Smatra da je ipak odabrana pogrešna taktika, a uz odgovarajući nadoknadu iračkog bi diktatora uklonili i vlastiti sinovi.

Ispravak netočnog navoda zatražio je i zastupnik **Krunoslav Gašparić (HB)**. On smatra da nisu točne konstatacije da su akcije "Bljesak" i "Olja" predstavljale kršenje međunarodnog humanitarnog prava.

Nakon ovog ispravka u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Vladimir Šeks**. On je napomenuo da je HDZ zauzela svoja stajališta i odredila se prema iračkoj krizi, o čemu je i hrvatska javnost već obaviještena. Ovim se stajalištima kaže, nema što dodati i Klub zastupnika HDZ-a ostaje kod njih.

Predsjedavajući je zatim ponudio premjeru Račanu da se u završnim riječima ponovno obrati zastupnicima. On nije prihvatio ocjenu da je Vlada Republike Hrvatske imala nekakve zaokrete povodom Iračke krize. Precizirao je kronologiju zbivanja povodom Vilniuske izjave, napominjući da su pojedini nedovoljno jasni elementi doveli do različite interpretacije ovog dokumenta. Ta je izjava predstavljala pokušaj da se Irak razoruža mirnim putem, i nije bila podrška vojnoj akciji. Sve dok su trajali naporci međunarodnih čimbenika da se unutar Vijeća sigurnosti UN-a pronadru rješenja, logično je da se hrvatska vlast nije mogla definitivno odrediti, već se pridružila onima koji su zagovarali miroljubivo rješenje i jedinstvenu akciju autoriziranu od UN-a. Nakon toga, hrvatska se vlast jasno i definitivno odredila prema takvom razvoju dogadaja, pa se ne mogu prihvati pojedine ocjene o "krupnim razlikama hrvatske vlasti oko Iračke krize". Rješenje ovog pitanja treba tražiti kroz postojeća tijela i institucije međunarodne zajednice, a oružana akcija mimo njihovih odluka, nikako se ne može podržati. Osvrnuo se zatim i na inicijativu Kluba zastupnika HSP-a koji su predložili održavanje cjelovite rasprave o međunarodnom položaju Republike Hrvatske. Ukoliko bi to bio zaključak i Sabora, voljni smo što prije pripremiti i podržati ovu raspravu, zaključio je predsjednik Vlade Republike Hrvatske, Ivica Račan.

Predsjedavajući je zastupnicima zatim predložio donošenje zaključka kojim se: Zadužuje Vlada Republike Hrvatske da na idućoj sjednici Hrvatskog sabora podnese Izvješće o međunarodnoj situaciji. Ovaj zaključak zastupnici su priхватili sa 89 glasova, dok je 9 bilo suzdržanih.

v.Ž.

AKTUALNI PRIJEPODNE

Na aktualnom prijepodnevu zastupnici su se kroz petnaestak pitanja zanimali o hrvatsko-američkim odnosima s obzirom na stav Vlade RH prema ratu u Iraku; o stanju u poljoprivredi, gospodarstvu; o kreditima za razvoj malog poduzetništva u turizmu i samozapošljavanja s obzirom na nove mјere Hrvatske narodne banke; o NE Krško te o drugim pitanjima.

Dogradnja zgrade suda u Čakovcu

Velimir Pleša (HDZ) pitao je ministricu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave zašto se stalo s izgradnjom odnosno dogradnjom zgrade suda u Čakovcu u kojoj se nalazi i Općinski i Županijski sud. U suglasnosti s Ministarstvom za to postoje već nekoliko godina dogovoreni projekti, čak i gradevna dozvola.

A svoje je pitanje povezao s uočljivim novim "ruhom" zgrade Županijskog suda u Zagrebu gdje skele upućuju da će se vjerojatno obavljati veći zahvati. To će sigurno iziskivati i dosta materijalnih sredstava koja su se možda mogla upotrijebiti za adaptaciju postojećih prostora Općinskog suda u Zagrebu koji zbog pomanjkanja prostora ne može zaposlitи veći broj sudaca.

Ministrica **Ingrid Antičević - Marić** najprije je rekla da su ove godine prvi put osigurana u državnom proračunu golema sredstva za pravosude i to upravo za adaptaciju, izgradnju i nabavu novog prostora

pravosudnih tijela RH. To je bio goruci problem i zbog toga se nije moglo zaposlitи nove pravosudne dužnosnike na mјesta koja su zjapila prazna a sada su i za to osigurana sredstva.

Zgrada Županijskog suda u Zagrebu se obnavlja a Povjerenstvo za upravljanje državnom imovinom dodijelilo je veliki prostor za rješenje prostornih problema pravosudnih tijela Grada Zagreba (zgrade u Ilici, Selskoj, bivše vojarne) pa i za Općinski sud u Zagrebu i paralelno će se ići na raspisivanje oglasa za više od 50 sudaca koliko ih nedostaje u tom Sudu.

Uz suradnju s jedinicama lokalne samouprave koje su također dužne pomagati pravosudu u osiguranju radnog prostora razmatrat će se ideje u vezi s tim a upravo je sada pred spomenutim Povjerenstvom prijedlog iz Grada Čakovec jer je već dobio podršku Ministarstva, rekla je ministrica uz nadu da će se na adekvatan način u ovoj godini riješiti i sva pravosudna tijela Grada Čakoveca.

Velimir Pleša nije bio zadovoljan odgovorom na svoje konkretno pitanje smatrajući da je spomenuto rješenje za Grad Čakovec, što je njemu inače poznato, daleko od realizacije. Zatražio je pisan odgovor.

O vrijednosti autocesta

Ljubo Ćesić-Rojs (HDZ) pitao je premjera kolika je sveukupna vrijednost radova autoceste dionica od Goričana do Zagreba, Maslenica Zadar, Kupjak Vrbovsko, pristupne

ceste (doček sv. Oca) ceste Moravče - Marija Bistrica, plato. Podsjet je da je prije godinu dana postavio isto pitanje a da je dobio odgovor zbrda zdola i očito da je gradevinsko cestovni lobi podvalio premjeru, rekao je, među ostalim. Podaci koje je zastupnik dostavio bivšem predsjedniku Vlade mogu se provjeriti u Hrvatskim cestama i zna se sve u lipu a on govori u ime 2312 ljudi, koji su izvodili te radove, čija je subbina neriješena već tri godine. Dakle, kolika je vrijednost radova, koliko je isplaćeno i koliko je novca ostalo u državnom proračunu, ako je ostalo gdje su završili i je li ih netko preusmjerio na neku svoju privatnu firmu.

Moje je pitanje precizno i nabrojio sam dionice koje smo mi radili, rekao je zatraživši precizan pisani odgovor. Radi pomoći dao je podatak da je isplaćeno 285 milijuna akontacije a vrijednost radova je 820 milijuna kuna "pa ćete vidjeti da u Hrvatskoj postoji kriminal i cestovna mafija i da se krade ne na malo nego na veliko".

Ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Radimir Čačić** odgovorio je da se može dati konkretan odgovor u vezi s tim. Gospodin Ćesić-Rojs svojom je operativom radio i ugovorio radove i ostavio ih, ne svojom krivicom nedovršene a nakon toga je ova Vlada raspisala natječaj, ponovno ugovorila iste radove pa je vrlo lako provjeriti odnose a oni su sljedeći. Čvoriste Maslenica, Posedarje Zadar ugovor direktni s RH Alan 38,107.091,45 kuna a cijena iz natječaja je 20,075.761 što je dupla razlika, naglasio je iznoseći i druge podatke koji govore o takvom omjeru.

Pri tome je strojeve s kojima je radio RH Alan kupila država a imamo i uvjeravanja da je vojska platila najveći dio troškova u strukturi širokog iskopa (amortizacija strojeva, pogonski troškovi) a da se ne spominje korištenje kasarni i ostalo. Pripe svega sve su cijene dvostrukre a treba reći da se iz ovih nižih cijena po kojima rade hrvatske tvrtke putem međunarodnih natječaja, plaća i mirovinsko, zdravstveno i da ne ostavlaju ljudi na cesti "kao vi, Česić-Rojs", plaćaju naftu, stanovanje, strojeve, kredite i sve to skupa uz nižu cijenu. - Pa što ste vi uopće plaćali i gdje su novci gospodine Česić-Rojs, gdje su te stotine milijuna", pitao je ministar.

Ljubo Česić-Rojs odgovorio je da je nezadovoljan odgovorom jer da je sve što je iznio ministar neistina i da se ne radi o iznesenim brojkama. Treba u Hrvatskim cestama provjeriti podatke i vidjet će se sprega pojedinaca iz današnje Vlade i iz bivše Vlade i tu se krije zec, a "vama su, gospodine ministre podvalili ako su vam dali te podatke".

Pokazatelji monetarne i fiskalne politike

Dario Vukić (HDZ) pitao je premijera (odnosno njegove kreatore ekonomsko gospodarske politike) je li zadovoljan s trenutnom monetarnom i fiskalnom politikom i da li je njegov tim simulirao posljedice integracije Hrvatske u svjetske trgovinske tokove. Pitanju su prethodili podaci koje je zastupnik iznio o stanju hrvatskog gospodarstva (deficit, inozemni dug raste, nezaposlenost) navodeći da je pokrivenost uvoza izvozom oko 45 i da nikad nije bila manja te da se uvoz povećava i da je njegova vrijednost u 2002. godini iznosila 4,9 milijardi dolara.

Odgovarajući na ovo pitanje potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** predložio je zastupniku Vukiću da pročita ocjene o gospodarskoj i makroekonomskoj situaciji u Hrvatskoj - Svjetske banke, MMF-a itd. Ocjene su da je hrvatsko gospodarstvo u ovom trenutku stabilno i da je zatečeno stanje iz 1999. bitno promjenjeno i sve to pobija ono što je iznio zastupnik. Da se nastavilo s negativnim trendovima iz 1999. ne bi bilo izvoza i nastavilo bi se enormno zaduživanje a, kaže potpredsjednik Vlade, neće govoriti o potpunom

raspadu platnog prometa jer je osnovno bilo uzeti porez i trošti ga nemilice nekontrolirano. Da, imamo rast ukupnog društveno bruto proizvoda a najvažnije je da je sve veća investicijska potrošnja a ne osobna i to prije svega, zahvaljujući promjenama u monetarnoj politici a možemo očekivati i dalje pad broja nezaposlenih, rekao je, među ostalim.

Dario Vukić je rekao da gospodin Linić nije odgovorio na njegovo konkretno pitanje a da se vidi po podacima koje je on iznio da su zaduživanje, a nije točno da je smanjeno, i ostali parametri pogubni za hrvatsko gospodarstvo. Zatražio je pisani odgovor.

Odnosi Hrvatske i SAD-a

Branislav Tušek (SDP) pitao je premijera da li je zbog različitih stavova o ratu u Iraku došlo do poteskoča u odnosima Hrvatske i SAD-a. U hrvatskoj javnosti otvoreno je pitanje dosadašnjih dobroih odnosa sa SAD-om a i mnoga medijska nagađanja, rekao je i zatražio ocjenu tih odnosa u kontekstu dosadašnjih vanjskopolitičkih aktivnosti i stava hrvatske Vlade prema ratu u Iraku.

Hrvatska je imala i vjerujem da i dalje ima prijateljske odnose sa SAD-om, odgovorio je premijer **Ivica Račan**. Istina je da je u odnosu prema oružanoj akciji u Iraku došlo do različitih stavova i to je javna činjenica a i da je zbog stajališta hrvatske Vlade došlo do određenih neodmjerenih reakcija. Na razgovorima s predstavnicima SAD-a u Washingtonu i Zagrebu složili smo se da u ukupnim bilateralnim odnosima ima izuzetno mnogo točaka suglasnosti i suradnje. Određene razlike to ne bi smjele anulirati i dovesti u pitanje ukupne odnose dviju zemalja, naglasio je premijer, među ostalim dodajući da je Hrvatska zainteresirana za nastavak prijateljskih odnosa sa SAD-om, da je članica antiterorističke koalicije i da to želi nastaviti. Duboko vjerujem da smo ušli u fazu u kojoj se neće pojavljivati ocjene koje dovode u pitanje ukupne prijateljske odnose, rekao je premijer na kraju.

Kada isplata razlika mirovina?

Damir Kajin (IDS) pitao je zamjenika ministra rada i socijalne skrbi zašto Zavod za mirovinsko osiguranje ne provodi odluku Upravnog suda,

iako je prošlo dosta vremena od niza rješenja i isplati razliku mirovinu umirovljenicima koji su nesporno zakinuti u razdoblju od 1994. do 1998. godine.

Zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr.sc. **Bože Borko Žaja** odgovorio je da u ovom trenutku ne može pouzданo odgovoriti na to pitanje pa je predložio pisani odgovor nakon što se to razmotri u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje.

Stanje u poljoprivredi

Marko Baričević (HSLS) pitao je ministra poljoprivrede kako može biti zadovoljan (zastupnik je takav odgovor dobio na svoje pitanje na pretprošlom aktualnom prijepodnevnu) s reformama u poljoprivredi kad se još ništa ne radi po Zakonu o državnoj otpori u poljoprivredi, kad ni jedan hektar državnog poljoprivrednog zemljišta nije prodan ni dat u koncesiju prema Zakonu o poljoprivrednom zemljištu iz 2001., još se ništa ne radi ni prema Zakonu o državnoj potpori u poljoprivredi niti komercijalna gospodarstva dobivaju poticaje za ono za što bi trebali dobivati itd. naveo je zastupnik naglašavajući da se osnivaju stožeri za obranu obiteljskih gospodarstava. Kako možete biti zadovoljni uz ovakve činjenice, pitao je na kraju.

Ministar poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidar Pankretić** odgovorio je da "radimo posao koji nam je stavljen u dužnost" a da će zadovoljstvo ili nezadovoljstvo sigurno pokazati oni na koje se to najviše odnosi - poljoprivredni proizvođači. Što se tiče Zakona o poljoprivrednom zemljištu složili smo se da smo zagrizli kiselu jabuku i jedan posao koji treba obaviti na stručan način a niz desetljeća se na tom problemu nije radilo, rekao je među ostalim. Sa zadovoljstvom može naglasiti da je 98 posto programa završeno i dobilo suglasnost što dakako ne ovisi samo o općinama i gradovima, Ministarstvu, Vladi već i o situaciji u katastru i grunitovnici (nesređena situacija) jer se zemljište ne može prodavati ni sredivati ako se ne zna tko je vlasnik. To je velik posao i na njemu se radi a bila bi sreća da se započelo prije desetak godina jer bi se moglo reći da je uskoro gotovo.

Što se tiče Zakona o državnim potporama zadovoljni smo s Upisnikom poljoprivrednih gospodarstava i 140.000 upisanih pokazali su da poljoprivredna domaćinstva vjeruju u

ovu reformu i, ono što čak nije u njihovoj tradiciji, jedno povjerenje prema državnim institucijama. Jasno je da će za one koji se sada upisuju za dohodovnu potporu prve isplate biti od polovice ove godine. Jesenska sjetva je dobro obavljena i zasijane su očekivane površine a što se tiče bilance imamo izuzetno dobar trend i izvoz poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda povećan je za 18,6 posto u 2002. godini u odnosu na prethodnu a izvoz je smanjen.

Marko Baričević se složio da će o svemu tome posljednju riječ dati poljoprivredni proizvođači. I on je za reforme, kaže, a mislio je da će ovom prilikom ministar nešto više reći o stajalištu Predsjedništva HSS-a o tome (nedovoljna suradnja nekih državnih institucija i lokalne uprave, u tom smislu zastupnik postavio dopunsko pitanje čime je povrijedio Poslovnik).

Realizacija programa samozapošljavanja u turizmu

Željko Pavlic (LIBRA) pitao je što će poduzeti Ministarstvo turizma i Vlade da se deblokira realizacija korisnog programa "Poticaj za uspjeh" koji sadrži poticajne mjere za samozapošljavanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva u turizmu. Ove poticajne mjere temelje se na kreditnim sredstvima banaka i sredstvima Ministarstva turizma za subvencioniranje kamata i zbog atraktivnosti i niskih kamata Program je izazvao veliki interes. No do danas Hrvatska poštanska banka, koja se prva uključila u realizaciju odobrila je mali broj zahtjeva a od sredine siječnja ove godine kreditiranje je obustavljeno zbog mjera Hrvatske narodne banke. Odbijeni potencijalni korisnici imali su svu potrebnu dokumentaciju za koju su potrošili mnogo novca i vremena, naveo je zastupnik opovrgavajući time mogućnost da bi nepotpuna dokumentacija mogla biti razlogom za neodobravanje kredita.

Ministar financija mr.sc. **Mato Crkvenac** odgovorio je da je do zastoja došlo jer da oko jedna trećina prijavljenih projekata udovoljava kriterijima ekonomičnosti i racionalnosti te da su neke banke u potezima HNB-a očitale ograničenje za plasman tih sredstava. No nema nikakvih ograničenja jer u ukupnim plasmanima banaka sredstva za ovu svrhu su kap u moru i zanemariva su brojka,

uvjerava ministar smatrajući da banke i na taj način vrše pritisak na HNB da mijenja neke svoje odluke. A ako banke nisu spremne na to financiranje dogovorena su druga rješenja s HBOR-om pa će valjani i kvalitetni projekti biti realizirani.

Željko Pavlic bio je djelomično zadovoljan odgovorom, smatrajući da se predugo čekalo na ostvarenje tih projekata jer su se mnogi poduzetnici spremali za ovu turističku sezonu. Apelirao je na Vladu da ozbiljno shvati ovaj problem.

Još o ograničenju kredita

I **Krunoslav Gašparić (LIBRA)** postavio je slično pitanje predsjedniku Vlade - kako ograničenje kreditnih plasmana utječe na stopu rasta bruto društvenog proizvoda. Ograničenje rasta kreditnih plasmana najvećeg odjeka ima na gospodarstvo (jako vjerojatno nema hrvatske obitelji koja ne živi na kredit). Na kojoj osnovi se očekuje rast bruto društvenog proizvoda u 2003. godini za 4,2 posto kada plaće neće rasti i kada se ograničava rast kredita, rekao je dodajući da se pri donošenju Proračuna govorilo o stopi od pet posto a da se nedugo nakon toga u Memorandumu između hrvatske Vlade i MMF-a pojavila stopa rasta od 4,2 posto.

Potprijeđnik hrvatske Vlade **Slavko Linić** odgovorio je da je spomenut rast od 4,2 posto godišnje realna veličina na koju se računa i da vjeruje da će se ostvariti a i premašiti do kraja godine posebno zbog golemih investicijskih radova koje će pokrenuti trgovačka društva na području energetike i infrastrukture. Sa stopom rasta smo išli oprezno i mnogi su smatrali da će bez rasta od 12 posto Hrvatska propasti. Svaki put u tri godine premašena je predviđena stopa rasta što pokazuje da su procjene bile realne. Cilj je da se u narednim godinama ostvari sedam posto rasta, rekao je na kraju potpredsjednik Vlade Linić.

Krunoslav Gašparić ponovio je da se njegovo pitanje odnosilo na simulaciju za koju pretpostavlja da ju je Vlada izradila o odnosu mjera HNB-a i rasta bruto društvenog proizvoda. Ako turizmu pripada uloga zamsnjaka razvoja onda je ta simulacija potrebna a sve banke koje je zastupnik kontaktirao negativno su odgovorile. Dugoročni krediti su upitni i zato govori o udaru na malo i srednje poduzetništvo, rekao je.

Suđenje generalima koji su vodili obrambeni rat

Ivica Tafra (HB) pitao je premijera da li kao iskusni političar, a bavi se politikom gotovo četrdeset godina, ima saznanja da je ijedna država na svijetu sudila svojim generalima koji su vodili obrambeni i Domovinski rat za slobodu svoje države kao što je to slučaj s Hrvatskom, gdje se sudi generalu Norcu i osuđuje ga se na dvanaest godina zatvora, gdje je za generalom Gotovinom raspisana tjericalica, generala Bobetka traži ponovno Haaški sud, dok ostali očekuju poziv.

Mogu li Hrvati danas uopće biti ponosan narod nakon što se najzasluženijima za hrvatsku slobodu i demokraciju sudi na ovakav način, pitao je.

Zastupnik će dobiti pisani odgovor.

Izjava američkog veleposlanika

Dr.sc. **Antu Kovačevića (HKDU)** je zanimalo je li se veleposlanik SAD-a u Hrvatskoj ispričao Vladu zbog izrečene prijetnje na Vladin stav o iračkom ratu. Zastupnik podržava stav Vlade glede rata u Iraku no, kaže, hrvatska vanjska politika luta, još uvijek sjedi u magarećoj klupi. Hrvatska je javnost bila zgranuta tom izjavom američkog veleposlanika Lawrencea Rossina. Bilo bi civilizirano da se ispriča premijeru jer, Hrvatska je dobra ako treba koristiti njezin zračni prostor, njene vojnike slati u Afganistan ali ako je treba primiti u NATO; ne.

Potprijeđnik Vlade **Goran Granić** odgovorio je da se radi o jednoj promašenoj izjavi veleposlanika Lawrencea Rossina, promašenoj izjavi kojom se vodilo računa isključivo o jednom dnevopolitičkom događaju. U razgovorima se došlo do zaključka da je pravo Hrvatske da samostalno odlučuje i da se ravna prema svojim interesima, da brine o stabilnosti Hrvatske i dugoročnim odnosima sa SAD-om, i da se ne može dopustiti da se jedan problem, ma kako velik bio, stavlja u kontekst odnosa između SAD-a i Hrvatske. Premijer je rekao gospodinu Rossinu a ponovili smo to i američkim prijateljima preko našeg veleposlanika u Washingtonu da će Hrvatska voditi samostalnu svoju vanjsku politiku, rekao je na kraju.

Dr.sc. **Anto Kovačević** nije bio zadovoljan odgovorom jer da je pitao

da li se američki veleposlanik ispričao hrvatskoj Vladi i hrvatskom narodu te zatražio pisani odgovor. Pitao je i što Vlada misli o licemjeru o tome da Amerika brani svoj nacionalni interes vršeći agresiju na drugu zemlju a hrvatski se domoljubi osuđuju na zatvor. S obzirom na to da se radi o dopunskom pitanju za što ne postoji mogućnost prema Poslovniku zastupnik nije dobio odgovor.

Što su dogovorili ministri?

Marijana Petir (HSS) postavila je pitanje ministru gospodarstva **Jurčiću ili premijeru**. Ministar gospodarstva Jurčić sastao se prethodni dan sa slovenskim ministrom okoliša, Janezom Kopačom, a tema razgovora bila je provedba Ugovora kojega su potpisale dvije Vlade i ratificirali parlamenti Hrvatske i Slovenije, vezano uz rješavanje statusnih i drugih pravnih pitanja oko NE "Krško".

Zastupnica je molila da ju netko iz Vlade upozna sa sadržajem tog razgovora, vodeći računa o zaključcima koje je donio Hrvatski sabor, a isto tako zanimaju je stajališta koja hrvatska strana zastupa kada je riječ o dekomisiji i o zbrinjavanju radioaktivnog otpada.

Odgovor je dao zamjenik premijera, dr. **Goran Granić**. Rekao je kako je taj razgovor bio jučer, a ministar gospodarstva izvjestit će o njemu Vladu sutradan na redovnoj sjednici. Obećao je zastupnici odgovor u pisanim oblicima.

Marijana Petir (HSS) nije bila zadovoljna ovakvim odgovorom. Činilo joj se nelogičnim da Vlada o ovako važnim pitanjima ne zauzme stajalište prije nego što resorni ministar vodi razgovore.

"Ja se bojam da ovakvi odgovori, posebno od strane gospodina Granića u zadnjih godinu dana, na pitanja koja ja postavljam, a vezano uz NE "Krško" i zbrinjavanja nuklearnog otpada nisu primjereni i čak ih mogu staviti u razinu seksističkog pristupa".

Smjena načelnika uprava za obranu

Dr. **Ivan Čehok (HSLS)** postavio je pitanje ministrici obrane, gospođi **Antunović**. Zastupnik je ustvrdio da je ministrica otkako je došla na čelo

Ministarstva smijenila 13 načelnika uprava za obranu. "Razlozi su vrlo sumnjičivi, riječ je zapravo o lustraciji i o postavljanju po podobnosti novih kandidata". Dr. Čehok ističe da je Željka Antunović u Varaždinu telefonski smijenila načelnika Uprave za obranu kojega je postavio prethodni ministar obrane, gospodin Radoš. Zastupnik je ustvrdio da je postavljen čovjek koji uopće ne ispunjava uvjete za načelnika Uprave za obranu, jer je diplomirani inženjer ruderstva, a u pravilniku koji je ministrica sama donijela piše da je za tu funkciju nužno imati 10 godina staža, te visoku stručnu spremu društvenog smjera.

Dr. Čehok pitao je ministricu kako može objasniti ove činjenice.

Ministrica **Željka Antunović** odgovorila je da nikoga nije ni smijenila ni postavila. Konstatirala je da je tvrdnja dr. Čehoka netočna, te ju poriče. Naglasila je da se u sustavu Ministarstva obrane i Oružanih snaga provodi vrlo složen i opsežan proces preustroja. "Slučaj na koji se vi pozivate i na koji tražite odgovor i objašnjenje nema nikakve veze s bilo kakvim političkim postavljanjima ili smjenama".

Radi se o tome da su svi načelnici i zaposlenici, zbog toga što se postavlja potpuno novi ustroj Ministarstva obrane, na raspolaganju, ali nitko nije smijenjen, objasnila je Željka Antunović, dodajući da svatko tko drži da je povrijedeno njegovo pravo ili da se postupilo u neskladu s pravilima i sa zakonom može podnijeti prigovor. Istaknula je da ukoliko je prigovor osnovan, on će biti i prihvaćen. "Niti jedno postavljanje, niti jedan odabir ne obavlja ministrica obrane".

Problem granice Parka prirode

Dr. **Čehok (HSLS)** izrazio je nezadovoljstvo, jer ministrica nije odgovorila na njegovo pitanje zašto ignorira vlastiti pravilnik u kojem piše da načelnik uprave za obranu mora imati VSS društvenog smjera, a na to mjesto postavljen je inženjer ruderstva. Rekao je da rješenja o imenovanju, razrješenju, rasporedu na dužnost i drugim radno-pravnim pitanjima djelatnika na službi u Ministarstvu obrane donosi ministar, pa shodno tome ministrica je odgovorna i za ovaj slučaj. Dakle, pitanje zastupnika je zašto se ignorira pravilnik koji je ministrica sama donijela.

Struja iz NE Krško

Mr. sc. **Željko Glavan (HSLS)** postavio je pitanje zamjeniku premijera, **Goranu Graniću** kada će Hrvatska dobiti struju iz NE "Krško".

Dr. **Goran Granić** odgovorio je da sutra na sjednici Vlade očekuje da ministar izvijesti Vladu o svojim razgovorima, te će nakon toga zastupnik dobiti odgovor u pisanim oblicima.

Mr. **Željko Glavan (HSLS)** izrazio je nezadovoljstvo "da smo ratificirali nešto, a ne znamo kada ćemo dobiti struju". Izjavio je da želi vidjeti izvješće Vlade nakon 60 dana, nakon roka koji je Hrvatski sabor dao da se provedu zaključci.

Ornitološki rezervat Vransko jezero

Drago Krpina (HDZ) uputio je pitanje zamjeniku predsjednika Vlade, **Goranu Graniću**. Na području općine Pakoštane, u mjestu Vrana, na lokaciji koja se zove Majdan, došlo je do spora oko stvarne granice ornitološkog rezervata Vransko jezero. Općina Pakoštane i zadarska županija raspolažu vjerodostojnom kartom s ucrtanom granicom ornitološkog rezervata, prema kojoj se Majdan nalazi izvan granice ornitološkog rezervata i smatra se građevinskom zonom, objasnio je Drago Krpina.

U Ministarstvu okoliša pak smatraju da je sporna lokacija unutar ornitološkog rezervata, na spomenutom području izgrađen je određeni broj obiteljskih kuća na građevinskim parcelama koje je kao građevinsko zemljište mještanima Vrane prodala bivša općina Biograd.

Zastupnik je konstatirao da su predstavnici općine Pakoštane i zadarske županije proteklih mjeseci u više navrata tražili brojnim dopisima sastanak s ministrom Kovačevićem, kako bi se raspravila sporna mjesta oko granice ornitološkog rezervata. Osobno je gospodin Krpina zatražio sastanak, no ministar se nije odazvao pozivima, već je izdao rješenje o rušenju kuća na spomenutoj lokaciji, što se upravo pokušava i provesti.

"Trenutno se na toj lokaciji okupljaju ljudi u namjeri da brane svoje kuće, upućuje se policija, te prijeti izbijanje jednog potpuno nepotrebnog incidenta".

Drago Krpina upitao je zašto ministar Kovačević nije odgovorio niti na jedan od spomenutih dopisa. Zamolio je dr. Gorana Granića da zaduži još danas ministra Kovačevića da odgodi provedbu rješenja, "kako bi se izbjegao jedan potpuno nepotreban incident", te da organizira konzultativni sastanak na kojem bi se pronašlo prikladno rješenje.

Odgovor je dao **Mladen Ružman**, zamjenik ministra zaštite okoliša i prostornog uredenja, Bože Kovačevića. Rekao je da iz pitanja zastupnika proizlazi da Ministarstvo odbija bilo kakvu suradnju kako bi se riješio problem granice Parka prirode, a s druge strane vidljivo je da je problem u bespravnoj gradnji, neovisno o samoj granici koja razdvaja zaštićeni dio od preostalog dijela teritorija.

Mladen Ružman izjavio je da je točna informacija da su inspektorii slijedom redovitog nadzora utvrdili da na spomenutoj lokaciji postoje četiri bespravno sagradena objekta, te su na zakonit način utvrđenim rješenjima izdani nalozi za rušenje. "Dakle, Ministarstvo u tim razgovorima može sudjelovati braneci samo temeljni princip, izvršavajući svoje obveze i zakonom utvrđene odgovornosti, da u onim prostorima gdje je došlo do bespravne gradnje, takvo stanje pokušava popraviti, a svugdje gdje postoje zakonski uvjeti da dođe do legalizacije". Dodao je da će Ministarstvo rado pristati na to, pod uvjetom da bespravni graditelj priloži potrebnu dokumentaciju. "Nije nama temeljno rušenje, niti je to model za koje se Ministarstvo odlučilo, ali je teško očekivati da ćemo odustati od uvođenja reda u prostor i bespravne gradnje".

Drago Krpina (HDZ) izjavio je da odgovor na pitanje je li riječ o bespravnoj gradnji ili ne ovisi o tome kuda prolazi granica ornitološkog rezervata. Naglasio je da postoje dvije različite karte na kojima su ucrtane dvije različite granice. "Županija i općina Pakoštane tvrde da je granica na jednom mjestu, a ako je to točno, onda nije riječ o bespravnoj gradnji. Ako je točno ono što tvrdi Ministarstvo, onda bi moglo biti riječi o bespravnoj gradnji", pojasnio je Krpina.

Naglasio je da su upravo stoga općina Pakoštane i županija tražile sastanak da se raspravi i utvrdi točna granica ornitološkog rezervata. Umjesto da ministar primi na razgovor

vlasti iz županije i općine i da se ta sporna pitanja oko granice riješe, "ministar je sve te dopise u zadnju godinu dana ignorirao i poslao tamo bagere i policiju da ljudima ruše kuće".

Smatra da je takvo postupanje krajnje neodgovorno, te apelira na zamjenika predsjednika Vlade da te incidente zaustavi, da se održi konzultativni sastanak i da se vidi točno o čemu se radi.

Zaposlenici bjelovarske Uprave za obranu

Dr. **Karmela Caparin (HDZ)** postavila je pitanje ministrici obrane, **Željki Antunović**. Osvrnula se na problem zaposlenika bjelovarske Uprave za obranu. Naime, u Upravi za obranu 28 djelatnika dobilo je rješenje o raspolažanju uz otkažni rok od 3 mjeseca. Iz bjelovarskog ureda otpušteno je šestero zaposlenika, a nova sistematizacija predviđa dvoje, pojasnila je zastupnica, naglasivši da su među otpuštenima četiri invalida Domovinskog rata, jedna udovica hrvatskog branitelja i samohrana majka troje djece studenata, te jedan bračni par s dvoje djece na studiju.

Dr. Caparin podsjetila je da je sama ministrica obećala zbrinuti te ljude, s napomenom da će paziti na socijalni status i stručnu spremu. Pitala je koji se kriteriji primjenjuju pri određivanju osoba koje će dobiti rješenje o raspolažanju.

Ministrica obrane, **Željka Antunović** odgovorila je da posao koji mora odraditi, a odnosi se na smanjenje administracije, te smanjenje troškova državnog proračuna je "težak i nezahvalan posao, a odnosi se u prvom redu samo na eliminaciju onih koje treba izdvojiti, koji sjede nepotrebno, ne radeći ništa, jer za njih naprsto u tim strukturama nema posla". Pojasnila je da bi te ljude trebalo raspoređiti tamo gdje će raditi i gdje će zaradivati svoju plaću, a sve to briga je i na tome bi trebala poraditi čitava hrvatska Vlada, sve njene institucije i čitavo hrvatsko gospodarstvo.

Ministrica je naglasila da se radi o problemu službenika i namještenika, odnosno, da nisu u pitanju djelatne vojne osobe, branitelji, kao ni stradalnici.

"Mi ne rješavamo problem socijalnih slučajeva, kao što se Vašim pitanjem pokušava implicirati", ustvrdila je ministrica, obrativši se zastupnici Caparin.

Željka Antunović decidirano je izjavila da su kriteriji propisani zakonom i pravilnikom. Dodala je da ovdje nažalost, ne pomaže srce, ni emocije, već pomaže isključivo kriterij i pokušaji da se ti ljudi, nakon što se izdvoje iz sustava u kojem ne zarađuju, i to ne svojom krivicom, već krivicom onim koji su ih doveli, zaposle na stvarnim i postojećim radnim mjestima. "Samo briga o tome da im doista osiguramo da nastave raditi, ali negdje drugdje, može pomoći tim zaposlenicima".

Zaključila je da rješenje za socijalne slučajeve moramo svi tražiti u drugom sustavu, a ne u sustavu obrane, jer on ima druge ustavne zadaće i odgovornosti.

Dr. **Karmela Caparin (HDZ)** smatra da se ipak radi iznad svega o političkom revanšizmu. Spomenula je da je načelnik Uprave za obranu u Bjelovaru predsjednik gradskog odbora SDP-a. "Zatajio je i program zbrinjavanja tih ljudi i nažalost, oni su praktički na cesti bez uvjeta za egzistenciju, a radi se o bračnim parovima, djeci koja sutra nemaju što jesti". Zatražila je pisani odgovor.

Značenje riječi "pravna država"

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) uputila je pitanje predsjedniku hrvatske Vlade. Citirala je njegovu izjavu koju je dao nakon što je izrečena nepravomoćna presuda generalu Norcu, kada je rekao da je "RH ne samo demokratska, nego i pravna država", te da se presuda može osporavati u sudnicu, a ne na ulici.

Zastupnica pita što za premijera i njegovog zamjenika znači pravna država.

Dr. **Goran Granić** kratko je odgovorio da je pravna država poštivanje odluka institucija.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) zamolila je pisani odgovor od predsjednika hrvatske Vlade, Ivice Račana.

Koliko vrijedi koncesija za 3. program?

Jadranka Kosor (HDZ) postavila je pitanje vezano uz Hrvatsku radio-televiziju, odnosno Vijeće za radio-televiziju koje je imalo, kako je izjavila predsjednica tog Vijeća, gospoda Branka Zovko-Cihlar, svoj plan za raspisivanje natječaja za koncesiju na državnoj razini za treću mrežu Hrvatske televizije.

Naime, Vijeće je htjelo na najpovoljniji način za Hrvatsku razraditi uvjete tog natječaja, komentirala je Jadranka Kosor. "No, nakon sugestija, odnosno nakon naputka užeg kabineta Vlade, Vijeće je donijelo odluku o raspisivanju natječaja". Primjetila je da kompletarna koncesija iznosi godišnje oko 400 tisuća kuna, "što znači da je potencijalnom koncesionaru zapravo darovana treća mreža, a to tvrdi i predsjednica Zovko-Cihlar".

Zastupnica je istaknula da prema riječima najodgovornijih u Vijeću za radioteleviziju, 3. program vrijedi do 5 milijuna eura.

Postavila je pitanje zašto je uži kabinet Vlade intervenirao bilo kakvom sugestijom, "koja se naravno može prevesti i u pritisak prema Vijeću za radioteleviziju".

Odgovorio je zamjenik premijera, dr. **Goran Granić**. Rekao je da je zastupnica svjesno ili nesvesno iznijela jednu neistinu. "Uži kabinet nikada nije donio nikakvu takvu odluku, niti je ikada o tom problemu raspravlja, osim što je putem Ministarstva zatražio informaciju o tenderu, ali je taj tender dobio nakon što je bio raspisan natječaj".

Jadranka Kosor (HDZ) objasnila je da je informaciju dobila čitajući hrvatski tisak, nakon konferencije za novinstvo koju je imala, između ostalih, i predsjednica Vijeća za radioteleviziju, gdje je upravo ona iznijela ovu informaciju. Izrazila je zabrinutost za sudbinu 3. mreže Hrvatske televizije, te zatražila pisani odgovor.

Osigurati plaće radnicima splitske Željezare

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** postavio je pitanje potpredsjedniku Vlade, **Slavku Liniću**. Rekao je da u ovom trenutku splitska željezara ne radi, iako je Vlada svojim mjerama dala 22 milijuna eura za njenu modernizaciju, za uvođenje nove tehnologije. Četiri stotine ljudi već 7 mjeseci ne prima plaću, a nova uprava je u Željezari mjesec i pol dana.

Mr. **Jurjević** vjeruje u dobru volju Vlade da Željezara pokrene svoju proizvodnju, pa shodno tome pita na koji način Vlada može pomoci da se ovaj problem riješi, da Željezara počne raditi i da se ljudi zbrinu.

Potpredsjednik Vlade, **Slavko Linić** odgovorio je da će na jednoj od prvih

sjednica Upravnog odbora Fonda za privatizaciju tema biti osiguranje plaća za zaposlene. "I u ovom trenutku će se plaće pokušati riješiti opet kroz Fond za privatizaciju, kao što je to rađeno tri godine".

Slavko Linić napomenuo je da će se uskoro predložiti u Hrvatskom saboru Zakon o posebnom fondu za isplatu radničkih potraživanja.

"Što se tiče sudbine same željezare, previše novca je uloženo, moderna tehnologija može naći svoj prostor na tržištu, što znači da proizvodnja željezare može biti prihvatljiva od strane tržišta". Upravo stoga Ministarstvo gospodarstva i Vlada ponudila je i ostalim vjerovnicima nagodbu o otpisu potraživanja, a sve u cilju da željezara bez sudske rješenja, odnosno stečaja pokuša organizirati proizvodnju. Slavko Linić rekao je da u ovom trenutku Ministarstvo gospodarstva i Vlada očekuju odgovore od nove uprave da li postoji interes ostalih vjerovnika. Ukoliko ne postoji interes, onda je rješenje ili prodaja ili stečaj.

"Evidentno je da ta tvornica može raditi, da je njena tehnologija prihvatljiva, da problem nije 400 zaposlenih i njihove budućnosti, kao i budućnost željezare, ali je problem vjerovnika, naime, mnogi će od njih, a najviše hrvatska država izgubiti, i to zbog loših investicija i vrlo loše uprave".

Obrana od tuče

Ivan Jarnjak (HDZ) rekao je da je zaprimio odgovor na pitanje koje nije postavio. Pojasnio je da nije postavio pitanje u svezi sa studijom o unapređenju sadašnjeg sustava obrane od tuče, već je pitao hoće li i na koji način obrana od tuče ove godine biti primijenjena. Kako nije dobio odgovor na ovo pitanje, ovač put traži pismeni odgovor od premjera.

Dakle, pitanje glasi na koji način će tuča u RH biti realizirana prema Zakonu o sustavu obrane od tuče?

Otklanjanje oštećenja na županijskim i lokalnim cestama

Miroslav Korenika (SDP) postavio je pitanje zamjeniku ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo, **Venkiju Ćurlinu**. Sa zadovoljstvom je ustvrdio da izuzetno dobro napreduju radovi na autocesti od Zagreba prema Varaždinu, na dionicama od Brezničkog Huma prema Novom Marofu i

prema Varaždinu. Međutim, tijekom zime koja je bila izuzetno teška, na lokalnim i županijskim cestama učinjene su velike štete i to na onim pravcima koji su bili određeni kao koridori za transport i prijevoz materijala koji su potrebni za izgradnju autoceste.

Zastupnik je postavio pitanje jesu li osigurani novci u cijeni izgradnje autoceste i kada će otpočeti popravak županijskih i lokalnih cesta. Županijska uprava za ceste u Varaždinu napravila je procjenu štete na tim cestama koja iznosi oko 50 milijuna kuna.

Venko Ćurlin rekao je da se konkretni odgovor može dati isključivo temeljem stručne procjene napravljenih šteta, te troškova koji su potrebni da ih se otklone, i to od onih koji su ih napravili. "Mislim da su u ovom slučaju predviđena određena sredstva za sanaciju nastalih šteta, a da li su ona viša ili manja od onih što se desilo, to će se pokazati elaboratom". Obećao je pismeni odgovor.

Povećanje uposlenosti administracije

Nevio Šetić (HDZ) postavio je pitanje potpredsjedniku Vlade, **Slavku Liniću**. Zastupnik je obaviješten kako je dioničko društvo autocesta Zagreb-Rijeka posljednjih godina uposlilo, pretežito na administrativnim poslovima, oko 70 novih ljudi, što znači povećanje uposlenosti u tom poduzeću za oko 25%. "To bi bilo iznimno pohvalno i dobro, no, kada se zna za svjetske norme i mjerila prema kojima na jedan kilometar autoceste idu najviše dva radnika, a u ovom društvu je to gotovo četiri radnika, što ukazuje na izrazito nisku produktivnost rada".

Pitao je potpredsjednika Vlade da li je ovdje riječ o umjetnom zapošljavanju i zbrinjavanju nekih kadrova, te što će učiniti da se poveća produktivnost u tom poduzeću.

Slavko Linić slaže se sa zastupnikom koji je ukazao na povećano zaposlenje u trgovačkom društvu Zagreb-Rijeka. "Ali, isto tako predsjednik uprave je izvjestio Vladu da ono što pripremaju je kompletna privatizacija svih djelatnosti koje nisu vezane uz gradnju ceste". Linić ističe da će održavanje, naplatni sustav, te još neke posebne cjeline koje su bitne za sutrašnje održavanje cesta biti privatizirani.

"Vjerujem da će privatni vlasnici sankcionirati sve ono što je eventualno i učinjeno pogrešno. Mislim da je metoda privatizacije ne osnovnih djelatnosti jedna od metoda da imamo kvalitetinije i uspješnije poslovanje na tim cestama".

Nevio Šetić (HDZ) mišljenja je da je Slavko Linić izbjegao odgovoriti na njegovo pitanje. "Ja ovdje ukazuju ipak na neke nelogičnosti koje se dešavaju, pa Vas moram upoznati, kao i cijelu hrvatsku javnost, da su u tom poduzeću svi direktori i svi šefovi izmijenjeni". Pita kako je to moguće, te drži da upravo to ukazuje da su u ovom poduzeću nastali određeni pomaci koji nisu u skladu s produktivnošću i upošljavanjem, "a ni u skladu s nekom nerevanšističkom politikom, jer ovo ukazuje na revanšizam kojeg se desio".

Slavko Linić odgovorio je na pitanje zašto je promijenjena kompletan struktura u dioničkom društvu Zagreb-Rijecka. "Odgovor je zbog evidentnih kršenja zakona, zbog mita, zbog korupcije, zbog istraga koje se provode, zbog ugovora koji je bio štetan za Hrvatsku, koji se jednostavno nije mogao realizirati".

Potpredsjednik Vlade rekao je da se danas vidi da je Vlada u svojim odlukama bila u pravu. Na kraju je zaključio da ne želi otvarati temu što se sve dogadalo s tim "ogromnim finansijskim malverzacijama i štetama", o čemu će pravorijek dati pravosudni organi, no "to je bio razlog zašto je kompletno rukovodstvo smijenjeno".

Uskoro uspostava sustava

Branimir Glavaš (HDZ) postavio je pitanje vezano uz Protuobavještajnu agenciju (POA), a uputio ga je ministru unutarnjih poslova, **Šimi Lučinu**. Rekao je da zbog nedonošenja pravilnika o unutarnjem redu, nije izvršena reorganizacija ni sistematizacija djelatnih mjesto, kao ni racionalizacija rada. "Plaće se u POA-i isplaćuju temeljem zakona koji je stavljen izvan snage prije više od dvije godine, te temeljem uredbe Vlade koja se također nalazi izvan snage već dvije godine".

Naglasio je da su djelatnici POA-e jedini državni službenici u RH koji su razvrstani u platne razrede i primaju

plaću po davno ukinutim koeficijentima.

Branimir Glavaš ističe da se od 1. travnja 2002. godine POA nalazi u sastavu MUP-a. Pita iz kojeg razloga Vlada nije donijela pravilnik i uredbe, te formirala tijela predvidena zakonom, i to u zakonskom roku. Također postavlja pitanje po kojem zakon ili uredbi se isplaćuju plaće zaposlenima u POA-i u zadnje dvije godine, s obzirom na to da se na njih ne primjenjuje ni jedan zakon ili uredba. I napisljetku, "da li itko može odgovorno ustvrditi da sigurnosne službe djelotvorno obavljaju svoj posao u trenutnim sigurnosnim okolnostima, s obzirom na to da rade po naputcima, protuzakonito primaju plaće, a ustrojene su kao i prije?"

Dr. Goran Granić odgovorio je na ovo pitanje, rekavši da ministar Lučin nije nadležan za protuobavještajnu agenciju. Potvrdio je da sada nisu doneseni svi zakonom propisani akti, ali iz objektivnih razloga. Oni su svi pripremljeni, od strane svih službi, a radi se otprilike o 30-tak podzakonskih akata koje treba donijeti ili Vlada ili same službe, odnosno čelnici službi, pojašnjava zamjenik premijera.

Izjavio je da je Savjet za koordinaciju rada sigurnosnih službi utvrdio nacrte svih dokumenata, uključujući i plaće i sve drugo. "Očekujemo u kratkom vremenu da će Vijeće za nacionalnu sigurnost potvrditi te akte, a nakon toga će Vlada, odnosno ovlaštene osobe donijeti te akte".

Dr. Granić očekuje da će se u narednih 10 dana uspostaviti kompletan sustav.

Branimir Glavaš (HDZ) nije bio zadovoljan odgovorom, te je zatražio isti u pismenom obliku. "Ovi ljudi su dvije godine izvan sustava. Očito da ova Vlada i ova koalicjska vlast na te ljude ne računa, jer raspolažem pouzdanim informacijama da se odgovorni ljudi iz Vlade odnose prema bivšim djelatnicima SZUP-a, danas POA, kao prema ljudima koji pripadaju starom sustavu i ne prihvataju ih, uz naglasak da ih trebaju platiti oni koje opslužuju informacijama".

Natječaj za stipendije

Tonči Žuvela (SDP) postavio je pitanje zamjeniku ministra znanosti i tehnologije, **Zdenku Franici**. Naime, zastupniku se u posljednjih mjesec dana obratilo nekoliko studenata koji su se javili na natječaje objavljene u Ministarstvu znanosti i tehnologije za dodjelu državnih stipendija. Pitanje glasi zbog čega do danas nisu objavljeni rezultati tog natječaja za dodjelu stipendija studentima.

Dr.sc. Zdenko Franic odgovorio je da je to stoga što je krajnji rok za objavu rezultata početak travnja. Primjetio je da bi bilo idealno da se raspisivanje stipendija sinhronizira s početkom akademске godine, no, to je nemoguće jer fakulteti ne dostavljaju promptno rezultate upisnih, razredbenih ispita, pa Ministarstvo nema sve relevantne rezultate.

Zamjenik ministra pojasnio je da je ove godine Ministarstvo znatno pojednostavilo proceduru za stipendije, tako da umjesto dosadašnjih 5 formulara, treba ispuniti samo jedan. Primjećuje da je i to studente zbulilo, tako da su formulare ispunjavali ne onako kako su trebali. Uz to, studenti su se često javljali i na nekoliko kategorija, pa je u Ministarstvo pristiglo otprilike 8 tisuća aplikacija, a ustvari se radilo o 6 tisuća osoba.

"Dobra vijest je ta da će otprilike 4 tisuće studenata dobiti stipendije, dakle, otprilike dvije trećine". Zdenko Franic naglasio je da u toj kvoti svi studenti iz Vukovara dobivaju stipendije automatski. Također, svi studenti koji dolaze iz Doma za nezbrinutu djecu dobivaju stipendije automatski, a tu su i hrvatski ratni vojni invalidi i još neke kategorije.

Zamjenik ministra napomenuo je da upravo ovih dana u proceduru kreće raspisivanje još jedne grupe stipendija za mlade znanstvenike u području menajmenta, a odnose se na stipendije na međunarodnoj razini. Radi se o par stotina stipendija, "koje idu iz reformskih sredstava koje je Ministarstvo dobilo namjenski za provođenje reformi".

Tonči Žuvela (SDP) bio je zadovoljan odgovorom.

Ovime je završilo aktualno prijepodne.

D.K; S.Š.

IZVJEŠĆE O STANJU REFORME ZDRAVSTVA OD 2000. DO 2003. GODINE, S PRIKAZOM AKTUALNOG STANJA U ZDRAVSTVU

Vidljivi bitni pomaci i rezultati

O dosad poduzetim mjerama u strategiji reforme zdravstva i zdravstvenog osiguranja, a napose prikazu trenutnog stanja u tom sustavu vodila se opsežna rasprava. Podloga za raspravu bilo je Vladino Izvješće o stanju reforme zdravstva od 2000. do 2003. godine, s prikazom aktualnog stanja u zdravstvu. Određeni bitni pomaci i rezultati vidljivi su, primijećeno je u raspravi ali je potrebno poduzeti još niz mjera u narednom razdoblju kako bi se postigao cilj reforme, a to je unapređenje učinkovitosti i kvalitete u sustavu pružanja zdravstvenih usluga. Iz Izvješća je uočljiva neravnopravnost u broju liječnika na broj stanovnika, te da se nepotpunjena mjesta nalaze isključivo u manje naseljenim sredinama. I u financiranju sustava učinjeni su određeni pomaci, posebno donošenjem i primjenom Zakona o zdravstvenom osiguranju, ali Zakon nije osigurao nove izvore finansiranja. Predviđeno donošenje zakonskih propisa za pojedine zdravstvene profesije doprinijet će boljem položaju zdravstvenih djelatnika. U raspravi se čulo kako dokument daje presjek reforme sustava zdravstva i kao takav je prihvativ, ali ne sagledava u potpunosti o aktualnom stanju u zdravstvu, i njegovim promašajima poput smjene ravnatelja i upravnih vijeća, afere Baxter, štrajka liječnika. I dok je dio zastupnika odbio prihvati Izvješće zbog nepostojanja nekih podataka u materijalu, većina ga je podržala uvažavajući sve ono što je do sada dobro učinjeno u sustavu zdravstva.

O IZVJEŠĆU

Tri godine zdravstvene reforme

Umjesto prikaza Izvješća osvrćemo se na uvodno izlaganje ministra zdravstva mr.sc. Andre Vlahušića.

Objasnio je da u Izvješću Vlada prikazuje stanje u sustavu reforme zdravstva koja je počela prije tri godine usvajanjem u Saboru dokumenta Reforma zdravstva: Strategija i plan reforme sustava zdravstva i zdravstvenog osiguranja Republike Hrvatske. Predmetno je Izvješće vezano ne samo uz Zakon o zdravstvenoj zaštiti nego i uz niz drugih zakona iz ovog područja kao što su zakon o: liječnicima; stomatolozima; biokemičarima, medicinskim sestrama, koji su već prošli Vladinu proceduru i bit će uskoro upućeni Saboru. Zakon o lijekovima i Zakon o ljekarništvu već su prošli sve stručne rasprave, a javnu raspravu Zakon o pravima bolesnika.

Dva cilja reforme

Dva su cilja reforme zdravstva. Prvi je osigurati bolju zdravstvenu zaštitu hrvatskim građanima, pogotovo onima kojima ona najviše treba, dok je drugi cilj da projekti te reforme budu sukladni zahtjevima EU-a. U nastavku ministar Vlahušić iznio je neke osnovne podatke koji karakteriziraju javno zdravstvo Hrvatske. Godine 2001. udio stanovnika starijih od 65 godina dosegao je 15,6 posto, rađa se sve manje djece, ali veseli podatak da je u proteklih par godina poraslo prosječno trajanje života u Hrvatskoj pa je 2001. iznosilo 74,65 godina što je više nego prijašnjih godina. Vlada drži da dužina života ljudi u Hrvatskoj može biti i veća te da se zbog toga poduzimaju brojne javno zdravstvene mјere od kojih je prva borba protiv pušenja osmišljenim medijskim kampanjama promicanja nepušenja "Recite da nepušenju", i "Hrvatska diše". Značajan pokazatelj zdravstvene skrbi socijalno-gospodarskoga i kulturnog okruženja je perinatalna smrtnost. Iako podaci pokazuju da je perinatalna smrtnost pala (u 2001. iznosila je 7,3/1000 rođenih s više od

1000 grama porodne težine), na tom planu treba učiniti još više te reorganizirati ginekološku zdravstvenu zaštitu. S tim u vezi upozorava kako nema potpuno jasnog stava struke je li postojeći model ginekologije u Hrvatskoj iz 1993., dobar ili nije. Dopusťen je, međutim, dualizam pa postoje ginekolozi u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i oni u bolničkoj, ali se isto tako omogućava onima koji isključivo rade u bolnicama da se bave primarnom zdravstvenom zaštitom.

Kardiovaskularne bolesti postale su vodeći javno-zdravstveni problem i najčešći uzrok smrti u Hrvatskoj, a vodeći rizični faktori za razvoj te bolesti su pušenje cigareta, nepravilna prehrana i smanjena fizička aktivnost. S tim u vezi u Ministarstvu zdravstva pripremljena je velika javno-zdravstvena akcija "Živjeti zdravo" kojom će se senzibilizirati i educirati cijelokupno pučanstvo o važnosti i postulatima pravilne prehrane i kretanja za zdravlje pojedinaca i populacije.

Zdravlju žena posebna pažnja

U Hrvatskoj je zabilježen značajan porast incidencije raka, a otkrivanju karcinoma, posebno raka dojke, pomogla je napredna dijagnostika. U cilju ranog otkrivanja raka dojke lani je nabavljeno više stabilnih mamografa za male domove zdravlja koji su daleko od većih centara (npr. Sinj, Đakovo, Imotski), te dva mobilna mamografa, u što su bile uključene i nevladine organizacije. Ministarstvo je osnovalo i Povjerenstvo za prevenciju karcinoma čiji je cilj izrada nacionalnog programa prevencije ove bolesti. Ministar je također pozdravio inicijative iz Hrvatskoga sabora da se zdravljju žena posveti posebna pažnja. Ministarstvo se trudi na unapređenju zdravlja žene, ali isto tako upozorava na nekoliko problema koje valja riješiti, a ključni je na koji način

reorganizirati ginekologiju između primarne i sekundarne zdravstvene zaštite.

Suzbijanje alkoholizma

Nadalje, konzumiranje alkohola je uobičajena i društveno prihvaćena navika u nas, a broj onih koji ga konzumiraju veliki je. S tim u vezi u sklopu javno-zdravstveni projekt Ministarstva zdravstva pod nazivom "Suzbijanje alkoholizma" pripremljen je nacrt Hrvatskog akcijskog plana protiv alkohola sukladnog smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije. Suicidi (samoubojstva) nalaze se na prvom mjestu uzroka smrti od ozljeda (882 slučaja u 2001). U razdoblju od 1985. do 1997. standardizirana stopa smrtnosti zbog samoubojstva oscilira, a od 1998. bilježi se kontinuirani pad. Broj samoubojstava u Hrvatskoj varira i na godišnjoj razini kreće se oko brojke 800, nastavio je ministar, dodavši da je standardizirana stopa samoubojstava za Hrvatsku u promatranom 15-godišnjem razdoblju kontinuirano viša od prosjeka EU kao i prosjeka zemalja Srednje i Istočne Europe, a niža od stopa u susjednoj Sloveniji i Mađarskoj, npr.

Djelatnici u zdravstvu

U sustavu zdravstva u Republici Hrvatskoj krajem 2002. bilo je stalno zaposleno oko 67 tisuća djelatnika od čega je značajan broj djelatnika visoke stručne spreme, dok je broj liječnika s odobrenjem za samostalni rad (licencom) iznosio oko 13 tisuća. U 2002. godini stopa broja liječnika u sustavu zdravstva u Republici

U 2002. godini Hrvatska je na 100 tisuća stanovnika imala 258 liječnika, iako ta stopa stalno raste i dalje je manja od prosjeka za Europu.

Hrvatskoj na 100.000 stanovnika iznosila je 258 liječnika, a onih s licencama 315 i po tome se Hrvatska nalazi u europskoj sredini. No, evidentna je neravnomjernost u broju doktora na 1000 stanovnika po manje naseljenim županijama pa se tako u Ličko-senjskoj, Virovitičko-podravskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji ta brojka kreće od 1,4 do 1,6 liječnika dok u Gradu Zagrebu ona doseže 4,18,

odnosno 3,22 u Primorsko-goranskoj županiji. Također je evidentan nerazmjer u broju nepotpunjenih mesta u mreži primarne zdravstvene zaštite. Slična je situacija i sa stomatologijom. Vlada se, kaže ministar, trudi da u okviru mogućnosti značajno unaprijedi položaj zdravstvenih djelatnika pa je u proteklom mjesec dana dva puta donosila uredbe kojima se liječnička plaća u prosjeku povećava za desetak posto, a prije usvajanja proračuna predlagala je i korekciju plaće od pet do sedam posto, ali to nije prihvaćeno, a da je prihvaćen prijedlog prosječna je plaća mogla biti veća 15-tak posto. U zemlji s inflacijom od dva posto to je značajan podatak, naglašava ministar Vlahušić. Osim povećanja plaće kako je važno omogućiti mladim liječnicima da što prije obave pripravnički staž u roku od četiri do šest mjeseci po završetku studija te im olakšati polaganje državnog ispita. Uz to, Ministarstvo zdravstva je lani odobrilo bolnicama i domovima zdravlja 346 novih specijalizacija i užih specijalizacija, a liječnici specijalisti koji su bili zaposleni na određeno vrijeme (31. prosinca 2001. bilo ih je 144) zapošljavaju se na neodređeno vrijeme. Nekim je liječnicima ovaj status produživan duže od pet godina. Tijekom ove godine, napominje ministar, uest će se specijalizacija liječnika iz obiteljske medicine.

Za zdravstvo 9% GDP-a

Ukupna izdvajanja za zdravstvo u Hrvatskoj iznose 9 posto od GDP, a iz proračuna oko 16 posto. Hrvatski problem nije što izdvaja mali postotak za zdravstvo nego to što je GDP 5000 USA dolara. Gledano u europskim relacijama u Njemačkoj su se izdvajanja kretala oko 10 posto, ali je novim planom restrukturiranja i povećanja konkurentnosti vlastitog gospodarstva donijela odluku kojom se smanjuju izdvajanja na plaće sa 14,4 na 13 posto. Usaporede radi u Hrvatskoj se iz i na plaću izdvaja 15,5 posto, i po tome smo među europskim rekorderima s tim što je to izdvajanje do 2000. godine iznosilo 18 posto. Na dan 31. prosinca 1999. godine gubici HZZO-a iznosili su milijardu 668 milijuna kuna, a konsolidacija sustava zdravstvenog osiguranja izvršena je zaduženjem kod poslovnih banaka (kredit). Neplaćene obvezе na dan 31. prosinca 2002. godine na ime

neplaćenih doprinosa za zdravstveno osiguranje iznosile su oko 3 milijarde i 500 milijuna kuna. Spomenuo je i neplaćene obvezе i dugove vezane uz ugovorene rokove plaćanja koji su već prošli te upozorio na mogućnost da predstavnici klubova zastupnika iznose podatke koji će biti mijenjanje krušaka i jabuka. U protekle tri godine finansijsko stanje u zdravstvu bilo je teško, iako znatno stabilnije nego u razdoblju koje mu je pretvodilo. Usprkos tome plaće zaposlenika redovito su mjesечно isplaćivane, a nije bilo niti obustave isporuka dobavljača iako su rokovi plaćanja povremeno bili neprimjereno dugi. Dobavljači su pokazivali visok stupanj razumijevanja uvažavajući partnerski odnos pa je ministar iskoristio priliku i zahvalio im za to osobno.

Provodeći dopunsko zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje do kraja 2002. osigurao je 725.532 osobe i s osnova naplaćenih premija naplaćuje 291.736.243,02 kune. Polovica stanovništva Hrvatske ili oko 2 milijuna 300 tisuća ljudi ne plaća dopunsko zdravstveno osiguranje, a od oko 2 milijuna 200 tisuća ljudi koji to mogu plaćati trećina ih se uključila u sustav dopunskoga zdravstvenog osiguranja. Financijski rezultati dopunskog osiguranja za 2002. godinu pokazali su pozitivno poslovanje i HZZO spremno očekuje dolazak konkurenциje, naglasio je ministar Vlahušić.

Kapitalna ulaganja

Na stanje u sustavu zdravstva značajno su utjecala kapitalna ulaganja koja su stalno rasla pa su 1997. godine ona iznosila oko 121 milijun kuna, 1998. godine 162 milijuna kuna, 1999. godine već 206 milijuna kuna, 2000. godine 252 milijuna kuna, 2001. godine 407 milijuna kuna, a lani već 604 milijuna kuna. Pogubni efekt u zdravstvu učinila je jedna odluka Vlade kojom sedam godina nismo imali obračun amortizacije, podvlači ministar. Ove se godine za te namjene izdvaja oko 400 milijuna kuna, a u protekle dvije godine izdvojeno je 800 milijuna kuna i oko milijardu kuna za decentralizirane funkcije u zdravstvu pa su zahvaljući tome mnoge ustanove u zdravstvu preporodjene. Aktualna Vlada smatra da mnoge hrvatske bolnice i liječilišta treba unaprijediti,

te stoji iza mnogih projekata: Kliničke bolnice Rebro, Kliničke bolnice Rijeka i Split, te malih bolnica (Čakovec, Varaždin, Vukovar, Vinkovci, Zadar), a napravljeni su i brojni projekti glede nove Sveučilišne bolnice Grada Zagreba, i već je stigao pristanak četiri postojeće zagrebačke bolnice za preseljenje u novu bolnicu.

Mreža primarne zdravstvene zaštite

Na temelju usuglašenih stajališta stručnjaka donesen je Mreža primarne zdravstvene zaštite, kao nužan preduvjet ugovaranja s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje. Isto tako Plan i program mjera zdravstvene zaštite iz osnovnog zdravstvenog osiguranja te Plan i program mjera zdravstvene zaštite doneseni su prvi put nakon što je 1993. godine (dakle devet godina kasnije) donesen Zakon o zdravstvenoj zaštiti kojim su na razini usluga privatizirane primarna zdravstvena zaštita, stomatologija i obiteljska medicina. Modelom privatizacije dom zdravlja je izgubio svoje mogućnosti rada ali su ostale uprave domova zdravlja na području 116 općina u RH iz socijalističkog razdoblja. Bila je to jedina institucija koja nije slijedila teritorijalni ustroj države koji je tada nastao. Aktualna vlast smatra da bi temeljem europskih i svjetskih iskustava, a napose novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti uprave domova zdravlja trebale biti usuglašene s teritorijalnim ustrojem Republike Hrvatske jer to omogućava bolje pružanje zdravstvene zaštite. Problem je u tome što će oko stotinjak ravnatelja domova zdravlja i oko 500 članova upravnih vijeća izgubiti svoje pozicije no aktualna vlast ne vidi niti jedan racionalni razlog zbog kojih bi te uprave trebale ostati. Sukladno usmjerenjima razvoja primarne zdravstvene zaštite u evropskim zemljama, primarna zdravstvena zaštita treba biti utemeljena na obiteljskoj medicini, a ove se godine krenulo s projektom specijalizacije iz te grane medicine.

Zaključujući uvodni istup, ministar Vlahušić je ustvrdio da niti resorno ministarstvo nije zadovoljno brzinom kojom se provodi reforma u zdravstvenom sustavu, no to je veliki sustav koji zahtijeva sinkronizirano djelovanje u cijeloj državi.

RADNA TIJELA

Izvješće je dobar pokazatelj dosad poduzetih mjera u strategiji reforme zdravstva i zdravstvenog osiguranja, kao i prikaz trenutnog stanja u sustavu, ocjena je **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**. Određeni bitni pomaci i rezultati su vidljivi, ali je nužno u narednom razdoblju poduzeti još niz mjera da bi se, prije svega, postigao cilj reforme, a to je unapređenje učinkovitosti i kvalitete u sustavu pružanja zdravstvenih usluga. Iz Izvješća je vidljiv

Predviđeno donošenje zakonskih propisa za pojedine zdravstvene profesije doprinijet će boljem položaju zdravstvenih djelatnika u cjelini.

pomak, u poboljšanju statusa zdravstvenih djelatnika, prije svega u činjenici smanjenog broja nezaposlenih liječnika od 2000. do danas, ali je uočljiva evidentna neravnomjernost u broju doktora na broj stanovnika, a nepopunjena se mjestala nalaze isključivo u manje naseljenim sredinama, dok nepopunjениh mesta u velikim gradovima nema. Stoga se podržavaju naporii Ministarstva zdravstva u nastojanju da se osigura jednakomjerna dostupnost liječnika tamo gdje postoji potreba stanovništva, što dosad nije bio slučaj.

Odbor drži da će se i neke druge predložene mjere očitovati u poboljšanju položaja zdravstvenih djelatnika: obavljanje pripravnika staža u roku od četiri do šest mjeseci od završetka studija, povećani broj specijalizacija i subspecijalizacija, propisivanje obveze poslodavca za edukacijom itd. Isto tako predviđeno donošenje zakonskih propisa za pojedine zdravstvene profesije, doprinijet će boljem položaju zdravstvenih djelatnika u cjelini. Iako su u financiranju sustava učinjeni određeni pomaci, posebno donošenjem i primjenom Zakona o zdravstvenom osiguranju, Zakon ipak nije osigurao nove izvore financiranja pa je u tom pravcu nužno uložiti dodatne napore. Promjenom statusa Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje kao izvanproračunskog fonda, također je učinjen pomak u finansijskoj konsolidaciji sustava.

U raspravi je upozorenje na provođenje inspekcijskog nadzora od strane Ministarstva zdravstva, i s tim u vezi nedostatan broj zdravstvenih inspektora u Ministarstvu, što treba u što kraćem roku otkloniti, kako bi se moglo na odgovarajući način kontrolirati financiranje cjelokupnog zdravstvenog sustava. Ocijenjeno je kako su vrlo korisno poduzete javno-zdravstvene kampanje i preventivni programi, u koje aktivnosti je bio uključen i Odbor, od akcije "recimo DA nepušenju", aktivnosti vezanih uz zlorporabe droge, do aktivnosti vezanih uz suzbijanje alkoholizma. Članovi Odbora su podržali dosad provedenu reformu sustava zdravstva, te ističu da je nužno zaloganje za njeno daljnje i brže provođenje u postizanju krajnjeg cilja, a to je podizanje kvalitete pružanja zdravstvenih usluga. Odbor je predložio Hrvatskom saboru da prihvati Izvješće, a jednako tako i **Odbor za ravnopravnost spolova** koji je proveo objedinjenu raspravu o tom materijalu i Prijedlogu zakona o zdravstvenoj zaštiti. U uvodnom izlaganju Vladin je predstavnik naglasio da je zahvaljujući naporima Odbora i Ženske sekcije Saveza samostalnih sindikata Hrvatske, te drugih nevladinih organizacija, kupljen jedan mobilni mamograf, a još je u tijeku nabavka osam mamografa. U raspravi je naglašeno da je pitanje sustava primarne zdravstvene zaštite uz utvrđivanje mreže zdravstvenih ustanova i kategorizaciju bolnica najvažnije pitanje u Reformi. Ocijenjeno je da Izvješće ukazuje na ključne probleme u zdravstvenom sustavu koje je nužno rješavati brže i kvalitetnije te da bi bilo dobro da se istovremeno uz Izvješće u raspravu uputi i Prijedlog zakona o zdravstvenoj zaštiti kao i drugi zakoni iz područja zdravstva Prijedlog zakona o liječništvu; o sestrinstvu; o prevenciji bolesti i promicanju zdravlja, a posebno Prijedlog zakona o pravima bolesnika.

Odbor se posebno osvrnuo na dio Izvješća koji ukazuje na veći poboljšanu (kao što je rak dojke). Ocijenjeno je da je rano otkrivanje raka dojke uz dostupnost mamografa jedini način smanjenja smrtnosti žena od ove bolesti. Odbor misli da je nužno donošenje cjelovitog Programa zaštite ženskog zdravlja. Ukazano je također da treba jačati edukaciju mladih o spolno prenosivim bolestima uključujući HIV/AIDS, a napose jačati

mjere koje će smanjiti smrtnost novorođenčadi i male djece. Takoder je istaknuta važnost edukacije trudnica.

Promoviranje zdravlja žena nužno je jer u svakoj životnoj dobi postoje različiti rizici i oboljenja prijenciva upravo na ženski spol. Konstatirano je da je medicina, tj. zdravstvena djelatnost feminizirana, ali je isto tako uočeno da žene teže napreduju, odnosno gotovo rijetko dobivaju specijalizaciju "iz bolje plaćenih grana medicine", npr. kirurgije koja je ekskluzivno muško zanimanje (žene tu participiraju samo 4 posto).

RASPRAVA

Nakon izlaganja ministra **Vlahušića** uslijedile su reakcije zastupnika. **Jadranka Kosor (HDZ)** javila se radi povrede Poslovnika. Iako je dosad govorio samo uvodničar, a zastupnici nisu niti riječ progovorili, ministar Vlahušić već zna da će podaci koje će iznositi predstavnici klubova zastupnika biti miješanje krušaka i jabuka. Ministar ne može znati što će zastupnici govoriti, primjetila je zastupnica Kosor, i dodala još kako zastupnici imaju pravo govoriti kako žele uz argumente koje sami odaberu.

Juraj Njavro, dr.med. (HDZ) je podsjetio ministra Vlahušića da reforma zdravstva nije počela prije tri godine nego davne 1993. godine donošenjem Zakona o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju. Nešto kasnije (1996.) jednoglasno je prihvaćena mreža zdravstva. Za tvrdnju da se danas u roku od 90 odnosno 120 dana plaća dobavljačima lijekova drži da je netočna te s tim u vezi iznio suprotne podatke (KBC Rebro 280 dana, Vukovarska bolnica 288 dana, Sveti Duh 286, Klaićeva 258 dana, KBC Split 277 dana itd.).

Ivan Šuker (HDZ) drži da je netočna konstatacija kako je najracionalnije to da su uprave domova zdravlja u principu locirane u sjedištima županija. U Zagrebačkoj županiji to je sjedište u Gradu Zagrebu, a bilo bi logično da je u najvećem domu zdravlja ove županije. Isto je tako interesantno da je za ravnatelja nove uprave imenovan čovjek iz najmanjeg doma zdravlja u Zagrebačkoj županiji, ali je zato stranački čovjek.

Zastupnik Šuker dvoji u uspješnost reforme zdravstva sa uvođenja dopunskog osiguranja jer eto ovog

trenutka, kaže, HZZO je poslao bolnicama i domovima zdravlja spisak od 40 tisuća nevažećih kartica dopunskog osiguranja, a to najbolje govori o uspješnosti i neuspješnosti određene reforme, zaključio je zastupnik Šuker.

U nastavku sjednice stavove Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo prenijela je njegova predsjednica **Snježana Biga-Friganović**, a Odbora za ravnopravnost spolova predsjednica **Milanka Opačić**.

Građanima zdravstvo skuplje uz manje usluga

O stavovima Kluba zastupnika HDZ-a govorio je dr.sc. **Ivica Kostović**. Na početku izlaganja upozorio je na razloge zbog kojih je njegova stranka bila protiv ovako provedene reforme zdravstva. Ponajprije nije bilo predloženo kada i kako će biti donesen sveukupan paket zakona, dane su neke krive procjene o stanju u zdravstvu i potpuno zanemareni dosadašnji reformski rezultati, plan sanacije HZZO-a bio je nejasan, a sve je ipak počelo naglom smjenom 362 člana upravnih vijeća i 72 ravnatelja u hrvatskim zdravstvenim ustanovama koji su do tada vodili sustav. I već prilikom prvog izvješća kojeg je

Zdravstvena je zaštita postala skuplja za pojedinca i za državni proračun, a opseg usluga smanjen.

Ministarstvo zdravstva podnijelo Saboru vidjelo se da reforma zdravstva ne ide kako treba, a njeni rezultati slabi. To se, tvrdi Kostović, moglo vidjeti iz npr. činjenice da je zdravstvena zaštita postala skuplja za pojedinca, i za državni proračun, a opseg usluga smanjen u tzv. osnovnoj košarici. Uz to, HZZO je imao stalan deficit u poslovanju, a zaduženja vani i kod domaćih poslovnih banaka vrto glavo su rasla. Konačno, liječnici koji moraju nositi reformu zdravstva svrstani su u državne činovnike, a medicinskim sestrarama na brzinu skrpane plaće nakon žestokog pritiska javnosti jer se krivom simulacijom nije predviđao učinak uredbe o plaćama. U međuvremenu dogodila se smrt čak šest bolesnika u Puli i to samo zbog organizacijskih razloga, ukinut Krizni stožer u zdravstvu, i dok se priča o basno-

slovnim informacijskim sustavima nitko nije bio u stanju upozoriti na opasnost i spasiti tu šestoricu bolesnika u Puli. Već tada je kaže Kostović HDZ sumnja da reforma ide dobrim tijekom, a neki su čak bili iznenadeni da u Hrvatsku koja je imala prvog predsjednika Svjetske zdravstvene organizacije (Andriju Štampara) sada trebaju dolaziti iz nekih drugih država niže kvalificirani ljudi i tumačiti nam kako trebamo voditi javno zdravstvo. Istodobno u vrijeme Domovinskog rata kada je bilo 700 tisuća prognanika i izbjeglica od kojih njih 300 tisuća na stalnoj zdravstvenoj skrbi, i kada je trećina bolnica bila izvan pogona jer su bile razrušene (Vukovar i Pakrac), a valjalo je osigurati tone i tone lijekova i sanitetskog materijala, Hrvatsko je zdravstvo funkcionalo, pače dobivalo pohvale javnosti i svjetskih stručnjaka. Badava ministar najačljuje nove zakone na kraju mandata aktualne vlasti. Mandat je na kraju, zakona nema, a bez zakona nema reforme, zaključuje Kostović. Uz to, nastavilo se dugovanje HZZO-a, pa je tako, kaže, imao priliku čuti da ona kratkoročna iznose 2,9 milijardi kuna, a dugoročna 2,5 milijardi kuna a taj je problem ostavljen slijedećoj vlasti koja će doći nakon ove aktualne. Iako Izvješće donosi finansijske pokazatelje HZZO-a od 1999-2002. u njemu nisu istaknuti novi izvori financiranja.

Nezadovoljni liječnici

Nezadovoljni su i oni koji trebaju provesti reformu u zdravstvu - liječnici. Nalaz Državne revizije pokazao je da su iz zdravstva protupropisno, a negdje i protuzakonito otišli milijuni bez nadzora, povećana su izdvajanja gradana za zdravstvo, a kvaliteta usluga nije ništa bolja. Uz to, ne prođe niti mjesec dana, a da nije neka velika afera u zdravstvu. Važno je i to što nedostaju finansijski pokazatelji i planovi prevencije duševnih, dječjih i staračkih bolesti. Klub smeta ignoriranje započetih reformi 1994. godine kada je već bila napravljena mreža zdravstvenih ustanova, a napose ignoriranje stavova Liječničke komore, Hrvatskog liječničkog zbora i Medicinskog fakulteta. U Izvješću nedostaje objektivan osvrт na velike promašaje i afere koje su rezultirale smrću nevinih ljudi (Baxter). Takoder nema niti slova o uzroku nedavnog

štrajka liječnika, ali se npr. spominje da je ova Vlada učinila sve da se podigne status liječnika. Nema niti riječi o tome zašto su na početku reforme smijenjeni ugledni stručnjaci koji nemaju veze s HDZ-om, niti pravog osvrta i analize privatizacije primarne zdravstvene zaštite nego samo neke paušalne ocjene. Jednako tako u Izvješću nema niti riječi o protupropisnom i protuzakonitom trošenju sredstava za zdravstvenu reformu. Izvješće je i nepotpuno, a sve se aktivnosti, uključujući i one redovite, prikazuju kao reforma zdravstva. Klub smatra da je Izvješće trebalo dopuniti još nekim financijskim pokazateljima podacima o npr. interkalarnim kamatama za dug Svjetskoj banci te kako je trošen kredit Vijeća Europe. Uz to, u Izvješću ima i netočnih podataka pa se u materijalu mogu naći različiti podaci o broju liječnika u Hrvatskoj, a na drugom mjestu drugi. Očekivanje trajanja života ne temelji se na tome što piše u statističkom godišnjaku, upozorava gospodin Kostović i odmah dodaje kako se pritom zaboravlja da je trajanje života samo oko 11 posto uzrokovano zdravstvenom skrbi. Mogla se čuti konstatacija da je smanjena perinatalna smrt, a zaboravlja se da se promjenio način izračuna te smrtnosti. Isto je tako smiješno da su se novci Svjetske banke potrošili samo za projekte u zdravstvu, a nikako za nabavku opreme te da nam činovnici te banke određuju što i kako ćemo trošiti jer je to u neskladu s načelima Svjetske banke. Zbog svega iznesenog Klub zastupnika HDZ-a smatra da ne treba prihvati Izvješće, zaključio je zastupnik Kostović.

Ispravljajući netočan navod **Snježana Biga-Friganović (SDP)** podsjetila je da su zbog afere Baxter prvi put u novijoj povijesti Hrvatske jedan ministar zdravstva i ravnatelji dali ostavke, a u vrijeme bivše vlasti smrt pacijenata sakrivena je pod tepih, i za to nikada nitko nije odgovarao. Zastupnica **Sonja Borovčak (SDP)** drži netočnom konstataciju dr. Kostovića da je Državna revizija utvrdila niz nepravilnosti u poslovanju Ministarstva zdravstva. Ovo se Izvješće odnosi na razdoblje od 2000. do 2003. godine, dok se izvješće za razdoblje od 2000. do 2001. odnosilo na projekte koje je vodila bivša vlast, a napose na potpisane i nepotpisane ugovore u zdravstvu.

Takav je bio i projekt za Opću bolnicu u Žaboku za koju je, kako je upozorila Državna revizija, bio raspisan natječaj i odabran izvođač radova, a finansijska sredstva za to nisu bila osigurana.

Jadranka Katarinčić-Škrlj pridružuje se svima koji misle da slučajevne smrti ne treba koristiti u političke svrhe. Afera Baxter posebno je pogodila Istru i Opću bolnicu u Puli, ali nije točna informacija da su smijenjeni ravnatelji po tim bolnicama iako je bilo razloga da se preispita i rad uprava bolnica u sredinama gdje je zabilježena afera, i gdje je ona ostavila najveće posljedice. U Općoj bolnici Pula i dalje je isti ravnatelj, zaključila je ova zastupnica.

Politika izbjegavanja sučeljavanja s problemima

Početkom 2000. godine stanje u sustavu zdravstva bilo je obilježeno velikim dugovanjima prema doba-vljačima, velikim potraživanjima doprinosa za obvezatno zdravstveno osiguranje i više manje urednom isplatom plaća djelatnicima u zdravstvu, ustvrdio je **Krunoslav Gašparić** u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka. Vladajuća koalicija koja je došla na vlast 3. siječnja 2000. godine računala je kako će osim tih opće poznatih činjenica u sustavu zdravstva naći financijski kaos, nered i raznovrsne sablazni, ali od svega toga nije nadeno ništa bombastično čime bi se i na kratko vrijeme mogla nahraniti javnost koja je tijekom predizborne kampanje pripremana na pronalaženje tragova velikih pronevjera na svim razinama.

Nelikvidnost kao elementarna nepogoda

Nađena je samo nelikvidnost u zdravstvu, a kao po nepisanom pravilu tom se problemu pristupalo kao nekoj elementarnoj nepogodi koja svoje izvore ima u nekim objektivnim okolnostima na koje se, kao ne može utjecati. Razlozi su se tražili u sve većem udjelu stare populacije s većim zdravstvenim potrebama, u poskupljenju lijekova, medicinskih proizvoda i tehnike ali i sve manjem broju onih koji pridonose zdravstvenom fondu. Politika izbjegavanja sučeljavanja sa svim aspektima problema zdravstva nastavljena je još naglašenije, upozorava Gašparić. Umjesto

da se naprave strukturne promjene i krene ka uskladenju ukupnih zdravstvenih kapaciteta s finansijskim mogućnostima, javnosti se i dalje pomaže da gura glavu u pijesak. Hrvatske se građane pokušava uvjeriti kako jedino rješenje leži u još većim davanjima, a za manje zdravstvenih usluga pomoći zamornih pokušaja linearnih restrikcijskih zahvata u prava iz zdravstvenog osiguranja. Na početku mandata vladajuće koalicije HZZO je dugovao četiri milijarde kuna, a HZZO-u se dugovalo 3,2 milijarde kune od čega je samo Državni proračun dugovao 1,7 milijardi kuna, nastavio je Gašparić. Tada je, kaže Gašparić, ministar financija došao na ideju da se dug pokrije s indiciranim kreditom nekoliko hrvatskih banaka, a tadašnja ministrica zdravstva na to pristala. Ustvari pristala je da država kao dužnik prisili zdravstvo da se zaduži kod poslovnih banaka kako bi se namirio dug državnog proračuna

U Izvješću nedostaju financijski pokazatelji i planovi prevencije duševnih, dječjih i staračkih bolesti.

HZZO-u, a od tog kredita na kraju u lipnju 2000. godine realizirano je 400 milijuna kuna, dok su ostale tranše zaboravljene. Da je država uplatila svoje obvezе (1,7 milijardi kuna) zdravstvo bi prema vanjskim doba-vljačima bilo sanirano i vjerojatno bi dobilo i prostora za neke unutarnje investicije, ali država nije imala povjerenje u zdravstvo koje je sama vodila, a ta se procjena uskoro pokazala točnom, kaže zastupnik. Naime, u 2000. troškovi zdravstvene zaštite porasli su za više od 13 posto u odnosu na 1999. godinu, a razne naknade na teret Fonda zdravstva za više od 52 posto. Time su se ukupni izdaci HZZO-a približili brojci od 14 milijardi kuna, iako su planirani prihodi bili 12,8 milijardi kuna. Tako je na kraju 2000. umjesto naslijedenog manjka od 800 milijuna stvoren ukupni manjak od milijardu i 200 milijuna kuna, a obvezе HZZO-a popele na 4,8 milijardi kuna. Istodobno porasle su obvezе Državnog proračuna prema zdravstvu na 2,4 milijarde kuna i sve to nakon što je hrvatskim građanima s prebivalištem u drugim državama odbijeno pravo da se solidarno koriste zdravstvenom zaštitom u Hrvatskoj, a medicinskim

sestrama sramotno smanjena plaća. Sve u svemu nastavlja se kriza zdravstvenog sustava jer novim zaduživanjem nije riješeno niti jedno dugoročno pitanje niti je novim političkim potezima ušteden novac da se pokriju svi dugovi koje ova vlast samo produbljuje. Koalicijske zdravstvene vlasti unatoč vlastitim najavama boljeg sutra nemoćno i nesposobno upropastavaju zdravstveni sustav bez imalo političke volje da izvuku odgovarajuće konzekvence pozivajući se na svoj mandat na demokratskim izborima. Istodobno nizom podzakonskih akata drogiraju se zakonske i ustavne odredbe, od načina izbora ravnatelja do ojačavanja ustanova i institucija koje trebaju u budućnosti osigurati nedodirljivost pozicija i blokiraju bilo kakvu pre-raspodjelu ili normalnu mјenu na vodećim položajima u zdravstvu temeljem kriterija stručne i znanstvene kvalitete nevezane uz njihov politički milje. Prijedlog zakona o zdravstvenom osiguranju iz listopada 2001. još je jedan pokušaj da se papirnim rješenjem postigne neko poboljšanje. Zakon ne mijenja ništa osim što umanjuje prava iz zdravstvenog osiguranja i izmišlja dodatne izvore financiranja ali ne nudi nikakvo jamstvo da uspostavom novih restrikcija neće ubrzo doći do ponavljanja istih problema.

Glavni prigovor tom zakonskom aktu je to što se ponovno linearno pristupa problemu smanjenja troškova u zdravstvu smanjivanjem prava kroz povećanje participacije. I dalje, svi imaju pravo na sve samo su ta prava kvantitativno linearno umanjena što se jasno vidi iz dopunskog osiguranja kojim se određuje da to osiguranje pokriva troškove participacije koju osnovni osiguranik mora sam namiriti. Dopunskim osiguranjem ustvari ne možemo osigurati protiv zdravstvenih rizika izvan obvezatnog osiguranja jer su već obveznim osiguranjem svi rizici pokriveni. Dopunsko osiguranje pokriva rizike participacije, a ne pokriva rizike bolesti i time je ono neutaktivno, a oni koji ga priuštite stimulirat će se na što intenzivniju potrošnju osnovnog osiguranja jer za njegovo korištenje neće moći izravno uplaćivati participaciju. Samo po sebi to je bolesni vid osiguranja koji u tom pogledu savršeno odražava svijest njegovih predlagatelja, tvrdi Gašparić.

Financijska kriza dominantan problem

U ovom je trenutku dominantan problem financijska kriza u zdravstvu, dok je stručno organizacijski aspekt više taktičko provedbene težine. Stoga je prvo i osnovno u zdravstvu uravnoteženje svih prihoda i rashoda HZZO-a, uključujući tu i sve kreditne obveze. HZZO morao bi vidjeti koliko realno sredstava može prikupiti i taj podatak podastrti na verifikaciju resornom ministarstvu i Vladi, a potonja mora onda utvrditi opseg prava zdravstvenog osiguranja za svaku kalendarsku godinu. Konačno valja shvatiti da se gradanima ne može ponuditi sve i sva u okviru finansijski ograničenog obveznog osiguranja jer to vodi u stanje u kojem smo danas, tvrdi Gašparić. Nadalje, već na ovoj razini trebalo bi odvojiti zdravstvo od socijale, a zdravstvene fondove rasteretiti bilo kakve obveze da plaćaju bolovanja ili slične naknade. Glede dimenzije zdravstvenog sustava drži da se neminovno mora svesti na manju mjeru, a to uključuje strukturnu racionalizaciju kapaciteta i kadrova. Potrebno je provesti kategorizaciju bolnica tj. donijeti stručnu i političku odluku tko i u kojem opsegu radi, što i gdje. Sadašnja se garnitura u vlasti priprema da potezom pera sa snagom obvezujućeg propisa koncentririra sve stručne ovlasti pod kapu KBC-a Zagreb kojeg, uz to, planira uklopiti u okvir Medicinskog fakulteta te s tim stvarno institucionalno ovladati hrvatskim zdravstvom što je za Hrvatsku neprihvatljivo. Klub misli da bi buduću zdravstvenu zaštitu trebalo graditi na četiri regionalna fakultetska klinička središta u Hrvatskoj i u tom smislu uključiti i proces akreditacije kojim će se mjeriti rezultati medicinske djelatnosti zdravstvenih ustanova.

Više od polovine stanovništva oslobođenja participacije

Uslijedili su ispravci netočnih navoda. Tako je **Sonja Borovčak (SDP)** reagirala na Gašparićev navod da su drastično smanjena zdravstvena prava osiguranika. S tim u vezi zastupnica je iznjela suprotne podatke podsjetivši na ministrove riječi da je oko 2,5 milijuna ljudi oslobođeno plaćanja participacije,

uvedeno dopunsko osiguranje, a umirovljenici plaćaju samo 50 kuna mjesечно osiguravajući lijekove i sve što im je potrebno.

Branislav Tušek (SDP) smatra da je zastupnik Gašparić iznio nekoliko netočnih navoda koji se globalno svode na to da koalicijska vlast nije ništa učinila glede reforme u zdravstvu. Tušek je izašao s kontra argumentima kao npr. da je ograničen rast zdravstvenih troškova, definirana prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja, uvedeno dopunsko osiguranje i nova lista lijekova te snižena cijena za 200 vrsta lijekova, proširena lista lijekova na teret osiguranja za 72 lijeka itd.

Reagirajući **Krunoslav Gašparić (HB)** primijetio je da zastupnik Tušek nije ništa ispravio iz njegovog istupa nego je samo kontrirao hvaleći Ministarstvo zdravstva. "Zastupnik Tušek i ja imamo dijametralno različit pristup ovoj temi, i vjerojatno će Tušek ovo što je iznio koristiti i u svojoj raspravi", podvukao je Gašparić dodavši kako je pravo spomenutog SDP-ovog zastupnika da hvali Ministarstvo kao što je i njegovo pravo da kritizira.

Predsjedatelj sjednice akademik **Vlatko Pavletić** upozorio je na nužnost da svi shvate kako ispravak netočnog navoda znači ispravljanje činjenica ili brojki, a ne tuđeg mišljenja.

Vlada se oštro suprotstavlja restrikcijama u zdravstvu

U nastavku sjednice dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)** zatražio je stanku u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a sve dok se ne uspostavi izravan televizijski prijenos ove iznimno značajne rasprave. Nakon konstatacije predsjedatelja sjednice akademika **Pavletića** da nema nikakve kompetencije da bilo kome bilo što nareduje, u ovom slučaju medijima, te da to ne može biti razlog za stanku u radu Sabora, zastupnik **Damir Kajin** pridružio se u ime Kluba zastupnika IDS-a zahtjevu zastupnika Tadića. Ako Sabor nije u stanju javno putem televizije progovoriti o ovoj temi onda je bolje da se o ovoj točki raspravlja sutradan. zaključio je Kajin. Predsjedatelj gospodin **Pavletić** ustrajao je na svom mišljenju, ali je **Jadranka Kosor (HDZ)** u ime Kluba zastupnika HDZ-a također inzistirala da se ova rasprava televizijski prenos. Pri tome je podsjetila na jednu odluku Vijeća

HRT-a koja nikada nije stavljenia izvan snage, a u kojoj je taksativno pobrojano što HRT mora prenositi iz Hrvatskoga sabora. Tako se, među ostalim, kaže da su to teme koje su od osobitog značenja za sve gradane RH, a ako je nešto osobito važno onda je to ova tema koja se tiče zdravljia ljudi, zaključila je zastupnica Kosor i zamolila Predsjedništvo Sabora da učini sve da se osigura izravan televizijski prijenos. Reagirao je mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** konstatacijom da je spomenuta odluka bila u vrijeme važenja starog zakona o HRT-u, a nije sada, te dodao kako se svi zalažu da nema utjecaja politike na televiziju i s tim u vezi izrazio nadu da će zastupnici biti principijelni. A što se tiče važnosti teme, sve su u Hrvatskom saboru važne, zaključio je Jurjević.

Hrvatske se građane pokušava uvjeriti kako jedino rješenje leži u još većim davanjima, a za manje zdravstvenih usluga pomoći zamornih pokušaja linearnih restriktičkih zahvata u prava iz zdravstvenog osiguranja.

Zahtjevu za odobravanjem stanke pridružio se i Klub zastupnika Liberalne stranke, a njezin predstavnik dr. **Zlatko Kramarić** podsjetio na vremena kada su vladajući bili oporba i inzistirali na prisutnosti javnosti kod nekih tema. Pomalo je i za Sabor upitno kada ovako doista važne teme prolaze bez javnosti, kaže Kramarić i izražava bojazan da se ne upadne u zamku dvostrukih kriterija tj. da jedna priča vrijedi kada su vladajući u oporbi, a druga kada su u poziciji.

Ovdje je riječ o značajnoj temi ne samo zbog novca koji se koncentriira u zdravstvenom sustavu nego i zbog štrajka koji se dogodio u međuvremenu i stoga je bitno da se ova rasprava odvija pred javnošću tj. televizijskim kamerama, podvukla je **Jadranka Katarinčić-Škrlj** u ime Kluba zastupnika HSLS-a. Stoga je zamolila stanku od pola sata kako bi Predsjedništvo Hrvatskog sabora moglo osigurati izravan televizijski prijenos. Iako je predsjedatelj akademik **Pavletić** ustvrdio kako je zahtjev za stankom već dovoljno obrazložen i da će odrediti stanku kako bi se vidjelo što se može učiniti, zastupnik **Mladen Godek** također je

zatražio određivanje stanke u ime Kluba zastupnika LIBRE. Zastupnik tvrdi da je Klub zainteresiran za to da se osigura izravan prijenos i javnost upozna s radom u zdravstvu, na čijem je čelu uostalom jedan član ove stranke.

Klub zastupnika HSS-a, rekla je **Ljubica Lalić** pridružuje se zahtjevu da se osigura izravan televizijski prijenos, ali bez određivanja stanke kako bi se nastavila konstruktivna rasprava bez politiziranja i ubiranja političkih bodova. Na koncu zahtjevu da rasprava bude javna pred TV kamerama pridružio se i ministar dr. **Andro Vlahušić** tvrdnjom kako je Ministarstvu zdravstva i Vladi jako stalo da toga. Primjetio je još kako resorno ministarstvo i Vlada nemaju što skrivati, te kako su svi podaci javni, a on spreman pred čitavom hrvatskom javnosti konstruktivno odgovoriti na sve navode zastupnika. Nakon svega predsjedatelj sjednice akademik **Pavletić** odredio je stanku od pola sata.

Nakon što je gospodin **Pavletić** obavijestio zastupnike da je od čelnog čovjeka televizije dobio potvrdu da će se daljnja rasprava odvijati pred tv kamerama, istupio je ministar mr.sc. **Andro Vlahušić**. U kraćem istupu osvrnuo se na neke primjedbe iz rasprave pa je podsjetio npr. da je projekt zdravstvenog sustava finansiranog zajmom Svjetske banke potpisala bivša Vlada. Projekt je apsolutno pod nadzorom Svjetske banke, Državne revizije i svih ostalih za to odgovarajućih institucija. Od 13 milijuna 749 tisuća dolara investirano je šest milijuna 882 tisuće dolara, a zbog toga što su na javnim natječajima bile niže cijene ostvarena je ušteda od gotovo 6 milijuna 860 tisuća dolara, i ta će sredstva, rekao je ministar, biti korisno upotrijebljena. Moglo se čuti kako Hrvatska treba platiti 50 tisuća dolara kamata na neiskorišteni dio zajma, ali ministar upozorava: "da smo iskoristili ovih približno 7 milijuna dolara tada bi trebali platiti oko 400 tisuća dolara kamata. Prema tome ušteda na spomenutom projektu iznosi oko 350 tisuća dolara". Vlahušić tvrdi da su svi projekti u zdravstvu potpuno javni.

Zahvalio se zastupniku Gašpariću na prijedlogu po kojem treba uravnotežiti prihode i rashode u zdravstvu, ali se Vlada oštro protivi restrikcijama u zdravstvu, jer hrvatski gradani zaslužuju bolju zdrav-

stvenu zaštitu, i želi odgovorno uložiti novce radno aktivnog stanovništva u unapredjenje zdravstvene zaštite naših stanovnika.

Koliko novca toliko zdravstva ili zdravlja

Problematika zdravstva mora se svesti na novčanu dimenziju ili onu narodnu "koliko novca toliko muzike", a u ovom slučaju "koliko novca toliko zdravstva ili zdravlja", primjetio je u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin**. Iako niti danas stanje u zdravstvu nije idealno ipak je neusporedivo bolje nego što je bilo do 3. siječnja 2000, nastavlja Kajin. Na primjeru Opće bolnice Pula upozorio je na jedno licemjerno politikantstvo. Prateći prilike u toj bolnici od 1993. do 2001. prisjetio se kako je rekao absurdnog zakona koji je propisivao županije kao osnivače općih bolnica koje su onda neposredno na taj način bile odgovorne za stanje u tim institucijama. Cijelo to vrijeme bio je opravdan protest zaposlenika zbog njihovog statusa i financijske dubioze ustanove u kojoj su radili, a s druge strane postojalo je jedno licemjerno politikantstvo. Istarska županija je 1997., 1998. i 1999. godine imala proračun između 60 i 80 milijuna kuna, a samo su godišnje potrebe Opće bolnice Pula iznosile između 120 i 140 milijuna kuna. Pitanje je bilo kako te novce pronaći kada zakonodavac za tu namjenu nije osigurao niti jednu kunu, ali je zato stalno stvarao dojam da su "osnivači" bolnica za nešto odgovorni, nastavlja Kajin. Istina je da su osnivači mogli utjecati samo na to tko će biti ravnatelj, odnosno član nadzornog vijeća bolnice i ništa više. Županija Istarska imala je 2001. proračun od 140 milijuna kuna, a izdaci Opće bolnice u Puli dosegnuli su oko 175 milijuna kuna. Istdobro prihodi bolnice iznosili su 154 milijuna pa se postavilo pitanje gdje pronaći 21 milijun kuna i to samo za 2001. godinu kako bi se pokrio taj manjak. Zastupnik ipak priznaje da financijske prilike idu na bolje kada je zdravstvo posrijedi, pa se poboljšava položaj općih bolnica, čak i u odnosu na klinike.

Promatrajući financijsku stranu zdravstva na razini države zastupnik se prisjeća 31. prosinca 1999. i nepodmirenih 4 milijarde 89 milijuna kuna, te činjenicu da je od kratko-

ročnih obveza na naplatu dospjela milijarda 519 milijuna kuna. Najviše novca su potraživale same zdravstvene ustanove, pa osiguranici zbog neplaćenih naknada za bolovanje, dobavljači i jednom riječju sustav se doslovce urušavao. U takvoj situaciji nova je vlast (Vlada) da bi pokrila gubitke Zavoda već u svibnju 2000. preko HIZZO uzela kredit od milijardu 668 milijuna kuna ili 222 milijuna eura. Da bi se riješila dugova bivše Vlade, i riješila pitanje nelikvidnosti u zemlji aktualna je Vlada dobrano zadužila zemlju, no postavlja se pitanje je li bolje taj teret prebaciti na buduće generacije pritom potičući rast bruto društvenog proizvoda, te u međuvremenu jasno dati dahu gospodarstvu koji će prevladati nelikvidnost ili dopustiti da se cijelokupni sustav uruši. Kajin osobno smatra da je najbolje što je Vlada mogla učiniti u ove tri godine rješavanja pitanja nelikvidnosti u RH. Iako HZZO od 4 milijarde kuna i dalje ima nepodmirenih obveza milijardu 260 milijuna kuna, riječ je uglavnom o dugoročnim obvezama i na zastupnicima budućeg saziva Hrvatskog sabora bit će da u državnom proračunu osiguraju sredstva za servisiranje tog duga. Kajin naglašava da su ipak najteže godine iza hrvatskog zdravstva, a što se tiče zdravstvenog standarda i dalje će vrijediti ona narodna koliko novaca toliko muzike. A to onda znači da Hrvatska sa svojih 5000 US dolara per capita ne može imati zdravstveni standard kao Švicarska sa 35.000 US dolara ili kao Slovenija sa 11.500 US dolara.

Uspostavljanje ravnoteže između troškova i prihoda

U ime Kluba zastupnika LIBRE istupio je **Viktor Brož**, dr.med. U kraćem obraćanju zastupnicima prisjetio se srpnja 2000. godine kada je Sabor donio Strategiju i plan reforme zdravstva i zdravstvenog osiguranja s točno pobrojanim ciljevima te reforme. Jedan od ciljeva bio je ograničenje rasta zdravstvenih troškova i uspostavljanje stabilnosti sustava. Zbog nepodmirenih obveza i nedostatka potrošnog materijala i lijekova te je godine bila dovedena u pitanje uopće mogućnost funkcioniranja zdravstva sukladno potrebljima osiguranika. Od tada do danas postignuta je izvjesna, ali ne i

potpuna finansijska konsolidacija zdravstva. Nije, međutim, uspostavljena ravnoteža između potrošnje u zdravstvu i potrebnih materijalnih sredstava za njezino pokriće. Kako

U ovom je trenutku dominantan problem finansijska kriza u zdravstvu, dok je stručno-organizacijski aspekt više taktičko provedbene težine.

novim Zakonom o zdravstvenom osiguranju nisu pronađeni novi izvori financiranja zdravstva (napravljena je tek preraspodjela unutar postojećih sredstava) to ostaje kao jedan od glavnih zadataka u buduće, zastupnik se nada, i dalje vladajuće koalicije. Drži da bi se ti izvori mogli osigurati uvođenjem dodatnog osiguranja za npr. veći komfor za vrijeme smještaja bolesnika u zdravstvenu ustanovu. Također i usmjeravanjem dijela sredstava koji se akumulira iz poreza na duhanske proizvode, alkoholna pića, pa čak možda i iz poreza po litri benzina u Fond za zdravstveno osiguranje jer se tu radi o građanima koji, dokazano je, troše više sredstava iz Fonda.

Učinjen ozbiljan iskorak

Klub smatra da je u reorganizaciji sustava financiranja i plaćanja zdravstvenih usluga napravljen ozbiljan iskorak usvajanjem novog Zakona o zdravstvenom osiguranju. Smanjenje potrošnje u zdravstvu pokušano je i s osnove isplate naknade za bolovanja. Iako se Klub slaže da je nužna efikasna, stručna i temeljita kontrola dužine bolovanja, drži da način te kontrole (obavljaju je liječnici zaposleni u Zavodu za zdravstveno osiguranje) nije ispunio zadatak. Liječnici Zavoda dovedeni su u nezgodnu situaciju kada raspolažu mišljenjem vrhunskog specijaliste (kardiokirurga npr.), i nemaju potrebnog stručnog znanja, a moraju ocijeniti može li se ili ne produžiti bolovanje. Uz to, takva je kontrola dodatno opterećenje za bolesnike, napose za one neprekretne koji dolaze iz udaljenijih mjesta. Klub misli da je tu kontrolu moguće uspostaviti na znatno efikasniji način tako da je obavljaju komisije ali i inspektorji specijalizirani za određena područja

pri Ministarstvu zdravstva povremeno radeći "blitz" kontrole kroz zdravstvene kartone itd. Tako bi se, smatra Klub, izbjegao sukob interesa s obzirom na to da sada kontrolu provode zaposleni u Zavodu koji ujedno i plaća naknadu za bolovanje pa je logično što je ponekad i njima u interesu da ta bolovanja budu što kraća. U vremenu koje je pred nama određenu bi reorganizaciju trebao doživjeti Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje te se slaže s mišljenjem predsjednika Upravnog vijeća Zavoda da ta ustanova mora konačno voditi brigu o interesima pacijenata s jedne strane, a druge strane kao produžena ruka države u potrošnji u zdravstvu. Klub pozitivne pomake vidi i u reformi u primarnoj zdravstvenoj zaštiti pa tako i u uvođenju novog koncepta doma zdravlja kako se predlaže Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. Ocjena je Kluba da će takva organizacija doma zdravlja pridonijeti boljem organiziranju i radu, a napose povećanju razine kvalitete pružanja zdravstvenih usluga u opsegu primarne zdravstvene zaštite. Slaže se također da uprava domova zdravlja mora biti u županijskom središtu, ali s predviđenom mogućnošću da dom zdravlja osniva svoje ispostave тамо gdje se ukaže potreba tj. tamo gdje oni i sada postoje i pružaju usluge u okviru primarne zdravstvene zaštite, s tim da se otvoriti mogućnost povećanja sadržaja usluga uvođenjem određenih konzilijskog specijalističkih usluga. Gleda reforme bolničkog sustava napravljeni su početni koraci u kategorizaciji bolница te drži da je dobra kategorizacija i razvrstavanje bolnica u tom smislu prema njihovoj razini (lokalne, regionalne i nacionalne), ali valja nastaviti, pače ubrzati s izradom standarda glede posteljnih kapaciteta, opreme i stručne razine zdravstvenih radnika. Paralelno s kategorizacijom bolnica potrebno je ozbiljno početi se baviti i utvrđivanjem tzv. akreditacije zdravstvenih ustanova (utvrđivanje nivoa kvalitete zdravstvenih usluga koju odredena zdravstvena ustanova može pružiti s obzirom na kadrove i opremu kojom raspolaže).

Drastičan pad nataliteta

U ime Kluba zastupnika HSP-**HKD-U-a** govorio je **Vlado Jukić (HSP)**. Posebno je zabrinut činjenicom pada

nataliteta koji prijeti izumiranjem nacije, "a da nije navedeno što Ministarstvo zdravstva čini, te da li je moguće imati bolju zdravstvenu zaštitu rodilja, trudnica i dojenčadi".

Pita koliko razjedinjenost ginekologije kao struke na ginekologe u bolnicama i primarnoj zdravstvenoj zaštiti, utječe na položaj trudnice koja ima dva ginekologa, jednog za porode, a drugog za praćenje trudnoće.

Klub zastupnika HSP-HKDU-a zabrinjavaju afere vezane uz umjetnu oplodnjku.

"Raduje nas da broj samoubojstava u Hrvatskoj pada, ali iz izvješća ne vidimo i ne znamo koliki je broj hrvatskih branitelja među njima".

Smatraju da je liječnički posao visoko vrijedan rad koji treba odgovarajuće nagraditi, ali i tražiti da plaća ovisi o kvaliteti i kvantiteti usluga koje dobivaju korisnici zdravstvene zaštite.

Klub zastupnika HSP-HKDU-a nije zadovoljan preraspodjelom broja liječnika i stomatologa po hrvatskim županijama, te ističu problem Slavonije.

Tako npr. Osijek ima Medicinski fakultet i kliničku bolnicu, ali i upola manji broj liječnika od Zagreba ili 60% manje od Rijeke. U Vukovarsko-srijemskoj županiji ima samo 1,52% liječnika na tisuću stanovnika, te 0,30 stomatologa, navodi zastupnik. Slična je situacija i u ostalim slavonskim županijama, međutim, zabrinjava podatak da u tim županijama, a slično je i u Podravini i Medimurju, pa i Lici, nema nezaposlenih liječnika i stomatologa prijavljenih na zavodima za zapošljavanje, ističe zastupnik.

"Ovako pregledni podaci koji se prvi put prikazuju, pokazuju višegodišnje zanemarivanje razvoja malih sredina, te ratom stradalih područja, te nedovoljnu ulogu države u motiviranju liječnika da odlaze raditi u sve krajeve Hrvatske".

Može li se bolje gospodariti izdvojenim novcem

Vlado Jukić naglasio je da finansijski pokazatelji govore da Hrvatska izdvaja veliki novac za zdravstvenu zaštitu, 9% bruto društvenog proizvoda. "Ipak ostaje pitanje može li se bolje gospodariti sa 14 milijardi kuna, jesu li postignute sve racionalizacije i koliko se odgovorno ponaša Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, kako se i

koliko odgovorno ponašaju županije kao vlasnici ustanova, te poglavito kako se ponašaju velike kliničke državne bolnice?"

Znaju li ravnatelji, koji su uglavnom liječnici, voditi velike kliničke bolnice.

Zastupnik primjećuje da se iz izvješća ne može iščitati na koji način Ministarstvo zdravstva utječe na bolje upravljanje ustanovama i da li su ravnatelji ustanova izabrani po stručnim kriterijima, a ne nekim drugim, odnosno, znaju li ravnatelji, koji su uglavnom liječnici, voditi velike kliničke bolnice.

Dopunsko osiguranje i liste čekanja

Novi Zakon o zdravstvenom osiguranju donio je dopunsko zdravstveno osiguranje, po kojem je osigurano 750 tisuća osoba. Vlado Jukić postavlja pitanje koliko su usluga po toj osnovi dobili hrvatski građani, jesu li smanjene liste čekanja, imaju li bolju zdravstvenu zaštitu. Istimje da na ta pitanja nema odgovora u izvješću.

Klub zastupnika HSP-HKDU-a smatra da je primarna zdravstvena zaštita najvažniji dio zdravstvene zaštite, jer je najjeftinija i dostupna svakom stanovniku. Drže da treba motivirati liječnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na bolji rad, te opremiti ambulante s kvalitetnom opremom, a isto tako potrebno je zaposliti liječnike u županijama u kojima ih nedostaje.

Vlado Jukić naglašava da je bolnička zdravstvena zaštita najskuplji vid zdravstvene zaštite. "Dobro je da se uvodi način plaćanja prema stvarno učinjenom poslu, te da se motivira kraće zadržavanje u njima". Ipak, postoji problem da su bolnice za radno aktivno stanovništvo dostupne samo ujutro, "pa oni koji jedini izdvajaju iz svojih plaća ne mogu doći na pregled, a da zbog toga ne moraju otići na bolovanje".

Zastupnik je mišljenja da pravilnik o radnom vremenu treba osigurati da radno aktivno stanovništvo može doći na pregled i u poslijepodnevnim satima.

Zaključno je rekao da izvješće nudi mnogo obećavajućih trendova, ali traži i dodatna objašnjenja.

Zakon o pravima bolesnika

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je Miroslav Furdek, dr.med. (HSS). Rekao je da je riječ o dokumentu koji daje presjek reforme sustava zdravstva i kao takav je prihvatljen Klubu zastupnika HSS-a. "Nažalost, ne progovara u potpunosti o akutnom stanju u zdravstvu, jer je na snazi radna obveza kao posljedica liječničkog štrajka, o čemu u dokumentu nema ni riječi". Stoga je dr. Furdek zamolio ministra da iznese tijek i način rješavanja ove ozbiljne situacije.

Nije potpisani kolektivni ugovor za zdravstvo, nisu potpisani ugovori o primarnoj zdravstvenoj zaštiti, kao ni dio ugovora između Ministarstva i županija vezanih za bolnice, a "nema ni izvještaja o istragama o kojima mediji pišu svaki dan". Klub zastupnika HSS-a je prilikom rasprave o strategiji i reformi zdravstvenog sustava istakao da je reforma prijeko potrebna, ali da kasni. "Nismo zadovoljni dinamikom i brzinom kojom se promjene zbivaju, neki reformski zahvati se presporo provode, ali se zbog toga od reforme ne smije odustati".

Naglasio je da do sada nije ostvaren jedan od bitnih ciljeva reforme, a to je dovođenje građanina pacijenta u središte pozornosti sustava. Zbog toga postoji veliko nezadovoljstvo, ali i nemoć pacijenata da utječu na sustav, pa se pokazuje vrlo važnim donijeti Zakon o pravima bolesnika, napominje dr. Furdek.

Ministarstvo je učinilo kvalitetni iskorak u nizu javno-zdravstvenih projekata, s ciljem očuvanja i unapredjenja zdravlja, kao što je akcija "recite da nepušenju". "Blizu 80 tisuća ljudi je prestalo pušiti unazad godine dana".

Što se tiče broja zaposlenika u zdravstvu, još uvjek smo ispod projekta EU, imamo 251 liječnika na 100 tisuća stanovnika, a Europa 358, Hrvatska ima 499 sestara na 100 tisuća stanovnika, a Europa 755, komentira zastupnik.

Klub zastupnika HSS-a iskazuje pohvale Ministarstvu, jer je smanjen broj nezaposlenih liječnika, te povećan broj specijalizacija. Dr. Furdek izjavio je da nam ipak nedostaje blizu 2 tisuće medicinskih sestara, a uz to se javlja i potreba uskladivanja njihova školovanja sa smjernicama EU.

U novoj mreži primarne zdravstvene zaštite, postoje nepotpunjena mjesta u slabije naseljenim područjima. Ukinuto je financiranje uprava domova zdravlja od strane Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i to je prebačeno na županije.

Klub zastupnika HSS-a iskazuje potrebu točnog definiranja izvora financiranja, bilo iz Ministarstva zdravstva, u prijelaznom periodu ustrojavanja domova zdravlja, "po nama u vremenu od godinu dana", kao i zbrinjavanje viška uposlenih.

Zastupnik je mišljenja da nisu ostvareni uvjeti da primarna zdravstvena zaštita izvrši zadaću prevencije i da riješi ono što je prijeko potrebno, 60 do 70% svakodnevne uobičajene patologije.

Detaljna analiza police dopunskog osiguranja

Što se tiče dopunskog zdravstvenog osiguranja, dr. Furdek smatra da je potrebna detaljna analiza polica, kako bi se utvrdilo da li ona finansijski zaista pokriva sva prava koja su navedena.

Istiće da je milijun i 200 tisuća osiguranika oslobođeno svih vrsta participacije. Županije su preuzele obvezu saniranja gubitaka ustanova u svom vlasništvu, no tu se postavlja pitanje finansijskih mogućnosti. Uz to, županije na svom teritoriju trebaju popuniti mrežu primarne zdravstvene zaštite, i to bez točne razrade financiranja, naglašava dr. Furdek. "Klub zastupnika HSS-a predlaže jednu od mogućnosti izvora dodatnih novaca, a to je glavarina. To bi podrazumijevalo i decentralizaciju HZZO-a, znači da novac koji pripada županijama za primarnu zdravstvenu zaštitu, stvarno bude decentraliziran u područne uredi pri županijama".

Dr. Furdek rekao je da će u slijedećem razdoblju biti potrebno iznaći nove izvore financiranja zdravstvenog sustava, ali i dovršiti njegovu reorganizaciju u cilju povećanja efikasnosti i kvalitete. Istiće da je pri tome nužno reorganizirati Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje u osiguravajuće društvo, te uz fond poravnjanja pomoći županijama koje neće moći same financirati poslovanje bolnica, a i budućih jedinstvenih domova zdravlja. Sve ovo je u cilju sprječavanja smanjenja kvalitete zdrav-

stvene zaštite u onim županijama koje su gospodarski siromašnije.

Klub zastupnika HSS-a ističe bitnu ulogu menagementa u zdravstvu, a što je po njihovom mišljenju, trebalo biti više istaknuto u ovom dokumentu.

"Da bi sustav dobro i kvalitetno radio, također je bitan inspekcijski nadzor, poštivanje pravila struke, radnih odnosa i prava pacijenata".

Podržavaju informatizaciju zdravstvenog sustava, kao i decentralizaciju sredstava, te kapitalna ulaganja. Zaključno, dr. Furdek izjavio je da će njegov Klub podržati ovo izvješće.

Zbog sporosti sustava još nema osjetnog poboljšanja

Ministar zdravstva, mr.sc. **Andro Vlahušić**, želio je dodatno pojasniti, odnosno dati odgovore na pitanja postavljena tijekom dosadašnje rasprave. Rekao je da je osnovno pitanje osjećaju li hrvatski građani da je reforma za njih nešto učinila. "Tu moramo biti kritični i jasni, ne osjećaćemo ugrađeno u građanstvu da smo učinili značajne napore". Naglasio je da je to stoga što je sustav spor.

Što se tiče dopunskog zdravstvenog osiguranja i onog privatnog, ministar je izjavio da dopunsko osiguranje pokriva participacije, a privatno će pokrivati komfor.

Stručni nadzor će biti prepusten liječničkim komorama, a Ministarstvo zdravstva i Vlada će ga financirati.

"U zadnje dvije godine nadzor smo povećali za nekih 200 do 300 puta, zaposlili smo i nešto manji broj inspektora, kreće nova reorganizacija, gdje će u okviru Ministarstva biti posebna uprava za inspekcijske poslove". Ministar je naglasio da će stručni nadzor biti prepusten liječničkim komorama, a Ministarstvo zdravstva i Vlada će ga financirati. "Po prijedlogu našeg zakona koji smo mi radili u roku od 6 mjeseci treba biti donesen pravilnik o stručnom nadzoru i to će biti javna ovlast komore". Drži da će inspekcijski nadzor Ministarstva plus javna ovlast komora dati značajne rezultate.

Osvrnuo se i na nedavni štrajk liječnika. Nakon što je hrvatska Vlada

2000. godine odlučila da plaće u javnom sektoru u cijelosti izjednači, u zdravstvu se dogodilo slijedeće: ne zdravstveni djelatnici su izgubili 20-tak posto plaće, medicinske sestre 10-tak posto, a liječnicima je porasla plaća otprilike 2-3 posto. Potom su na traženje sindikata medicinskih sestara napravljene korekcije za tu skupinu, a isto je ponuđeno i liječnicima, povećanje od 10% na uvjete rada, što je liječnički sindikat odbio u svibnju 2002. godine. "Hrvatski liječnički sindikat je to odbio i nije dobio tih 10-tak posto već u svibnju ili lipnju prošle godine, nego tek sada, nakon 8 mjeseci".

Dr. Vlahušić naglasio je da se za zdravstvo izdvaja 14 milijardi kuna, te dodao da se nikada više nije izdvajalo.

Manjak pedijatara i ginekologa

U ime **Kluba zastupnika HSLS-a** govorio je **Joško Kontić (HSLS)**. Podatak da je stopa smrtnosti u Hrvatskoj veća od stope nataliteta ozbiljan je pokazatelj stanja na ovom području. Zastupnik je konstatirao da se u čitavom izvješću ne progovara o mogućem načinu rješavanja ovog nacionalnog problema, a nema riječi ni o natalitetnoj politici.

HSLS smatra da ogromna većina liječnika korektno obavlja svoj posao, a da aktualna politika usmjerava pojedine kategorije građana protiv liječnika. "Aktualna politika problem svoje nesposobnosti unapređenja sustava prebacuje na liječnike, a očita je i manipulacija medijima protiv liječnika, što dodatno urušava cijeli sustav".

Rekao je da je već sada evidentan manji upis studenata na studij medicine. Podsjeća da hrvatski liječnik specijalist danas ima prosječno 50 godina, gotovo trećina tih specijalista starija je od 55 godina, a mladih od 35 godina je samo 2-3 posto. Danas u Hrvatskoj imamo 7,5 tisuća specijalista i već je vidljiv njihov manjak, posebice pedijatara i ginekologa. Zastupnik pita gdje je tu strategija i koji su rezultati reforme po tom pitanju.

Već deset godina finansijski minus

Naglasio je da sustav zdravstva već 10 godina posluje u finansijskom minusu. "Vlada je sanirala bolnice i druge zdravstvene ustanove bez

ikakve njihove obveze da racionaliziraju svoje poslovanje, što je podloga za stvaranje opet istih gubitaka u sustavu". Joško Kontić napominje da se istodobno uvodi značajno povećanje limita bolnicama bez stvarnog doznačivanja tih sredstava, što je novi generator stvaranja dugova u sustavu.

Hitna pomoć jedan je od najlošije organiziranih dijelova zdravstvene zaštite.

Drugi značajan generator potrošnje postaje oslobađanje velikog broja osiguranika od plaćanja participacije za lijekove, što značajno povećava trošak lijekova na recept u zadnjem tromjesečju 2002. godine, a što će se potencirati u 2003. godini, komentira zastupnik. Smatra da sve to znači da se rokovi plaćanja u zdravstvu pomiču prema onoj granici kada dolazi do poremećaja u sustavu. "Prikaz poslovanja HZZO-a kao financijski stabilnog i uspješnog je obična statistička varka".

Osvrnuo se na primarnu zdravstvenu zaštitu koja je temelj zdravstvenog sustava. "Treba jasno reći da 1996. godine započeta privatizacija u primarnoj zdravstvenoj zaštiti po modelu zakupa, zapravo je većim dijelom ukinula funkcije domova zdravlja, te je primarna zdravstvena zaštita raspršena na niz pojedinačnih i loše povezanih dijelova, a najvećim dijelom je nestala preventiva". Dodao je da od tada do danas privatizacija nije provedena do kraja, a u međuvremenu nije uspostavljen ni organizacijski model koji bi prihvatio izgubljene funkcije Doma zdravlja. Posljedica toga je veliki pritisak bolesnika na bolničku zdravstvenu zaštitu.

Joško Kontić tvrdi da već godinama postoji značajan pad kvalitete u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Poseban problem predstavlja rad hitne pomoći koja se trebala organizirati osnivanjem ustanova za hitnu medicinsku pomoć na razini svake županije i uspostavom podstanica, što je sada tek formalno započelo. "Hitna pomoć jedna je od najlošije organiziranih dijelova zdravstvene zaštite i osim u nekoliko velikih gradova vrlo je loše organizirana, opremljena i učinkovita".

Zastupnik je konstatirao da bolnička zdravstvena zaštita stvara svakako najveći trošak unutar zdravstvenog proračuna, a godinama

nije provedena značajnija novina u načinu financiranja, iako su bolnice neprestano u finansijskim poteškoćama.

"Bolnički sektor očigledno je potrebno sanirati, a pri finansijskoj sanaciji bolnica treba izraditi državni program zbrinjavanja viška zaposlenih i pojedinačne programe sanacija za svaku bolnicu". Zastupnik naglašava da je to već trebalo biti učinjeno.

Zastupnik je dotaknuo i pitanje decentralizacije. Rekao je da bi istinska decentralizacija značila mogućnost lokalnih zajednica da dobiju pravo na finansijska sredstva, mogućnost njihovim upravljanjem, i to ne samo za investicijsko održavanje, već i za druge zdravstvene funkcije.

Zaključio je da nije sporno da je reforma cijelog zdravstvenog sustava neophodna, u organizacijskom i finansijskom smislu, čak su strateški i operativni ciljevi bili dobro definirani, ali značajno kasni provedba projekta reformi. Tu navodi od prioritetnih projekata u organizacijskom smislu reformu Ministarstva zdravstva i HZZO-a, koja nije ni započela, nadalje, reformu zdravstvenih ustanova, koja je tek deklarativno započela u nekim segmentima, dok se ukupni sustav nije bitno promijenio unatrag tri godine.

"Financiranje zdravstva također se nije bitno promijenilo, nije uveden ni jedan novi model plaćanja usluga koji bi unaprijedio ili racionalizirao sustav, uveden je tek nezadovoljavajući model dopunskog zdravstvenog osiguranja".

Zastupnik je stoga konstatirao da su rezultati reforme zdravstvenog sustava minorni, ali su nažalost troškovi reforme vrlo visoki.

Joško Kontić zaključio je da zbog nepostojanja nekih podataka u izvješću, Klub zastupnika HSLS-a ga ne može prihvatiti, niti primiti na znanje.

Liječnicima posao u roku 6 mjeseci

Ministar, mr.sc. **Andro Vlahušić** javio se za dodatna pojašnjenja. Pojasnio je da je pronatalitetna politika dio Ministarstva rada i socijalne skrbi.

Što se tiče specijalizacija, ministar je ustvrdio da je pravi problem u tome

što ih nije bilo posljednjih 10 do 12 godina. "Napravili smo plan do 2010. godine, mrežu bolničkih specijalista završavamo sada, u 4. mjesecu će vjerojatno biti odobreno dvjestotinjak novih specijalizacija".

Naglasio je da je već sada broj raspoloživih radnih mjesta veći nego što ima liječnika s položenim stručnim ispitom na zavodima za zapošljavanje. Rekao je da ova Vlada ulaže napore da se u kolektivnim ugovorima unese da se mladim liječnicima mora osigurati posao u roku od 6 mjeseci.

Dr.sc. **Jure Radić (HDZ)** javio se za ispravak navoda. Drži netočnom izjavu ministra da bi "izmjene u kalkuliranju broja rođenih negirale činjenicu pada broja stvarno rođenih". Dr. Radić ističe da je jasno uočiti da iz godine u godinu pada natalitet u Hrvatskoj, što je povezano velikim dijelom time što majke za drugih šest mjeseci porodiljnog dopusta dobiju znatno manja sredstva.

U ime **Kluba zastupnika LS-a** govorio je **Tibor Santo**, dr.med. (**LS**). Prvotno je rekao da mu je žao što ova rasprava nije objedinjena s Prijedlogom zakona o zdravstvenoj zaštiti, "jer praktički je teško odvojiti rješenja iz reforme i ono što nudi Zakon o zdravstvenoj zaštiti".

Primjetio je da je primarna zdravstvena zaštita u Hrvatskoj u organizacijskom smislu bila uglavnom opredmećena kroz sustav domova zdravlja. Drži da je upravo taj sustav prvi bio na udaru kada je došlo do reforme, "čije posljedice na neki način sada pokušavamo ispraviti".

"Razbijanje domova zdravlja, koje se držalo nekakvom socijalističkom tvorevinom je bio uzrok mnogih poteškoća, s kojima se i danas susrećemo, kada govorimo o ovoj aktualnoj reformi zdravstva".

Zastupnik je naglasio da treba "na neki način rekonstruirati ono što smo nepromišljeno razorili, pa zvalo se to novi dom zdravlja ili bilo kako".

Specijalizacija iz obiteljske medicine

Rekao je da su se naglo, stihiskom privatizacijom, razbili neki bitni segmenti, a izostanak specijalizacije u obiteljskoj medicini znači po njemu katastrofalni zaostatak na planu primarne zdravstvene zaštite.

"Kad razgovaramo o budućem domu zdravlja, mislim da bi se

sadašnji zakupci, privatnici, obiteljski liječnici, trebali integrirati u novi dom zdravlja, ne mora to biti formalno pravno, ali funkcionalno svakako".

Zastupnik Santo ističe da su obično optimalne veličine doma zdravlja one koje pokrivaju oko 100 tisuća stanovnika. Smatra da treba razmisliti i o mogućnosti da se Zakonom ne zabrani mogućnost da županije u skladu sa svojim ocjenama imaju i više od jednog doma zdravlja. Ocenjivo je da što se tiče kategoriziranja bolnica, podjela na opće, posebne i kliničke bolnice je dostatna, a da bi podjela na regionalne, gradske i županijske na neki način izazvala zbrku.

Klub zastupnika LS-a podržat će izvještaj o reformi zdravstva, uvažavajući sve ono što je do sada dobro učinjeno na tom planu.

Još 170 liječnika na Zavodu

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Uvodno je konstatirala da će njen Klub podržati izvješće o stanju reforme zdravstva od 2000. do 2003. godine, s prikazom aktualnog stanja u zdravstvu. Istaknula je da se radi o vrlo kompleksnoj reformi koja neće završiti u vremenu ovoga mandata i da će se slijedeći saziv Hrvatskog sabora također njome baviti. Klub nije zadovoljan dinamikom procesa, te smatra da se brojna pitanja u okviru reforme trebaju brže i bolje rješavati.

Pozitivno je da je očekivano trajanje života u prosjeku poraslo u Hrvatskoj na 74 godine.

Demografski podaci govore da smo sve starija populacija i nažalost, tu se ne razlikujemo od drugih europskih država, naglašava zastupnica. "Pozitivno je da je očekivano trajanje života u prosjeku poraslo u Hrvatskoj na 74 godine, međutim, loša vijest je da smo 4 do 5 godina još uvijek iza razvijenih zapadnoeuropskih država".

Snježana Biga-Friganović izjavila je da je jedan od najvećih uspjeha reforme zdravstva svakako značajno smanjenje broja liječnika i stomatologa na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. "Negdje oko 170 liječnika s položenim državnim ispitom je na Zavodu, međutim, treba reći da se velika većina nalazi u tri grada, Zagrebu, Rijeci i Splitu, dok u

manjim gradovima imamo nepotpunjenih radnih mjesta".

Dakle, u pojedinim sredinama postoji potreba za većim brojem liječnika, nego što ih je prijavljeno na županijskim zavodima za zapošljavanje.

Klub zastupnika SDP-a snažno podržava uvodenje specijalizacije liječnika iz obiteljske medicine, a prema informacijama Ministarstva zdravstva planira se negdje oko 120 novih specijalizacija.

Slijedeći preporuke Svjetske zdravstvene organizacije, primarna zdravstvena zaštita treba biti temeljena na obiteljskoj medicini. Stoga se specijalizacija iz obiteljske medicine nametnula kao nužan preduvjet reformi.

Spomenula je i medicinu rada koja je specifičan oblik zdravstvene zaštite radnika, a koja je također u proteklom desetljeću bila "potpuno zapostavljena". Zastupnica vjeruje da se će sada uložiti napor da se i kroz Zakon o zdravstvenoj zaštiti medicini rada da značajno mjesto koje joj pripada kao zdravstvenoj zaštiti radnika.

Podsjetila je da je Hrvatski sabor u listopadu 2001. godine donio novi Zakon o zdravstvenom osiguranju, koji je utvrdio značajne novine u odnosu na tada važeći zakon. Zdravstveno osiguranje se tim zakonom provodi kao osnovno, dopunsko i privatno osiguranje.

"Međutim, još uvijek nisu osigurani novi izvori financiranja, jer razvoj medicine, nove tehnologije, svakako traže i nova financiranja".

Posebnu pažnju treba usmjeriti ustroju domova zdravlja. Ustvrdila je da je privatizacija u djelatnosti primarne zdravstvene zaštite rezultirala strahovitim padom kućnih posjeta i preventivnih pregleda, kao i porastom incidencije oboljenja koje je moguće prevenirati.

Zaključno je konstatirala da su inspekcije u Ministarstvu zdravstva nedostatne. "Ministar je rekao da su pojačane 200%, ali je činjenica da one u proteklom periodu nisu postojale i tek sada se pokušava ustrojiti nekakav sustav nadzora koji bi trebao dati rezultate".

Juraj Njavro, dr.med. javio se za ispravak netočnog navoda. Osvrnuo se na izjavu zastupnice Biga-Friganović da je stopa mortaliteta u zadnje vrijeme bitno smanjena. "To ne stoji, jer prema statističkim podacima

Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo za 2001. godinu stopa mortaliteta dojenčadi 2000. godine bila je 7,4, a 2001. godine 7,7".

Nadalje, dr. Njavro naglasio je da je stopa mrtvorodenih 1995. godine bila 4,27, a 2001. godine 5,24. Stopa rane novorodenačke smrtnosti bila je 1997. godine 4,31, a 2001. godine 4,54.

Razbijeni domovi zdravlja

U ime **Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a** govorio je mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)**. Izjavio je da Hrvatska ima u relativnom smislu dovoljnu stopu izdvajanja za zdravstvo, ona je 9% bruto društvenog proizvoda. "Ali u apsolutnom iznosu ovih 16 milijardi nije dovoljno za razinu zdravstvene zaštite koju hrvatski građani žele".

Klub zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a mišljenja je da je prije reforme zdravstva trebalo temeljito i kvalitetno reformirati sustav zdravstvenog osiguranja.

Zastupnik se osvrnuo na problem urušavanja institucije doma zdravlja, koji je bio vid integrirane struke na području određene zajednice.

Kroz privatizaciju u okvirima doma zdravlja ustvari je izvršena demontaža vrlo kvalitetne primarne zdravstvene zaštite.

Mr. Ivaniš podsjetio je da i ovaj izvještaj, pod točkom 5.1. jasno ističe ovaj problem. Naime, kroz privatizaciju u okvirima doma zdravlja došlo je do partikulacije primarne zdravstvene zaštite i time se narušila njena dostupnost, cjelevitost, trajnost, te se smanjio stupanj prepoznavanja lokalnih potreba stanovništva za zdravstvom. "Kroz privatizaciju u okvirima doma zdravlja ustvari je izvršena demontaža vrlo kvalitetne primarne zdravstvene zaštite, za koju bi se moglo reći da je krajem 80-tih ili početkom 90-tih bila najbolja na svijetu".

Zastupnik drži da je danas potrebno otvoriti proces reintegracije struke na području određene zajednice u okvirima doma zdravlja, odnosno treba doći do reintegracije struke i reintegracije kadrova ponovno u dom zdravlja.

Što se tiče bolničkog liječenja, mr. Ivaniš ističe da je Hrvatska mala

zemlja, kojoj je potrebna jednostavnija kategorizacija bolnica, i tu nabrja opće, specijalne kliničke bolnice, te naposljetku, kliničke bolnice, koje mogu biti locirane u 4 centra, Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu.

Osvrnuo se na ulogu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Mišljenja je da treba odrediti pravu dinamiku procesa demonopoliziranja HZZO-a. On treba postati jedan od osiguravatelja, država mu može osigurati startnu poziciju najmoćnijeg i najjačeg, ali se mora osigurati da u sustav zdravstvenog osiguranja uđe tržište, a ono će dalje samo puno toga regulirati, ističe mr. Ivaniš.

Županije financiraju bolnice i domove zdravlja

U ime Kluba zastupnika DC-a govorila je Vesna Škare-Ožbolt (DC). Drži da će teška materijalna situacija u kojoj se nalazi hrvatsko zdravstvo, kao i pritisak MMF-a da se u zdravstvenom sustavu poštuju zakonitosti tržišta, dovesti, a već i dovodi, do nedostupnosti osnovnih zdravstvenih usluga velikom broju hrvatskih građana.

Klub zastupnika DC-a izražava bojazan da kvaliteta zdravstvene zaštite neće biti ujednačena u svim dijelovima Hrvatske, odnosno u svim županijama.

Zastupnica ističe da se po novom zakonu gubici zdravstvenih ustanova više neće pokrivati iz državnog proračuna, već će ih morati pokrivati osnivači, dakle, županije. To se neće odnositi samo na bolnice u vlasništvu županija, već i na domove zdravlja, koji će se osnivati po jedan za svaku županiju, a u gradu Zagrebu će ih biti tri.

„Županije, bez obzira na njihovu finansijsku snagu i potencijal, bit će one koje će morati financirati opće bolnice na svom terenu“. Vesna Škare-Ožbolt napominje da na taj način bolnice na područjima Vukovarsko-srijemske ili Ličko-senjske županije, kao i neke druge, dolaze u nezavidan, „gotovo bezizlazan položaj“.

Reforma kasni

Klub zastupnika DC-a smatra da ova reforma kasni, situacija u zdravstvu nikada nije bila teža nego što je sada, a pacijenti su oštećeni i trpe posljedice nekvalitetnog upra-

vljanja zdravstvenim ustanovama i cijelim sustavom.

Zastupnica ističe da je Državna revizija utvrdila niz nepravilnosti u HZZO-u, kao i u Ministarstvu zdravstva.

Nikada prije u zdravstvu nije bilo više različitih afera i tragičnih propusta, kao u posljednjih par godina.

„Prema informacijama državne revizije HZZO za održavanje računalne i ine opreme plaća 22% od njene nabavne vrijednosti, za razliku od drugdje u svijetu uobičajenih 7%“. Nadalje, Vesna Škare-Ožbolt navodi podatak da je u HZZO-u, prema nalazu državne revizije, bilo zaposleno 79 informatičara, iako su se za izradu informatičkih programa i održavanje opreme koristile usluge vanjskih suradnika.

Naglašava da nikada prije u zdravstvu nije bilo više različitih afera i tragičnih propusta, kao u posljednjih par godina. „Žalosna je činjenica da u Hrvatskoj preživljavanje djece s urođenim srčanim manama je svega 10%, odnosno da je smrtnost 90%, za razliku od europskih medicinskih centara gdje je taj odnos upravo obrnut“.

Zastupnica podsjeća da je stopa prirodnog priraštaja u Hrvatskoj negativna, „a da tragedija bude veća, prednatalna smrtnost novorođenčadi u Hrvatskoj veća je od one u Sloveniji za gotovo dva puta, čemu je razlog prvenstveno nedostatna opremljenost rodilišta i jedinica perinatalne i neonatalne skrbi“.

Osvrnula se i na lošu organiziranost hitne medicinske službe. Klub zastupnika DC-a drži da se u najkraćem roku mora propisati ustroj hitne medicinske pomoći, te opreme koju vozila za hitnu medicinsku moraju imati.

Svugdje podjednaka razina zdravstvene zaštite

Ministar zdravstva mr.sc. Andro Vlahušić zahvalio je klubovima zastupnika na kritikama, prijedlozima i mišljenjima. Najavio da će se uskoro pred zastupnicima naći i zakon o liječnicima, sestrama, biokemičarima i stomatolozima te da se očekuje da će se tijekom ove godine usvojiti čitav paket zdravstvenih zakona.

Iz rasprave se vidi velika želja političkih stranaka da se unaprijedi zdravlje ljudi, produže godine života i da se posebno zaštite skupine najosjetljivih, djece, žena, bolesnih i starijih, zaključio je ministar te ujedno zamolio zastupnike da svoje prijedloge „pretvore u novac“ i zauzmu se za zdravstvo pri donošenju državnog proračuna. Odgovorio je i na pitanja iz rasprave i naglasio da Ministarstvo smatra da je sestrinstvo vrlo značajno i da su zbog toga napravljeni standardi, normativi koji će odgovoriti europskim zahtjevima.

U proteklom desetljeću medicina rada kao grana potpuno je izbrisana a zapravo je značajna za zaštitu radnika uz nove proceze rada i tehnologije i na tome se radi, ali se prekinut proces ne može vratiti.

U proteklom desetljeću medicina rada kao grana potpuno je izbrisana a zapravo je značajna za zaštitu radnika uz nove proceze rada i tehnologije i na tome se radi ali se prekinut proces ne može vratiti. U izlaganju kolege Ivaniša bilo je vrlo mnogo stvari koje ćemo rado prihvati ali i zastupnik će mnoge stvari pronaći u novom zakonu o zdravstvenoj zaštiti, pogotovo u vezi s bolnicama. Bolnice više ne dijelimo prema vlasničkom dijelu već nam je važna kvaliteta usluga i djelatnosti. Želimo imati internu medicinu na nacionalnoj razini, isto tako i oftalmologiju, a bolnicama se dodjeljuju poslovi koje one mogu raditi. To se prošle godine napravilo s 22 stručna povjerenstva za svaku kliničku disciplinu a sada se definiraju dnevne bolnice i mreže potrebnih liječnika specijalista u svakoj ustanovi i specijalizacija sukladno europskim normama.

Ministar se slaže da Hrvatska treba imati vrhunsku medicinu svugdje gdje se pruža zdravstvena zaštita. To ne može biti samo u četiri bolnička centra nego u svakoj bolnici i naš gradanin mora biti svjestan da će svugdje dobiti podjednaku razinu zdravstvene zaštite. Na tome se radi ali to ovisi i o broju liječnika na pojedinim područjima i trebat će vremena da se u tome Hrvatska ujednači jer je ona sada u tome kao

tigrova koža. Iz predočenih podataka je vidljivo da postoji neravnomjernost i stoga želimo pomoći županijama u tome, rekao je, među ostalim dodajući da nisu točni izneseni podaci da je na našoj kardijalnoj kirurgiji smrtnost veća nego u Zapadnoj Europi ali je točno da nemamo odgovarajućeg kardijalnog kirurga koji trajno radi u Hrvatskoj. Sada je KBC Rebro raspisao natječaj za šefa ne samo kardijalnog odjela nego i drugih odjela i to u vodećem međunarodnom medicinskom časopisu. Vlada stoji iza toga da je značajno unaprijediti kardijalnu kirurgiju jer imamo zastoje ne samo u dječjoj kardiokirurgiji nego i u odrasloj pa ni privatna bolnica Sv. Magdalena ne može pomoći u tome, rekao je, među ostalim ministar.

Zaključio je da nema nikakve pesimističke situacije ali i da situacija nije onakva kakvu bi htjelo Ministarstvo, Vlada, Sabor, naši građani i liječnici. No postoje brojne promjene pa i kroz zakone i izdvajanje većih sredstava za zdravstvo i zdravlje ljudi će sigurno biti bolje, zaključio je.

Dario Vukić (HDZ) ispravio je navod ministra o dugovanjima HZZO-a jer da nije točno da je Zavod saniran već su njegove kratkoročne obveze pretvorene u dugoročne pa dug više nije tri milijarde dobavljačima već 1,7 milijardi bankama a 1,3 milijarde dobavljačima.

Jadranka Kosor (HDZ) misli da je dobro da ovo Izvješće polazi od demografskih podataka jer to mora biti temelj i kad se raspravlja o reformi zdravstva i, primjerice, o Strategiji. Što će nam reforme i strategije ako ne bude stanovnika, ako ne bude Hrvata. Udio mlađih od 14 godina u ukupnoj našoj populaciji smanjen je na oko 17 posto (podaci zastupnice govore o 15 posto) i pitanje je kako će to biti za pet, deset i pedeset godina. Jasno je ako se ovaj demografski trend nastavi da otprilike 2030. godine neće biti radno sposobnog stanovništva u Hrvatskoj a da će ih 2050. godine u Hrvatskoj biti otprilike milijun manje. Posebno je zabrinjavajuće da se svaki dan poveća broj umirovljenika a sve se manje rada djece (2000. godina po tome najlošija godina u posljednjih dvjesta godina) pa zašto se onda barem ne vrati rodiljne naknade na razinu iz 2000. godine, pitala je.

Nije dobar potez ni smanjivanje osnovice za bolovanja sa 80 na 70 posto jer siromašni su još bolesniji a

bolesni još siromašniji i takva smanjivanja pogadaju uvijek one koji teško žive. Apelirala je za promjene u roku trajanja bolovanja (sad udar na najteže bolesnike) a i obveze odlaska najtežih bolesnika pred komisiju (ponizavajuće). Po bolesti raka dojke vjerojatno smo na prvim mjestima u Europi i od nje masovno obolijevaju udovice poginulih branitelja, upozorila je zastupnica te u vezi s tim ukazala na potrebu nabave mamografa. Na poticaj Udruge oboljelih od leukemije zauzela se za dobivanje skupocjenog lijeka glivec putem Zavoda a na kraju je rekla ministru da je ovo dobra prilika da se ispriča za svoju "dosjetku" o tome da su bolnice ljubavna gnijezda.

Potrebnna transparentnost sredstava HZZO

Dario Vukić naglašava da zdravlju kao društvenom proizvodu treba osigurati apsolutno prvo mjesto u sustavu društvenih vrijednosti. Zdrav čovjek je osnova razvoja svakog društva i ekonomisti ne mogu raditi projekcije razvoja odnosno povećanja bruto društvenog proizvoda a da ne uzmu u obzir da za to treba zdrav čovjek, radnik, liječnik, i svi oni koji stvaraju nove vrijednosti, mišljenje je zastupnika.

Nadležni bi trebali više voditi računa o transparentnosti trošenja tih sredstava odnosno proračunskog novca a i jedanput godišnje Zavod bi trebao izvjestiti Sabor o svom poslovanju što nije učinjeno već godinama.

U nastavku se osvrnuo na finansijsko poslovanje HZZO, (podaci o tome su teško dostupni, rekao je) ustanove koja godišnje troši oko 14 milijardi kuna. Nadležni bi trebali više voditi računa o transparentnosti trošenja tih sredstava odnosno proračunskog novca a i jedanput godišnje Zavod bi trebao izvjestiti Sabor o svom poslovanju što nije učinjeno već godinama. Ponovio je podatke iz Izvješća da su kratkoročne obveze Zavoda na dan 31.12. 1999. iznosile 3,6 milijardi a dugoročne 453 milijuna te da su te brojke promijenjene 31.12.2000. - kratkoročne obveze iznosile su 1,279

miliardi a dugoročne nisu evidentirane no obveza ostaje obveza, naglasio je objašnjavajući da je samo izvršena preraspodjela kratkoročnih obveza u dugoročne (tu su i dva finansijska izravnjanja potezima Vlade). Može se reći da su obveze HZZO gotovo identične prijašnjim i normalno je da se tome ne treba veseliti jer je problem zdravstva i mirovinski problem (tko riješi ta dva sustava može konkurirati za Nobelovu nagradu, kaže).

Predloženi materijal nije se odredio prema definiranim ciljevima Strategije a govoreći u brojkama nije ostvarena ni racionalnost uspostavljanja stabilnosti sustava jer ukupni troškovi zdravstvenog osiguranja 1999. godine bili su 12,7 milijardi kuna a u 2002. gotovo 15 milijardi. Od dopunskog osiguranja priključeno je oko 250 milijuna kuna no ono nije odgovorilo očekivanjima, smatra zastupnik. Činjenica je da se u Hrvatskoj konstantno od 1990. godine izdvaja devet posto bruto društvenog proizvoda za zdravstvo i mi smo među zemljama s najvišim postotkom izdvajanja, što je oko dvije milijarde godišnje ili oko 375 dolara po stanovniku. No taj isti postotak s obzirom na veličinu BDP u Sloveniji donosi 852 dolara po stanovniku a u Njemačkoj 2.500 dolara, rekao je, među ostalim, uz činjenicu da je veliki sustav zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite sa svim naknadama koje se plaćaju očito vrlo skup. A o tome koliko je adekvatan možda pokazuje štrajk liječnika, nezadovoljstvo medicinskih sestara i gradana za usluge koje dobivaju.

Hrvatski zdravstveni sustav čekaju ne tako lake godine i pitanje je kako će se rješavati njegov deficit pa to, uz mirovinski sustav i nezaposlenost, traži nacionalni konsenzus.

Ne stvarati građane drugog reda

Juraj Njavro, dr.med.(HDZ) najprije je rekao da je dobro što u Hrvatsku dolazi predstavnik Svjetske zdravstvene organizacije i da ima prijateljski stav prema Hrvatskoj (ministar je naveo da je predsjednik te organizacije, velik prijatelj, Hrvatske otvorio ambulantu na Šipanu, prema tisku to je bio predsjednik europskog dijela WHO). Što se tiče suicida hrvatskih branitelja u Izvješću se htjelo reći da je tu izrazit porast no

branitelji zamjeraju što o tome nema detaljne analize a onda i odgovarajuće prevencije.

Za bolnicu u Vukovaru je vrlo malo učinjeno i od ukupnih investicija za bolnice vrijednih nekoliko stotina milijuna Vukovar je dobio malo. Čujemo da se nastoji izgraditi jedan veliki bolnički centar na Šalati u Zagrebu s velikim brojem operacijskih dvorana pa bi Zagreb bio jedna velika medicinska glava ("nisam siguran da uvijek mora biti i puno pameti u toj glavi"). Zato nemojmo zaboraviti gradane koji se nalaze dalje od tog Zagreba i nemojmo stvarati gradane drugog reda već treba voditi računa i o drugim mjestima, gradovima kao što su Vukovar, Knin, Pakrac itd. Ne smijemo dopustiti da se ponovi afera Baxter (tu nisu svi snosili posljedice, što je sa savjetnicima i drugim koji su cijelo vrijeme možda nešto znali) a u vezi s "bartolomejskom" noći, odnosno nagle smjene dvjesto, tristo i više članova upravnih vijeća bolnica i ravnatelja može se izvući jedno zaključak da je smjena bila zbog revanšizma, rekao je među ostalim spominjući aferu u Osijeku te s predstojnikom ginekologije bolnice Sv. Duh u Zagrebu te naglasio da nema potrebe da nabraja i druge slučajeve jer ministar to dobro zna.

Što je s pravilnikom o određivanju lijekova i marže lijekova i što je s tom silnom potrošnjom lijekova jer ove će godine ta potrošnja iznositi, kako je najavio ministar, oko 3,5 milijardi ili oko 500 milijuna eura dok je 1999. godine bila 280 milijuna eura a da se ne zna zašto je to tako jer nemamo analize, rekao je, među ostalim zastupnik otvarajući i druga pitanja poput informatizacije (čekala u ladicama), što je s transfuzijom krvi (i krv je jedan organ) i predložio da Zavod za toksikologiju ostane samostalan.

Dovršiti informatizaciju

Viktor Brož, dr.med. (LIBRA) zalaže se da se na informatizaciji u zdravstveni sustav ulože dodatni napor i kako bi se dovršila u potpunosti jer ona je jedan od puteva prema smanjenju potrošnje u zdravstvu. Danas zdravstveni radnici oko trećinu svog radnog vremena provode na administrativnim poslovima i informatizacija bi omogućila zdravstvenim radnicima da se bave poslom za koji su školovani.

Edukacija jednog liječnika specijaliste je preskupa da bi se on bavio administrativnim poslovima a informatizacija će omogućiti i razmjenu iskustava i konzultacija za pojedine slučajeve pa takva konzultacija može i spasiti život.

Treba nastaviti i s decentralizacijom u zdravstvu a nikakvim zakonom nećemo postići tako djelotorno zadržavanje liječnika i raspodjelu liječnika po određenim regijama kao sa stvaranjem određenih uvjeta na lokalnoj razini, počevši od stana, mogućnosti stručnog napredovanja do pristojnog osobnog dohotka. U Izvješću a ni u raspravi nije bilo riječi o pripremi zdravstvenog sustava za slučajevne krizne situacije, u slučaju velikih elementarnih nepogoda s karakteristikama katastrofa ili eventualno terorističkih akcija. Zdravstveni sustav mora biti osposobljen da u trenutku pruži sve ono što je potrebno u takvim okolnostima. Reforma u zdravstvenom sustavu je dugoročan i trajan proces a bitno je da se stvari pomicu i u ove dvije tri godine zaista su učinjeni bitni pomaci, rekao je na kraju.

Osmisliti perinatalni program

Karmela Caparin, dr.med.(HDZ) ovo Izvješće smatra kao općenit prikaz o stanju u zdravstvu i rezultata reforme zdravstva. Isto tako smatra da će mnogi kad pročitaju ovo Izvješće promijeniti mišljenje o izjavi premijera da se u Hrvatskoj živi zdravije, dulje, poštenije s većim životnim šansama. Demografski podaci upućuju da nam je stanovništvo sve starije ali danas ga ima sve manje, naglašava zastupnica. Slaže se da perinatalni program treba osmislati jer će pridonijeti boljoj demografskoj slici RH no čudno je, primjećuje, da nema podataka i analize o broju namjernih abortusa, ili, bolje rečeno, tu nemamo više nikakvu kontrolu i smatra se da je danas više abortusa nego što je rođene djece.

Izvješće je oskudno i kad je riječ o zaraznim bolestima, nema analize povećanja spolno prenosivih bolesti (u vezi s njima je učestalost ginekoloških operacija), ni o hepatitisu B od kojeg se u Hrvatskoj godišnje registrira nekoliko stotina novooboljelih. Ne zna se ni pravi postotak preživljavanja od raka dojke a osim toga nemamo ni nacionalni program za prevenciju ove bolesti.

Od 1. lipnja 2002. godine povećani su mjesечni limiti bolnicama (a i sada nedavno) i Vlada je obećala 400 milijuna kuna za financiranje bolnica no taj novac još nije uplaćen, naglasila je zastupnica. U ovom Izvješću očekivali smo širi osvrt na projekt Svjetske banke kojim je

Izyješće je oskudno i kad je riječ o zaraznim bolestima, nema analize povećanja spolno prenosivih bolesti (u vezi s njima je učestalost ginekoloških operacija), ni o hepatitisu B od kojeg se u Hrvatskoj godišnje registrira nekoliko stotina novooboljelih.

definiran pilot projekt Koprivničko-križevačke županije a koji je bio prikazivan kao ključ za provođenje reforme u zdravstvu. Znamo da se radi o velikom novcu, 29 milijuna dolara plus deset milijuna dolara RH no sada je deplasirano govoriti i o dovršenju tog projekta jer u ugovoru o zajmu to je 2003. godina. Od srpnja 1999. do ožujka 2001. nije se ništa konkretno pokrenulo u te dvije županije no honorirale su se različite usluge s nekoliko tisuća dolara mjesečno i primjerice, direktor programa je dobivao mjesecno neto 1950 dolara, specijalist za nabavu 2250 itd. Dobro se honorirao posao engleske konzultantske tvrtke s kojom je u ožujku 2001. sklopljen ugovor na poslovima ovog pilot projekta a rezultat njezinog rada je kopija engleskog zdravstvenog sustava kojeg se održi i sami Englezi i moramo priznati, upozorava zastupnica uz iznošenje brojnih drugih podataka vezanih uz taj pilot projekt, da smo tu promašili.

Na kraju je zatražila komentar ministra zdravstva o izjavi jedne europske komisije za nedavnog posjeta našoj zemlji da je reforma kompletno stala i da se nije provela.

Razmišljati o krajnjem korisniku

Sonja Borovčak (SDP) također želi nešto reći o ovoj reformi zdravstva, premda je puno toga rečeno, jer misli da nema čovjeka u Hrvatskoj koji nije zainteresiran za ovu djelatnost. No u ovoj raspravi nije bio u središtu

pažnje onaj koji je trebao biti, pacijent, kaže zastupnica uz žaljenje što se ova rasprava vodi u jedno predizborni vrijeme pa se o svemu ovome ne raspravlja kaže, objektivno i na način kakva su bila naša promišljanja u vrijeme kad smo svi jednoglasno bili za provođenje reforme zdravstva. Jer čini se da su i tada neki s figom u džepu o tome razmišljali "jer lijepo je govoriti o reformama ali ako se reforme odnose na mene ili na vas onda ja zapravo to ne prihvacaćam". S takvom situacijom smo se susreli i na terenu a i poznate su rasprave kad se došlo do mreže kreveta i ukinuću pojedinih kreveta i onda smo svi tražili da se u našoj županiji to ne učini.

Zastupnica je podsjetila i na sastanak članova matičnog Odbora Hrvatskog sabora s gospodinom Gomezom iz Svjetske banke, a kojem je bilo nazočno i puno liječnika i medicinskih sestara kojom im je prilikom taj isti gospodine rekao "kako ste mogli šutke prihvati da se ukinu domovi zdravlja koji su bili najbolje organizirani u ovom dijelu Europe i mnogi su dolazili u Hrvatsku i učili od vas". I zato je dobro, misli zastupnica, da se danas ovđe čulo od ministra da se sada ne radi o ukidanju domova zdravlja kad se govorи o spajanju. Nada se da će Ministarstvo sa HZZO-om pronaći mogućnost da se u današnjoj situaciji dom zdravlja pokuša reorganizirati na način da zaista bude prva stepenica i prvi susret pacijenta s liječnikom i sa svime onome što mu treba i da bi se na taj način rasteretio bolnički sustav koji je puno skuplji od primarne zdravstvene zaštite. Domovi zdravlja trebali bi rješavati 80 posto svih problema koji su vezani uz zdravlje ljudi, smatra zastupnica i vjeruje da će i Ministarstvo zdravstva podržati jedinstvene domove zdravlja i pomoći županijama da one to organiziraju na način kako pacijenti očekuju i ne bude ovakvih lutanja. Zastupnica se osvrnula i na poslovanje bolnica i naglasila da ga treba uskladiti s ekonomskim mogućnostima smatrajući da je velik problem u upravljanju i menadžmentu i da je bilo puno neracionalnosti (nabava opreme). No činjenica je da i mnoge bogatije zemlje susreću se s problemima u zdravstvu i nemaju dovoljno novca koliko se u zdravstvu može potrošiti primjerice, na opremu koja je svakodnevno sve sofisticiranija i novija.

Moramo se vratiti preventivi i podržati sve aktivnosti u vezi s tim, rekla je zastupnica vjerujući da će svi ipak razmišljati o krajnjem korisniku iako su važni i ljudi koji rade u zdravstvu (liječnici, sestre). Upozorila je da treba rješiti zdravstvenu zaštitu žena jer da je tu posebno nezadovoljstvo. Činjenica je da se Ministarstvo zdravstva otvorilo prema javnosti i da se danas govorи o mnogim temama koje su prije bile tabu teme u zdravstvu i s ovim pomacima treba nastaviti kao i s reformom.

Karmela Caparin ispravila je navod predgovornice "da se u bolnicama radilo što se nije trebalo" jer u bolnicama se radi za pacijenta i svaki je postupak u tu svrhu opravдан.

Uspjeh nije moguć preko noći

Dubravka Horvat (SDP) smatra da govoriti o reformi znači postaviti pitanje što tko od nje očekuje, koji je cilj i kako doći do tog cilja. Čini su da su očekivanja različita, gradani očekuju bolju i dostupniju zaštitu, jeftinije lijekove ili čak besplatne, medicinsko osoblje očekuje sanaciju dugova u zdravstvu, bolje uvjete rada, veće plaće a poslodavci što manja izdvajanja za zdravstvo, manje doprinose, itd. pa se nameće pitanje hoće li to uspjeti. No, kaže, u mnogome se već uspjelo a uspjet će se u ostalome samo ne preko noći već u određenim fazama i prema prioritetima restrukturiranja cijelog sustava.

Preduvjet za to su financije a s obzirom na to da nam gospodarski i socijalni uvjeti ne omogućavaju veća izdvajanja od sadašnjih potrebno je unutar sustava tražiti uštede.

Preduvjet za to su financije a s obzirom na to da nam gospodarski i socijalni uvjeti ne omogućavaju veća izdvajanja od sadašnjih potrebno je unutar sustava tražiti uštede. Tako je, primjerice, došlo do spajanja domova zdravlja gradova Nove Gradiške i Slavonskog Broda u Županijski dom zdravlja i naravno dolazi do ukidanja pojedinih funkcija i radnih mjesta - umjesto dva ravnatelja jedan, isto je i sa službama za finansijsko - računovodstvene poslove, višak

djelatnika - i samo na tome ostvareno je ušteda od 629.810 kuna. A finansijske uštede, iznad 400.000 kuna, ostvaruju se onda i na drugim područjima, u potrošnji ranih materijala tekućeg održavanja, izdataka za reprezentaciju itd. pa se godišnje uštede spajanjem ovih domova zdravlja penju i na iznad milijun kuna i kada se odvoji dio potreban za otpremnine ostaje višak oko 400.000 kuna samo prve godine.

Puno toga je dobro napravljeno no ova rasprava je prilika da se upozori na neke probleme s kojima će se susresti zdravstvene ustanove a jedan od njih bit će i povećani izdaci za plaće liječnika (nakon štrajka) a tu su i problemi s kojima se susreću naročito bolnice na pograničnim područjima. Primjerice, brodska bolnica mjesečno troši na zdravstveno zbrinjavanje Posavljaka, znači ljudi iz BiH koji žive na ovom području, između 220.000 i 250.000 kuna a prema informacija zastupnice to u zadnje vrijeme nije problem samo ove bolnice već i nekih bolnica u Zagrebu. Čini se da će to dodatno biti problem koji će destabilizirati zdravstvene ustanove i o kojem treba razmišljati.

Bilo bi dobro razmislići o položaju infektivnih odjela unutar bolnica (s obzirom na pojavu novih bolesti a i mogućnosti biološkog rata), rekla je među ostalim zastupnica naglašavajući da će reforma zdravstva teći kontinuirano i da je to sustav u koji treba kontinuirano ulagati.

Zapostavljeni Slavoniji

Dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)** predložio je da se bez stidljivosti prikaže ono što je Ministarstvo zdravstva postiglo (a i ono što nije i što nije dobro) kako bi se pomoglo javnosti da se promijeni deprimiranost koja danas obilježava Hrvatsku. Govorio je o stanju zdravstva u Slavoniji, koja je s Baranjom danas u svakom smislu najzapostavljenija regija. Postoje nastojanja Ministarstva da se ova zaoštanjana u zdravstvenom standardu nadoknade, a ona se kreću primjerice u odnosu na Zagreb 40 posto, Rijeku 30 posto, ako su ta područja ona gdje se može govoriti o relativno visokom standardu za hrvatske prilike. Vidljivo je da je baš u toj regiji, koja broji oko milijun stanovnika, najmanji broj liječnika i stomatologa na 1000 stanovnika i zato ovdje moraju postojati aktivne mjere

zapošljavanja i to je onaj element modelskog pristupa koji neće biti izvan općega modela ali će odgovarati na goruća pitanja regije. Ta je regija inače pokrivena bolničkim centrom - Klinički bolnički centar u Osijeku - koji može dati stručnost, a u Osijeku, postoji i Medicinski fakultet. Jasno je da to treba "pogurati" finansijskim sredstvima (i tehničkim) i omogućiti nove razvoje i smanjiti navedene razlike, rekao je, među ostalim, naznačivši kao osobit problem pitanje kemodijalize u Osijeku, ali i u Đakovu.

Reforma svedena na racionalizaciju

Jadranka Katarinčić-Škrlj (HSLS) izvjestila je da je nedavno bila nazočna u Istri okrugom stolu o stanju u zdravstvu i o novom zakonu o zdravstvenoj zaštiti na kojem su sudjelovali ravnatelji domova zdravlja, predstavnici Hrvatskog liječničkog zbora pa i predstavnici udruge za zaštitu pacijenata. Došao je do izražaja stav da je reforma potrebna no da kasni i, dodaje zastupnica, predugo traje i to bez opipljivih promjena nabolje za zdravstvo i za pacijente.

S obzirom na tu reformu koja traje i traje dojam je zastupnice da su zdravstveni djelatnici ipak nezadovoljni i da ne vide perspektivu i kada će se početi ubirati rezultati reforme i kad će konačno biti bolje za cijeli sustav. Reforma koja se provodi zadnje tri godine svedena je na pojam racionalizacije, mišljenje je zastupnice. Sve se pokreće i poduzima s ciljem racionalizacije a nužna posljedica toga je smanjivanje prava u sustavu zdravstva ali i prava pacijenata. Svakako da u svakom sustavu postoje unutarnje rezerve ali ako racionalizacija traje i traje onda tih unutarnjih rezervi više nema i treba se pitati kad ćemo početi gledati učinke reforme.

A što se tiče centralizacije domova zdravlja zastupnica je navela da su u Primorsko-goranskoj županiji izračunali da će ih centralizacija domova zdravlja koštati 10 milijuna kuna više nego ako bi funkcionirali po starom. Stoga zastupnica misli da racionalizacija pod svaku cijenu ne znači da u konačnici dovodi do stvarne uštede. Prenijela je u vezi s tim primjedbe jedne nevladine udruge da će (za Grad Zagreb) reorganizacija i

udaljavanje domova zdravlja od korisnika povećati troškove na drugim statkama, primjerice prijevozu i obavljanju dodatnih nalaza. Ako bi ta centralizacija bila i opravdana za Grad Zagreb, a s terena se ukazuje da to nije prihvatljivo, to se ne može opravdati za sve županije jer bi ispalo da su ti domovi zdravlja otvoreni iz hira a nastajali su zbog potrebe što kvalitetnije i organiziranije zdravstvene zaštite. Bilo bi prihvatljivije, mišljenje je zastupnice, domove zdravlja možda pretvoriti u centre primarne zdravstvene zaštite u kojima će funkcionirati grupna praksa i svakako ih ostaviti u gradovima a ne ići s decentralizacijom koja izaziva nezadovoljstvo, rekla je među ostalim, podsjećajući da je prema Ustavu primarna zdravstvena zaštita u ingerenciji jedinica lokalne samouprave. Pitala je, ako se na taj način razmišlja, zašto onda ne ukinuti i sve uprave po osnovnim školama i uesti jednu u svakoj županiji.

Pozitivna kretanja

Željko Pavlić (LIBRA) podržava reformu sa željom da se ostvari što ranije i u punom opsegu. Posebno podržava namjeru reforme da se ravnomjerno razvije zdravstveni sustav kako bi građani u svim dijelovima Hrvatske dobili jednak kvalitetnu zaštitu. Kao primjer pozitivnih kretanja uz ovu reformu naveo je sporazum s Ministarstvom o sufinanciraju stacionarnog paviljona Županijske bolnice Čakovec, koja je izgrađena prije dvadesetak godina isključivo samodoprinosom građana Međimurja. No, nekoliko njezinih odjela je dislocirano i ne zadovoljavaju zdravstvene uvjete (plućni odjel u dvoru Feštetić, psihiatrija itd.) rekao je, među ostalim.

Posljednjih desetljeća županijska bolnica nije dobivala nikakva veća sredstva za kapitalna ulaganja sve do 2002. i 2003. godine kad je Ministarstvo izdvojilo 1,5 milijuna odnosno tri milijuna kuna za pripremne radove za izgradnju novog dijela bolnice. Riječ je o projektu koji je itekako potreban kako bi se povisila razina zdravstvene zaštite u Međimurju. To je zapravo dobar model koji bi se mogao primijeniti i na ostale županije - da svatko snosi svoj dio odgovornosti a normalno je da je za županiju lakše ako svoj dio odgovornosti prihvati i država. A u vezi s decentralizacijom i finan-

ciranjem zdravstva, da se određena sredstva spuštaju u županijski proračun i da županija njima raspravlja rekao je da je ove godine u Međimursku županiju "došlo" sedam milijuna potpore za zdravstvene potrebe i to je još jedan razlog zbog kojeg zastupnik podržava reformu, rekao je.

Isprika ministra

Ministar mr.sc. **Andro Vlahušić** javio se kako bi odgovorio na pitanja iz rasprave pa je tako i rekao da se vodi kontinuirana skrb oko bolesti raka dojke koja je u čitavom svijetu problem a da je napredak kod nas značajan. Što se tiče njegove izjave rekao je da je to bio otvoreni razgovor (ne intervju i neautoriziran) ali krivo interpretiran no da se on ispričava ako je netko pogoden s nečim što je on rekao.

Reorganizacija domova zdravlja je najvažniji projekt nove reforme zdravstva i to na razini unutarnje organizacije a bune se ravnatelji domova zdravlja jer ostaju bez svojih direktorskih mjeseta.

O upravnim vijećima odlučuje i mijenja ih vlasnik, projekt Svjetske banke za zdravstvo napravila je bivša Vlada HDZ-a i izabrala direktora projekta i sve što će se raditi i mi smo taj projekt nastavili, a u proteklih 1,5 godina osobno sam učinio goleme napore da se svi projekti koji su stali ubrzaju, pa tako i u Koprivnici rekao je ministar. Reorganizacija domova zdravlja je najvažniji projekt nove reforme zdravstva i to na razini unutarnje organizacije a bune se ravnatelji domova zdravlja jer ostaju bez svojih direktorskih mjeseta. A mi ćemo u domove zdravlja vratiti i centre za mentalno zdravlje i jedinstvenu hitnu medicinsku pomoć, grupne prakse i mogućnost uzimanja laboratorijskih uzoraka u samim ambulantama i dati mogućnost da se uspostavljaju i modeli dobre prakse. Izgubit će se 100 direktorskih mjeseta, 300 pomoćnih i 500 mjeseta članova upravnih vijeća. Što se tiče liječenja Hrvata iz BiH ministar je podsjetio da je Hrvatski sabor usvojio proračunski stavku od 10 milijuna kuna za liječenje Hrvata izvan domovine, a što je i ustavna obveza, a prije toga

nije bilo pa se to putem splitskog Fonda iskoristavalo na razne načine. Uz 25 milijuna kuna koje dajemo za izgradnju zdravstvenih objekata, socijalnih i kulturnih u BiH sada imamo i ovih deset milijuna za pružanje zdravstvenih usluga i građanima ovih rubnih područja. Pomažemo i da Mostar može završiti svoju bolnicu, rekao je, među ostalim.

U zdravstvenom smislu naša najteže pogodena regija je Slavonija. Sve brojke govore da je tamo premašen broj liječnika i da teško dobivamo kvalitetne ljude iako su Osijeku osigurani stanovi pa za Slavoniju spremamo paket mjera. Za osječku bolnicu reorganizaciju hemodijalize s dvije ili tri smjene, kupovinu kardio-

vaskularnoga aparata za koronografiju i prema tome, rekao je među ostalim, naš je interes da Osijek, Rijeka i Split postanu regionalni zdravstveni centri. Uz potporu Ministarstva Slavoniju čekaju dobro dani, ali se ona mora mijenjati i iznutra. Naglasio je da je u proteklih godinu i pol dana odobreno virovitičkoj bolnici 22 milijuna kuna. Što se tiče anketa bolesnika mi smo u svojim istupima rekli da hrvatski liječnici rade dobro, medicinske sestre odgovorno a da su pacijenti najnezadovoljniji bolničkim uvjetima jer imati jedan toalet na nekoliko bolesničkih soba u svakom slučaju nije dobro, rekao je ministar zahvalivši svima na raspravi.

Jadranka Katarinčić Škrlj ispravila je navod ministra jer da je krivo da je ustvari stara ta priča oko domova zdravlja potaknuta činjenicom da se čuvaju direktorska mjesta. Bilo bi puno korisnije da se u reformi objašnjava koje su to druge prednosti koje dobivaju sredine kao što su Poreč, Rovinj i da to razumiju ljudi koji rade u zdravstvu.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor većinom glasova (58 za, 21 protiv) prihvatio Izvješće o stanju reforme zdravstva od 2000. do 2003. godine s prikazom aktualnog stanja u zdravstvu.

J.Š; S.Š; Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

Nastavak reforme i poboljšanje postojećih rješenja

Hrvatski sabor prihvatio je nakon opsežne rasprave ovaj zakonski prijedlog, uputivši predlagatelju primjedbe i prijedloge radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Odbijen je prijedlog Kluba zastupnika HSLS-a da ovo bude tek prethodna rasprava.

U raspravi se, među ostalim čulo: da je trebalo ići na paralelnu izradu cijelog paketa zakona o zdravstvu; da predloženi zakon nije u skladu s Ustavom (rješenja o primarnoj zdravstvenoj zaštiti koja se stavlja u nadležnost županija), da je zakon neprecizan, preopćenit, rastezljiv; da bi trebalo donijeti zakon o pravima pacijenata; da nisu obrazloženi razlozi ni kriteriji oko broja domova zdravlja u županijama i u Gradu Zagrebu; da je važno utvrditi kriterije oko zakupa i koncesija koje se odnose na određene zdravstvene usluge te standarde za pružanje hitne pomoći; da bi veću pozornost trebalo pokloniti područjima posebne državne skrbi.

O PRIJEDLOGU

Zdravstveni sustav Republike Hrvatske, kao i mnogi drugi dijelovi društva, opterećen je višegodišnjim zaostajanjem u razvoju, slabostima u upravljanju i planiranju, te stihiskom pristupu rješavanju problema. Cilj je nove zdravstvene politike očuvanje i unapređenje zdravlja te produljenje trajanja i kvalitete života populacije i pojedinaca.

Značaj nove zdravstvene politike je zaokret u populacijskoj orientaciji, u sveobuhvatnosti, te u naglasku na zdravlje umjesto fokusiranju na bolesti. Nova zdravstvena politika uskladena je sa zdravstvenom politikom razvijenih zemalja kojima se Republika Hrvatska teži pridružiti i u skladu je s intencijom za demokratskim razvojem društva i prosperiteta svih stanovnika Republike Hrvatske.

Strategija i plan reforme sustava zdravstva i zdravstvenog osiguranja Republike Hrvatske koju je u srpnju 2000. godine prihvatio Hrvatski sabor definira reorganiziranje zdravstvenog sustava Republike Hrvatske s ciljem unapređenja učinkovitosti i kvalitete u sustavu pružanja zdravstvenih usluga.

Prioritetni ciljevi u reorganizaciji zdravstvenog sustava utvrđenoj reformom zdravstva su:

- reforma sustava zdravstvenog osiguranja,
- definiranje opsega mjera i prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja,
- uvođenje novog sustava plaćanja zdravstvene zaštite,
- donošenje mreže zdravstvenih ustanova,
- institucionalna reforma zdravstvenih ustanova,
- kategorizacija bolnica,
- donošenje nacionalne politike lijekova i nacionalnih programa prevencije.

Predloženim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti u provedbi reformom utvrđenih ciljeva treba osigurati optimalno očuvanje i unapređenje zdravlja svakog pojedinca i cijele populacije kroz mjere unapređenja zdravlja, zaštite zdravlja, sprječavanja bolesti, liječenja i rehabilitacije oboleljelih. Predloženim rješenjima osigurava se načelo jednakog dostupnosti zdravstvene zaštite i pravo na zdravlje i zdravi način života kao temeljno ljudsko pravo. Na području provođenja mjera zdravstvene zaštite treba osigurati uspostavu sustava koji će biti racionalan i djelotvoran, osigurane i provjerene kvalitete te utemeljen na visokim etičkim i moralnim normama.

Rješenja kojima se ovim Zakonom trebaju osigurati zadani ciljevi reforme sustava zdravstva sastoje se u sljedećem: uvodenje planiranja i upravljanja u sustavu zdravstva, planiranje zdravstvenih kapaciteta, određivanje osnovne mreže zdravstvene djelatnosti i institucionalna reforma.

Bitna promjena u odnosu na važeći Zakon je da Plan zdravstvene zaštite Republike Hrvatske donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za zdravstvo uz prethodno pribavljeno mišljenje Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, s obzirom na to da se spomenuti dokument mora temeljiti na analizi stanja zdravlja stanovništva, proizlaziti iz zdravstvenih potreba stanovništva uvažavajući raspoloživa sredstva, kadrovske i druge mogućnosti te osiguravajući svršishodnu podjelu rada. Reformska cilj - planiranje zdravstvenih kapaciteta sukladno predloženom Zakonu treba ostvariti osnivanjem mreže zdravstvenih ustanova, trgovackih društava koja obavljaju zdravstvenu djelatnost, odnosno privatnih praksi utemeljenoj na planskom pristupu i u skladu sa zdravstvenim potrebama građana.

Slijedom zacrtane regionalizacije i decentralizacije sustava zdravstva Prijedlogom zakona uvodi se osnovna mreža zdravstvene djelatnosti uvažavajući zdravstveno stanje, broj, dobu i socijalnu strukturu stanovništva, jednake uvjete, odnosno mogućnosti za korištenje zdravstvenih usluga, potreban opseg pojedine zdravstvene djelatnosti, stupanj urbanizacije područja, prometne povezanosti, specifičnosti naseljenosti te dostupnosti na

demografski ugroženim područjima, osobito na otocima utjecaj okoliša na zdravlje stanovništva i gospodarske mogućnosti.

U ostvarivanju navedenog cilja, u sklopu institucionalne reforme Prijedlogom zakona uređuje se između ostalih rješenja, mogućnost obavljanja zdravstvene djelatnosti od strane trgovackih društava.

U smislu predloženih zakonskih rješenja zdravstvene usluge pružat će se kroz mješoviti sustav javnih i privatnih zdravstvenih ustanova.

U sklopu institucionalne reforme u cilju unapređenja rada bolničkih zdravstvenih ustanova, restrukturiranja kapaciteta te raspodjele rada među postojećim bolničkim zdravstvenim ustanovama, ovim zakonskim prijedlogom također se, za razliku od važećeg zakona, ugraduju rješenja za uvođenje kategorizacije bolnica.

U sklopu institucionalne reforme redefinirana je i uloga domova zdravlja s osnovnim ciljem poboljšanja sadržaja i kvalitete zdravstvenih usluga na primarnoj razini zdravstvene djelatnosti.

Isto tako predloženim zakonom omogućava se osnivanje grupnih privatnih praksi kao oblik dobrovoljnog udruživanja zdravstvenih radnika koji obavljaju privatnu praksu, a u cilju zbrinjavanja populacije te podjele organizacije i sadržaja rada.

Ovaj zakonski prijedlog sadrži i rješenja kojima se otklanjavaju određene poteškoće u primjeni važećeg Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

RADNA TIJELA

Donošenje Zakona o zdravstvenoj zaštiti podržali su **odbori za zakonodavstvo, za rad, socijalnu politiku i zdravstvo te za ravнопravnost spolova**.

RASPRAVA

Zakon je prošao široku stručnu javnu raspravu

Uvodno je zastupnike s predloženim Zakonom upoznao ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić**. Rekao je da je namjera ministarstva reformirati zdravstveni sustav na korist

hrvatskih građana, pogotovo najugroženijih. Kao novost, ministar Vlahušić je naveo nastavak reformskih projekata, poboljšanje postojećih rješenja iz važećeg Zakona, nastavak planiranja zdravstvene zaštite i utvrđivanje osnovne mreže zdravstvene zaštite. Istaknuo je i kako

Zakon donosi nastavak reformskih projekata, poboljšanje postojećih rješenja iz važećeg Zakona, nastavak planiranja zdravstvene zaštite i utvrđivanje osnovne mreže zdravstvene zaštite.

Zakon snažno naglašava ulogu inspekcije te su postrožene kazne za one koji neće raditi sukladno Zakonu. Na kraju izlaganja je rekao da je na Zakonu radeno godinu dana i da nema ni jedne organizacije vezane uz zdravstvo u Hrvatskoj s kojom Ministarstvo zdravstva nije komuniciralo u tom periodu.

U ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo govorila je predsjednica Odbora **Snježana Biga-Friganović**. Istaknula je da su članovi Odbora odlučili predložiti Vladu, odnosno nadležnom ministarstvu slijedeće zaključke. Prvo, da je neophodno voditi računa o osiguranju dostatnih sredstava za reformu sustava zdravstva uz uvjet osiguranja provođenja kontrole nad racionalnim korištenjem finansijskih sredstava. Zatim se podržava nova koncepcija uspostave jedinstvene uprave doma zdravlja na razini županija, odnosno tri doma zdravlja za potrebe Grada Zagreba. Ujedno se predlaže Vladu da gleda jedinstvene uprave doma zdravlja razmotri specifičan položaj pojedinih županija imajući u vidu površinu, geografsku obilježja, gustoću naseljenosti i prometnu povezanost. Također se predlaže razmotriti način financiranja domova zdravlja i timova primarne zdravstvene zaštite u prijelaznom periodu zbog nesmetanog odvijanja djelatnosti posebno onih vezanih uz provođenje određenih projekata preventivne zaštite. Odbor smatra da bi na odgovarajući način trebalo odrediti vrednovanje medicine rada s obzirom na specifičnost zdravstvene zaštite radnika te u tom smislu i zakonskim odredbama urediti stvaranje mreže ordinacija medicine rada. Zatim je predloženo osiguranje potrebnih

financijskih sredstava za javno-zdravstvene kampanje i preventivne programe koje provodi Ministarstvo zdravstva kao vrlo važan segment u očuvanju zdravlja nacije. Slijedeći zaključak odnosi se na hitno ustrojenje efikasnijeg sustava zdravstvenog nadzora i inspekcije Ministarstva zdravstva zbog potrebe jačanja pojačanog mehanizma kontrole i stručnog i financijskog poslovanja zdravstvenih ustanova. Potom je istaknuto da je u Konačnom prijedlogu zakona potrebno na odgovaraјući način riješiti pitanje i položaj zdravstvenih suradnika u sustavu zdravstva. Odbor se također založio za uspostavu mreže transfuzijske službe u Hrvatskoj. Potom je gđa Biga-Friganović rekla da Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo predlaže prihvaćanje ovog zakonskog prijedloga u prvom čitanju.

Ovo bi trebala biti prethodna rasprava

U ime Kluba zastupnika HDZ-a dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)** je rekao da je rasprava o ovom Zakonu povezana s nekoliko problema. Kao prvo je spomenuo to što se ovaj Zakon donosi na kraju mandata, odnosno sa zakašnjenjem od tri godine. Drugi problem vidi u tome što se ukidaju neke institucije i sve prelazi u

Vlada jedno opće nezadovoljstvo ovakvim zakonskim prijedlogom među ljudima koji rade u zdravstvenim ustanovama.

nadležnost Državnog zavoda. Nije se složio ni s idejom da trgovacka društva mogu osnovati klinike, jer u tome vidi kraj socijalnog zdravstva. Osvrnuo se potom na mrežu kao element budućeg zdravstva te smatra da je to vrlo opasno budući da će glavnu riječ voditi Vlada kroz svoja tijela. Dodao je kako ovim Zakonom također nisu razriješeni uvjeti pod kojima se može obaviti pretvorba postojeće ustanove u trgovacko društvo. Smatra dalje da velike klinike moraju biti u državnom vlasništvu sveučilišne klinike te pružiti najsiromasnijoj populaciji vrhunsku uslugu. Negativnim je ocijenio to što se u Zakonu izostavlja ustanove i tijela državne uprave kao izvor sredstava za rad zdravstvenih

ustanova u osnovnoj mreži zdravstvene djelatnosti. Uzakao je i na to da mnogi domovi zdravlja ne raspolažu dovoljnim prostorom za zaštitu mentalnog zdravlja i palijativnu skrb bolesnika. Drži potrebnim da se ovakve aktivnosti provode i u suradnji s drugim zdravstvenim ustanovama te je potrebno, kaže, donijeti posebni propis koji bi dodatno razradio provodenje i način financiranja te djelatnosti. Uzakao je i na to da nastava uopće ne predviđa ulogu medicinskog fakulteta i sveučilišta, te da se daje mogućnost pacijentu da odbije promatranje i pregled od strane studenta. Tu zabranu je nazvao nepojmljivom, budući da ne postoji nigdje na svijetu. Nije se složio ni s ukidanjem zavoda za toksikologiju i Hrvatskog zavoda za zaštitu od zračenja, budući da je to u suprotnosti sa smjernicama europskog zakonodavstva. Zamjerio je predlagatelju i to što se prilikom ove reforme zdravstva nije ništa pitalo struku odnosno liječnike. Što se specijalizacije tiče, nije se složio s idejom da se ona može provoditi bilo gdje. Smatra da bi trebalo strogo odrediti uvjete za specijalizaciju. Istanuo je da se mora napraviti zakon kakav odgovara ljudima i građanima ove države, a ne zato što to od nas traži Europa. Konstatirao je da nije u redu od sadašnje vlasti donositi dalekosežne zakone glede financiranja, a ukoliko se oni već donose trebali bi, smatra, biti doneseni konsenzusom. Na kraju izlaganja se složio s prijedlogom da ovo bude samo prethodna rasprava.

Predloženi Zakon nije u skladu s Ustavom, rekao je u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)**. Pojasnio je kako se to odnosi na dio koji govori o primarnoj zdravstvenoj zaštiti koja se stavlja u nadležnost županija. Konstatirao je da je Ustavom primarna zdravstvena zaštita u djelokrugu lokalne samouprave, odnosno gradova. Naglasio je kako vlada jedno opće nezadovoljstvo ovakvim zakonskim prijedlogom među ljudima koji rade u zdravstvenim ustanovama. Uzakao je i na situaciju da su gradani svojim izdvajanjima gradili domove zdravlja te je predložio da stoga nekretnine domova zdravlja prenesu u vlasništvo gradova. Što se tiče hitne medicinske pomoći mišljenja je da bi ona trebala ostati domovima zdravlja. Osvrnuo se i na centraliziranje prikupljanja krvi i plazme u Hrvatskom zavodu za

transfuzijsku medicinu, te smatra da će to ugroziti funkciranje dobrovoljnog davanja krvi i dovesti bolnice i klinike u podređeni položaj. Predložio je da se izričito u Zakonu navede da bolnice imaju pravo na navedene poslove. Takoder je predložio da se prikupljanjem krvi i plazme ne mogu baviti trgovacka društva, odnosno da se uopće napusti koncept trgovackih društava u zdravstvenoj djelatnosti. Upozorio je na posljedicu koja može proizći nakon svih zahvata u zdravstvu, a to je da će se građani podijeliti na one koji će si moći osigurati "sve vrste liječenja" i one koji to neće moći. Drži dalje da je kroz ovaj Zakon moguće limitirati zapošljavanje stranaca u zdravstvu, budući da se tu radi o javnoj oblasti. Ustvrdio je da ovaj Zakonski prijedlog neće dovesti do jeftinijeg i za građane prihvatljivijeg zdravstvenog sustava jer je on pisan isključivo za velike gradove. Mišljenja je kako je Ministarstvo trebalo najprije ponuditi reformu zdravstva te krenuti u nju nakon što bude prihvaćena u Saboru. Istanuo je da je do sada izgubljeno mnogo vremena a da se nisu počeli otklanjati uzroci lošeg stanja u zdravstvu te je konstatirao da smo sada negdje na početku. Složio se u potpunosti jedino s dijelom Zakona koji usmjerava više pažnje na prevenciju, podizanje medicinske savjesti i sistematskih pregleda. Uvjet podizanja kvalitete zdravstva vidi u podizanju bruto društvenog proizvoda. Što se organiziranog financiranja zdravstva tiče, založio se za, kako je rekao, "sizovski" koji je bio na snazi do 1991. godine. Na kraju izlaganja složio se s konstatacijom dr. Kostovića da će ovaj Zakon opterećivati buduće generacije finansijskim obvezama, što, kaže, nije previše korektno.

Zakon je neprecizan, preopćenit i rastezljiv

Klub zastupnika HSLS-a neće podržati prihvaćanje Zakona zdravstvenoj zaštiti jer on ne donosi ništa bitno, ništa novo, neprecizan je, preopćenit i stoga rastezljiv, rekla je u ime Kluba **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLS)**. Dodala je kako se Zakonom ne rješavaju neka od krupnih i otvorenih pitanja u zdravstvu, da je on u nekim dijelovima protuustavan te da luta u temeljnim pretpostavkama. Smatra da ga je

nemoguće doraditi do drugog čitanja i da treba krenuti ispočetka, a ovo bi trebala biti prethodna rasprava. Mišljenja je da predlagatelj miješa privatno i javno zdravstvo, kao i da se temeljni zakoni kakav je ovaj ne donose na kraju mandata jedne vlasti. Istaknula je da predloženi Zakon ne daje odgovore na slijedeća pitanja: decentralizacija zdravstvenog sustava, nastavak, opseg i način privatizacije i reorganizacija primarne zdravstvene zaštite. Pojasnila je da suprotno Ustavu i Zakonu o područnoj, lokalnoj i regionalnoj samoupravi ovaj zakon ne predviđa decentralizaciju zdravstva kao ni prijenos funkcija primarne zdravstvene zaštite na jedinice lokalne samouprave, prije svega na gradove. Uzakala je i na novinu, a to je uvođenje trgovačkog društva kao mogućeg subjekta zdravstvene zaštite s time da je, kaže, nejasna razlika između zdravstvene ustanove s namjerom stjecanja dobiti i trgovačkog društva. Smatra da se predložena rješenja spotiču o načelu slobode rada iz članka 54. Ustava i o načelu slobode poduzetništva te jednakog pravnog statusa na tržištu svakog poduzetnika iz članka 49. Ustava. Naglasila je i da su ugašene neke prijašnje funkcije domova zdravlja, a mišljenja je da bi upravo domovi zdravlja trebali postati svojevrsni centri primarne zdravstvene zaštite. Što se decentralizacije u zdravstvenoj zaštiti tiče, mišljenja je da je to samo neispunjena priča. Nije joj jasno da ako grad može biti osnivač specijalne bolnice, zašto ne može biti osnivač doma zdravlja. Poseban problem vidi u hitnoj medicinskoj pomoći, to više što smo turistička zemlja.

Za riječ se tada javio ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić**. Pojasnio je da je predloženi Zakon uskladen sa stavovima Europske unije kao i struke, budući da su o njemu raspravljale godinu dana sve hrvatske liječničke organizacije. Naglasio je potom da nema ni jedne europske zemlje koja nema zdravstvene ustanove s mogućnošću ostvarivanja dobiti tj. koja djeluje kao trgovačko društvo. Što se tiče odbijanja pregleda od strane studenta, rekao je da bolesnik mora imati pravo kako ima i pravo na odbijanje liječenja. Glede osnivanja klinika, naglasio je da će njih moći osnovati samo država te da je Zakonom predviđeno da ukoliko neka bolnica

izgubi status klinike ne znači da se mijenja njen vlasništvo. Svestan je ustavnog načela temeljem kojeg gradovi imaju pravo na organizaciju primarne zdravstvene zaštite, ali kaže, kako Ministarstvo drži da im to ovim Zakonom nije narušeno jer se djelatnost primarne zdravstvene zaštite obavlja u domovima zdravlja. Kao jednu od najvećih dvojbih s kojima se predlagatelj susreo prilikom izrade ovog Zakona naveo je određivanje veličine grada ili općine kao uvjeta za uspostavljanje doma zdravlja, kao i koje će se djelatnosti unutar njega obavljati. Uzakao je i na činjenicu da u Europi nema zemlje u kojoj primarna zdravstvena zaštita nije privatna te je stoga, kaže, gradovima ostavljena mogućnost otvaranja bolnica. Rekao je potom da Hrvatska ima problem oko teritorijalnog ustroja zdravstva, budući da ima 21 županiju, nekoliko stotina gradova i više stotina općina. Stoga je vrlo teško primijeniti navedeno ustavno načelo, zaključio je ministar. Na kraju izlaganja osvrnuo se na zdravstvenu zaštitu turista rekavši kako smatra da hrvatski radnici ne trebaju plaćati privatna trgovačka društva koja ostvaruju svoju djelatnost ali da je Ministarstvo spremno pomoći.

Netočno je da nismo za europske propise, nego je rečeno da nas ništa ne sili na ono što je navedeno u Zakonu, ispravio je **Ivica Kostović**.

Dva netočna navoda ispravio je **Ivan Šuker (HDZ)**. Netočno je, kaže, da organizacijski oblik određuje tko će plaćati porez na dobit. Pojasnio je da je to regulirano Zakonom o porezu na dobit. Osvrnuo se i na usluge hitne pomoći rekavši da Velika Gorica već sada plaća dvije ekipe hitne pomoći iz svog proračuna.

Ispravak netočnog navoda imala je i **Jadranka Katarinčić Škrlj (HSLS)**. Naglasila je kako je pitanje decentralizacije primarne zdravstvene zaštite regulirano člankom 68., a ne kako je ministar govorio o teškoćama primjene ustavnih načela. Drugo na što je uzakala je zdravstvena zaštita turista. Smatra da bi se upravo taj segment trebao prepustiti lokalnoj samoupravi, a ne da radnici iz Hrvatske financiraju taj segment.

Što se tiče hitne medicinske pomoći nju treba plaćati država a ne isključivo lokalna samouprava, jer porezi uglavnom idu u državni proračun, rekao je **Damir Kajin**.

Za riječ se ponovo javio ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić**.

Istaknuo je da Ministarstvo planira organizaciju hitne medicinske pomoći na županijskoj razini. Međutim što se tiče organizacije zdravstvene zaštite u manjim turističkim mjestima rekao je da bi to ostavio dogovor lokalne samouprave i Ministarstva turizma. Dodao je kako je Ministarstvo turizma voljno razgovarati sa županijama i gradovima gledajući organizacije hitne medicinske pomoći.

Ovo je dobra osnova za kvalitetan Zakon o zdravstvenoj zaštiti

Ovaj Zakon je dobra osnova temeljem koje bi nakon rasprave trebalo dobiti zaista dobar Zakon o zdravstvenoj zaštiti, rekao je u ime Kluba zastupnika Libre **Viktor Brož, dr.med. (LIBRA)**. Osvrnuo se na odredbu da sadržaj mjera specifične zdravstvene zaštite pripadnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH propisuje ministar nadležan za obranu uz suglasnost ministra nadležnog za zdravstvo rekavši da je nejasno na čiji prijedlog će to ministar obrane donijeti. Potom je komentirao mogućnost odbijanja pacijenta da ga pregleda student rekavši da bi to

Trebalo je ići na paralelnu izradu cijelog paketa zakona vezanih o zdravstvu.

dovelo do poteškoća u edukaciji studenata. Predložio je stoga da se iz odredbe ispuste riječi promatranje i pregled, a ostalo bi samo odbijanje liječenja. Što se tiče hitne medicinske pomoći, smatra da bi ona morala biti pružena svim pacijentima kojima je potrebna te je predložio da županijski centri u svom sastavu imaju odjele hitne medicinske pomoći. Drži također da stroga centralizacija transfuzijske medicine ne bi bila korisna. Složio se s nadzornom kontrolom Hrvatskog zavoda za transfuzijsku medicinu, ali je mišljenja da takva služba mora biti u bolnicama. Govorio je i o reorganizaciji primarne zdravstvene zaštite. Mišljenja je da će sukladno predloženom gradani imati bolju mogućnost za ostvarenje zdravstvene zaštite na višem nivou, dok bi uštede bile i do 30 posto. Krajnji cilj vidi u unapređenju zdravlja naših gradana te kaže da to na takav način treba i promatrati. Istaknuo je potom kako je ovo prilika

da se u jednoj konstruktivnoj raspravi nađu što bolja konkretna rješenja čime će ovaj Zakon biti još bolji.

Riječ je o iznimno zahtjevnom Zakonu koji je zapravo provedba reforme zdravstva u Republici Hrvatskoj, rekao je u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**. Drži nesvrishodnim raspravljati o ovom Zakonu a da nisu poznata rješenja iz ostalih zakona vezanih uz zdravstvo koji se trebaju donijeti. Istaknuo je kako bi bilo dobro da se išlo na paralelnu izradu svih tih zakona što bi činilo paket zakona o zdravstvu. Ovako, kaže, imat ćemo pravni vakuum. Mišljenja je dalje da će ovaj Zakon donijeti veći teret poreznih obveznika te da će se desiti situacija da će građani istu zdravstvenu zaštitu plaćati više. Predložio je potom konkretno da u članku 21. stavku 2. stoji da uz sloboden izbor doktora medicine i stomatologa građani imaju i sloboden odabir pružanja zdravstvene njegе. Osvrnuo se i na pitanje ravnatelja zdravstvene ustanove rekavši da su ravnatelji ustanova za rehabilitaciju mahom više medicinske sestre te predlaže da se tu napravi iznimka od pravila da ravnatelji moraju imati visoku stručnu spremu. Što se tiče obavljanje zdravstvene djelatnosti putem trgovackog društva napomenuo je da je to vrlo sporo i komplikirano jer je postupak osnivanja takvog društva dugotrajan, pun administrativnih prepreka i vrlo komplikiran i teško je očekivati da će se netko uopće upustiti u taj posao. Uzakao je i na problem vezan uz transfuzijsku medicinu i opskrbu krvljju. Mišljenja je da zemljopisni oblik Hrvatske i njena prometna povezanost ne dopušta postojanje samo jednog nacionalnog zavoda za transfuzijsku medicinu. Dodao je kako rad transfuzijske službe mora biti organiziran 24 sata na dan pod nadzorom liječnika specijalista transfuzijske medicine. Nepotrebnim je potom ocijenio ukidanje Hrvatskoga zavoda za toksikologiju rekavši da je to nepotrebno, opasno i besmisleno. Hrvatskoj, rekao je, prijeti cijeli niz toksikoloških ugroza zbog niza ekoloških bombi. Smatra da Hrvatska mora imati samostalnu ustanovu za obavljanje poslova kemijske sigurnosti jer su to europske smjernice.

Pohvalno je da se zakoni od posebnog značaja prije saborske procedure daju na javnu raspravu

Klub zastupnika SDP-a podržat će ovaj Zakon u prvom čitanju, rekla je u ime Kluba **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Pohvalila je Vladu i pojedina ministarstva zbog toga što zakone od posebnog značaja prije saborske procedure daju na javnu raspravu, što se dogodilo i u slučaju ovog Zakona. Bilo bi dobro, napomenula je, da se predloženi Zakon nalazi u paketu zakona vezanih uz zdravstvo, međutim, kaže, to očito nije bilo tehnički moguće. Osvrnula se potom na mogućnost da liječnici, ako postoji određena potreba, organiziraju privatne ambulante u tim državnim ustanovama da bi na takav način bili dostupniji građanima i ostvarili prihode. Smatra da se to mora vrlo precizno zakonski definirati. Također

O ovom Prijedlogu zakona, kao nacrtu, vrlo široku raspravu proveli su svi zainteresirani subjekti, što je najbolji način da se doneše kvalitetan, ali i potreban Zakon o zdravstvenoj zaštiti.

je za precizno zakonsko određenje glede mogućnosti da se zdravstvena djelatnost organizira putem trgovackih društava. Zamjerila je predlagatelju što se u Zakonu ne spominje novi ustroj domova zdravlja. Istaknula je da nije točno da se ukida Hrvatski zavod za toksikologiju, nego da se on spaja s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo. Predložila je dalje da se razmisli o osnivanju Nacionalnog centra za mentalno zdravlje, jer će kaže, to biti glavni javno zdravstveni problem. Uzakala je i na to da Zakonom nije uređeno pitanje dijela zdravstvene zaštite koji se odnosi na proizvodnju i isporuku ortopedskih i drugih pomagala. Drži dalje da je uz status zdravstvenih djelatnika izuzetno značajan i status zdravstvenih suradnika te je dodala da će sve prijedloge glede te problematike dostaviti tijekom izrade Konačnog prijedloga zakona. Posebno je pohvalila dio Zakona koji govori o zdravstvenoj inspekciji i stručnom

nadzoru. Važnost tog dijela Zakona vidi zbog činjenice što se u i oko Ministarstva zdravstva i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje troši ogroman novac i u svakom se momentu mora znati njegova namjena.

O ovom Prijedlogu zakona, kao nacrtu, vrlo široku raspravu proveli su svi zainteresirani subjekti, što je, po mišljenju Kluba zastupnika HSS-a, najbolji način da se doneše kvalitetan, ali i potreban Zakon o zdravstvenoj zaštiti, rekao je u ime Kluba **Miroslav Furdek, dr.med. (HSS)**. Smatra dalje da bi se do drugog čitanja ovog zakona u saborskoj proceduri trebali naći i zakoni o liječništvu, ljekarništvu, sestrinstvu, stomatološkoj djelatnosti, medicinsko-biokemijskoj djelatnosti, pravima bolesnika, prevenciji bolesti te promicanju zdravlja. Što se tiče mogućnosti da trgovacka društva obavljaju zdravstvenu djelatnost mišljenja je da treba preispitati dvojbu može li zdravstvo funkcionirati samo zbog stjecanja dobiti. Upitnim drži i odnos privatnika u zakupu prema domu zdravlja ali i županiji kao vlasniku objekata budući da Zakon navodi djelatnosti koje dom zdravlja mora imati te djelatnosti koje se mogu obavljati u privatnoj praksi. Predložio je potom izmjenu ili brisanje članka 72. jer bi, kaže, on mogao biti u suprotnosti sa člankom 129. Zakona o radu glede otpremnina i svega što zakupoprinci naslijede od doma zdravlja. Dodao je da je teoretski prihvatljiva grupna praksa, ali da treba vidjeti potreba za njom s obzirom na redefiniranje uloge doma zdravlja odnosno trgovackog društva. Boljim rješenjem drži odredbe glede hitne pomoći, ali predlaže da se bolje uredi odnos određenih nivoa Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Složio se s ocjenom da je neopravdano zanemarena medicina rada i da joj treba dati odgovarajuće mjesto zbog njene važnosti. Naglasio je kako nije definirana mreža transfuzijske službe te je podržao prijedlog Hrvatske liječničke komore da transfuzijsku djelatnost pored Hrvatskog zavoda za transfuzijsku medicinu obavljaju i regionalni zavodi koji bi imali status pravne osobe. Transfuzijsku djelatnost obavljale bi i samostalne organizacijske jedinice smještene unutar bolnica po normativima Hrvatskog zavoda za transfuzijsku medicinu. Predložio je da se još jednom promisli o ukidanju Hrvatskog zavoda za toksikologiju uz uvažavanje

argumenata struke. Iskazao je i stav da bi se trebalo omogućiti obavljanje privatne prakse i nakon ispunjenja uvjeta za njen prestanak ukoliko za to postoji obostrani interes ugovornih strana. Založio se i za osiguranje istih uvjeta rada svim liječnicima za rad izvan punog radnog vremena. Što se štrajka tiče, drži da je potrebno ostaviti tu mogućnost ali uz određivanje poslova koji se tijekom štrajka u hitnoj medicinskoj pomoći ne smiju prekidati. Kvalitetnima je ocijenio članke koji govore o unutarnjem stručnom zdravstvenom inspekcijskom nadzoru. Zaključio je kako Klub zastupnika HSS-a prihvata ovaj Zakon i smatra da bi on nakon drugog ili trećeg čitanja trebao biti donesen.

Ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić** je pojasnio da ne može biti odbijanja pacijenta glede pregleda studenta. Naglasio je i da nema centralizacije transfuzijske djelatnosti. Što se ostalih zakona vezanih uz zdravstvo tiče, napomenuo je da su oni već predočeni stručnoj javnosti te da se tijekom travnja zakoni o liječnicima, stomatolozima, medicinskim sestrama i biokemičarima mogu očekivati u Saboru. Rekao je potom da je Ministarstvo zdravstva otvoreno za raspravu oko pitanja Zavoda za toksikologiju. Osvrnuo se i na primjedbu da se sa 65 godina starosti prekine liječnička praksa rekavši da Zakon na taj način daje više mogućnosti uzimanju novih ljudi. Pojasnio je i dvojbu oko obavljanja drugih djelatnosti liječnika koji su u zakupu te je naglasio da oni na to imaju pravo. Na kraju se osvrnuo na pitanje štrajka. Ključnim pitanjem drži je li štrajk u zdravstvu prekid rada ili ne? Konstatirao je da je voljan prihvatiti svaki kompromis oko iznalaženja mogućnosti da liječnici izraze svoje nezadovoljstvo mimo prekida rada.

Potrebno je donijeti i Zakon o pravima pacijenata

U ime Kluba zastupnika LS-a govorio je zastupnik **Tibor Santo**, dr.med. Upozorio je da pravo na zdravlje predstavlja jedno od temeljnih ljudskih prava, koje se međutim u današnjim vremenima sve teže ostvaruje. Prema tome, potrebno je naći model koji će u što većoj mjeri omogućiti kvalitetnu zdravstvenu zaštitu. Ovaj je model svojedobno

koncipiran na Svjetskom zdravstvenom kongresu održanom u Alma-Ati 1978. godine. Koncept privatizacije doveo je do situacije u kojoj se više nije moglo pronaći prostora za osiguranje temeljnog principa primarne zdravstvene zaštite. Upo-

Potrebno je pojasniti terminološke dileme vezane uz nazive državnih, odnosno hrvatskih zavoda.

zorio je zatim i na određene slabosti koje su pratile proces privatizacije, jer velika odgovornost nije bila efikasno nadzirana, osim možda u ekonomskom smislu. Često puta i početnici su ulazili u svijet poduzetništva, a često puta pojedine mјere poduzimane su na štetu pacijenata. Zbog ovih je okolnosti predložio da se privatizacija odobri ukoliko kandidat najmanje posjeduje specijalizaciju iz obiteljske medicine, ili opće medicine. Procijenio je ujedno da će se ovi uvjeti očekivati i prilikom našeg ulaska u Europsku uniju, a na te je činjenice svojedobno upozoravala i Liječnička komora.

Govorio je zatim o zdravstvenim zavodima, tražeći da se pojasne određene terminološke dileme, odnosno da li se radi o državnim ili hrvatskim zavodima. Pojasnio je razlike između ova dva pojma, te ocijenio da bi Hrvatski zavod za javno zdravstvo najbolje objedinio pojedine djelatnosti. Upozorio je zatim da bi svakako trebalo izbjegći moguće miješanje nadležnosti između više ministarstava, ocjenjujući da to u pravilu dovodi do problema u realizaciji, odnosno svakodnevnom životu.

Osvrnuo se zatim i na odredbe u članku 21. kojima se stvaraju osnove za budući Zakon o pravima pacijenta. Smatra da se radi o važnoj materiji koju bi trebalo detaljnije razraditi sukladno postojećim europskim poveljama. Precizirao je zatim i odredbe koje se odnose na specifičnu zaštitu djece i mladeži, a koja je sadržana u članku 25. predloženoga teksta. Ni slijedeći 26-ti članak nije dovoljno precizan, jer on u drugom stavku razdvaja poslove oko zdravstvene djelatnosti na primarnoj razini. Nedostaju primjerice odredbe prema kojima bi domovi zdravlja trebali osigurati i ginekološku zaštitu, kao i zaštitu mentalnog zdravlja.

Na kraju izlaganja predložio je da se pokuša malo detaljnije razraditi pitanje trgovackih društava, jer kada je u pitanju profit, može doći do narušavanja prava pacijenata. Ocijenio je na kraju da se radi o dobrom zakonskom tekstu, sugerirajući predlagatelju usvajanje predloženih primjedbi i mišljenja iznijetih tijekom rasprave.

Potrebno je izgraditi mrežu zdravstvene zaštite

U ime Kluba zastupnika DC-a govorila je zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt**. Načelno je podržala prijedlog zakona, ali ujedno upozorila da pojedina rješenja ne odgovaraju postavljenim ciljevima reformskih zadataka. Većim dijelom nisu obrazloženi uzroci promjena u odnosu

Nisu obrazloženi razlozi ni kriteriji oko broja domova zdravlja za hrvatske županije i Grad Zagreb.

na postojeće stanje u zdravstvenoj zaštiti. Naime, temelj za izradu plana zdravstvene zaštite je analiza stanja zdravlja stanovništva, zdravstvene potrebe, kao i raspoloživa sredstva i kadrovi. Na temelju tih podataka Vlada bi, uz prethodno mišljenje Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, trebala utvrditi prijedlog ovoga plana. Trebalo bi ujedno donijeti i mrežu zdravstvene zaštite, odnosno mogućnosti korištenja zdravstvenih usluga. Upozorila je ujedno, da razlozi za institucionalne reforme koje se odnose na objedinjavanje državnih zavoda nisu u predloženom tekstu obrazloženi s troškovnog, kao ni s funkcionalnog aspekta. Nisu obrazloženi ni razlozi, kao ni kriteriji osnivanja samo jednog doma zdravlja za područje županije, kao niti tri doma zdravlja za područje Grada Zagreba.

Nižuci načelne primjedbe, zastupnica je upozorila i na nedovoljno precizne odredbe oko trgovackih društava u ovoj djelatnosti. Istovremeno se usprotivila da članove Nacionalnog zdravstvenog vijeća imenuje i razrješuje Hrvatski sabor na prijedlog nadležnog ministra. Smatra ujedno, da se Vlada i Sabor ne bi trebali izjednačavati u nadležnostima. Na kraju je napomenula da će podržati predloženi zakonski tekst u prvom čitanju.

Utvrđiti standarde hitne lječničke pomoći

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a, govorio je zastupnik mr.sc. **Nikola Ivaniš**. Smatra da se ovakav značajan zakonski prijedlog nikako ne bi smio donositi u brzini, sve dok se ne razjasne sva pitanja oko funkcioniranja integralne zdravstvene zaštite u Republici Hrvatskoj. Podsjetio je zatim na pojedine rezultate zdravstvenog pilot-projekta koji se provodio u Koprivnici, te na činjenicu da smo danas suočeni sa štrajkom lječnika koji jedini u Europi imaju radnu obvezu. Upozorio je ujedno na čitav spektar podnijetih primjedbi koje su prispjele iz redova strukovnih udruga, što sve ukazuje na potrebu temeljite i argumentirane rasprave.

Važno je utvrditi kriterije oko zakupa i koncesija koje se odnose na određene zdravstvene usluge, te standarde za pružanje hitne pomoći.

Do drugog bi čitanja u pripremu teksta trebalo uključiti i Hrvatski lječnički zbor, stručne udruge te Hrvatsku lječničku komoru.

Osvrnuo se zatim na pojedine manjkavosti koje je uočio u predloženom zakonskom tekstu. Jedna od manja je i činjenica što predloženi tekst dolazi izolirano, a ne kao dio zdravstvenog paketa. Govorio je o potrebi da se sveobuhvatno riješi problem oko zakupa i koncesija koje se odnose na određene zdravstvene usluge, kao i utvrđivanje standarda za hitnu medicinsku pomoći. Osobito je važno da se utvrde ove usluge u malim sredinama koje istovremeno pružaju turističke usluge brojnim posjetiteljima. Što se tiče ustrojstva i broja domova zdravlja u pojedinim županijama, potrebno je respektirati očekivanja i ocjene ovih sredina. Spomenuo je dobru organizaciju ovih institucija na području Istre, ocjenjujući da pojedine iznimke svojim odlukama može definirati i regionalna samouprava. I on se na kraju osvrnuo na trgovačka društva, ocjenjujući da pojedine odredbe nisu precizirane i jasne. Dodao je ujedno da Klub u čije ime govoriti ne podržava eksplisitne definicije i obveze zdrav-

stvenih ustanova u slučaju štrajka, bez obzira na uvjeravanja resornog ministra. Sporne situacije treba rješavati sukladno našem zakonodavstvu, ali i prema odredbama europskih konvencija, zaključio je zastupnik Ivaniš, dodajući da do drugog čitanja očekuje predstavljanje i ostatka potrebnih zakona iz cijelokupnog zdravstvenog paketa.

Budući da više nije bilo prijavljenih klubova zastupnika, riječ je ponovno dobio ministar zdravstva dr.sc. **Andro Vlahušić**. On se zahvalio na iznijetim prijedlozima i sugestijama te precizirao pojedina pitanja i nejasnoće iz dosadašnje rasprave. Složio se s ocjenama da pojam "nacionalni" bolje definira ulogu zavoda nego riječ "državni". Složio se i s potrebom zakonskog normiranja o pravima pacijenata, te objasnio razloge zbog kojih se poslovni psihijatrije ne mogu obavljati unutar primarne zdravstvene zaštite. Objasnio je zatim i određene nejasnoće vezane uz koncepciju trgovачkih društava. Smatra da ovaj Zakon otvara mogućnosti da postoje zdravstvene ustanove koje djeluju sa profitom. Zdravstvo jest socijalna djelatnost, ali također se ne smiju zanemariti i određeni profitni aspekti u pojedinim njegovim segmentima. Ministarstvo je svjesno potrebe građana za određenim zdravstvenim uslugama, ali također zna da izdvajanja u visini od 400 USA dol. po glavi stanovnika godišnje, ne osiguravaju željenu zdravstvenu zaštitu. Izrazio je nadanje da će pojedinačne rasprave koje slijede, ukazati i na pojedine konkretne situacije, kako bi se dobio solidan zakonski tekst.

Za ispravak netočnog navoda javio se zatim zastupnik **Juraj Njavro**, dr.med. (HDZ). Podsjetio je na sustave reforme mreže bolnica u ranijem periodu, ukazujući da je stvorena odredena kategorizacija. Ove pojmove nije izmisnila ni sadašnja, ali ni bivša vlast jer postoje i drugdje u svijetu. Pojašnjavajući iznijetu definiciju, ministar Vlahušić je upozorio da je bitna razlika između mreže, i mjerila za uspostavu mreže. Zastupnik Njavro je odgovorio da su mu poznate ove definicije, kao što postoje razlike "između dobrog ministra zdravstva i ministra zdravstva".

Na ovu zadnju ocjenu reagirao je i predsjedavajući, držeći da bi se mogla okvalificirati i kao uvreda. Dodijelio je opomenu zastupniku Njavri.

Posebna pozornost zaštiti djece, žena i starijih osoba

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila prva se za riječ javila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. Apelirala je da se posebna pozornost posveti zdravstvenoj zaštiti djece, mladih, žena i starijih osoba. Osvrnuo se zatim na prijedloge kojima bi se ukinulo četiri zavoda, među kojima i Zavod za toksikologiju i zaštitu od zračenja. Predložila je da se odustane od ove namjere jer upravo stručnjaci za toksikologiju ovih dana upozoravaju na određene opasnosti od terorizma i uporabe opasnih oružja. Potrebno je preispitati i odredbu kojom se Zavod za prevenciju ovisnosti namjerava pripoji Zavodu za javno zdravstvo, budući da podaci upozoravaju na porast ovisnosti pogotovo kod mladih osoba. Govorila je zatim o organiziranju hitne pomoći, ukazujući na potrebu pojedinih usluga, ilustrirajući to potrebama u Sesvetama gdje ova služba pokriva čak 165 četvornih kilometara na kojem živi 75 tisuća stanovnika.

Ukazala je i na potrebu sveobuhvatnosti zdravstvene zaštite, apelirajući da HZZO uvrsti "Glivec" na listu lijekova, te na članak 63. kojim se utvrđuje sastav članova etičkog povjerenstva.

Za riječ se zatim javio zastupnik **Juraj Njavro**, dr.med. (HDZ). Upozorio je da je početkom 2000. godine smijenjeno 300 članova upravnih vijeća i oko 30 ravnatelja u zdravstvenim organizacijama, ocjenjujući da je to bila svojevrsna "Bartolomejska noć" prema lječnicima koji su bili i dragovoljci Domovinskog rata. Smatra da je ovo drugi udar po upravnim vijećima, te upozorio da se oko bolnice u Vukovaru neprestano stvara loša slika i nepotrebe afere. Ne vodi se dovoljno računa ni o specifičnim potrebama zdravstvenih institucija na područjima od posebne državne skrbi, upozorio je zastupnik, ističući velike probleme i potrebe bolnice u Kninu. Upozorio je zatim na određene opasnosti oko sustava odlučivanja o prioritetima zdravstvenih usluga koje će se morati donositi na razinama županija. I on je ukazao na sve rizike koji mogu uslijediti ukoliko se realizira ukidanje zavoda, izdvajajući važnu ulogu koju ima Zavod za toksikologiju. Na kraju je ocijenio da se na poziciji resornog ministra

odlučuje o svim važnim pitanjima, uključujući i mogućnosti specijalizacije, sugerirajući da se do drugog čitanja precizira i uloga Medicinskog fakulteta oko dodjele specijalizacija.

U ime predlagatelja ponovno je govorio ministar Vlahušić. Demantirao je iznijete kritike i pojasnio činjenice oko svojedobnog imenovanja članova upravnih vijeća u bolnicama kao i oko navodnog ukidanja pojedinih odjela u Republici Hrvatskoj. Zatražio je da se navedu točni podaci o mogućim ukidanjima odjela. Zapitao je zatim zastupnika Njavra, "zašto niste plaćali liječnike u Kninu, Vukovaru i Pakracu sukladno odredbama Zakona od posebne državne skrbi". Napomenuo je da je dugove sanirala sadašnja vlast, te podsjetio i na finansijske iznose koji su upućeni u bolnice u Vukovaru i Kninu. Upozorio je ujedno na brojne propuste tamošnje uprave oko ispunjavanja preuzetih zakonskih obveza. Prema tome, govoriti o tome da nismo dovoljno uložili u rečene bolnice ne predstavlja istinit podatak, upozorio je ministar Vlahušić. Pojasnio je zatim, da se Zavod za zaštitu od zračenja, prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, transformira u Državni zavod. Zaštita od zračenja nije samo medicinski pojam pa su potrebna sveobuhvatna zakonska rješenja. Političke ocjene o pojedinim pitanjima mogu se davati u Saboru, ali treba voditi računa o fizičkim mogućnostima i brojkama koje se mogu realizirati i provesti.

Potvrdio je zatim da je lijek "Glivec" uvršten na listu lijekova HZZO-a te precizirao međunarodne standarde oko utvrđivanja članova etičkog povjerenstva. Problem postoji s malim brojem pacijenata, a ukazao je i na slučaj 13 oboljelih osoba, od pojedinih vrsta tumora. Podsjetio je da je upravo jučer primio na razgovor predstavnike Udruge za limfome, iz Medimurja, kako bi se pronašlo odgovarajuće rješenje prilikom terapije. Nadležno Povjerenstvo za lijekove spremno je pronaći potrebna rješenja, a po tim uslugama liječenja Hrvatska prednjači u Europi, zaključio je ministar Vlahušić.

Ponovno se za ispravak netočnog navoda javio zastupnik **Juraj Njavro**. On se nije složio s konstatacijama ministra Vlahušića, ocjenjujući ih neistinitim. Želeći u kratkom vremenu potkrijepiti svoje ocjene, naveo je da se broj smijenjenih članova vijeća i ravnatelja može lako

izračunati prema popisu od 64 bolnica u Hrvatskoj. Za ispravak netočnog navoda javila se i zastupnica **Jadranka Kosor**. Smatra da se ministar Vlahušić nije smio obraćati oporbenim zastupnicima postavljajući im određena pitanja. Pitanja mogu postavljati samo zastupnici koji ne bi smjeli biti prozivani zbog iznijetih tvrdnji prilikom svojih izlaganja u sabornici. Ovu situaciju, ponovno je pojasnio ministar, objašnjavajući da se nije obraćao određenom stranačkom klubu već svim zastupnicima. Dodao je da je država vlasnik 14 bolnica, dok je vlasnik preostalih pedeset ustanova županija. Iz ovih podataka izviru i točne brojke koje potvrđuju ispravnost ranije iznijetih konstatacija.

Ova računica nije međutim naišla na odobravanje zastupnika **Juraja Njavre**. Pozvao je ministra da se o točnim brojkama smijenjenih može jednostavno uvjeriti čitajući "Narodne novine". Ponovio je ocjenu da je do smjenjivanja dolazio samo zato što su članovi vijeća bili dragovoljci Domovinskog rata. I zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)** zatražio je riječ kako bi ispravio netočan navod. On je pak zamjario što su zastupnicima "podijeljene lekcije" u kojima se iznose problematične tvrdnje o stupnju i visini duga u bolnicama. Dodao je da zagrebačke bolnice imaju dug veći od 100 milijuna kuna koji je stariji od 200 dana.

U liječenju teških oboljenja najvažnija je prevencija

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** u svom je izlaganju upozorila na vrlo specifičan položaj žena i djece u zdravstvenom sustavu. Podsjetila je ujedno i na konstatacije medicinskih stručnjaka koji upozoravaju na značajan porast oboljenja zbog raka dojki. Zbog ovih je okolnosti

Nadležne institucije trebale bi na listu medikamenata uvrstiti i lijek "Glivec".

pozdravila rješenost Ministarstva zdravstva, koje se odlučilo na izdvajanje određenih sredstava za kupnju mamografa. Pozvala je ujedno i nevladine institucije da podupru ovu važnu preventivnu akciju. Istovremeno smatra da su žene često puta bile žrtve nemara ili nekih drugih

okolnosti prilikom poroda, umjetne ili izvanmaterične oplodnje, kao i na privatnim klinikama za estetsku kirurgiju. Izostala je i potrebna edukacija trudnica, a KBC Rijeka prva je uvela mogućnost porodaja pod vodom, za što su se do sada izdvajala značajna sredstva, odlaskom u susjednu Sloveniju.

Pozdravila je zatim činjenicu što su nadležne institucije u Zagrebu, prvi put otvorile polikliniku za zaštitu zlostavljanje i zanemarivanje djece. Ocijenila je potrebnim da se ova vrsta usluge pruži i u drugim pojedinim županijama. Na kraju je konstatirala da se uz pojedine dorade i dopune koje se mogu obaviti do drugog čitanja, može dobiti kvalitetan zakonski tekst kojim će se unaprijediti postojeću zdravstvenu situaciju.

Potretna je reorganizacija u radu domova zdravlja

Zastupnica **Sonja Borovčak (SDP)** podsjetila je na dosadašnju kronologiju oko donošenja rečenog zakonskog prijedloga, ocjenjujući da se ne može složiti s konstatacijom o brzini prilikom postupka izrade i donošenja. Na Odboru za zdravstvo gdje je provedena tematska rasprava, bile su prisutne sve udruge, Hrvatski liječnički zbor, kao i Liječnička komora. Predloženi zakonski tekst nastoji obuhvatiti cijelokupnu djelatnost zdravstva, težeći ujedno osiguravanju potrebne zdravstvene zaštite. Napomenula je da predlagatelj ne namjerava ukinuti, već reorganizirati upravu domova zdravlja, čemu najveći otpor izgleda pružaju ravnatelji tih institucija. Definirala je zatim koncesijski i zastupnički status privatnih liječnika u odnosu na zakupljene prostore, te pojasnila pojedina zaduženja liječničkih timova, koja su obuhvaćena odredbama u članku 26. predloženoga teksta. Važno je istaknuti da se jedinstvenom upravom domova zdravlja, štede sredstva koja su do sada izdvajana za potrebe upravnih vijeća. Ova se sredstva sada mogu kvalitetnije upotrijebiti za poslove zdravstvene zaštite, a pogotovo za zaštitu djece, žena i starijih osoba. Napomenula je da se u ovu vrstu zaštite svakako moraju uvrstiti i usluge pedijatra i ginekologa, te urediti preventivne pregledne i cijepljenje djece u prvoj godini života. Ocijenila je da bi se finansijski sustav

institucija kvalitetnije kontrolirao ukoliko bi se uvelo radno mjesto poslovnom direktoru, dok bi glavna sestra trebala imati nadležnost nad poslovima medicinskih sestara sa srednjom i višom stručnom spremom.

Ocijenila je ujedno da će se ovi poslovi teško moći statutarno urediti, ukoliko se ne postavi zakonski okvir.

Govoreći o statutu trgovačkih društava predložila je da se neke stvari trebaju konkretnije definirati, uključujući i popis poslova kojima se ne smiju baviti. Smatra ujedno, da bi županijskim bolnicama trebalo omogućiti organizaciju transfuzije, kao i hitnu službu, a članak 136. treba dopuniti konstatacijom da i medicinski tehničari imaju pravo na obavljanje privatne prakse.

Veća pozornost područjima posebne državne skrbi

Zastupnik **Branislav Tušek (SDP)** smatra da predloženi zakonski tekst treba odgovoriti na potrebu smanjivanja evidentne razlike između spektra zdravstvenih usluga na području Republike Hrvatske. Ove se razlike osobito uočavaju na područjima od posebne državne skrbi, a pogotovo na području Slavonije i Baranje. Ujedno bi trebalo razmotriti stimulira li zakonski tekst dolazak i rad liječnika i ostalog zdravstvenog osoblja na ovim područjima. Potrebno je ujedno definirati pravedan i solidaran standard zdravstvene zaštite od Iloka do Zagreba. Zbog navedenih razloga, predložio je proširenje odredbi sadržanih u članku 37.

Smatra potrebnim da se unutar njega doda tekst koji glasi: "i područja od posebne državne skrbi". Ocijenio je da bi se time na kvalitetan način pokrilo i ona područja koja su do sada zaostajala u standardima zdravstvene zaštite. Osim toga, smatra da je potrebno da se u članku 68. koji definira spektar usluga doma zdravlja, doda i specijalizirani tip liječničke zaštite, odnosno preventivna zaštita djece i dispanzer školske medicine. Smatra da bi se time efikasno sprječilo i nadziralo rizično ponašanje mladih osoba, uključujući i prevenciju od ovisnosti prema pušenju, alkoholu i drogama. Predložio je i da se višak bolničkih kreveta iskoristi i preusmjeri za umirovljeničke domove, te pokrene razvoj zdravstvenog turizma, sukladno iskustvima susjedne Slovenije.

Na kraju je naglasio da će do drugog čitanja pripremiti još jedan dio prijedloga i inicijativa, a s kojima je već upoznao predlagatelja zakonskog teksta.

Kvalitetniji i odgovorniji pristup

Dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)** najprije je rekao kako novina da plan zdravstvene zaštite donosi Vlada na prijedlog Ministarstva za zdravstvo uz pribavljeno mišljenje Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo upućuju na kvalitetniji i odgovorniji pristup cijelokupnoj problematici. Predložio je da se ostavi otvorena mogućnost da trgovačka društva, pod strogim nadzorom i u sustavu stroge kontrole dobivanja suglasnosti, obavljaju i djelatnost kliničkih bolničkih centara, kliničkih i općih bolnica, zdravstvenih zavoda, djelatnost presadivanja organa i mrtvovorničku djelatnost. U protivnom se javlja ozbiljan problem monopola koji, iako po znaju dopuštene izuzetke nedvojbeno djeluju protiv tržišnih sloboda i lojalne konkurenčije. Preustroj državnih zavoda ne bi za cilj trebao imati samo finansijsku racionalnost troškova već, prije svega, funkcionalno, učinkovito i neometano obavljanje njihovih osnovnih djelatnosti.

Ostaviti otvorenu mogućnost da trgovačka društva, pod strogim nadzorom i u sustavu stroge kontrole dobivanja suglasnosti, obavljaju i druge, a ne samo predložene djelatnosti.

Zastupnik je nadalje: upozorio da se kad je riječ o odobravanju oblika medicinske pomoći u slučaju kada pacijent nije sposoban donijeti odluku neopravданo izostavljaju punoljetni usvojenici i izvanbračni drugovi; rekao da zamjerki zakonu ima možda i zbog nedovoljnog konzultiranja s lokalnom zajednicom; skrenuo zastupnicima pozornost na to da je u pogledu zdravstvene zaštite najugroženija Slavonsko-baranjska regija (na tisuću stanovnika dva liječnika) i izrazio nadu da će nova zakonska rješenja pomoći da se ta regija nađe u novoj poziciji.

Zoran Šimatović (SDP) rekao je kako su država i davatelji usluga uvijek u monopoliziranom položaju te da to uvijek ide na teret korisnika usluga. Zakonski prijedlog prepoznaje te odnose i pokušava podići razinu zaštite stanovnika u datim okolnostima. Iako su predlagatelji limitirani i markoekonomskim pokazateljima i nemaju široko otvorene ruke (oslobode li tržišne elemente ugrozit će siromašni dio stanovništva) neke stvari se mogu napraviti. Jedna od njih je - daleko više valorizirati stratifikaciju usluga. Odluku o mrežama i kategorizaciji bi, pak, trebalo u nekim elementima više demokratizirati, makar do razine Sabora (u nekim se zemljama takva odluka donosi na razini parlamenta zato jer se u tom segmentu najviše valoriziraju sredstva).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: ocjenu da predlagatelj dosta sramežljivo, kroz kategoriju trgovačkih društava, otvara mogućnost pozicioniranja privatne prakse; tvrdnju kako nema razloga da trgovačka društva moraju pitati mišljenje strukovne komore (kad se već netko registrira po Zakonu o trgovačkim društvima); zahtjev da se na tom planu stvari liberaliziraju dokraja, da nema ograničenja; prijedlog da se omogući da, npr., kirurške ambulante za liposukciju, estetsku i očnu kirurgiju mogu zaposliti anestezioologa; zahtjev da se centri za vanbolničko liječenje ovisnosti o drogi, u skladu s Nacionalnom strategijom za suzbijanje zloporabe droga, pozicioniraju kao pravne osobnosti.

Potrebni kirurški zahvati u sustavu zdravstva

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKD)** rekao je kako je dobro što se zakon donosi, ali loše što kasni, zatim da je dobro što se vraća dignitet domovima zdravlja, ali je loše što je predloženi zakon neprecizan, nejasan, nedorečen, preopćenit. Na Prijedlog zakona uputili su tek nekoliko konkretnih primjedbi: predvidjeti slobodan odabir pružanja zdravstvene usluge; odredbe kojima se uvodi obavljanje zdravstvene djelatnosti putem trgovačkog društva komplikirane su, nedorečene, dosta nejasne; nije dobro što su (člankom 26.) izostavljeni psiholozi te ukinut Zavod za kontrolu lijekova. Da bi se

zdravstvo povelo prema Europskoj uniji potrebni su, naglasio je, kirurški zahvati u sustavu zdravstva. Rekavši da ne bi smio sudac županijskog suda imati duplo veću plaću od kirurga koji operira, zastupnik je najveći dio izlaganja posvetio ukazivanju na nezadovoljavajući status liječnika.

Da bi se izlječilo zdravstvo treba liječiti liječnike. Koji su pristali na dugogodišnju potplaćenost i koje je unatoč tome što su nastojali riješiti niz problema ova vlast proglašila društveno i moralno najproblematicnjom skupinom, izložila ih dirigiranom medijskom linču, autokratskim putem im zabranila pravo na štrajk, dok su ih najodgovorniji ljudi proglašili državnim neprijateljima.

Treba uz to, kako reče, liječiti liječnike pa će se izlječiti i zdravstvo. Koji su, naglasio je, pristali na dugogodišnju potplaćenost i koje je unatoč tome što su nastojali riješiti niz problema ova vlast proglašila društveno i moralno najproblematicnjom skupinom, izložila ih dirigiranom medijskom linču, autokratskim putem im zabranila pravo na štrajk, dok su ih najodgovorniji ljudi proglašili državnim neprijateljima. Krivi su, naglasio je, zato što su postavljali pitanja, upozoravali na nelogičnosti i propuste, zato što su kao profesionalci misili drugačije od gospodina ministra te zato što pitaju kako se troše sredstva koja gradani izdvajaju za zdravstvenu zaštitu.

Rekavši da treba liječiti nedostatak socijalnog dijaloga sa socijalnim partnerima, koji su liječnike prisilili da stupe u štrajk u obranu svojih elementarnih prava i interesa, nakon čega je Vlada uvela radnu obvezu s neograničenim trajanjem, zastupnik je izjavio da su liječnici na vrijeme upozoravali na probleme koji će se javiti svrstavanjem liječnika u javne službenike i namještenike, to više jer u Europi liječnici nisu državni službenici. Kao i na probleme koji će se pojaviti prenošenjem sredstava

koja se izdvajaju za zdravstvenu zaštitu u nadležnost državne riznice. Oni su zahtijevali i zahtijevaju da se ta sredstva koriste isključivo u svrhu za koju su izdvojena. Zalažu se za to da svi sudionici u sustavu budu primjereno plaćeni, a sve ostalo treba vratiti interesu pacijenta. Jer, najveći profit koji se može ostvariti je kvalitetna zdravstvena zaštita.

Rekavši da su primjerena plaća i odgovarajući uvjeti rada bitne pretpostavke motiviranosti liječnika, skrenuo je zastupnicima pažnju na neke pokazatelje koji sami za sebe govore o opterećenosti liječničke profesije: dodatno usavršavanje liječnika po završenom diplomskom studiju traje 4-6 godina, svakih šest godina obavezno moraju obnavljati licencu za rad; malo je liječnika u odnosu na broj stanovnika, a ipak su prisiljeni odlaziti u inozemstvo (mnogi u Sloveniju), liječnička plaća na početku karijere iznosi 4200 kuna; smanjen je interes mlađih za studij medicine (hoće li se za koju godinu uvoziti liječnici iz susjednih zemalja); prosječna starost liječnika specijalista je 55 godina, liječnik prosječno radi 11 sati (suprotno europskim standardima); unatoč niskom standardu zdravstvenih ustanova dosta je visoka razina zdravstvene zaštite prema mjerilima SZO-a i pružaju se visoko diferencirane zdravstvene usluge.

Rekavši kako su liječnici povodom štrajka optuženi za neosjetljivost i sebičnost, podsjetio je da je među njima 1200 dragovoljaca Domovinskog rata te da je sjajna organizacija ratnog saniteta uzor za proučavanje (nije imala trebala radna obveza), da su liječnici pokrenuli niz akcija za poboljšanje radnih i tehnoloških uvjeta u medicinskim ustanovama, tražili sponzore, organizirali humanitarne koncerne, organizirali akcije nabave medicinskih instrumenata i sl.

Nakon ocjene kako su u proteklih deset godina domovi zdravlja izgubili svoj značaj te da im treba vratiti dignitet, **Dubravka Horvat (SDP)** upoznala je zastupnike s projekcijom napravljenom s tim u svezi u Brodsko-posavskoj županiji, rekavši da se spajaju prišlo zbog svih funkcija koje su nestale u domovima zdravlja. Sadašnji dom zdravlja je dezorganiziran, velikim dijelom privatiziran, dezintegrirana je mreža privatne zdravstvene zaštite, fragmentirana je hitna služba, medicinska edukacija ne odgovara

izazovima, populacija ima ozbiljne kromične i degenerativne bolesti.

Uz to je nestalo: suradnje s drugim djelatnostima koje mogu utjecati na zdravlje (vrtići, škole, ustanove, poduzeća, Crveni križ i sl.); stručnog nadzora; nema stručnih sastanaka, prikaza slučajeva, rješenja koji vode kvalitetnjem radu; zajedničkog provođenja, istraživanja zdravstvenih akcija u zajednici (smanjen je opseg i djelatnost u obiteljskoj medicini).

U elaboratu na koji se osvrnula ocijenjeno je da je dom zdravlja karika koja nedostaje da primarna zaštita dobije natrag napuštene sadržaje rada, dignitet i značaj. To nikako, naglasila je, ne znači vraćanje na staro u pogledu radnog ili vlasničkog statusa timova, ali dat u pogledu stimuliranog i financiranog pristupa zaštiti zdravlja u zajednici, što je najbitnije.

Zastupnica je rekla da će ukupna godišnja ušteda iznositi milijun 97.463 kune, odnosno bez isplate otpremnina i slično višku radnika već prve godine 600.000 kuna.

Zastupnica Horvat je još skrenula pažnju na dva problema koji će uskoro pogoditi zdravstvene ustanove. Nakon liječničkog štrajka bolnice i liječnici neće moći nadoknaditi sve izgubljeno, kada su samo hitno intervenirali i obavljali osnovne dijagnostičke pretrage (i pacijenti su reducirali odlazak u zdravstvene ustanove). Neće se, naime, moći "isfakturirati" potrebna količina sredstava od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, što će kod nekih medicinskih ustanova dovesti do finansijskih poremećaja.

Drugi je problem što se u pograničnim područjima, a i u centrima u Zagrebu i drugdje, troši na zdravstveno zbrinjavanje građana iz BiH - na području Brodsko-posavske županije oko 200-250 tisuća kuna mjesечно.

Replicirajući Dubravki Horvat, **Jadranka Katarinčić-Škrlj (HSLS)** rekla je kako je predloženo možda dobro za Brodsko-posavsku županiju, ali da Istarska županija, sa sedam relativno velikih domova zdravlja u relativno velikim gradovima, ne vidi rješenje u centraliziranju. Izračuni su pokazali, primjerice za Primorsko-goransku županiju, da će ih objedinjavanje više koštati (godišnje 10 milijuna kuna) nego da nema centraliziranja (u toj županiji stvar poskupljuju otoci, a u Istri povezivanje velikih gradova). Rekavši

kako će i tako samo umjesto ravnatelja biti koordinatori, a umjesto doma zdravlja - ispostava, zastupnica HSLS-a izjavila da bi, s obzirom na to da nema dovoljno argumenta u korist centralizacije trebalo dopustiti pojedinim županijama da samostalno odluče kako organizirati primarnu zdravstvenu zaštitu. To je pravo, dometnula je, dato i Ustavom i Zakonom o lokalnoj, područnoj i regionalnoj samoupravi.

Uzvraćajući na repliku, **Dubravka Horvat** je izjavila da osobno nema ništa protiv individualnog pristupa, ali da je na temelju podataka iznosila realne projekcije. Nije bitna veličina domova zdravlja, bitno je koliko im je nekadašnjih funkcija ostalo.

Ukidanje radi obračuna s neposlušnom institucijom

Mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** izlaganje je započeo upozorenjem kako novi zakoni, izmjene zakona odnosno reforme ne bi smjele služiti za obračun s "nepodobnim", "neposlušnim" institucijama ili pojedincima. On, naime, smatra da se Zavod za toksikologiju ukida, odnosno pripaja Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, zato što se želi "utjerati poslušnost" toj instituciji jer je prilikom požara na zagrebačkoj javnoj spalionici predlagala da neovisne, strane, institucije utvrde postojanje dioksina, najsnažnijeg i najopakijeg poznatog otrova danas na svijetu, a koji je tada "zasigurno nastao i nestao" u određenoj količini. Hrvatski zavod za toksikologiju, koji to tada nije mogao utvrditi, grubo je, po riječima zastupnika, ušutkan od strane gradskog i državnog zavoda za javno zdravstvo, prema čijem izvještaju tijekom tog ekološkog incidenta nije bilo opasnosti za ljudsko zdravlje. Što, naglasio je, sasvim sigurno nije točno. Osporavajući glavne argumente "reformatora" - da je deveteročlano Upravno vijeće Zavoda za toksikologiju brojnije od (6) zaposlenika te da izvori financiranja nisu jasni niti osigurani - zastupnik je objasnio da u Zavodu radi 6 osoba - od toga četiri visokospecijalizirana znanstvenika, da je novo zapošljavanje zabranila bivša ministrica i sadašnji ministar te da su među članovima Vijeća četiri zaposlenika ustanove.

Zastupnik je još rekao da sve zemlje Europske unije imaju takve ustanove i da je EU, pripremajući tranzicijske zemlje za ulazak u Europsku uniju, ustrojavao upravo takve ustanove kao što je Zavod za toksikologiju, koja se bavi kemijskom sigurnošću odnosno zaštitom zdravlja i života ljudi, okoliša te materijalnih i kulturnih dobara od djelovanja opasnih tvari (osnovan je 1998.).

Kad Hrvatska prihvati smjernice EU opet će morati, upozorio je, osnovati odjel za toksikologiju, odnosno Zavod za toksikologiju, kako predviđa Ministarstvo rada i socijalne skrbi, nezavisnu ustanovu u okviru Ministarstva gospodarstva. Što je, naglasio je, katastrofalan izbor. Osnovni je, naime, cilj gospodarstva profit, a zaštita zdravlja i života ljudi stvara privrednicima dodatne troškove.

Zastupnik je izlaganje završio tvrdnjom kako razlog za ukidanje spomenutog zavoda može biti ili taština reformatora koji ne žele priznati odluku u odlučivanju ili Zavod iz privatnih razloga smeta nekim moćnicima.

Snježana Biga-Friganović (SDP) je apsurdnom nazvala tvrdnju kako netko zamjera Hrvatskom zavodu za toksikologiju zato što ima devet članova Upravnog vijeća. Postavlja se, naglasila je pitanje funkcionalnosti - nije to jedini zavod sa 3-4 djelatnika i s 9 članova upravnog vijeća. Mr.sc. **Miroslav Rožić** je replicirao upozorenjem da zastupnica nije ispravila netočan navod.

Ne ograničavati županije

Želimir Janjić (HSLS) izrazio je rekao kako je šteta što nije uvažen zahtjev zastupnika Ivaniša iz veljače 2002. godine da se raspravi o zdravstvu, jer tada možda ne bi bilo liječničkog štrajka niti radne obvezе. U raspravu se, međutim, nije krenulo niti nakon štrajka upozorenja nego tek sad.

Podsjetivši kako su svi svojevremeno podržali decentralizaciju kao poželjan proces, zastupnik je rekao da predloženo nije baš u duhu toga - inzistira se na obrnutom procesu, da u svakoj županiji postoji jedan dom zdravlja, a u Zagrebu tri. Vjerojatno će, napomenuo je, ministru biti lakše koordinirati s 23 ravnatelja doma zdravlja, ali sumnja u to da će se predložena racionalizacija moći mjeriti kunama.

Zastupnik je skrenuo zastupnicima pozornost na to da su neki u županijama, kako reče, bili doslovce ucjenjivani - da će ne prihvate li predloženi model biti dovedena u pitanje sanacija njihovih bolnica, odnosno njihovih dugova.

On smatra da bi bilo najbolje odrediti standard, ali ne ograničavati županije da - ako postoje opravdani razlozi, odnosno mogu to financirati - osnuju i više domova zdravlja.

Razmotriti bi, rekao je, nadalje, trebalo i tendenciju preseljenja hitne medicinske pomoći. Iznio je i primjer Doma zdravlja Sesvete, koji je sada potpao pod Dom zdravlja istok i čija se hitna služba preseljava u Đordićevu, a ostaju im samo jedna kola hitne pomoći, s tim da će hitna raditi od 8 do 22 sata. Strašno je to s obzirom da bivšem domu gravitira oko 70 tisuća ljudi. Nezadovoljni tim rješenjem građani Sesveta nezadovoljstvo izražavaju peticijom.

I ovaj se zastupnik osvrnuo na zahtjeve liječničnika, upozorivši kako njih nekoliko stotina (vrhunskih) osim u matičnoj bolnici rade i na drugim mjestima, posebice na fakultetima (na dva-tri) te da se njihova zarada ne kreće u naglašavanih dodatnih 30 posto uz osnovnu plaću već je znatno veća (dva ili više puta). Uz to, dio umirovljenih liječnika i dalje su zadržali kancelarije u pojedinim bolnicama. Te bi stvari trebalo razriješiti i otvoriti mogućnost da se dignitet struke digne na potrebnu razinu, da ne bude nikakve sjene ili sumnje kako se nešto događa mimo zakona, a onda se s liječničkim sindikatom porazgovarati o njihovim primanjima - rekao je Želimir Janjić.

Priča o uštedama ne stoji

Komentirajući ministrovo objašnjenje kako će se uštede postići smanjivanjem broja upravnih vijeća, **Dorica Nikolić** je rekla da se to moglo postići i ukidanjem naknade za taj rad, dometnuvši kako je u Hrvatskoj mnogo ljudi koji bi zbog općeg dobra sjedili u upravnom vijeću (i ministri nemaju naknadu, a u nizu su nadzornih, upravnih, odbora). Nije, nadalje, točno da će se uštedjeti sredstva, jer kad se nešto spoji ostaju svi djelatnici, a nebitno je zove li se nešto ovako ili onako, rekla je. Ustvrdila je zatim kako su reforme spajanja ili razdvajanja postale moda, još od Jugoslavije. Županije su se spajale pa razdvajale, čas je Grad

Zagreb u Zagrebačkoj županiji, čas nije, ukinuti su platni razredi i rečeno da je koeficijent bolji, rečeno je da ne valja ZAP, da je bolja FINA pa je napravljen kaos, pa se onda reklo nećemo matični broj i ukinulo ga se pa je napravljen kaos. Dakle, naglasila je nema nijednog pokazatelja da će predloženo funkcionirati bolje, a priča o uštedama ne stoji.

Na temelju čega je već pola Hrvatske u projektu koji parlament tek treba verificirati, zar na temelju preporuke (pritiska) Ministarstva na županije?

Zastupnica HSLS-a upitala je na temelju čega je već pola Hrvatske u projektu koji parlament tek treba verificirati, zar na temelju preporuke (pritiska) Ministarstva na županije. Najinteresantnije je, napomenula je, što će se tumaćiti kako su o centralizaciji odlučivala županijska poglavarstva (neki se već sutra mogu registrirati, a zakon nije u drugom čitanju). A poslije čemo, rekla je zastupnica, kukati kao što se kukalo kod FINE, matičnog broja i sl., a sve plaća porezni obveznik. Uštedu od 2 milijuna 850 tisuća kuna godišnje uštede može se zaboraviti jer sve procedure koje su već obavljene (papiri, razgovori, dogovori, registracije na trgovačkim sudovima, promjene) koštaju više od navedenog iznosa. Ništa drugo i ne radimo nego mijenjamo pločice - rekla je Dorica Nikolić.

Iz njezina izlaganja još izdvajamo: upit tko je dodata još 100 tisuća kvadrata Sveučilišne bolnice u izgradnji (od samodoprinos građana Socijalističke Republike Hrvatske) - hoće li se dozvola dati po bruto prostoru, prema doprinosu - 135,418 kvadratnih metara prema samodoprinosu ili za 240 tisuća kvadratnih metara, prema čemu se navodno radi reorganizacija ili novi projekt. I da stvar bude još ljepša, upozorila je, reprogramiranje prostora ili projekt daje se istoj firmi, dometnula je.

Tvrđnju kako nije točno da neće biti ušteda Dubravka Horvat potkrijepila je brojčanim pokazateljima o ušte-

dama od spajanja dva doma zdravlja u Brodsko-posavskoj županiji - ukupno milijun 463 tisuće kuna, odnosno, bez otpremnina za višak radnika, više od 600 tisuću kuna.

Da to što se već postupalo prema predloženom nije protuzakonito jer je objedinjavanje moguće i po važećem zakonu - upozorila je **Sonja Borovčak (SDP)**.

Uslijedilo je zaključno petominutno izlaganje Jadranke Katarinčić-Škrlić, u ime Kluba zastupnika HSLS-a, u kojem je ona ponovila - uz zahtjev da ovo bude prethodna rasprava jer je riječ o predizbornoj godini i jer ovaj temeljni zakon mora dati jasan odgovor na decentralizaciju zdravstva - ključne stavove toga kluba. Tu su, među ostalim, upozorenja: treba točno znati gdje završava javno, a počinje privatno i obratno kad je riječ o privatizaciji; neprihvatljiva je centralizacija domova zdravlja, ostaviti to lokalnoj, područnoj i regionalnoj samoupravi; opravdan je zahtjev struke da postoje regionalne i bolničke transfuzijske jedinice; postojeći centri za prevenciju ovisnosti nemaju riješen pravni status - Zakonom o suzbijanju zloporabe droga željelo se to definirati kroz Hrvatski zavod za prevenciju ovisnosti, a on se sada stavlja van snage, što je u najmanju ruku dvojbeno.

Kad je riječ o štrajku i njegovoj zabrani u hitnoj medicinskoj pomoći, Klub ukazuje da to treba riješiti pravilnikom o minimumu poslova.

Vlada ne želi institucije na papiru

Odgovarajući na primjedbe, dr.sc. **Andro Vlahušić** je rekao da Vlada ne želi institucije na papiru (Zavod za prevenciju ovisnosti nije zaživio); dom zdravlja je jedina institucija koja nije uskladena s teritorijalnim ustrojem (vlasništvom) i samo se obavlja posao koji je automatizmom trebao biti napravljen 1993. godine - da se vlasnička prava pridodaju pravim vlasnicima; nema prisile ni postupanja izvan zakona - zakon će već postječe stanje samo unaprijediti (Međimurska županija je još 1994. osnovala jedinstven dom zdravlja, a

Grad Zagreb je već ranije imao plan za tri doma zdravlja, prije no što je Vlahušić postao ministar; kad je riječ o Sveučilišnoj bolnici, Ministarstvo zdravstva nije naručilo nikakvu studiju, ali smatra kao i on osobno da bolnica u koje su građani Zagreba uložili 156 milijuna eura ima pravo na život, a neće se graditi ništa izvan standarda.

Ispravljajući ministra, **Dorica Nikolić** je rekla da nije opravданo preslikavati rješenje koje odgovara jednima na cijelu Hrvatsku, na ovakav način bez pokazatelja. Jasno je da su građani referendumom usvojili 134 tisuće, a pitanje je tko je donio odluku za dodatnih 100 tisuća više.

Ministar **Vlahušić** izjavio je da odluka o novoj sveučilišnoj bolnici još nije donesena pa onda nije točna niti brojka o 240 tisuća kvadrata. O tome moraju odlučiti Grad Zagreb i Vlada RH (ni tu niti u nekom drugom tijelu nije bilo priče o tome, premda ministar i Ministarstvo zdravstva imaju snažnu potporu i u Gradu i u Vladi i u stručnim krugovima) kako bi se budućnost već sada počela planirati po europskim normativima. Četiri bolnice spremne su preseliti se tamo kad bude završena.

Na ministrovu kako nije bilo pritiska na županije, **Želimir Janjić** je podsjetio kako je ipak odluka Vlade bila da u županijama bude po jedan, a u Gradu Zagrebu tri doma zdravlja. To naravno nije obvezivalo osnivača, ali je posredno ipak svojevrstan pritisak - rekao je zastupnik, uz prijedlog da se predviđi "najmanje" jedan dom zdravlja u svakoj županiji i tako omogući da budu dva ili tri, ako tako ocijene osnivači.

Dr. **Kostović** je upozorio da je naziv "Sveučilišna bolnica" - ilegalan, da nijedno sveučilište, fakultet nije to time proglašilo, da je zasad riječ, kako reče, samo o betonu za čije je dovršenje potrebno 240 milijuna eura.

Hrvatski sabor je prihvatio Prijedlog zakona sa 52 glasa "za", 32 "protiv" i 3 "suzdržana", odbivši prijedlog Kluba zastupnika HSLS-a da ovo bude tek prethodna rasprava (to je podržalo 28 zastupnika, 49 ih je bilo "protiv", a 5 "suzdržanih").

M.S; V.Ž; J.R.

PRIJEDLOG ZAKONA O SPORTU

Zakon je pretpostavka razvoju sporta kao značajne društvene djelatnosti

Hrvatski sabor je jednoglasno prihvatio predloženi Zakon u prvom čitanju. Temeljni ciljevi Zakona o sportu odnose se na uključivanje većeg postotka građana, posebice djece i mladih u sportske i sportsko-rekreativne aktivnosti, omogućavanje većeg obuhvata učenika osnovne i srednje škole u školskim sportskim klubovima, zaštitu od daljnje devastacije postojećih sportskih objekata te poticanje i omogućavanje izgradnje tih objekata u svim županijama. Predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

U prikazu Prijedloga zakona poslužili smo se uvodnim izlaganjem ministra prosvjete i športa **Vladimira Strugara**.

Ministar je naglasio kako vjeruje da je Prijedlog zakona o sportu važna pretpostavka razvoja sporta kao značajne društvene djelatnosti. Jasni ciljevi koji se Zakonom žele postići su: uključiti veći postotak građana, posebice djece i mladih u sportske i sportsko-rekreativne aktivnosti, omogućiti veći obuhvat učenika osnovne i srednje škole u školskim sportskim klubovima, zaštititi od daljnje devastacije postojeće sportske objekte te potaknuti i omogućiti izgradnju tih objekata u svim županijama. Zakon također uređuje i mnoga pitanja od kojih su najznačajnija: uređenje cijelokupnog sustava sporta od klubova do Hrvatskog olimpijskog odbora, definicija uloge Hrvatskog olimpijskog odbora kao tijela koje objedinjuje programe nacionalnih sportskih saveza, jačanje aktivnosti sporta u školi s ciljem uključenja što većeg

broja učenika u školske sportske klubove te jačanje uloge sportskih organizacija u provođenju školskih sportskih programa. Kao novitet Zakona istaknuto je i uvođenje novih partnerskih odnosa između vladinih i nevladinih organizacija na svim razinama sporta, posebno u odnosu na zajedničku odgovornost pri donošenju i provedbi programa javnih potreba. Stvorili bi se i uvjeti za smanjivanje broja mlađih sportaša koji odlaze na školovanje u inozemstvo, a žele se stvoriti i uvjeti za učinkovitiju organizaciju kontrole uzimanja doping sredstava. Potom se nastoji riješiti problem nasilja na sportskim natjecanjima. Definira se i osnivanje profesionalnih sportskih klubova kao dioničkih društava u vrhunskom sportu. Time bi se omogućio red, bolje poslovanje klubova, odgovornost za razvoj kluba, ali i briga o vlastitim potencijalima među mlađim sportašima. Zakonom bi se također pridala veća uloga stručnom radu i stručnjacima u sportu te se potiče zapošljavanje istih. Omogućilo bi se obavljanje sportskih djelatnosti samostalno, kao zanimanje u sportskom obrtu, a pokrenuli bi se i novi programi izgradnje kapitalnih sportskih objekata. Predloženim zakonskim rješenjima omogućilo bi se postupno ostvarivanje opredjeljenja o sportu za sve, predviđa se izrada nacionalnog programa razvoja sporta zbog definiranja i ostvarivanja dugoročnih interesa Hrvatske. Kao zadnji novitet istaknuto je pojačan upravni inspekcijski nadzor nad stručnim radom.

Zakon donosimo prije svega zbog sporta u Hrvatskoj, hrvatskih sportaša, poticanja i podržavanja sporta za sve, sportske rekreacije i stvaranja uvjeta mlađima da izaberu zdrav način života, zaključio je ministar Strugar.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo je predložio da Hrvatski sabor donese zaključak temeljem kojeg bi se o predloženom Zakonu provela prethodna, opća rasprava. Također bi se obvezao Odbor za obitelj, mlađe i šport da, prije nego što predlagatelj utvrdi novi Prijedlog ovog Zakona, održi tematsku raspravu na sjednici na koju će biti pozvani predstavnici svih nadležnih i zainteresiranih tijela i institucija.

Odbori za turizam, rad, socijalnu politiku i zdravstvo, za obitelj, mlađe i šport te za obrazovanje, znanost i kulturu predložili su prihvatanje ovog Zakona u prvom čitanju.

Odbor za obitelj, mlađe i šport osvrnuo se i na prijedlog zaključaka Odbora za zakonodavstvo te je predložio da se ti zaključci ne prihvate.

RASPRAVA

U ime Odbora za obitelj, mlađe i šport govorio je **Velimir Pleša**. Rekao je da su članovi Odbora mnogo primjedbi imali na sustav funkciranja športa i sigurnosti gledatelja na stadionima. Što se tiče prijedloga zaključaka Odbora za zakonodavstvo, naglasio je kako su članovi Odbora za obitelj, mlađe i šport u posljednje tri godine razmotrili tri ovakva zakonska prijedloga te proveli tri tematske rasprave i dva seminara o toj temi. Održani su, doda je, brojni sastanci i razgovori s predstvincima nacionalnih sportskih saveza, Hrvatskog olimpijskog odbora, druga osoba s invaliditetom i Ministarstva prosvjete i športa. Dvojbenom stoga drži pro-

vođenje prethodne rasprave budući da bi ona odgodila donošenje Zakona. Smatra da bi Odbor između dva čitanja mogao održati tematsku raspravu a predlagatelju bi ostalo još dovoljno vremena da sve primjedbe i prijedloge uzme u obzir. Predložio je potom da se predloženi Zakon prihvati u prvom čitanju.

U ime Odbora za turizam govorio je njegov potpredsjednik **Željko Pavlić**. Naglasio je da je u raspravi o predmetnom prijedlogu Zakona posebno naznačena velika povezanost sporta i turizma u pogledu obogaćivanja turističke ponude. Iz tog bi razloga, kaže, trebalo poticati izgradnju sportskih objekata, odnosno da se ulaganje u te objekte omogući iz troškova poslovanja investitora a ne isključivo iz dobiti tih društava ili eventualnih kreditnih sredstava. Potom je, naglasio da Odbor predlaže prihvaćanje Prijedloga zakona o sportu.

Budućnost športa u Hrvatskoj ostaje neodređena i ne definirana

Šport mora imati posebno mjesto u našem društvu budući da ga i Ustav određuje kao djelatnost od posebnog interesa, naglasio je u ime Kluba zastupnika HB-a **Krunoslav Gašparić (HB)**. Ukažao je na program Vlade u kojem стојi да će se od 2000. do 2004. osigurati sve pretpostavke za organizirano uključivanje mladih

Zakon o sportu ne može, s obzirom na složenost pitanja riješiti sve probleme, jer, interesi sporta nužno trebaju biti ugrađeni u regulativu svih djelatnosti koje su sa športom u vezi.

Šport kroz škole i sportska društva. Obrazložio je da stvarnost govoriti kako je 35 posto osnovnih i 44 posto srednjih škola bez dvorane, izgradenost sportskih objekata u Hrvatskoj je oko 30 posto stvarnih potreba, 55 posto osnovnih škola ne provodi obuku neplivača, samo deset posto građana obuhvaćeno je stalnim ili povremenim sportskim aktivnostima, a nerijetka je situacija da se igrališta ili parkovi zamjenjuju stambenim ili poslovnim objektima. Obrnutim redoslijedom drži ideju

predlagatelja da se u roku od šest mjeseci nakon donošenja ovog Zakona izradi strategija o sportu. Smatra dalje da su šport i športaši najbolji mediji za promociju i afirmaciju Hrvatske u svijetu. Ukažao je potom na to kako se hrvatski šport razvijao stihijski i bez jasne i odredene strategije razvoja sveden na kroničnu besparicu i uglavnom ovisan o državnom i lokalnim proračunima. Mišljenja je da Zakon o sportu ne može, s obzirom na složenost pitanja riješiti sve probleme, jer, kaže, interesi sporta nužno trebaju biti ugrađeni u regulativu svih djelatnosti koje su s športom u vezi. Pohvalio je olakšice, odnosno mogućnost nadoknade troškova članovima amaterskih klubova, ali je iskazao rezervu prema određenju koliko sportaša profesionalaca može igrati u momčadi amaterskog kluba. Pozitivnim je ocijenio i odredbu koja govoriti o tome da fizičke osobe registrirane za obavljanje sportskih djelatnosti samostalnim radom imaju status slobodne profesije. Međutim, iskazao je rezervu zbog činjenice što ova odredba ostaje na razini deklarativnog. U svezi s poglavljem o športskim natjecanjima upitao je zašto norma nema jasno i konkretno izraženu sankciju. Doda je da se nameće problematika Zakona o navijačima te je upitao tko će ga i kada predložiti, te koja će rješenja biti uzor? Pitanje svih pitanja drži financiranje športa te ga zanima nudi li ovaj zakonski prijedlog poboljšice u tom pogledu. Smatra da budućnost i razvoj športa u Hrvatskoj i ovim Zakonom ostaje neodređeno i nedefinirano. Spas športa vidi u stimuliranju ulaganja kroz porezne olakšice. Pojasnio je tada kako su iznad prosječni rezultati naših sportaša plod rada i odricanja njih samih i njihovih obitelji, a ne plod sistema brige i potpore društva. Zaključio je na kraju izlaganja da u športu nema prodavanja magle, jer ili jesu ili nisu.

Hrvatski sport dostigao je razinu razvoja kao i svaka druga društvena djelatnost i treba promjene odnosno reforme, kako stručnih tako organizacijskih i finansijskih stvari, rekao je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Branislav Tušek (SDP)**. Smatra kako je nezaobilazno da se utvrde nadzorne zadaće i obveze kako na razini države, tako i lokalne samouprave te da se maksimalno

stimulira ljudi na uključivanje u tjelesne aktivnosti. Mišljenja je dalje da je potrebno donijeti program razvoja hrvatskog sporta do 2012. ili 2016. godine za dva ili tri olimpijska ciklusa. Nakon toga, kaže, trebalo bi pristupiti definiranju zakonskog projekta. Upitao je što je ustvari strateško usmjerenje hrvatskog

U Hrvatskoj treba poboljšati kvalitetu obvezne tjelesne aktivnosti, osnažiti interesni sportski odgoj, poboljšati sportski odgoj djece i mladih s posebnim potrebama i smetnjama u razvoju te ostvariti bliskost osnovnih i srednjih škola s lokalnim samoupravama i lokalnim sportskim savezima na tom planu.

sporta, rekavši da Klub zastupnika SDP-a ima globalnu viziju Hrvatske kao zemlje sporta, turizma i zdrave hrane. Neizbjegljivim drži povećanje sredstava za financiranje sporta, dodavši kako njegov Klub nije siguran da Zakon definira i rješava to pitanje. Istaknuo je potom da je nemoguće govoriti o razvoju sporta bez razvoja sportske znanosti. Slijedeće pitanje je, kaže, mreža sportskih objekata odnosno sportsko rekreacijskih površina koje su pod beskrupuloznim naletom biznisa i profita. Predložio je stoga da se definira precizni plan i program u izgradnji mreže sportskih objekata. Osvrnuo se i na tzv. Zakon o navijačima te rekao da mu osobno nije sklon jer bi predstavljao getoizaciju određenih skupina. Mišljenja je da u Hrvatskoj treba poboljšati kvalitetu obvezne tjelesne aktivnosti, osnažiti interesni sportski odgoj, poboljšati sportski odgoj djece i mladih s posebnim potrebama i smetnjama u razvoju te ostvariti bliskost osnovnih i srednjih škola s lokalnim samoupravama i lokalnim sportskim savezima na tom planu. Apelirao je na zastupnike da do drugog čitanja daju svoj doprinos kako bi bez ikakve politizacije omogućili hrvatskim sportašima ono što su i zasluzili.

Mario Kovač (HSLS) je u ime Kluba zastupnika HSLS-a rekao da je predlagatelj obavio relativno veliki

posao predlažući jedan zakon kojim pokušava riješiti mnoge neriješene probleme vezane uz uspješno funkcioniranje hrvatskog sporta. Ukažao je potom na to koliko Hrvatska izdvaja na šport te objasnio da je to 2000. godine bilo skromnih 0,1 posto pa 2002. 0,057 posto državnog proračuna istaknuvši kako smo na dnu europske ljestvice jer to izdvajanje iznosi samo 0,30 posto BDP-a. Tako skromno izdvajanje za šport, dodao je, rezultira činjenicom da je stalnim ili povremenim sportskim aktivnostima u Hrvatskoj obuhvaćeno samo 10 posto gradana. To, kaže, rezultira i slabijim zdravstvenim stanjem pa vjerojatno i kraćim životnim vijekom u odnosu na zapadnoeuropeiske zemlje. Upitnim je ocijenio rješenje čvršćeg povezivanja Hrvatskog olimpijskog odbora uz Ministarstvo prosvjete i športa umjesto uz Hrvatski sabor. Dobrim, doduše, drži to što se posvećuje više pažnje školskom športu djece i mladeži. Međutim, mišljenja je da ukoliko će se financiranje športa i dalje oslanjati na sredstva iz proračuna jedinica lokalne samouprave odnosno eventualne darove, priloge i sponzorstva, teško će zaživjeti školski šport. Interesantno je, kaže, što se ovim zakonskim prijedlogom pokušava pokrenuti izgradnja kapitalnih sportskih objekata, namjeru drži dobrom, ali pitanje je, kaže, kako osigurati sredstva za realizaciju tih ciljeva. Posebnu važnost vidi u uređenju odnosa u domeni profesionalnog športa te jasnom razgraničenju između amaterskog i profesionalnog športa. Dobrim je ocijenio da se športski klubovi osnivaju kao dioničko društvo, ali je postavio i pitanje što će biti s manjim sredinama koje su se afirmirale u proizvodnji kvalitetnih i vrhunskih športa, budući da klubovi iz takvih sredina vjerojatno neće moći postati profesionalni. Drži da u ovom Zakonu ima mnogo otvorenih pitanja na koja bi svakako trebalo naći odgovor. Predlaže stoga da se između dva čitanja organizira rasprava na kojoj bi predlagatelj pojasnio značenja i efekte pa i namjere nekih odredbi. Zaključio je da je vrlo važno na koji način će Republika Hrvatska voditi računa o društvenoj djelatnosti športa koja organizirano postoji u našoj zemlji od 1784.

Jako je važno usvajanje Nacionalne strategije razvoja sporta

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Miroslav Furdek, dr.med. (HSS)** nije se složio s prijedlogom da ovo bude prethodna rasprava nego je podržao Zakon u prvom čitanju rekavši kako misli da se do drugog čitanja mogu provesti kvalitetne konzultacije i široka rasprava. Već duže vrijeme očekuje se ovaj zakon i odlaganje njegovog donošenja moglo bi samo nanijeti štetu, dodao je. Istaknuo je kako je jako važno usvajanje i Nacionalne strategije razvoja sporta te je upozorio na izbjegavanje

Najbitniji je kvalitetan način izvora financiranja jer će, u protivnom, sve ostati samo mrtvo slovo na papiru.

situacije da nakon Strategije moramo mijenjati ovaj Zakon. Smatra dalje da gospodarenje sportskim objektima ne smije biti isključivo tržno te je pohvalio rješenja koja je na tom planu ponudio predlagatelj. Najbitnjim drži kvalitetan način izvora financiranja jer će, kaže, u protivnom sve ostati samo mrtvo slovo na papiru. Predložio je da se poveća u tu svrhu udio od dobiti igara na sreću, da se uvedu porezne olakšice potencijalnim sponzorima te da se poveća izdvajanje iz državnog proračuna. Što se zabrane točenja alkohola tiče, mišljenja je da bi to trebalo uvesti na ugostiteljske objekte na sportskim objektima. Izrazio je dvojbu glede obvezne lokalne samouprave da osigura financijska, prostorne i druge uvjete za bavljenje djece i mladih sportom, budući da im proračuni to neće omogućiti. Drži dalje da treba bolje naglasiti povezanost sporta i turizma čime bi se obogatila turistička ponuda i našli eventualni investitori. Ukažao je i na nužnost kontrole da se izbjegnu zloupotrebe trošenja novaca na sportske svrhe. Zaključio je da Klub zastupnika HSS-a podržava ovaj zakonski prijedlog u prvom čitanju i očekuje da se do drugog čitanja postigne konsenzus svih zainteresiranih što bi rezultiralo kvalitetnim Zakonom o sportu.

Dr.sc. **Zrinjka Glovacki-Bernardi (LIBRA)** u ime Kluba zastupnika Libre drži kako je hrvatski sport u

krizi jer uspjesi hrvatskih sportaša nisu proizašli iz organiziranog sustava nego su rezultat napora i talenta pojedinaca. Pozdravila je donošenje ovog Zakona kao početak stvaranja sustava u kojem će sportski uspjesi biti rezultat procesa. Prvom zadaćom drži davanje sportu drugačiji status u proračunu, te predlaže da se financiranje sporta podupre i donacijama iz sredstava Hrvatske lutrije. Vrlo dobrim rješenjem smatra ponovno uspostavljanje odnosa između Ministarstva prosvjete i sporta i Hrvatskog olimpijskog odbora. Mišljenja je također da više pažnje treba posvetiti gradnji sportskih objekata te stvaranju stručnog kadra u tzv. Individualnim sportovima. Osvrnula se i na navijače rekavši kako se zalaže da se taj problem riješi kroz posebni zakon. Predložila je i da se nadzor Povjerenstva za profesionalne sportske klubove proširi i na dva vida tržišta u profesionalnom sportu, a to je vlasnički udio i menadžment.

Klub zastupnika HDZ-a podržava prihvatanje ovog Zakona u prvom čitanju, rekao je u ime Kluba mr.sc. **Zlatko Mateša (HDZ)**. Istaknuo je da su u pravu svi koji kažu da hrvatski šport nema krize rezultata, ali ima krizu financiranja. Pohvalio je potom slijedeća rješenja koja Zakon nudi, kao što je pitanje vlasništva na sportskim objektima, zamjena

Postoji jako puno prostora, znanja i dobre volje da se ovaj Zakon doradi i uobliči na način koji je podoban za rješavanje problema u hrvatskom športu.

športskog objekta drugim ukoliko prvobitni nestaje te organizacija u športu. Zamjerio je predlagatelju što u Zakonu nedostaje standardizacija sportskih objekata. Osvrnuo se potom na financiranje športa rekavši da se to odvija na tri načina: državni proračun, sredstva prikupljena od uplata igara na sreću i donacije. Zabrinjavajućim je ocijenio to što se iz proračuna izdvaja samo jedan posto za šport, a i od uplata igara na sreću, kaže, udruge dobiju puno više od športa. Naglasio je da bi bio vrlo sretan kada bi šport imao isti status u Hrvatskoj kao kultura, jer omjer koji danas postoji na relaciji šport-kultura bitno je na štetu športa.

Ukazao je i na činjenicu da je Hrvatski olimpijski odbor nevladina udruga te da ne može, kako se to navodi u Zakonu, odgovarati izvršnoj vlasti osim za sredstva koja od nje dobije. Pojasnio je kako to međunarodna olimpijska povelja izrijekom zabranjuje. Konstatirao je potom da postoji jako puno prostora, znanja i dobre volje da se ovaj Zakon doradi i uobiči na način koji je podoban za rješavanje problema u hrvatskom športu.

Zakon je trebao proći javnu raspravu

U ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a govorio je mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Naglasio je da predloženi Zakon ima dosta manjkavosti te da ga je trebalo pustiti prije procedure u neku vrstu javne rasprave. Smatra da, iako postoji velika potreba za donošenjem jednog ovakvog Zakona, s njime se ne bi smjelo žuriti, nego postići što je moguće veći stupanj usuglašenosti u Saboru. Drži dalje da treba voditi računa o svim športovima jednakom budući da postoje manje i više popularni športovi. Najveći problem ovog zakona vidi u financiranju športa. Upitao je što je ustvari šport, je li to osobna stvar pojedinca ili šport ima neku veću društvenu vrijednost. Ako je šport osobna stvar, kaže, onda neka je vlasnik i financira, što nažalost mnogi i čine. Međutim dodaje, ako je šport društvena vrijednost onda Sabor mora imati jasnu viziju što hoće financirati. Predložio je da se kod bilo koje razine financiranja, općine, gradovi ili županija, izbjegnu posrednici, odnosno zajednice športskih udruga koje na taj način ucjenjuju korisnike finansijskih sredstava, tj. sportaše i klubove. Tu treba odrediti i obvezu minimalnog iznosa za kategorizirane športaše koja će važiti na nivou cijele države, konstatirao je zastupnik. Predložio je i rangiranje športskih objekata s obzirom na državnu, županijsku, gradsku i općinsku važnost te u tom smislu i određivanje različitih načina upravljanja i održavanja. Osvrnuo se i na nepoštivanje Zakona vezanih uz šport te ustvrdio da bi Ministarstvo prosvjete i športa trebalo osigurati njihovu striktну provedbu. Kao primjer naveo je osnivanje poduzeća od strane lokalne samouprave čiji

djelokrug rada nije uopće bio šport ali im se davalo na upravljanje športske objekte. Konstatirao je potom da ne treba imati iluzije glede jednakog tretiranja svih športova, jer će uvijek postojati manje i više popularni. Na kraju izlaganja naglasio je da se njegov Klub zastupnika oštro protivi tendenciji da športske djelatnosti mogu obavljati domaće i strane pravne i fizičke osobe.

Za riječ se javio u ime Kluba zastupnika IDS-a **Dino Debeljuh (IDS)**. Ukazao je samo na to kako je iz ovog zakonskog prijedloga izostavljen konjički sport. Napomenuo je da se radi o sportu koji je olimpijski i jedini koji za rekvizit koristi živo biće. Smatra da zbog te specifičnosti konjički sport treba dobiti poseban tretman u predloženom zakonu što će mu ujedno otvoriti i perspektivu u Hrvatskoj.

Malo ili gotovo ništa rečeno je u današnjoj raspravi o sportu osoba s invaliditetom, naglasio je **Juraj Njavro, dr.med. (HDZ)**. Istaknuo je da se u uvodnom dijelu Zakona, kada se govor o pitanjima koja Zakon uređuje, osobe s invaliditetom stavlja na zadnje mjesto. Rekao je potom kako je u Europi na snazi jedinstvena politika za osobe s invaliditetom koju je i Hrvatska prihvatala u svom Ustavu a 1999. godine izrađen je i nacionalni program za poboljšanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom. Napomenuo je da se te zaista moraju baviti sportom žeće li se uspješno svaki dan boriti s barijerama i preprekama. Zaključio je da nažalost mi još uvijek nismo uspjeli prevladati naše fizičke, a ponegdje i mentalne barijere da bi invalidne osobe mogli u cijelosti prihvaćati kao ravnopravne.

Nužno je odijeliti profesionalni od amaterskog sporta

U ovaj Zakon je svakako unijeto puno truda i ima niz izvrsnih rješenja, rekao je **Romano Meštrović (SDP)**. Smatra da masovni sport nema šanse jer mu nitko neće pokloniti pozornost gledje financija. Također je mišljenja da je nužno profesionalni sport strogo odijeliti od amaterskog, čak i putem posebnih zakona. Dodao je kako tako dugo dok će se elitni i drugi sportovi zajedno financirati, ovi drugi neće imati nikakve šanse za napredak tim više što će uz elitne sportove i sportaše

stalno biti političari. Osvrnuo se i na stručnost rekavši da se o njoj u Zakonu dosta priča, ali se ne kaže što to uopće znači. Nužnim drži to definiranje iz razloga jer sport vidi i kroz odgoj djece i zdravlje ljudi.

Precizirati detalje oko financiranja športa

Za riječ se javila zastupnica **Marija Lugarić (SDP)** podržavajući akcente iz izlaganja zastupnika Meštrovića i Tušeka. Upozorila je na potrebu boljeg uredenja školskog i studentskog športa koje se usputno spominje i marginalizira. Podsjetila je da je sport u školi kroz sustav školskih učeničkih klubova uveden Zakonom o športu iz 1997. godine, a tadašnjim se modelom školski klubovi tretiraju kao temelj amaterskog i profesionalnog sporta. Nažalost, ova dobra ideja nije, najčešće iz razloga finansijske prirode, provedena kako treba. To je sasvim suprotno zakonskoj intenciji i obveznom uključivanju što većeg broja učenika u organizirane sportske aktivnosti. Problem s ovim zakonom je što se minimalno razrađuju odredbe iz postojećeg zakona, pa postoji opravdan strah da školski športski klubovi uopće neće moći funkcij-

Potrebno je pronaći model kojim bi se mladi potaknuli na sportske aktivnosti u što većem broju.

onirati. Zato je potrebno razraditi model financiranja i opremanja školskih klubova kojega do sada nismo imali, upozorila je zastupnica Lugarić. Važno je provesti i propisana natjecanja, gdje se mladež može učiti vlastitim i poštivanju protivnika, te prihvati postignute rezultate. Upozorila je da čak 40% svih osnovnih škola nema dvorane, a i kada ih imaju, škole nastoje komercijalizirati ovaj prostor nauštrb interesa i želja učenika. Situacija je još gora u srednjim školama, a studentski sport je u javnosti potpuno neprepoznatljiv. Zbog ovih okolnosti, upozorila je zastupnica, potrebno je pronaći model kojim bi se mladi potaknuli na sportske aktivnosti u što većem broju kako bi smanjili zdravstvene rizike, a osobito je potrebno ohrabriti marginalizirani sport žena. Upravo su mlade sportašice, poput Janice Kostelić, Blanke Vlašić, Ivane

Brkljačić i Ane Sršen zadivile našu i svjetsku javnost svojim uspjesima. Zamjerila je što mediji zamenuju evidentne uspjehe žena u kolektivnim sportovima, izdvajajući vrijednost osvajanja Kupa Liliane Ronchetti u ženskoj košarki.

Zatražila je ujedno snažniju potporu svim naraštajima mlađih sportaša.

Poslovi oko financiranja moraju biti jasni i javni

Zastupnik **Zlatko Šešelj (SDP)** upozorio je da niti predloženi zakonski tekst neće moći ispraviti slabosti uočene u športu. Prevladavaju ambicije da se preko HOO-a i ostalih asocijacija distribuiraju sredstva za vrhunski sport, ali da se pri tome izbjegava odgovornost za moguće propuste. Podsjetio je ujedno da su članovi Odbora za mladež i šport, dvije i pol godine čekali finansijsko izvješće Olimpijskog odbora. Kada je naveđeno izvješće konačno prisjelo, bilo je evidentno da se od javnosti skrivaju plaće dužnosnika i svih osoba koje su na razne načine interesno vezane za sport. Zamjerio je kako razni savezi,

Statistički pokazatelji nisu nimalo optimistični, budući da signaliziraju kako se svega 10% građana bavi nekom vrstom sporta, a čak 35% osnovnih i 44% srednjih škola u Hrvatskoj nema sportsku dvoranu.

od Zagrebačkog sportskog saveza, do Olimpijskog odbora, jedino što želete od ovog sustava su redovite i bogate finansijske alimentacije. Upozorio je da financije moraju voditi osobe s javnim ovlastima koje su ujedno podložne javnoj kritici i godišnjem uvidu državne revizije. Dok se ne osiguraju ovi uvjeti, problemi će se ciklički ponavljati te se neće rješavati problemi sporta već problemi tajnika, predsjednika i raznih funkcionara koji postaju jedna vrsta paradržave.

Na kraju izlaganja ponovio je potrebu da se osigura transparentnost u financiranju sporta, posredstvom javno objavljenih finansijskih pokazatelja kroz proračune. Onda se nećejavljati sumnje da je novac namijenjen sportašima završio "u nepoznatim kanalima i na nepoznat način".

Zastupnica **Vesna Podlipec (SDP)** pozdravila je namjeru predlagatelja da športske aktivnosti ponovno zadobiju pretpostavke i mjesto važne društvene djelatnosti, od osobitog interesa za Republiku Hrvatsku. Dostupni statistički pokazatelji nisu nimalo optimistični, budući da signaliziraju kako se svega 10% građana bavi nekom vrstom sporta, a čak 35% osnovnih i 44% srednjih škola u Hrvatskoj, nema sportsku dvoranu. Spomenula je ujedno da Split kao poznato sportsko ishodište, ima još lošije podatke o sportskoj infrastrukturi. U tom gradu već 23 godine nije sagradena niti jedna veća dvorana, a u ovom se trenutku, ne može održati niti jedno sportsko natjecanje u zatvorenom prostoru. Upozorila je zatim i na neke svježe restriktivne odluke vezane za izgradnju terena i dvorana namijenjenih sportskim aktivnostima, kao i o njihovoj prenamjeni na štetu sporta. Na takav se način neće moći provesti odredbe ovoga Zakona, da preko školskih sportskih klubova osiguravamo potreban razvoj. Istaknula je i podatak da čak 6 osnovnih i srednjih škola u Splitu može koristiti samo jednu dvoranu od 200 metara te 2 igrališta.

Upozorila je zatim na određene nepreciznosti koje je uočila u predloženom zakonskom tekstu. Ukažala je na potrebu preciznijeg normiranja oko odgovornosti nadležnih osoba u klubovima, sadržanih u članku 10. predloženoga teksta. Smatra ujedno da je potrebno urediti izvore financiranja studentskog sporta kojim se bavi članak 50. Potrebno je regulirati i detalje vezane uz odgovarajuću edukaciju liječnika sportske medicine, te urediti troškove redovitih pregleda sportaša, koje u pravilu pokrivaju roditelji mlađih sportaša. Mora se urediti i pitanje prijenosa vlasništva jedinica lokalne samouprave na druge vlasnike, kao i iskoristavanje koncesija na pomorskom dobru. Založila se ujedno i za decentralizaciju na ovom području, budući da u županijama postoje mjerodavna i nadležna tijela za sve poslove nadzora.

Izgraditi objekte športske infrastrukture

Zatim je govorio zastupnik **Tonči Žuvela (SDP)** koji je upozorio na veliku ulogu i društvenu korist

športa. Pored sjajnih sportskih rezultata i osvojenih olimpijskih odličja, sport suzbija sve vrste ovisnosti koje prate mlađe naraštaje. Doprinose Kostelić ili Ivaniševića na ovom području svakako valja istaknuti kao svijetle i pozitivne uzore mlađim osobama. Upozorio je zatim na potrebu snažnije izgradnje športske infrastrukture o kojoj ovisi daljnji razvoj i uloga športa. Smatra da u Republici Hrvatskoj postoji značajan manjak sportskih terena, igrališta i dvorana, ali i bazena koji su pretpostavka za daljnji razvoj vrhunskog sporta. Podsjetio je ujedno na neprihvatljivo skromne uvjete vrhunskih sportašica poput Blanke Vlašić i Ivane Brkljačić.

U predloženom je tekstu potrebno jasnije definirati poziciju sportskih objekata i centara poput Bjelolasice i otocića Badije kraj Korčule. Izrazio je ujedno očekivanje da će lokalne vlasti na Korčuli uspješno urediti sve moguće prepreke i otkloniti nejasnoće oko daljnog rada rečenog sportskog centra.

Zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)** podsjetio je na brojna očekivanja da će se predloženim zakonskim tekstom riješiti pitanja financiranja u sportu. Međutim, ovim se zakonskim prijedlogom ne mogu riješiti problemi oko financiranja, pa bi trebalo makar urediti temeljna pitanja vezana za infrastrukturu. Potrebno je ujedno precizirati i urediti pitanje vlasništva i upravljanja nad terenima i dvoranama, kako bi se zainteresirana djeca i mladež mogla natjecati i rekreirati. Športske udruge imale bi posrednu korist, jer bi mogle pomoći i sebi i nadarenim pojedincima koji bi se izdvojili kvalitetom i natjecateljskim rezultatima. Potrebno je dati dodatni poticaj školskome športu, koji je temelj za kasnije uspjehe u kadetskom, juniorskem i seniorskom uzrastu. Spomenuo je zatim da su se sve donedavno, hrvatski košarkaši i košarkašice redovito vraćali s nagradama i trofejima. Sada se situacija promijenila, a mlađi nadarni košarkaši poput Šundova i Bagarića nisu napravili dobar izbor svojim preranim odlaskom u NBA ligu. Potrebno je dakle osigurati uvjete kojima bi se mlađi i nadarni igrači zadržali u svojim klubovima u Hrvatskoj, te stvorili novi poticaj i koncentraciju kvalitete. Upozorio je zatim da su troškovi oko održavanja prvoligaških obveza u muškoj košarki, porasli za oko 40% pa će se

pojedini klubovi naprsto morati ugasiti. Zbog nepromišljenih zakonskih obveza, pojedini klubovi ne mogu platiti razne takse i gube pravo na natjecanje. Potrebno je ujedno uvesti red i zakonito poslovanje u sportu, upozorio je zastupnik Šuker podsjećajući na nedavne afere nogometnih prvoligaša koji nisu plaćali porezne obveze. Klub ima pravo na određenu nadoknadu uloženih sredstava prilikom transfera sportaša, ali neprihvatljivo je ulagati milijunske iznose u već afirmirane igrače. Na kraju je zamolio predstavnike Ministarstva financija da se odustane od naplaćivanja brojnih obveznih doprinosa, jer će postojeća situacija mnoge klubove dovesti do bankrota.

Utvrditi prava i obveze vrhunskih sportaša

Zatim je u ime Kluba zastupnika SDP-a govorio zastupnik **Branislav Tušek**. Govoreći o profilu sportskih radnika, upozorio je na potrebu stručnog osposobljavanja na Fakultetu za fizičku kulturu. Smatra ujedno da je važno definirati sva prava i obveze vrhunskih sportaša, od osiguranja pa sve do stambenog pitanja i stipendiranja. Predložio je da vrhunski sportaši trebaju imati

određene pogodnosti, uključujući i porezne, te status vrhunskog sportaša. Međutim, ukoliko ne zadovoljavaju određene kriterije, onda im se te pogodnosti trebaju oduzeti. Osim toga, potrebno je zakonski

Vrhunski sportaši trebaju imati određene pogodnosti, uključujući i porezne, te status vrhunskog sportaša.

urediti sve situacije oko prodaje, statusa i transfera igrača u vrhunskim klubovima poput NK Dinama. Ne smije se primjerice, događati da se zapošljava strani trener koji ne govori hrvatski jezik. Na kraju je podsjetio da se ove godine navršava 10-godišnjica smrti Dražena Petrovića pa bi se uz nagradu "Franjo Bučar" trebalo utemeljiti i sportska državna nagrada s njegovim imenom za mlade vrhunske sportaše u Hrvatskoj.

Zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a, HKDU-a. Upozorio je na potrebu osiguravanja potrebnih uvjeta i za one vrhunske športaše koji se ne natječu u profitabilnim sportovima. Da bi se postigli vrhunski, svjetski rezultati i u ovim je sportovima potrebno svakodnevno

treniranje i odricanje, pa je potrebno riješiti temeljne egzistencijalne uvjete. Pojedine europske zemlje, uključujući i susjednu Sloveniju, na uspješan su način zakonski riješili ove probleme, pa bi se trebalo ugledati u ove primjere.

Osim toga, veliki problem je i nepostojanje čvrstih kriterija za usmjeravanje i trošenje finansijskih sredstava u športu. Često puta, ova su pitanja prepustena samovolji pojedinaca i to se zakonski mora odgovarajuće riješiti. Ovo pitanje, uz samovolju oko prenamjene sportskih objekata i nezbrinjavanje vrhunskih sportaša i trenera, predstavljaju značajan problem, kojega najčešće pokušavaju svojim snagama razriješiti organi lokalne samouprave, zaključio je zastupnik Rožić.

Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući je zaključio raspravu o rečenom zakonskom prijedlogu najavljujući glasovanje u nastavku rada Hrvatskog sabora.

Zastupnici su se očitovali o podnijetom zakonskom prijedlogu. Jednoglasno su donijeli zaključak kojim se prihvata Prijedlog zakona o športu, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

M.S; V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU; PRIJEDLOG UDŽBENIČKOG STANDARDA

Precizirati kriterije za odabir udžbenika

Predloženim izmjenama se, među ostalim, uređuju pitanja odgovornosti autora, prije svega za sadržaj i za didaktičko-metodičko oblikovanje udžbenika; preciznije se propisuje odobravanje promjena naslova i/ili sadržaja udžbenika; utvrđuju se razlozi njegova povlačenja iz uporabe te rok do kojeg ranije odobreni udžbenici moraju biti usklađeni sa Zakonom i udžbeničkim standardom.

Na ovoj sjednici pred zastupnicima se ponovo našao Prijedlog udžbeničkog standarda (prethodna rasprava o ovom dokumentu provedena je u siječnju) te izmjene i dopune Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju

školu. Na prijedlog Kluba zastupnika LIBRE o navedenim dokumentima provedena je objedinjena rasprava, budući da je ta problematika usko povezana. Naime, nedavna rasprava o udžbeničkom standardu pokazala je

da su njime bila obuhvaćena neka pitanja koja treba urediti Zakonom te da dio zakonskih odredbi, već nakon petnaestomjesečne primjene, treba mijenjati (prije svega zbog nerealno utvrđenih rokova za odobravanje

postojećih udžbenika kojima uskoro istječe rok uporabe). Noveliranim Zakonom predviđa se, naime, da udžbenici koji su odobreni do njegova stupanja na snagu, a zastupljenost im je veća od 10 posto, mogu ostati u uporabi najkasnije do kraja školske 2005/2006. godine.

Za razliku od zastupnika vladajuće koalicije, oporbeni zastupnici nisu podržali predložena rješenja, jer smatraju da su prenormirana, nejasna i dvojbena (napose kad je riječ o kriterijima za odobravanje ili povlačenje udžbenika iz uporabe) te da neće poboljšati, već dodatno zakomplificirati ionako nesredeno stanje u oblasti nakladništva udžbenika. Posebno su bili kritični u odnosu na predloženi udžbenički standard koji bi trebao u bitnom određivati udžbeničku politiku i uvesti više reda u proces odobravanja udžbenika. Osnovni je prigovor sudionika u raspravi da taj dokument obiluje uopćenim konstatacijama s kojima se svi slažu, ali da su mnoga pitanja još ostala nedorečena i dvojbena (od besmislenih formulacija punih fraza, do teško provedivih odredbi). Zbog toga su se založili za prolongiranje njegove primjene, dok se ne utvrde standardi uz pomoć kojih bi se došlo do što kvalitetnijih udžbenika.

Unatoč tome saborska većina, svjesna dosadašnjih problema u ovoj oblasti, i prekoračenja rokova iz postojecog Zakona, dala je "zeleno svjetlo" Prijedlogu udžbeničkog standarda i noveliranom Zakonu o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (donesen je hitnim postupkom, uz određene amandmanske korekcije). Na taj je način spašena sudsina 850 postojećih udžbenika, kojima rok važenja istječe u ovoj ili idućoj godini, a nisu dovedeni u pitanje ni podneseni zahtjevi nakladnika za odobrenje 250 novih udžbenika.

Uvodno još spomenimo da je na inicijativu klubova zastupnika HSS-a, SDP-a i LIBRE Hrvatski sabor posebnim zaključkom ovlastio ministra prosvjete i športa da, ovisno o specifičnostima pojedinih nastavnih predmeta, može propisati dodatne udžbeničke standarde za školsku godinu 2003-2004. Na temelju iskustva provedbe udžbeničkog standarda za 2003-2004. ministar će predložiti Hrvatskom saboru eventualne izmjene i dopune tog dokumenta.

O PRIJEDLOZIMA

Dr. sc. **Vladimir Strugar**, ministar prosvjete športa, uvodno je upoznao zastupnike s osnovnim pitanjima koja se uređuju predloženim izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu. U prvom redu jasnije se definira pojam priručnika za učitelje ili nastavnike, i njegova uloga. Utvrđuje se da je on obvezan uz udžbenike općeobrazovnih predmeta, ali ne i za predmete struke, što ima svoje stručno opravdanje.

Školski udžbenici moraju udovoljavati znanstvenim, pedagoškim, psihološkim, didaktičko-metodičkim, etičkim, jezičnim, likovno-grafičkim i tehničkim zahtjevima propisanim udžbeničkim standardom.

Nadalje, uređuju se pitanja odgovornosti autora udžbenika, prije svega za njegov sadržaj i za didaktičko-metodičko oblikovanje. Budući da se svake godine u katalogu udžbenika objavljaju i njihove cijene, zakonom se obavezuje nakladnike da dostavljaju cijene svojih izdanja, kako bi se učitelji i roditelji, lakše mogli odlučiti kod odabira udžbenika. Među ostalim, preciznije se regulira odobravanje promjena naslova i/ili sadržaja udžbenika, zatim razlozi za njegovo povlačenje iz uporabe i rok do kojeg ranije odobreni udžbenici moraju biti uskladjeni sa Zakonom i udžbeničkim standardom.

U nastavku izlaganja ministar je obrazložio i Prijedlog udžbeničkog standarda, naglasivši da su ga pripremili stručnjaci, na temelju domaćih i stranih iskustava. Podsjetio je, najprije, na to da je Hrvatski sabor 5. veljače proveo prethodnu raspravu o tom dokumentu, radi davanja suglasnosti ministru da propiše njegov tekst. Što se u međuvremenu promjenilo?

Iz prvobitno ponuđenog teksta izdvojene su upute, odnosno obrazloženja udžbeničkog standarda a pojedina pitanja se sada rješavaju izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu. Na taj je način njegov tekst postao jasniji, čitljiviji i operativniji.

Namjera je predlagatelja da se standardizira ono što se može, ali u

obliku određenih zahtjeva kojima udžbenici moraju udovoljavati, napominje Strugar. Zbog toga se u tekstu govori o potrebi znanstvene utemeljenosti teorija i činjenica koje se u njima iznose. Definirani su, nadalje, neki etički zahtjevi koji se prije svega zasnivaju na istinitosti, provjerljivosti i objektivnosti udžbeničkih sadržaja, općim pravima čovjeka i djeteta, domoljublu, itd. Kod izrade udžbenika osobito se moraju poštivati načela demokracije, tolerancije i slobode. U jezičnim zahtjevima utvrđeno je da autori moraju voditi računa o tome da tekst bude pregledan, da se izbjegavaju negativne definicije, itd. U likovno-grafičkim zahtjevima se prije svega postavlja pitanje kvalitete ilustracija i njihove povezanosti sa sadržajima, dok se u tehničkim standardima govori o opsegu, formatu, pismu, vrsti papira, tisku i uvezu udžbenika. Posebno se propisuje kojim zahtjevima moraju udovoljavati udžbenici za djecu s posebnim potrebama te za djecu pripadnika nacionalnih manjina. Predlagatelj smatra da će ti standardi pomoći autorima u stvaranju što kvalitetnijih i trajnijih udžbenika, što bi trebalo pridonijeti rasterećivanju učenika, te da neće sputavati njihovo stvaralaštvo.

Ministar je na kraju apelirao na zastupnike da usvoje ponudene dokumente, kako bi se na vrijeme mogli odobriti novi udžbenici za školsku godinu 2003/2004.

RADNA TIJELA

Matični odbor za obrazovanje, znanost i kulturu sugerirao je Hrvatskom saboru da donese novelirani Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, uz amandmansku korekciju članka 8. Predložio je, konkretno, izmjenu članka 21. postojecog Zakona, tako da glasi: "Postupci rješavanja o zahtjevima za odobrenje udžbenika na temelju Udžbeničkog standarda započet će 1. siječnja 2004. godine. Postupke rješavanja o zahtjevima za odobrenje udžbenika za školsku godinu 2003/2004. propisat će ministar.

U obrazloženju tog amandmana Odbor navodi da predloženi tekst udžbeničkog standarda nije prihvratljiv i da ga treba doraditi. Predloženo je, stoga, da kriterije za

odobravanje udžbenika koje su, kao nove naslove, prijavili nakladnici, propiše ministar prosvjete.

Donošenje ovog Zakona podupro je i **Odbor za zakonodavstvo** koji je podnio i amandmane pravno-tehničke naravi na članke 1. st. 2. i 2.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja ministra **Strugara, Želimir Janjić** je prenio zastupnicima stajališta matičnog Odbora.

U nastavku je, govoreći u ime Kluba zastupnika HSLS-a, podsjetio na kronologiju u postupku donošenja postojećeg Zakona.

Probijeni svi zakonski rokovi

Kako reče, predlagatelj je, svjestan činjenice da je stanje u postupku odobravanja udžbenika bilo neodrživo (postupalo se po ministrovim uputama, pravilnicima i dr.) odlučio zakonski normirati ovu prevažnu materiju (to više što je dotad vrijedio zakon iz 78. godine koji je teško

Iako se gotovo dvije godine bavimo udžbeničkom problematikom, svjesni njezine važnosti u sustavu školstva, još uvijek nismo utvrdili jasna pravila za odobravanje udžbenika.

mogao biti primjenjiv). Uz puno dvojbi o nekim zakonskim rješenjima, Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu donesen je 14. prosinca 2001. godine. Njime je predviđeno uteviljenje Vijeća za školske udžbenike i stručnih povjerenstava. Ministar je trebao imenovati Vijeće najkasnije u roku od 60 dana od stupanja Zakona na snagu, a ono je u roku od 90 dana moralo predložiti udžbenički standard te ostale akte iz svog djelokruga, bez kojih nije provediv postupak odobravanja školskih udžbenika (elemente i instrumentarij za ocjenu usklađenosti udžbenika i priručnika s udžbeničkim standardom, nastavnim sadržajima i ciljevima odgojno-obrazovnog rada). Međutim, svi ti rokovi su dobrano probijeni, tako da se Prijedlog udžbeničkog standarda pojavio pred Parlamentom tek u drugoj polovini prosinca 2002.

godine. Zastupnici su ga, nezadovoljni njegovim sadržajem, vratili predlagatelju na doradu a sada se doradeni dokument ponovo našao na njihovim klupama. I ovaj put matični Odbor ga je jednoglasno odbio i bilo bi pravo čudo da ga Sabor prihvati, kaže zastupnik. Međutim, neprihvaćanje tog dokumenta dovest će u pitanje sudbinu 850 postojećih udžbenika većini kojih rok važenja istječe u ovoj ili idućoj godini. Osim toga, u tom slučaju neće biti moguće ni razmotriti

U Prijedlogu udžbeničkog standarda ostalo je još dosta nepreciznih, suvišnih ili dvojbenih odredbi.

zahtjeve nakladnika za odobrenje novih 250 udžbenika. Da bi koliko - toliko ublažili katastrofu, predlagatelji su pripremili izmjene i dopune Zakona o udžbenicima i uputili ih u hitnu saborsku proceduru. Međutim, ni te izmjene neće biti provedive, ako se ne doneše udžbenički standard, kao ključni dokument u postupku odobravanja udžbenika. Zbog toga je matični Odbor, zatražio amandmansku korekciju članka 21. postojećeg Zakona.

Amandmanom Odbora suspendiraju se najvažnije odredbe Zakona

Prema njegovu prijedlogu postupci rješavanja zahtjeva za odobrenje udžbenika na temelju udžbeničkog standarda ne bi se primjenjivali do 1. siječnja 2004. godine, a postupak rješavanja o zahtjevima za odobrenje udžbenika za školsku godinu 2003/2004. propisao bi ministar. Ovim amandmanom suspendiraju se najvažnije odredbe Zakona, odnosno samog postupka, negoduje zastupnik. Naime, ostajemo bez instrumentarija za odobrenje udžbenika i vraćamo se u 2001. godinu, kad je ovu materiju uređivao ministar uredbama, uputama i drugim propisima. Iako se gotovo dvije godine bavimo udžbeničkom problematikom, svjesni njezine važnosti u sustavu školstva, još uvijek nismo utvrdili jasna pravila za odobravanje udžbenika. Zbog toga se može dogoditi da učenici i njihovi roditelji opet čekaju u redovima pred knjižarama, a tu je i pitanje cijena knjiga, itd. Ako i ovaj postupak, među ostalima, ilustrira odnos središnje

vlasti prema školstvu, onda ne čudi ni sadašnje stanje u tom sektoru, zaključio je Janjić.

Osvrnuvši se na ponudeni tekst udžbeničkog standarda primjetio je da su na temelju primjedbi iz prethodne rasprave iz njega izostavljena opsežna obrazloženja i uputa za primjenu. Međutim, u obrazloženju ovog dokumenta navodi se da će autori i stručna povjerenstva te upute moći rabiti kao neobvezne ("autorima kojima su potrebne i posebne upute moći će biti bolje da se ostave čoravog posla").

Po mišljenju zastupnika HSLS-a primjereno je da standardi i zahtjevi za autore i nakladnike te za metodički priručnik budu ugrađeni u zakon. Smatraju, međutim, da je u Prijedlogu udžbeničkog standarda ostalo još dosta nepreciznih suvišnih ili dvojbenih odredbi. Primjerice, kad je riječ o znanstvenim zahtjevima, bilo bi dovoljno reći da je sadržaj udžbenika znanstveno utemeljen. Nadalje, zabunu izazivaju odredbe poput one u kojoj стојi da "nedokazane ili nedokazive pretpostavke iz prošlosti i budućnosti treba priopćiti na prikladan način", ili da se udžbenik mora temeljiti na znanstvenim teorijama koje učenik može u potpunosti razumjeti te umno ili fizički svladati, itd. Nije dostatna ni formulacija da udžbenik mora biti razvojno primjeren djitetovim spoznajnim sposobnostima, već autora treba sprječiti da postavlja zadatke u kojima se traži sposobnost apstraktnog mišljenja

Predloženi standardi trebali bi pomoći autorima u stvaranju što kvalitetnijih i trajnijih udžbenika, s tim da ne sputavaju njihovo stvaralaštvo.

djeteta u dobi kad ono to nije u mogućnosti. Dobro je, kaže, da je u točki 6. definiran maksimalni broj novih pojmove koji se učenicima mogu prezentirati tijekom jednog školskog sata, ali u dokumentu još uvijek ima previše neobvezujućih preporuka (npr. u poglavljju o didaktičko-metodičkim standardima i zahtjevima) i nepotrebnih ponavljanja (u poglavljju o etičkim zahtjevima). Zbog svih tih manjkavosti Klub zastupnika HSLS-a neće glasovati za ove dokumente, zaključio je Janjić.

Uvažiti tradiciju hrvatskog školstva, ali i ciljeve europske obrazovne politike

Odgoj, obrazovanje i znanost glavni su razvojni čimbenici u razvijenim društвима, konstatirala je **Marijana Petir**, glasnogovornica Kluba zastupnika HSS-a. Naglasila je da kroz odgojno-obrazovni proces treba uvažiti tradiciju hrvatskog školstva, ali i ciljeve europske obrazovne politike. Podsetila je, nadalje, na to

Udžbeničkim standardima se prvi put zabranjuje diskriminaciju osoba s obzirom na spol, dob, seksualnu orijentaciju, rasnu, etničku ili religijsku pripadnost, način života, političku opredijeljenost, socijalno-ekonomsko podrijetlo te teškoće u psihičkom i fizičkom razvoju. Propisani su i zahtjevi u vezi s udžbenicima za pripadnike nacionalnih manjina, te za djecu s posebnim potrebama.

da prema Zakonu o udžbenicima za osnovnu i srednju školu udžbenici moraju ispunjavati znanstvene, pedagoške, psihološke, didaktičko-metodičke, etičke, jezične, likovno-grafičke i tehničke zahtjeve koji su predmet udžbeničkog standarda. Sukladno tom propisu na temelju javnog natječaja imenovano je Vijeće za udžbenike (s liste stručnjaka koje su predložile odgojno-obrazovne ustanove, znanstvene institucije i strukovne udruge) čiji su članovi priredili pojedine dijelove teksta udžbeničkog standarda. Radna verzija tog dokumenta upućena je na više od 300 adresa obrazovnih i znanstvenih institucija, nakladnika i pojedinaca, radi poticanja šire stručne rasprave o ovoj problematiki. Zbog toga je oblikovanje ovog dokumenta trajalo duže nego što se u početku moglo predvidjeti, kaže zastupnica. Naglasila je, među ostalim, da se njime prvi put (kroz etičke zahtjeve) zabranjuje diskriminaciju osoba s obzirom na spol, dob, seksualnu orijentaciju, rasnu, etničku, ili religijsku pripa-

dnost, način života, političku opredijeljenost, socijalno-ekonomsko podrijetlo te teškoće u psihičkom i fizičkom razvoju. U njegov tekstu su

Namjera i smisao standarda nije ograničavanje autorske slobode i kreativnosti, niti unificiranje udžbenika.

uvršteni i zahtjevi u vezi s udžbenicima za pripadnike nacionalnih manjina, te za djecu s posebnim potrebama. Rasprave o udžbeničkom standardu otvorile su i pitanja o autorima i nakladnicima te o metodičkim priručnicima uz udžbenike, pa je i to u sažetom obliku uvršteno u standard.

Budući da se radi o opsežnoj i stručnoj problematici koju nije lako standardizirati (a nemamo ni dovoljno iskustva u tom pogledu) članovi Vijeća složili su se da se standardom obuhvate samo nužna pitanja koja nisu sporna, a da se uz taj dokument prilože nešto šira stručna obrazloženja i upute namijenjene autorima udžbenika, nakladnicima, recenzentima, te učiteljima i nastavnicima. Namjera i smisao standarda nije ograničavanje autorske slobode i kreativnosti, niti unificiranje udžbenika, ili pak izrada ili upotreba po unaprijed propisanoj šablioni, napominje zastupnica. Njeni stranački kolege uvjereni su, kaže, da će predloženi standard koristiti stručnim povjerenstvima koja će predlagati odobrenje udžbenika za upotrebu u osnovnim i srednjim školama i stoga će podržati donošenje tog dokumenta, kao i noveliranog Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu.

Ubuduće veći broj udžbenika za stručne predmete

Marija Lugaric prenijela je zadovoljstvo Kluba zastupnika SDP-a što su Vlada i Ministarstvo prosvjete u vrlo kratkom roku pripremili kvalitetne izmjene i dopune Zakona, u skladu sa sugestijama iz rasprave o udžbeničkom standardu. Kako reče, ponuđenim propisom reguliraju se neka bitna, dosad neriješena pitanja, poput definicije priručnika za učitelje ili odgovornosti autora za sadržaj i didaktičko-metodičko oblikovanje udžbenika. Njime se ujedno dodatno

fleksibiliziraju odredbe vezane uz udžbenike za srednje strukovne škole. Naime, ukida se obveza postojanja priručnika za učitelje uz udžbenike koji nisu općeobrazovni, te se uz već postojeću mogućnost da Ministarstvo može natječajem pribaviti rukopis udžbenika, te sufinancirati njegovo objavlјivanje, uvodi mogućnost odravljavanja prijevoda stranog udžbenika. To bi trebalo rezultirati većim brojem udžbenika za srednje strukovne škole (dosad je veliki broj stručnih predmeta bio bez knjiga).

Produžuje se rok uporabe postojećih udžbenika

Zastupnici SDP-a, nadalje, podržavaju preciziranje odredbi o povlačenju udžbenika iz uporabe, odnosno one o izmjenjenim i dopunjennim izdanjima. Posebno pozdravljaju prijelaznu odredbu kojom se prolongira rok za uskladivanje s normama iz novog zakona. Predviđa se, naime, da udžbenici koji su odobreni do stupanja na snagu ovog Zakona, a zastupljenost im je veća od 10 posto, mogu ostati u uporabi u osnovnim i srednjim školama najkasnije do kraja školske godine 2005/2006. (prema postojećem propisu ova školska godina bi bila posljednja za oko 85 posto udžbenika kojima istjeće odobrenje za uporabu).

Predviđa se da udžbenici koji su odobreni do stupanja na snagu ovog Zakona, a zastupljenost im je veća od 10 posto, mogu ostati u uporabi najkasnije do kraja školske godine 2005/2006.

Napominju, nadalje, da u dogledno vrijeme treba riješiti i pitanje udžbenika za strane jezike stranih nakladnika i autora (o tome se još uvjek vodi rasprava u stručnoj javnosti). To je posebno važno u okolnostima pristupanja Hrvatske EU i s obzirom na zahtjeve za obveznim učenjem 2 strana jezika. Nedostaju i odredbe koje bi normirale postupke oko odravljavanja i uporabe udžbenika u situaciji promjene standarda i nastavnog plana i programa, pogotovo u svjetlu najavljenih promjena u školstvu.

Zastupnica je na kraju najavila da će Klub zastupnika SDP-a glasovati za

ovaj Zakon. Svjesni dosadašnjih problema u ovoj oblasti i preko račivanja rokova iz postojećeg zakona, dat će podršku i amandmanu matičnog Odbora koji smatraju dobrim prijelaznim rješenjem.

Budući da se Vlada protivi uvođenju dvostrukе tajne neovisne recenzije udžbenika, znači da su i dalje odškrinuta vrata savjetničkim i sličnim udžbenicima, što se u praksi pokazalo lošim jer omogućuje manipulacije.

Po ocjeni zastupnika SDP-a, resorno Ministarstvo i Vlada napravili su veliki korak naprijed u razradi smjernica za pedagoške standarde, dodao je akademik **Ivo Šlaus**. Do dobrih standarda je teško doći, osobito kad je riječ o ovako osjetljivom području kao što su udžbenici, kaže zastupnik. Međutim, kada bismo imali standarde koji nisu savršeni, autori udžbenika koji su se prijavili na natječaj mogli bi se "uhvatiti" za nedovoljno dobre formulacije. Da bi se došlo do što boljih udžbenika, najbolje je prihvatići prijedlog Odbora da standarde ove godine propiše ministar, a da ih iduće godine dobijemo potpuno razrađene u Saboru.

Donošenje postojećeg Zakona bio je promašaj

Josip Sesar izjavio je da zastupnici HDZ-a neće podržati predloženi Zakon, iako su u prvom čitanju glasovali za njegovo donošenje, smatrajući da se ne može raditi samo po napucima Ministarstva. Ustanovili su, međutim, da njegov tekst nije cijelovit te da nije obuhvatio sva područja. U skladu s tim iznijeli su primjedbe, zalažući se za model permanentnog natječaja, odnosno obveze nakladnika da istaknu postupak odobravanja udžbenika i utvrđivanja njihove kvalitete. Očekivali su, kaže, da će za drugo čitanje zakonski tekst biti stručno i sadržajno pripremljen. Međutim, njegova površna priprema rezultirala je time da su svi klubovi zastupnika, osim Kluba zastupnika HSS-a, predlagali da ga se prosljedi u treće čitanje. Unatoč tome zakon je izglasан, ali ubrzo se pokazalo da je

to bio promašaj i da ga valja mijenjati, napominje Sesar. To je posebice došlo do izražaja prilikom rasprave o udžbeničkom standardu na 29. sjednici Hrvatskog sabora. Tom prilikom zastupnici HDZ-a tražili su da se naziv Zakona promijeni u "Zakon o udžbenicima i priručnicima za osnovnu i srednju školu" te predlagali izmjenu nekih odredbi.

Dvostruka tajna neovisna recenzija bila bi jamstvo kvalitete udžbenika

Zalagali su se za institut dvostrukе tajne neovisne recenzije pri odobravanju i odabiru udžbenika, kao jamstva njihove kvalitete. Najnovijim izmjenama predlagatelj donekle uvažava njihove primjedbe, ali i dalje ostaje kod Vijeća za školske udžbenike i stručnih povjerenstava, a nije za uvođenje dvostrukе tajne neovisne recenzije. Uvjereni su, stoga, da su i dalje odškrinuta vrata savjetničkim i sličnim udžbenicima, što se u praksi pokazalo lošim, jer omogućuje manipulacije (zakonski treba sprječiti sukob interesa).

Krajnje je vrijeme da se napokon uvede više reda u području nakladništva udžbenika.

Po riječima zastupnika primjedbe njegovih stranačkih kolega odnose se i na ozračje u kojem se donosi zakon. Aludirao je pritom na reformu u odgojno-obrazovnom sustavu te spomenuo upozorenja brojnih znanstvenika, umjetnika da se hrvatske stručnjake nedovoljno uvažava, pa čak i ignorira, u kritičkoj ocjeni hrvatskog školstva. Na kraju je spomenuto da hadzezeovci ne mogu podržati ni Prijedlog udžbeničkog standarda, iako je u njemu napravljen izvjestan pomak. Mišljenja su, naime, da sadrži još dosta nesuvislih odredbi koje, s jedne strane, do krajnosti sputavaju kreativnost autora udžbenika, dok im, s druge strane, omogućavaju da praktično definiraju nastavni program.

Više reda u području nakladništva udžbenika

Dr. **Zrinjka Glovacki-Bernardi** napomenula je da se Klub zastupnika

LIBRE zalaže za to da se napokon uvede više reda u području nakladništva udžbenika, odnosno da se utvrdi procedura i kriteriji po kojima će se oni odobravati. Stoga izražavaju zadovoljstvo što je predlagatelj prihvatio primjedbe izrečene u raspravi o prvoj verziji

Zakon o udžbenicima mijenja se samo nepunih godinu i pol dana nakon donošenja, a da predlagatelj uopće nije obrazložio razloge ni informirao zastupnike o tome što se u međuvremenu promijenilo nabolje na tom području.

Prijedloga udžbeničkog standarda. To bi trebalo omogućiti da osim kvalitetnih udžbenika dobijemo i otvoreno tržište udžbenika te pridonijeti konkurentnosti naših autora i nakladnika na stranim tržištima. Usپoredbe radi, citirala je nekoliko odredbi iz austrijskog udžbeničkog standarda koji uspješno funkcionira već desetak godina. Riječ je, kaže, o načelnim formulacijama koje se javljaju i u našem udžbeničkom standardu i koje su u oba dokumenta jednakom općenite. Iz toga izvodi zaključak da se u nas nekim stvarima pristupa s velikim nepovjerenjem. Tvrdi da imamo jako dobre nastavnike koji su u stanju procijeniti je li neki udžbenik koji im je ponuđen dobar ili nije. Ne bismo smjeli biti nepovjerljivi prema našim autorima udžbenika, to više što su većina njih nastavnici s dugogodišnjim iskustvom, apelira zastupnica. Svi ovi standardi i sve ovo što predlažemo dobro će funkcionirati ako želimo uvesti reda i našim učenicima ponuditi dobre udžbenike. Međutim prihvati li se amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu moramo biti svjesni toga da više nema ni zakona niti udžbeničkog standarda. Stoga će Klub zastupnika LIBRE podržati Prijedlog udžbeničkog standarda, polazeći od pretpostavke da je to otvoreni dokument koji se u svakom trenutku može uskladjavati i s nastavnim programom i s njegovim eventualnim izmjenama.

Unatoč novom zakonu stanje i dalje nesređeno

Negodujući zbog poluprazne sabornice u kojoj se odvija ova rasprava, **Miroslav Rožić**, predstavnik Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, konstatirao je da je Sabor u posljednje vrijeme izložen hiperprodukciji zakonskih tekstova koje mu upućuje Vlada, pa se, izgleda, podrazumijeva da su zakoni neka vrsta lako pokvarljive robe. To se najbolje vidi na primjeru Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu koji se mijenja nepunih godinu i pol dana nakon donošenja, a da predlagatelj uopće nije obrazložio razloge ni informirao zastupnike o tome što se u međuvremenu promjenilo na tom području. Po riječima zastupnika unatoč novom zakonu stanje je i dalje nesređeno, volontaričko, subjektivno, a kvaliteta udžbenika je nerijetko stručno upitna. Stoga moramo točno odrediti kakve udžbenike želimo.

Odredba koja obvezuje nakladnike da traže odobrenje Ministarstva ako se u novom izdanju udžbenika mijenja odnosno dopunjaje više od 20 posto sadržaja je neprovjediva.

Po ocjeni zastupnika HSP-a i HKDU-a definicija priručnika u članku 1. Konačnog prijedloga zakona je nejasna i neodredena. Primjerice, zbnjuje formulacija da priručnik "sadržava obavijesti o znanstveno-teorijskoj zasnovanosti udžbenika". Pitaju se i čemu će priručnici koristiti ako sadrže upute o primjeni udžbenika koje ni na što ne obvezuju (sličit će tjednim ili mjesecnim časopisima). Obrazovni proces je preozbiljna stvar da bi se nastavnicima dopuštala apsolutna sloboda prilikom prezentiranja određenog gradiva učenicima. Zbog toga bi priručnici, ako već postoje, trebali nastavnicima nuditi oblike i načine izvođenja nastave.

Po njihovom mišljenju nema potrebe da se ovim zakonom određuje definicija autora (to je već regulirano Zakonom o autorskom pravu) niti da se uvodi pojam suautora udžbenika ili utvrđuje njegova odgovornost, a ponajmanje za sadržaj i didaktičko-metodičko oblikovanje udžbenika (postavlja se pitanje tko bi utvrdio

tu odgovornost, po kojim kriterijima i kakve bi bile sankcije). Predlažući takvo rješenje Ministarstvo prosvjete se ne samo neozbiljno poigralo s definicijom autora, nego je ujedno pokazalo i nespremnost da preuzme odgovornost za vlastite odluke, zaključio je Rožić.

Nejasni kriteriji za povlačenje udžbenika

Po ocjeni zastupnika HSP-a i HKDU-a odredba članka 6. Konačnog prijedloga zakona (riječ je o izmjeni stavka 2. u postojećem članku 14.) bit će u praksi potpuno neprovjediva. Naime, njome se obvezuje nakladnike da traže odobrenje za promjenu naslova udžbenika ili u slučaju da se u novom izdanju mijenja odnosno dopunjuje više od 20 posto sadržaja (o manjim izmjenama ili dopunama morali bi obvezno izvijestiti Ministarstvo). Smatraju i da će nejasni kriteriji za povlačenje udžbenika iz uporabe dovoditi do zabune. Nije jasno, naime, može li nakladnik to zatražiti svojevoljno ili mora imati nekakav razlog za to, i zbog čega je Ministarstvo predviđjelo da se iz uporabe povlače udžbenici sa zastupljenosću manjom od 10 posto od broja učenika kojima su namijenjeni. Drže i da je Ministarstvo proizvoljno odredilo rok u članku 9. do kojeg se produžuje uporaba postojećih udžbenika (pod uvjetom da im je zastupljenost veća od ovih famoznih 10 posto). Uvjereni da predložene izmjene i dopune zasigurno neće poboljšati stanje, nego će ga samo dodatno zakomplikirati, zastupnici HSP-a i HKDU-a sug-

standardizirati kod udžbenika, koji su, svaki za sebe, nečije autorsko djelo. Dakako, mogu se standardizirati format knjige, vrsta i kvaliteta papira, veličina slova, vanjski izgled, ali bit udžbenika je u njegovom sadržaju. Kako reče, nije jasno što se podrazumijeva pod opće prihvaćenim teorijama, činjenicama i tumačenjem zakona, pojavi i procesa. Isti standardi ne mogu se primijeniti i na egzaktne znanosti i na područje društvenih znanosti, upozorava zastupnik. Posebno je upitno, kaže, koje su to znanstvene teorije koje su u skladu s etičkim načelima. Za njegove stranačke kolege upitno je i

O udžbenicima i njihovim standardima ne može se raspravljati a da prethodno nisu definirani strateški obrazovni ciljevi.

ovakvo općenito i neprecizno propisivanje didaktičkih metoda, standarda i zahtjeva. U prilog tome spomenuo je da pojedine škole i smjerovi (npr. tzv. alternativne škole koje djeluju u Hrvatskoj) odstupaju od zahtjeva postavljenih u ovom dokumentu, tako da uopće nisu obuhvaćene udžbeničkim standardom. Jednom riječju, po sudu Kluba zastupnika HSP-HKDU-a prijedlog tog dokumenta je više nego loš (neprecizan, neobuhvatan, nedorečen, nejasan i nestručan) pa predlažu Hrvatskom saboru da ga odbije jer bi njegova primjena dovela do totalnog kaosa u ovom ionako nesređenom području.

Nisu definirani strateški obrazovni ciljevi

Govoreći u ime Kluba zastupnika HB-a, Krunoslav Gašparić je konstatirao da se o udžbenicima i njihovim standardima ne može raspravljati a da prethodno nisu definirani strateški obrazovni ciljevi. To najbolje potvrđuje rasprava o obrazovnoj reformi u okviru koje se dominantno razgovaralo o nekim strukturnim elementima, prije svega o trajanju obvezatnog školovanja, dok je potpuno zanemareno pitanje funkcije obrazovnog sustava u promicanju prosperiteta hrvatske države i njenih građana.

Prijedlog udžbeničkog standarda je više nego loš (neprecizan, neobuhvatan, nedorečen, nejasan i nestručan) i njegova primjena dovela bi do totalnog kaosa u ovom ionako nesređenom području.

riraju ovom Domu da vrati ponuđeni propis predlagatelju koji bi ga trebao zamijeniti posve novim tekstrom, kaže Rožić.

Govoreći o Prijedlogu udžbeničkog standarda primjetio je da se nameće pitanje što se i do koje mjere može

Daljnja je zamjerka zastupnika HB-a da se kod određivanja obrazovnih operativnih ciljeva počesto izostavlja i glas struke. Kako reče, ovdje nema mesta za politiku ili politiziranje između različitih interesnih grupa, već ovoj temi treba pristupiti prije svega na znanstvenoj osnovi. Podsjeća, nadalje, da će o načinu na koji su sadržaji predviđeni nastavnim programom "prevedeni" u udžbenike u velikoj mjeri ovisiti utjecaj obrazovnih programa na učenike, pa i njihova ukupna učinkovitost. Stoga je Zakon o udžbenicima vrlo bitna determinanta uspješnosti ukupnog obrazovnog sustava. Noveliranje tog

**Posao na izradi udžbeničkog standarda nije nimalo lak, to više što se u Hrvatskoj to sustavno radi prvi put.
Međutim, te činjenice ne mogu opravdati loš tekst koji je ponuđen zastupnicima.**

zakona može predstavljati korak naprijed, no čini se da za to nisu ostvareni potrebni preduvjeti. Naime, rasprava o udžbenicima u društvu koje nije jasno odredilo svoje strateške ciljeve i prioritete te očekivanja od obrazovne politike nema smisla. Zbog toga zastupnici HB-a sugeriraju da se rasprava o ovom zakonu i svim dokumentima koji se temelje na njemu prolongira, te da se u međuvremenu ozbiljno porazmisli o ulozi obrazovanja u našem društvu (u protivnom će se udžbenički standardi i Zakon o udžbenicima morati bezbroj puta mijenjati).

Udžbenici moraju sprječavati diskriminaciju

Jadranka Kosor (HDZ) se najprije osvrnula na etička načela koja moraju uvažavati autori udžbenika. Citirala je točku 9. Etičkih zahtjeva prema kojoj udžbenici moraju sprječavati diskriminaciju i biti protiv govora netrpežnosti i negativnog prikazivanja pojedinaca i društvenih skupina, s obzirom na njihov spol, dob, seksualnu orientaciju, rasnu, etničku i religijsku pripadnost, način života, političku opredijeljenost, socijalno-ekonomsko podrijetlo te teškoće u psihičkom i fizičkom

razvoju. Naglasivši da podupire ta načela odnosno etičke zahtjeve vezano uz udžbenike, upitala je što Ministarstvo poduzima kad se ta načela krše unutar školskih dvorišta. U tom kontekstu spomenula je dopis gradonačelnika Vukovara upućen ministru prosvjete i potpredsjedniku hrvatske Vlade, gospodinu Graniću u kojem upozorava na nedolične poruke napisane na zidovima učionica druge srednje škole "Vukovar - Borovo naselje" (u njima se spominju ustaške majke i prijeti se povratnicima u Vukovar). Navela je, također, da je u osnovnoj školi u Belom Manastiru jedan dječak nedavno prebijen od kolega srpske nacionalnosti. Postavlja se pitanje, kaže, tko je zakazao, prije svega u odgoju te djece, te zatražila da predstavnici Ministarstva razgovaraju s učenicima i profesorima te škole i predlože odgovarajuće mјere.

U nastavku je upozorila na potrebu da djecu od malih nogu treba učiti kako da se odnose prema invalidnim osobama. Budući da oko 10 posto stanovništva u Hrvatskoj ima posebne potrebe i udžbenici moraju o tome voditi računa. Buduće autore udžbenika uputila je na knjižicu koju je izdalo Udrženje invalida, pod nazivom: "Bonton za pomoć invalidnim osobama".

Predložena rješenja su prenormirana, nejasna, pa čak i nebulozna, tako da pojedine formulacije razumiju samo autori.

Na kraju je zatražila da se u prvoj rečenici Etičkih zahtjeva u kojoj se, među ostalim, navodi da se oni zasnivaju na općim pravima čovjeka i djeteta, briše riječ "djeteta" (u oba slučaja radi se o ljudskim pravima).

Standarde treba doraditi

Marija Lugarić podsjetila je na činjenicu da su u raspravi o prvočitno ponuđenom tekstu udžbeničkog standarda zastupnici, pa i ona osobno, iznijeli brojne primjedbe. Predlagatelj je, doduše, uvažio prijedloge za izostavljanje suvišnog teksta, odnosno odredbi kojima nije mjesto u ovom dokumentu, ali nije prihvatio primjedbe koje su zadirale u njegov sadržaj. Stoga je zastupnica u nastavku još jednom ukazala na važnost i smisao udžbeničkog standarda, kao novog instituta koji bi

trebao u bitnom određivati udžbeničku politiku i uvesti red u proces odobravanja udžbenika (na temelju čvrstih kriterija, a ne samovoljnih procjena članova stručnih povjerenstava). Napomenula je da posao na izradi standarda nije nimalo lak, to više što se to u Hrvatskoj sustavno radi prvi put. Međutim, te

Da smo 2001. godine donijeli bolji zakon, konsenzusom struke i političkih stranaka, danas ga ne bismo morali popravljati.

činjenice ne mogu opravdati loš tekst koji je ponuđen zastupnicima, posebice kada se zna da se ovaj dokument priprema već godinu dana, za što je potrošeno i dosta novca.

Po rječima zastupnice predloženi tekst, sročen na svega pet stranica, obiluje generalnim konstatacijama oko kojih se svi slažu, ali to nije standard. Primjerice, konstatacija da udžbenik mora biti razvojno primjeren djetetovim spoznajnim sposobnostima pred znanjima i interesima nije sporna, ali nije pojašnjeno što to znači. Zanima je, među ostalim, što su to nedokazane ili nedokazive pretpostavke iz budućnosti i kosi li se taj "standard" s načelom prema kojem sadržaj udžbenika mora biti utemeljen na znanstveno provjerenim i opće prihvaćenim teorijama, činjenicama i tumačenjima zakona, pojava i procesa. Zbog svega toga, kao diplomirani učitelj i potencijalni autor udžbenika, ne može - kaže - podržati ponuđeni dokument u ovakovom obliku (slično misli i gotovo cijela stručna javnost). Nema sumnje da na standardima još treba raditi i stoga podržava prijedlog da se njihova primjena odgodi.

Omogućiti i uporabu stranih udžbenika

Prijedlog udžbeničkog standarda i sve ono što se prije mjesec dana našlo u njemu istjeralo je na površinu sve nedostatke i nedorečenosti Zakona o udžbenicima, konstatirala je **Katica Sedmak (SDP)**. Budući da je predlagatelj uvažio gotovo sve primjedbe koje su se čule u Saboru i da ovim izmjenama ispravlja većinu nedostataka u postojećem Zakonu,

zastupnica ih podržava. Kako reče, ne bi bilo primjereni i rentabilno da baš svi udžbenici, pa i oni male naklade, budu praćeni priručnikom, stoga je prihvatljiv prijedlog da se ta obveza odnosi samo na općeobrazovne predmete. Predloženim se, kaže, olakšava i rješavanje problema nedostatka udžbenika za pojedine predmete ili za pojedina nastavna područja, pogotovo u strukovnim školama. Naime, novopredloženim rješenjem ministar može pribaviti rukopis udžbenika ne samo natječajem, nego i održavanjem prijevoda stranog udžbenika. Budući da nerijetko nedostaju i udžbenici za nastavu stranih jezika, poglavito za srednje škole, ili za pripadnike nacionalnih manjina, zastupnica je uložila dva amandmana kojima bi se riješili i ti problemi. Predloženom korekcijom stavka 1. u članku 2. (iza riječi "didaktički oblikovano" dodati riječ "multimedijalno") predviđa da udžbenik može biti dostupan i u drugim oblicima, npr. kao digitalni ili neki drugi elektronički zapis. Založila se i za dopunu članka 3., kako bi se omogućila i uporaba stranih udžbenika za nastavu stranih jezika, te za potrebe pripadnika nacionalnih manjina, u slučajevima kad ne postoje udžbenici domaćih autora niti zahtjevi nakladnika za njihovim održavanjem.

Po mišljenju zastupnice u predloženom udžbeničkom standardu ostala su nedorečena još mnoga pitanja koja treba maksimalno razraditi, kako nam udžbenici ne bi obilovali stereotipima.

O predloženom je dala mišljenje struka

Po ocjeni **Zdenka Haramije (HSS)** ponuđeni dokument bolji je od prvobitne verzije, te uskladen sa Zakonom o udžbenicima za osnovnu i srednju školu. Njegov tekst rezultat je napora stručnjaka, članova Vijeća za udžbenike, izabranih s liste koje su predložile znanstvene institucije, odgojno-obrazovne ustanove i strukovne udruge. Prema tome, o predloženom je dala mišljenje struka, u najširem smislu riječi, budući da su provedene stručne rasprave. Ishod utvrđen je okvir koji treba uvažavati prilikom izrade i održavanja udžbenika, s tim da se u što je moguće manjoj mjeri ograničava autorsku slobodu i kreativnost te šabloniziranje

udžbenika. Upravo zbog toga začuđuje zaključak matičnog Odbora o neprihvaćanju Prijedloga udžbeničkog standarda (nisu obrazloženi razlozi tog odbijanja). Zbog toga zastupnik izvodi zaključak da se zacijelo radi o osobnim odnosima, a ne o stručnim razlikama, to više što predloženi tekst nije puno drugačiji od prethodnog.

Prenormirano i nejasno

Po riječima **Dorice Nikolić (HSLS)**, ovaj Zakon je najbolji primjer kako se u Hrvatskom saboru odvija zakonodavna aktivnost. Iako se radi o vrlo ozbilnjom pitanju kod kojeg ne bi trebalo biti preglasavanja, daleko smo od konsenzusa. Čak i oni parlamentarni klubovi koji i dalje smatraju da su predloženi Zakon i udžbenički standard loši, zažmirit će na neke stvari koje smo ne tako davno kritizirali i to ne samo zato da ne stvorimo kaos kod udžbenika nego i u koaliciji. Budući da je postojeci zakon donesen još krajem 2001., bilo je dovoljno vremena za eventualne izmjene, tako da ne stoji isprika da smo došli u "cajtnot". Osim toga, mogli smo prihvati sugestiju da ga se proslijedi u treće čitanje pa se ova saga o udžbenicima ne bi nastavljala unedogled.

Prolongirati primjenu udžbeničkog standarda, kako bi se dobilo na vremenu za izradu dokumenta uz pomoć kojeg bi se došlo do što kvalitetnijih udžbenika.

Po mišljenju zastupnice predložena rješenja su prenormirana, nejasna, pa čak i nebulozna (formulaciju da su pretpostavke iz budućnosti nedokazive razumiju samo autori udžbeničkog standarda). Budući da nije uspio riješiti problem udžbenika za strane jezike, predlagatelj je - kaže - to pitanje jednostavno izostavio iz zakona. A odredbe na koje je u prethodnoj raspravi bilo najviše prigovora jednostavno su prebačene u preporuke koje će autori udžbenika ili stručna povjerenstva moći rabiti kao neobvezne upute.

Izrazila je bojazan da će početkom nove školske godine pred knjižarama opet biti redovi, nakladnici će i dalje biti nezadovoljni, ograničavat će se sloboda autora udžbenika, itd. Kako

reče, kroz ova dva dokumenta odražava se sve što se događa u našem društvu gdje više nitko nikome ne vjeruje. Da smo 2001. donijeli bolji zakon, konsenzusom struke i političkih stranaka, danas ga ne bismo morali popravljati. Mogli smo na vrijeme započeti i široku javnu raspravu o udžbeničkom standardu, a ne da prijedlog tog dokumenta sadrži "fraze i frazentine" koje ne razumiju čak ni oni koji se godinama bave prosvjetom.

Dokument za ladicu

Nadovezujući se na njene riječi mr.sc. **Željko Glavan (HSLS)** je primijetio da te formulacije ne razumiju čak ni oni koji su ih napisali. Svaka čast nadobudnim autorima koji elemente svog magisterija i doktora ne nose u udžbenike za osnovne škole, ali tome nije ovdje mjesto, negodovao je. Prijedlog udžbeničkog standarda napisali su, kaže, pedagozi i opći metodičari koji misle da najbolje poznaju školstvo, a nije se vodilo računa o mišljenju matematičara, biologa, kemičara, jezičara i dr. (ne mogu za sve predmete vrijediti isti standardi). Bitna je razlika između prirodnih predmeta, matematičkih znanosti, jezika, itd. napominje zastupnik (svaka znanost i struka imaju svoju metodiku). Po njegovom mišljenju stručne komisije koje odabiru udžbenike trebale bi biti mješovitog sastava, tako da, primjerice, biolog može pregledati udžbenik iz zemljopisa kako se ne bi dogodilo da se u njemu koriste pojmovi koji još nisu obrađeni iz biologije i sl. Ni novi pojmovi ne mogu se u svakoj znanosti usvajati na isti način. Primjerice, pojam kruga u matematici ne može se svladati samo u jednoj nastavnoj jedinici već se obrađuje po dva mjeseca. Budući da se u predloženom udžbeničkom standardu o tome uopće ne vodi računa (načelne odredbe prepisane iz Ustava o poštivanju seksualnih, kulturnih i drugih razlicitosti su ionako suvišne) zastupnik prognozira da će taj dokument ubrzo nakon donošenja završiti u ladicama.

Prilagoditi udžbenike za djecu izvan Hrvatske

Ante Beljo (HDZ) je prigovorio da se ni u Zakonu ni u udžbeničkom standardu uopće ne spominju udžbenici za djecu izvan Hrvatske. Naime,

u mnogim europskim zemljama, Americi, Kanadi, Australiji, itd. djeluju izvandomovinske škole koje pohadaju djeca naših državljana na privremenom radu u inozemstvu (njihov rad dijelom sufinanciraju te zemlje, a dijelom naše Ministarstvo prosvjete). Toj djeci naši učitelji predaju hrvatski jezik kao drugi jezik, te nacionalnu grupu predmeta, pa za te potrebe treba prilagoditi posebne udžbenike. Hrvatskoj je itekako u interesu da ti ljudi nauče naš jezik, jer će se mnogi od njih vratiti u Hrvatsku ili ovdje studirati, napominje zastupnik. A oni koji ostanu u stranim zemljama bit će naši najbolji ambasadori, pod uvjetom da na materinjem jeziku mogu pratiti što se zbiva u Hrvatskoj i izvan nje. Po riječima zastupnika i hrvatskom narodu u Bosni i Hercegovini također treba, na neki način, pomoći oko učenja hrvatskog jezika (izvandomovinske škole su subvencionirane samo za bošnjački jezik, tako da su Hrvati prikraćeni i na medijskom i na planu školstva).

Prolongirati primjenu standarda

Ponovno se nalazimo pred istim problemom kao i prije tri tjedna, konstatirao je **Zlatko Šešelj (SDP)**. Razlog - udžbenički standardi su u međuvremenu prošli samo kroz jednu vrstu reparature - škarama. Naime, iz tog je dokumenta "izrezan" samo dio teksta o autorima, za koji su zastupnici ustvrdili da ionako ne pripada tim standardima. Međutim, izgleda da te škare nisu zarezale dovoljno duboko, tako da je u tekstu ostalo još dosta toga što treba izbaciti (od besmislenih formulacija do teško provedivih odredbi). Apelirao je, stoga, na predlagatelja, da u eventualnoj doradi ovih standarda vodi računa o tome da se, primjerice, ne dogodi da se učenik u 3. razredu osnovne škole mora baviti apstrakcijama i sl. Standardi nam uopće ne bi trebali da je postojao sustavni rad sa strukom, konstatira zastupnik.

Nažalost, cijeli taj sustav je zatajio, jer je ostao na margini interesa, pa sada palijativnim mjerama pokušavamo zaštititi učenike od grozota koje izviru s mnogih stranica naših udžbenika. Zbog toga je najrealnije prolongirati primjenu ovog dokumenta, kako bi se dobilo na vremenu za sastavljanje standarda uz pomoć kojih bi se došlo do što kvalitetnijih udžbenika.

Riječ predlagatelja

U zaključnoj riječi ministar **Strugar** je napomenuo da su i udžbenici i udžbenički standard dinamično područje te da nije lako zadovoljiti pluralizam ideja nakladnika te interese 620 tisuća učenika i njihovih roditelja, i uz to odgovoriti na nove izazove.

U nastavku je ustvrdio da je nakon 23 godine Sabor napokon uspio donijeti Zakon o udžbenicima koji je riješio mnoga pitanja. Naime, ove školske godine nije bilo redova pred knjižarama, tržište je bilo regulirano, nije bilo mita ni nekih drugih negativnosti na koje se u ovoj raspravi aludiralo. Osim toga, snijene su i cijene udžbenicima. A udžbenički standard, koji su pripremili stručnjaci koji se bave određenim područjima te etikom, psihologijom, didaktikom, metodikom i grafički stručnjaci, trebao bi pripomoći kvaliteti udžbenika. Međutim, teško je raditi u ozračju nepovjerenja prema toj struci, a u isto vrijeme zahtijevati kvalitetu. Kako reče, zanj su odgoj i obrazovanje oduvijek bili opće dobro a ne politika. Priznao je da Ministarstvo nema odgovore na sva pitanja (napravilo je koliko je moglo), ali želi nešto promijeniti nabolje, te apelirao na zastupnike da to učine zajedno.

Izjašnjavanje

Nakon ove rasprave uslijedilo je izjašnjavanje o predloženim dokumentima. Zastupnici su najprije glasovali o Prijedlogu udžbeničkog standarda koji je prihvaćen većinom glasova (77 glasova "za", 24 "protiv" i 33 "suzdržana").

Na prijedlog klubova zastupnika HSS-a, SDP-a i LIBRE posebnim zaključkom ovlastili su ministra prosvjete i športa da, ovisno o specifičnostima pojedinih nastavnih predmeta, može propisati dodatne udžbeničke standarde za školsku godinu 2003-2004., što se objavljuje u "Narodnim novinama". U Zaključku se navodi i to da će na temelju iskustva provedbe udžbeničkog standarda za 2003-2004. godinu, ministar predložiti Hrvatskom saboru eventualne izmjene i dopune tog dokumenta.

U nastavku se predstavnik predlagatelja, dr.sc. **Vladimir Strugar**, očitovao o amandmanima podnesenim na Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu. Informirao je zastupnike da je predlagatelj prihvatio oba amandmana Odbora za zakonodavstvo, tako da su postali sastavni dio konačnog zakonskog teksta. Pojasnio je, također, da Vlada prihvata amandmane zastupnice Sedmaka, u nešto drugačijoj formulaciji (u prvom amandmanu riječ "multimedijalno" zamjenila je riječu "multimedijski", a u drugom izmjenila redoslijed riječi, tako da izričaj glasi: "odobravanjem uporabe prijevoda").

U nastavku je izvjestio da Vlada ne može prihvati amandman matičnog Odbora, a s obzirom na to da je Prijedlog udžbeničkog standarda usvojen, te popraćen spomenutim zaključcima, to više nije ni potrebno. Predstavnik Odbora Želimir Janjić je ipak inzistirao na tome da se o njihovu amandmanu glasuje, ali nije prošao. Potom je predsjednik **Tomčić** zaključio raspravu i dao na glasovanje **Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu**. Ishod - donesen je s istim omjerom glasova kao i prethodni dokument (77 "za"; 24 "protiv"; 33 "suzdržana"), u predloženom tekstu, korigiranom prihvaćenim amandmanima.

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE ESTONIJE O IZBJEGAVANJU DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA I SPRJEČAVANJU IZBJEGAVANJA PLAĆANJA POREZA NA DOHODAK

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasnom su odlukom donijeli predloženi tekst kojim se uređuju uvjeti oporezivanja između zemalja potpisnica Ugovora.

Vlada Republike Hrvatske podnijela je rečeni zakonski prijedlog po hitnom postupku. Njime se potvrđuje Ugovor između potpisnika o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja kao i sprječavanja izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak. Predloženim odredbama, ovi zakonski propisi ujedno postaju dijelom unutarnjeg pravnog poretka.

Na početku Ugovora navedene su definicije pojmove koji se spominju u ostalim odredbama. Jedna od najvažnijih je definicija rezidenta, pomoću koje se izbjegava dvostruko oporezivanje hrvatskih rezidената. Ugovorom se hrvatskim gradevinskim i sličnim poduzećima omogućuje da ne plaćaju porez na dobit u Republici Estoniji, ako ti radovi traju kraće od 12 mjeseci. Također će se omogućiti hrvatskim zrakoplovnim i pomorskim društvima koja obavljaju prijevoz robe ili

putnika između Republike Hrvatske i Republike Estonije, plaćanje poreza na ostvarenu dobit isključivo u Republici Hrvatskoj. Osim toga, važno je napomenuti da je u završnim odredbama Ugovora propisano da će hrvatska društva u Republici Estoniji imati isti status i pogodnosti kao i društva te države.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana već potpisanim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka, u pravilu, ne mogu vršiti izmjene ili dopune teksta međunarodnog ugovora, predloženo je da se ovaj Prijedlog zakona raspravi i prihvati po hitnom postupku objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona i nije izrazio protivljenje prijedlogu predlagatelja o hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga, Odbor nije iznio primjedbe.

Odbor za financije i državni proračun raspravlja je o pred-

metnom Zakonu kao matično radno tijelo. Članovi Odbora jednoglasno su podržali prijedlog Vlade Republike Hrvatske da se sukladno članku 159. Poslovnika, predloženi Zakon raspravi i donese po hitnom postupku. Bez rasprave i jednoglasno, Odbor je predložio Hrvatskom saboru donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Estonije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanja izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak.

Budući da nije bilo prijavljenih za izlaganje, predsjedavajući je zaključio raspravu najavljujući glasovanje u nastavku rada.

U nastavku rada pristupilo se glasovanju. Jednoglasnom odlukom Hrvatski sabor donio je Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Estonije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak, u tekstu predlagatelja.

V.Z.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU IZMJENA I DOPUNA ČLANKA 1. KONVENCIJE O ZABRANI ILI OGRANIČAVANJU UPORABE ODREĐENOG KONVENTIONALNOG ORUŽJA S PRETJERANIM TRAUMATSKIM UČINKOM ILI DJELOVANJEM BEZ OBZIRA NA CILJ, IZ 1980. GODINE

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli Zakon kojim se zabranjuje ili ograničava uporaba određenih vrsta konvencionalnog oružja s pretjeranim traumatskim učinkom.

Prijedlogom zakona o potvrđivanju izmjena i dopuna članka 1. Konvencije, proširuje se polje primjene Konvencije na oružane sukobe koji nemaju međunarodni karakter. Konvencija i priloženi protokoli primjenjivat će se u situacijama navedenim u članku 2. zajedničkom Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. za zaštitu žrtava rata, uključujući svaku situaciju opisanu u stavku 4. članka 1. Dopunskog

protokola I. iz te konvencije. Konvencija i njeni dodatni protokoli, također će se primjenjivati i na situacije navedene u članku 3. zajedničkom Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. Konvencije i priloženi protokoli neće se primjenjivati na situacije unutarnjih nemira i napetosti, kao što su pobune, izolirani i sporadični čini nasilja, te drugi čini slične prirode, koji se ne smatraju oružanim sukobima.

Međutim, u slučaju oružanih sukoba koji nemaju međunarodni karakter i koji izbiju na području jedne od visokih ugovornih stranaka, svaka stranaka sukoba obvezna je primjenjivati zabrane i ograničenja iz

Protokola. Ni na što u Konvenciji ili priloženim protokolima ne može se pozivati, a da to bude na štetu suverenosti države ili odgovornosti vlade da svim zakonitim sredstvima održava ili ponovno uspostavi pravni poredak ili da brani nacionalno jedinstvo i teritorijalnu cjelovitost države. Jednako tako, ni na što u Konvenciji ili priloženim protokolima ne može se pozivati kao na opravdavanje za izravno ili neizravno miješanje, iz bilo kojeg razloga, u oružani sukob ili u unutarnje ili vanjske poslove visoke ugovorne stranke na čijem je području taj sukob izbio. Primjena odredaba Konvencije i priloženih protokola na stranke

sukoba koje nisu visoke ugovorne stranke koje su prihvatile Protokol, ne mijenja, bilo izričito ili posredno, njihov pravni položaj ili pravni položaj spornog područja. Odredbe stavaka 2-6. članka 1. Izmjena i dopuna članka 1. Konvencije, ne prejudiciraju dodatne protokole usvojene nakon 1. siječnja 2002. godine koji mogu primijeniti, isključiti ili izmijeniti polje njihove primjene vezano uz ovaj članak.

Republika Hrvatska, navodi se u obrazloženju hitnog postupka, kao zemlja je bila suočena s velikim problemom razminiranja područja koja su tijekom Domovinskog rata bila zahvaćena vojnim djelovanjima.

Zbog ovih je okolnosti posebno zainteresirana za dosljednu primjenu svih pravnih instrumenata. Stoga je stranka svih relevantnih konvencija i protokola kojima se pojačava zaštita, posebno civilnog stanovništva. Republika Hrvatska ujedno redovito sudjeluje u aktivnostima međunarodne zajednice u cilju stvaranja svijeta u kojem se protupješačke mine neće upotrebljavati ni u jednoj vrsti sukoba. Uzimajući u obzir ove okolnosti, potrebno je što skorije stvoriti potrebne uvjete za njegovo stupanje na snagu. S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana

već usvojenim međunarodnim ugovorom, predloženo je da se ovaj prijedlog Zakona raspravi i prihvati po hitnom postupku, objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

Predloženi zakonski tekst razmotren je na **Odboru za zakonodavstvo**. Odbor nije iznio primjedbe te je podupro donošenje ovoga Zakona, ne protiveći se ni prijedlogu predlagatelja o primjeni hitnog postupka.

Predsjedavajući je na početku rasprave izvjestio da nema prijavljenih zastupnika za izlaganje, te zaključio raspravu.

Jednoglasno je donesen predloženi Zakon.

V.Ž.

NAKNADNO GLASOVANJE

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PRIVATNOJ ZAŠTITI

Bez konkurenциje stranih zaštitara

- Zahvaljujući amandmanskim korekcijama zakonskog teksta, strane zaštitarske tvrtke neće moći obavljati djelatnost privatne zaštite u Hrvatskoj.
- Osobe koje su dobile licencu prije stupanja na snagu ovog Zakona mogu nastaviti obavljati poslove čuvara i zaštitara.

Na ovoj sjednici zastupnici su se, među ostalim, izjašnjavali o amandmanima podnesenim na ovaj zakonski prijedlog, o kojem je rasprava provedena još u siječnju (IHS, br. 357 od 3. ožujka o.g., str. 24-32, pod naslovom: "Liberalniji uvjeti za zaštitare"). Podsjetimo, tom su prilikom nadležna radna tijela i klubovi zastupnika uložili ukupno 28 amandmana (prikazali smo ih u okviru prikaza rasprave), no većina ih je kasnije povučena, budući da su pokriveni naknadnim amandmanskim korekcijama predlagatelja. Podimo redom.

Najprije se glasovalo o prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a, da se Konačni prijedlog zakona o privatnoj zaštiti prosljedi u treće čitanje (nije prešao). Potom se prešlo na razmatranje amandmana koje je Vlada u

međuvremenu utvrdila na vlastiti tekst (obrazložio ih je **Josip Vresk**, zamjenik ministra unutarnjih poslova).

Amandmani Vlade RH

Budući da je na zahtjev Odbora za zakonodavstvo i za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, te klubova zastupnika HSS-a i IDS-a, iz članka 4. Konačnog prijedloga zakona izostavljen stavak 2., Vlada je predložila i amandmansku korekciju stavka 1. u članku 13. (brišu se riječi "i 2.") te brisanje stavka 2. u članku 66. Podsjetimo, odredba o kojoj je riječ predviđala je da djelatnost privatne zaštite u Hrvatskoj mogu obavljati i trgovacka društva iz zemalja članica EU, te njihove podružnice, iako nemaju svojstvo pravne osobe u Republici Hrvatskoj.

U skladu s prijedlogom Odbora za zakonodavstvo izmijenjen je i st.1. u čl.21., tako da glasi: "Osoba koja ima 3 godine radnog iskustva na poslovima policijskog službenika MUP-a, odnosno na vojno-policijskim poslovima Ministarstva obrane, istražnim poslovima, poslovima državnog odvjetništva, pravosudnog policajca, pripadnika gardijskih postrojbi ili sigurnosnih službi, ne mora polagati stručni ispit za čuvara i zaštitara".

Odredbe članka 38. Konačnog prijedloga zakona Vlada je uredila sukladno amandmanu Kluba zastupnika SDP-a. Konkretno, izmijenjenim stavkom 1. predviđa se da se u obavljanju poslova tjelesne zaštite mogu koristiti posebno izvježbani psi (taj pojam može obuhvaćati i pse tragače) ali samo pod nadzorom zaštitara i uz uporabu zaštitne košare.

Noveliranim stavkom 2. precizira se da se psi smiju koristiti samo za osiguranje osoba i objekata unutar ogradienog prostora, a iznimno (u slučajevima kad su ispunjeni uvjeti za upotrebu vatrene oružja) mogli bi se koristiti i bez zaštitne košare). Na sugestiju Odbora za zakonodavstvo detaljnije je razrađen članak 40. Konačnog prijedloga zakona. Njime se propisuje da zaštitar može nositi propisane vrste kratkog vatrene oružja samo pri obavljanju poslova privatne zaštite novčarskih ustanova, neposredne tjelesne zaštite osoba (tjelohranitelji), zaštite objekata u kojima se koriste i skladište radioaktivne tvari, nuklearno gorivo i otpaci te druge tvari štetne za ljude i okoliš, prilikom zaštite i pratnje novca, vrijednosnih papira i dragocjenosti, te objekata od posebnog značaja za obranu zemlje.

Precizira se, nadalje, da zaštitar ima pravo uporabiti vatreno oružje kada ne može na drugi način odbiti istodobni ili izravno predstojeći protupravni napad usmjeren prema njemu ili prema osobama koje štiti. Dakako, tome mora prethoditi usmeno upozorenje "stoj! i "stoj, pucat ću!" (ako time ne dovodi u pitanje živote osoba koje štiti ili svoj život). Prema predloženom, uporaba vatrene oružja nije dopuštena protiv maloljetnika, ni ako se time dovodi u opasnost život trećih osoba, izuzevši situacije kad je to jedino sredstvo za obranu od izravnog napada kojim se ugrožava život zaštitara ili osoba koje štiti.

Propisuje se, nadalje, da je kod uporabe vatrene oružja zaštitar dužan usmjeriti oružje prema onim dijelovima tijela na kojima se s najmanje ozljeda postiže svrha zbog koje je ono uporabljeno. Tu je i napomena da, u obavljanju poslova privatne zaštite zaštitari mogu koristiti samo oružje trgovačkog društva za privatnu zaštitu čiji su zaposlenici.

Dopunu članka 47. (iza riječi "trgovačkog društva" dodaju se riječi "i obrtnika") predlagatelj je predložio radi usklajivanja s ostalim zakonskim odredbama koje se odnose na dojavni centar u koji se prosljeđuju signali sa sustava tehničke zaštite.

Kako bi se omogućio učinkovitiji nadzor i sankcioniranje subjekata koji obavljaju djelatnost privatne zaštite, poglavito ako ne posluju u skladu s podzakonskim propisima, Vlada je dopunila članak 57. novim

stavkom 3. koji glasi: "Ako u obavljanju nadzora inspektor utvrđi da trgovačko društvo ili obrtnik obavljaju djelatnost privatne zaštite na način koji nije u skladu s odredbama ovog Zakona i na temelju njega donesenih propisa, Ministarstvo ili nadležna policijska uprava rješenjem može narediti otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u određenom roku, koji ne može biti duži od 60 dana. Nepoštivanje ove odredbe sankcionira se kaznenom odredbom koju je Vlada ugradila u članak 63. st.1. Naime, novopredloženom točkom 6. predviđa se da pravnu osobu čeka prekršajna kazna od 20 do 60 tisuća kuna "ako u određenom roku ne otkloni nepravilnosti koje je rješenjem naredilo Ministarstvo ili nadležna policijska uprava. Spomenimo, nadalje, izmjenu stavka 2. u članku 59. (radi usklajivanja s odredbom članka 5. stavka 2.) koja je novelirana sukladno amandmanu Odbora za zakonodavstvo. Tako izmijenjena odredba bi glasila: "Pravne osobe i obrtnici koji imaju unutarnje čuvarске službe vode upisnike iz stavka 1....."

U skladu sa sugestijama Kluba zastupnika IDS-a, Vlada je predložila brisanje stavka 2. te izmjenu stavka 1. u članku 67. Konačnog prijedloga zakona, tako da glasi: "Osobe koje su stekle ovlast za obavljanje poslova tjelesne zaštite prije stupanja na snagu ovog Zakona mogu nastaviti obavljati poslove čuvara i zaštitara".

Spomenimo, na kraju, i dopunu članka 68. koji nalaže pravnim osobama koje su do bile suglasnost Ministarstva za izobrazbu čuvara prije stupanja na snagu ovog Zakona, da u roku od godinu dana od donošenja podzakonskih propisa koji reguliraju uvjete te izobrazbe, usklade svoju djelatnost sa Zakonom i navedenim propisima. Amandmanom predlagatelja predviđa se da će im, u protivnom, Ministarstvo rješenjem zabraniti provedbu izobrazbe spomenutih kadrova.

Svih jedanaest Vladinih amandmana zastupnici su podržali (većinom glasova ili jednoglasno). Potom je uslijedilo izjašnjavanje o amandmanima odbora i klubova zastupnika.

Amandmani odbora i klubova zastupnika

Predstavnik predlagatelja **Josip Vresk** izvjestio je da je Vlada uvažila

amandmane pravno-tehničke naravi Odbora za zakonodavstvo, na članke 1, 2, 3. i 4., te djelomično onaj na čl. 5. (st.2.) i to u nešto izmijenjenom obliku. Navedeni amandmani postali su sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona i o njima se nije glasovalo. Istu sudbinu doživjeli su i amandmani **Josipa Leke (SDP)**. Predložio je, naime, da se u stavku 2. članka 1. te u narednim člancima riječi "trgovačka društva" zamijene riječima "pravne osobe". Dopunom članka 34. precizira da o razlozima za privremeno ograničavanje slobode kretanja neke osobe, trgovačko društvo za privatnu zaštitu mora izvijestiti policijsku upravu najkasnije u roku od 24 sata. Predložio je, nadalje, da se iz članka 57.st.1. briše podstavak 2. koji je omogućavao inspektorima da pozivaju zaštitare radi davanja obavijesti o činjenicama i okolnostima značajnim za utvrđivanje načina rada nadziranih pravnih i fizičkih osoba i postizanje svrhe nadzora. Na sugestiju zastupnika, iz podstavka 5. brisan je tekst iz riječi "prekršaj", kao suvišan. Spomenimo i njegov zahtjev za nomotehničko dotjerivanje članka 70. Konačnog prijedloga zakona, tako da glasi: "Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaju važiti odredbe Zakona o zaštiti osoba i imovine ("Narodne novine" br. 83/96, 90/96. i 96/01.) osim odredaba članka 39. do 59. i drugih koje se odnose na privatne detektive".

Uvodno smo već spomenuli da je predlagatelj uvažio amandmane Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, Odbora za zakonodavstvo te klubova zastupnika HSS-a i IDS-a na članak 4. Riječ je o brisanju odredbi stavaka 2. 3. i 4. koje su omogućavale stranim zaštitarskim tvrtkama i njihovim podružnicama obavljanje djelatnosti privatne zaštite u Hrvatskoj. Nakon obrazloženja **Josipa Vreska** da je njihov amandman "pokriven" amandmanima Vlade, Klub zastupnika IDS-a je povukao svoj amandman za izmjenu stavka 5.

Vlada je uvažila zahtjev Kluba zastupnika SDP-a, da se u stavku 2. članka 8. riječ Ministarstvo zamijeni riječima "nadležna policijska uprava". To znači da će ubuduće odobrenje temeljem kojeg se poslovi tjelesne zaštite, iznimno na prijedlog lokalne samouprave mogu obavljati i na javnim površinama, izdavati nadležna policijska uprava. Od istovjetnog amandmana na člance 13, 14. i 15. zastupnici SDP-a su odustali, saznavaši da ga je Vlada odbila.

Budući da je predlagatelj usvojio njihov amandmanski zahtjev da se u člancima 11, 19. i dr. termini "čuvar-spicijalista" i "čuvar-tehničar" zamijene izrazima "zaštitar" i "zaštitar-tehničar" Klub zastupnika IDS-a je odustao od sličnih amandmana, pa i onoga na članak 19. Od prijedloga za dopunu tog članka odustao je i Klub zastupnika SDP-a, uvaživši obrazloženje predstavnika predlagatelja da je svrha njihova amandmana pokrivena amandmanom Vlade. Iz istih razloga Klub zastupnika IDS-a povukao je zahtjev za brisanje članka 22. kojim se regulira da ustanove koje provode izobrazbu čuvara - specijalista moraju ishoditi odobrenje Ministarstva, sukladno uvjetima koje propisuje ministar unutarnjih poslova.

Nešto bolje sreće Klub zastupnika SDP-a bio je s narednim amandmanom, budući da je njegov prijedlog za dopunu stavka 2. u čl.28. predlagatelj usvojio (u nešto drugačijoj formulaciji). U skladu s njegovim sugestijama uredio je i članak 38. (vidi amandmane Vlade) tako da su esdepeovci povukli taj amandman.

Spomenimo, nadalje, da je Odbor za zakonodavstvo povukao svoj amandman na članak 40, saznavši da je svrha njihova prijedloga postignuta amandmanom Vlade. Klub zastupnika IDS-a je, pak, odustao od prijedloga za dopunu tog članka, jer ga predlagatelj nije uvažio. Isto je učinio i s amandmanom na članak 45. uvaživši argumente zbog kojih ga je Vlada odbila. **Josip Vresk** je, naime, pojasnio da spomenuti članak propisuje koje

vrste poslova tehničke zaštite može obavljati čuvar-tehničar, dok su uvjeti za dobivanje dopuštenja za obavljanje tih poslova regulirani člankom 24. Konačnog prijedloga zakona (jedan od njih je i srednja stručna spremna tehničkog smjera).

Zastupnici IDS-a odustali su i od ostalih amandmana (na članke 50. i 60, 52, 67. i 68.) jer su apsolvirani amandmanima predlagatelja.

Nakon toga je predsjednik **Tomčić** zaključio raspravu i dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona o privatnoj zaštiti. Većinom glasova nazočnih zastupnika (86 ih je glasovalo "za", 12 "protiv", dok je 1 bio "suzdržan") donesen je u predloženom tekstu, čiji su sastavni dio postali i prihvacieni amandmani.

M.Ko.

NAKNADNO GLASOVANJE

PRIJEDLOG ZAKONA O SPRJEČAVANJU SUKOBA INTERESA U OBNAŠANJU JAVNIH DUŽNOSTI (PRELAGATELJA VLADE REPUBLIKE HRVATSKE); PRIJEDLOG ZAKONA O SPRJEČAVANJU SUKOBA INTERESA U OBNAŠANJU JAVNIH DUŽNOSTI (PRELAGATELJA ZASTUPNIKA ANTE ĐAPIĆA, MIROSLAVA ROŽIĆA, TONČIJA TADIĆA I VLADE JUKIĆA)

O raspravi o predloženom zakonskom tekstu pisali smo u "Izvješćima Hrvatskog sabora" broj 359 str. 29-40, pod naslovom "Standardi ponašanja u obnašanju javne dužnosti". Tom je prilikom u ime predlagatelja drugog zakonskog prijedloga, završnu riječ uputio zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. On je rezimirao iznijete prijedloge, upozoravajući da se problem korupcije treba usporedno rješavati i u postojećim državnim institucijama. U nastavku rada pristupilo se glasanju. Zastupnici su jednoglasno prihvatali predloženi zaključak kojim se:

1. Prihvaćaju prijedlozi zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti koje su podnijeli Vlada Republike Hrvatske i zastupnici Anto Đapić, mr.sc. Miroslav Rožić, dr.sc. Tonči Tadić i Vlado Jukić.

2. Obvezuje se Vlada Republike da na temelju prihvaćenih prijedloga zakona i rasprava provedenih na sjednicama radnih tijela i sjednici Hrvatskog sabora te iznesenih primjedbi, prijedloga i mišljenja, izradi Konačni prijedlog zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti.

Konačni prijedlog zakona potrebno je uputiti za prvu narednu sjednicu Hrvatskog sabora, a najkasnije u roku od 60 dana, a u njegovoj pripremi i izradi Vlada će obvezno konzultirati ovlaštenog predstavnika zastupnika HSP-a.

3. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Nakon brojanja glasova predsjedavajući je konstatirao da su za predloženi zaključak glasovala 134 zastupnika Hrvatskog sabora.

V.Ž.

NAKNADNO GLASOVANJE

MIŠLJENJE ODBORA ZA USTAV, POSLOVNIK I POLITIČKI SUSTAV POVODOM IZVJEŠĆA MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA O PRESTANKU MIROVANJA ZASTUPNIČKOG MANDATA ZASTUPNIKA LUCIJANA SUŠNJA I PRESTANKU ZASTUPNIČKOG MANDATA NJEGOVOG ZAMJENIKA DARIJA VASILIĆA

Hrvatski sabor nije prihvatio (39 za, 69 protiv, 14 suzdržanih) mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da zastupniku Lucijanu Sušnju prestaje mirovanje zastupničkog mandata osmog dana

od 30. srpnja 2002. godine te da mu od tog dana pripada pravo na naknadu i ostala prava utvrđena zakonom.

Većinom glasova (70 za, 41 protiv i 11 suzdržanih) Hrvatski je sabor

prihvatio Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva da ne donese odluku o prestanku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika Lucijana Sušnja i prestanku

zastupničkog mandata njegovog zamjenika Darija Vasilića.

Čitatelje podsjećamo da smo raspravu o prvom Izvješću Mandatno-

imunitetnog povjerenstva o prestanku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika Lucijana Sušnja i prestanku zastupničkog mandata

njegovog zamjenika Darija Vasilića prikazali u "Izvješćima", broj 359, od 13. ožujka 2003. na stranici 68.

D.K.

NAKNADNO GLASOVANJE

MIŠLJENJE ODBORA ZA USTAV, POSLOVNIK I POLITIČKI SUSTAV - zahtjev zastupnika Željka Glavana (HSLS) i zastupnika Joška Kontića (HSLS)

Hrvatski je sabor većinom glasova (112 za, 12 protiv i 7 suzdržanih) prihvatio mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da ne treba davati mišljenje sukladno ranije utvrđenom stajalištu o pitanju ispravka netočnog navoda.

Odbor je u raspravi utvrdio da je zastupnik Željko Glavan (HSLS) ustvrdio da je predsjedatelj sjednice Hrvatskog sabora, Zdravko Tomac, povrijedio Poslovnik Hrvatskoga sabora kad ga je upozoravao ili

prekidao govor zastupnika zbog dobacivanja iz klupe. Zastupnik **Joško Kontić (HSLS)** smatrao je da je predsjedatelj povrijedio Poslovnik kad nije dopustio zastupniku Mariu Kovaču da ispravi netočan navod iz izvješća matičnog radnog tijela.

Odbor je u raspravi ukazao da se institut ispravljanja netočnog navoda na sjednicama Hrvatskoga sabora često zlorabi ali drži da se taj institut treba primjenjivati i nadalje u skladu s ustaljenom praksom. Odbor također

drži da predsjedatelj nije povrijedio Poslovnik kad je upozoravao i prekidao govor zastupnika zbog dobacivanja iz klupe jer je postupao sukladno članku 208. Poslovnika kojim je propisano da govornika može opomenuti ili prekinuti u govoru samo predsjedatelj te da se predsjedatelj brine da govornik ne bude ometan ili spriječen u svom govoru.

D. K.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanašin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6, tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: www.sabor.hr
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora